

Učilnica za pouk zgodovine

Slovesno odkritje spominskega obeležja na Golušniku na Trški gori

GOLUŠNIK — Malokateri mlajši pa tudi starejši Novomeščani ve, da je bilo območje Trške gore v vseh letih zadnje vojne izredno pomembno v odpornem gibanju. Večji del vojne je bila osvobodeno ozemlje, domačini pa so bili partizanom naklonjeni. Trška gora je med vojno nudila zatočišče ali krajši in daljši postanek kar 21 slovenskim in hrvaškim partizanskim enotam NOV in POJ. In prav slednjim v spomin pa tudi vsem tistim borcem NOV in aktivistom, ki so v bojih na širšem območju Trške gore žrtvovali svoja življenja, so minulo soboto na Golušniku z veliko slovesnostjo odkrili spomenik, o katerem je slavnostni govornik Niko Rihar, član predsedstva RK SZDL, dejal: »Pridobili smo novo učilnico za pouk naše zgodovine, kjer bodo mladi in še mlajši spoznali ne le vojaške dosežke partizanskih enot in junštvo borcev, ampak predvsem vsebino in idejo boja, za katero so padli naši očetje in bratje. Tudi zaradi spomina na njihova žrtvovanja moramo odgovorneje stopiti v jutrišnji dan.«

Spomenik je sestavljen iz dveh delov, prostor pred njim pa obkroža 21 lipovih dreves, ki so jih v spomin posadili za Okrožni odbor OF Novo mesto-Novomeška četa 1. dolenskem partizanskemu bataljonu, Dolenskemu odredu, Krškemu odredu, Zahodnodolenskememu in Vzhodnodolenskememu odredu, Tomšičevi, Gubčevi, Cankarjevi, Šlan-

• **Niko Rihar:** »Ljudem moramo vrniti zaupanje, in to s konkretnimi rezultati, ne s deklaracijami in resolucijami. Moramo ustvariti ustrezno javno mnenje, motivirati in mobilizirati ljudi, zaostriiti osebno odgovornost. Najslabše bi bilo, če bi se pogreznil v obup in apatijo, ker nas to nikamor ne vodi. Tukaj še kako potrebujemo vašo pomoč, borci in aktivisti, saj med NOB niste priznavali ne poraza ne obupa in apatije.«

drovi, Serčerjevi, XII. in XV. brigadi, 9. železničarski brigadi, 1. slov. artiljerijski brigadi, štabu XV. divizije, 1. brigadi Vojске državne varnosti, 3. proletarski brigadi Rade Končar in Primorsko-goranskemu odredu.

Spomenik je odkril generalmajor Lojze Hren, v trajno oskrbo pa so ga prevzeli mladi iz kmetijske šole Grm.

Slovesnosti na Golušniku, ki sta je pripravila ZZZB NOV Novo mesto in OK SZDL, se je udeležila množica Novomeščanov, med katerimi je bilo še največ mladih, ki so na ta vrh Trške gore prišli združeni v pohodne enote XII. SNOUB iz Bršljina, Gubčeve brigade iz Otočca, XII. brigade iz Šmarjete in pohodna brigada srednje kmetijske šole Grm. Med udeleženci sta bila tudi Bogdan Osolnik in njegova žena Mara, narodna herojinja Albinca Hočevar-Mali, delegacije RO ZZZB NOV Slovenije in Hrvaške, delegacije partizanskih enot, družbenopolitični delavci novomeške občine in drugi. Program so po scenariju Jožeta Skufca pripravili pevski zbor IMV, godba na pihala iz Novega mesta ter recitatorji iz osnovne šole Otočec in KSC Grm.

J. PAVLIN

Tarnanje ne bo dalo ničesar

Dolenjski medobčinski sindikalni svet o letošnjem gospodarjenju — Sodeloval sekretar RS ZSS Franc Hribar — Jože Miklič novi predsednik

NOVO MESTO — Namesto običajnega uvoda raje tale premislek. Kaj se že dlje časa dogaja z našimi vsakdanjimi sejami in političnimi razpravami? Kot da so postale zgolj tekmovalni poligon v tarnanju, vsesplošnem kritiziranju in slikanju vraga še bolj črnega, kot je. Kakšna je korist od tega, komu je to sploh namenjeno? Iz česa se tako obilno hrani ta mazohistična slovenska jarmarija (po Kmeclu), ki jemlje še tisto malo samozavesti, kolikor je še v nas?

Črnogledje je izzvenelo tudi zasedanje medobčinskega sveta ZSS za Dolenjsko 14. oktobra, na katerem je kot gost sodeloval sekretar republiškega sveta sindikatov Franc Hribar. Pa vendarle ni v dolenskem gospodarstvu vse tako črno. Nasprotno, nekaj znakov je, ki vzbujajo vsaj rahel optimizem.

V prvi polovici leta je dolenski regija kar za desetino povečala industrijsko proizvodnjo, novomeška občina sama pa skoraj za 15 odst. Stroški so narasli manj kot celotni dohodek, kar pomeni, da je gospodarstvo poslovalo bolj ekonomično. Zvečal se je tudi izvoz, skupna izguba pa je realno znašala pol manj kot lani. Eno z drugim je prispevalo k temu, da je Dolenski dosegla nadpovprečne gospodarske rezultate, seveda v primerjavi z drugimi slovenskimi regijami.

Pri vsem tem pa res lahko vzbuja veliko skrb padec akumulativne sposobnosti gospodarstva. Zdalj lahko že zanesljivo trdimo, da so k temu mnogo pripomogli intervencijski zakoni, ki so svojo administrativno logiko pognali

nekatero delovne kolektive v dobesedno brezglavo delitev dohodka (»izplačamo si čimveč danes, bogvedi, če si bomo lahko jutri«). Svoje je prispevala še uničujoča inflacija in posledica tega je, da je skoraj polovica podjetij investicijsko nesposobna in s tem obsojena na životarjenje in boj za golo preživetje. Ta čas se na Dolenskem ne gradi nič velikega.

Namesto da se predajo toku nemočnega tarnanja, bi morale politične organizacije glede tega kaj bolj oprijem-

MAMULA NA DELOVNEM OBISKU V KRŠKEM

KRŠKO — V torek, 21. oktobra, je krško občno obiskal član CK ZKJ in zvezni sekretar za ljudsko obrambo Branko Mamula. Med delovnim obiskom v krški občini si je ogledal proizvodnjo v TCP Djuro Salaj in SOP ter se pogovarjal o aktualnih gospodarskih in politično varnostnih razmerah v občini.

MANJ GROZDJA, A SLAJŠJE — Metliška Vinska klet je letos dobila manj grozdja kot lani, zato bo nekaterih vin primanjkovalo. Bodo pa letošnja belokranjska vina še boljše kot lanska. (Foto: A. Bartelj)

Spet je dobra vinska letina

Vsa belokranjska vina letošnjega letnika bodo zelo dobra — Primanjkovalo bo belokranjska in rizlinga — V kleti ni več pretiranih zalog

METLIKA — V Beli krajini so rane sorte grozdja začeli trgati 25. septembra, v nedeljo, 25. oktobra, ko bodo potrgali še Zametno črnino, pa bo letošnja trgatve zaključena. Zaradi toče, lanske pozebe pa tudi zaradi prenikskih odkupnih cen bo metliška Vinska klet dobila kakih 30 odst. manj grozdja kot lani, kakovost pa je celo malo nad lansko letino, ki je veljala za zelo dobro.

To velja tako za belokranjska, ki pa ga bo manj kot lani in ga bo na trgu spet primanjkovalo, kot za metliško črnino, saj je bila frankinja v povprečju bolj sladka kot lani. Glede na visoko kakovost portugalke bo tudi mlado vino, ki ga je metliška klet prvič dala na trg lani, zelo dobro. Laški rizling so potrgali konec prejšnjega tedna, že sredi tedna pa je imelo grozdje povprečno preko 80 Oechslejevih stopinj sladkorja, kar obeta odlično vino. V kleti računajo tudi na pozno trgatve te sorte, ki jo lahko prepreči le deževno vreme.

Prihodnje leto bo iz metliške Vinske kleti na trgu dovolj metliške črnine in ozalskega belega, primanjkovalo pa bo belokranjska, laškega rizlinga in morda tudi rosēja. Prav tako bo pri-

• **Zelo dobro so se metliška vina prodajala septembra, v tem mesecu je klet prodala kar za tretjino več svojih vin kot v najboljšem letošnjem mesecu. Kljub temu pa imajo v kleti še okoli milijon litrov lanskega letnika. To je sicer z vinarskega vidika ravno prav, kajti klet naj bi imela ob trgatvi na zalogi še tretjino vin prejšnjega letnika, ki morajo zdržati, dokler ne pridejo na trg nova vina, v naših sedanjih gospodarskih razmerah pa je seveda vsaka zaloga odveč, saj močno bremeni poslovanje kleti.**

manjkovalo pozne trgatve laškega rizlinga. Te dni bo v prodaji lanska pozna

ČLANI SVETA REPUBLIKE V NOVEM MESTU

NOVO MESTO — V torek, 20. oktobra, se je mudilo na obisku v Novem mestu več članov sveta republike. Podpredsednik občinske skupščine Stane Zunič jih je v razgovoru seznanil z novomeško občino, obiskali pa so tudi IMV, kjer so si ogledali proizvodnjo. Ogledali so si tudi nekatere novomeške kulturne znamenitosti.

V drugi polovici tedna bo prevladovalo suho in toplo vreme.

Vaja »Jesen 87«

Vojaška vaja zajela občini Ribnica in Kočevje — Škoda bo povrnjena

RIBNICA, KOČEVJE — Te dni, 22. in 23. oktobra, potekajo na območju občine Ribnica glavne aktivnosti vojaške vaje »Jesen 87«; na območju občine Kočevje pa bodo trajale še vse do zaključka vaje, 25. oktobra. Cilj vaje je: preveriti celoten sistem splošne ljudske obrambe. Na vaji bodo sodelovale poleg enot JLA tudi enote teritorialne obrambe (občin Cerknica, Ribnica in Kočevje, kjer vaja poteka, in še Ljubljane), enote narodne in civilne zaštite in drugi. Poleg tega bodo na vaji sodelovale krajevne skupnosti Loški potok, Sodražica in Ribnica in Kočevje — mesto ter Rudnik — Salka vas in organizacije združenega dela Riko v Loškem potoku, Inles v Sodražici, Sukno v Jurjevici, zdravstveni dom v Ribnici in tozd Transport — gradnje — vzdrževanje ter delovna organizacija Trikon.

Na tej vaji, ki se je začela že 6. oktobra, igrajo vlogo »plavega« redne enote JLA, ki so ali pa še bodo »časno zasedle« območje občin Cerknica, Ribnica in Grosuplje. Prebivalstvo naj kažejo pasiven odnos do »napadalca in njegove oblasti«. Priporočljivo je, da v času vaje niti odrasli niti otroci ne bi zahajali na »bojišče«. Šole in starši naj poskrbijo, da bodo otroci čimdlje od vojakov in orožja.

Zaradi vaje je že nastala ali pa še bo tudi škoda na kmetijskih površinah in javnih komunalnih objektih. Posebne ekipe bodo popravljale storjeno škodo, česar pa ne bo moč popraviti, bodo ocenile posebne komisije, tako da bo škoda prizadetim povrnjena.

J. P.

MANJ JUNETINE

METLIKA — Ker je bila zadnja podražitev mesa še isti hip, ko je bila odobrena, že preklicana, v mesniški mesu, zlasti kakovostnega mesa mlade pitane živine, primanjkuje. Tudi v metliško klavnico kmetje dajejo precej manj živine. Raje živino pitajo na večjo težo in čakajo na višje cene, saj bi bili sicer preveč prikrajšani. Že tako je njihovo delo sramotno slabo plačano.

BIZELJČAN V HONGKONGU

BREŽICE — Lani je Slovin Bizelj-sko — Brežice prodal na to daljino tržišče pet tisoč litrov prvovrstnega bizeljčana v buteljkah, in sicer letnik 1984. Kaže, da je bil tamkajšnjim pivcem všeč, saj so letos ponovno zahtevali isti letnik. Boljša bizeljčka vina bodo kmalu pili tudi v Oregonu. Etikete so že poslali tja, da jih bodo pregledali in dali svoje soglasje. Za prodajo vina iz bizeljsko-sremskega okoliša se ta čas dogovarja neposredno z Danci, Belgijci in zahodnimi Nemci. Če se bodo pogodili, bodo izbrana vina izvažali prek sozda v Ljubljani.

Šahiranje s kmeti

V času, ko je zvezni izvršni svet izsilil v zvezni skupščini povečanje letošnjega zveznega proračuna, ko so se avtomobili državnega miljenčka Zastave podražili že četrto ali petič (kdo še lahko sledi?) letos in ko mnogi proizvajalci napovedujejo nove cene, v katerih je očitno obračunana 200-odstotna inflacija, je isti organ tik pred setvijo prišel na dan še z zaščitnimi cenami pšenice za žetev 1988. Za kilogram pšenice je določil zaščitno ceno 162 din, kar je vsega desetino več od letošnje odkupne. Slovenski kmetije za kmetijstvo sedaj želi rešiti, kar se po tako nesmiselnih potezi še da rešiti. Zadrage kot organizatorji tržne pridelave pšenice pri kmetih kooperantih naj bi te preprečile, da je zaščitna cena le orientacijska in da bo dokončna dogovorjena v juniju 1988 na osnovi stvarnih stroškov proizvodnje. Prav tako naj bi jim vplele v glavo vse ugodnosti, ki jih imajo pri pridelovanju pšenice. Regres za semensko pšenico, 190 din za kilogram, bo tako izplačan že letos na osnovi sklenjene pogodbe. Pogodbeni pridelovalci bodo dobili za vsak oddan kilogram pšenice in rži 38 in nadomestila za gnojila in zaščitna sredstva in tri četrtine tega nadomestila jim bodo izplačali že letos. Kmetje pa se bodo odzvali po svoje, tudi tako, da bodo sejali manj pšenice. To pa ima lahko za vse nas hudo neprijetne posledice. Se jih vlada sploh zaveda, ko kar tako premika kmete sem in tja po šahovnici?

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

28. oktobra praznujejo Brežice

Dosežki: ceste, stanovanja, melioracijski sistem

BREŽICE — V zadnjih desetih dneh so turistična društva oživila mesto in vasi s prostovoljnimi očiščevalnimi akcijami, da bo do praznika urejen sleherni kotiček v občini. Med največje dosežke zadnjega leta prištevajo občani Brežice prenovljeno cesto do železniške postaje z obojestranskim pločnikom, ki je popolnoma spremenila znamenjeno podobo tistega predela in omogočila varno hojo pešcem. Pomembni pridobitvi za občino sta še novi stanovanjski blok v soseski Trnje in operacijski trakt v brežiški bolnišnici, med dosežke v kmetijstvu pa sodi dokončanje melioracijskih sistemov ob Sromljici in Gabernici.

Letos bodo na svečani seji zborov občinske skupščine in DPO v sredo, 28. oktobra, podelili tri oktobrske nagrade in tri priznanja občine Brežice. Nagrade bodo prejeli Rudi Požar, Marjan Seliškar in Anton Džuranič, priznanja pa delovna organizacija Splošno livarstvo Dobova, krajevna organizacija ZZB NOV Bregansko soto in krajevna skupnost Pišce. O livarstvu in pišečih krajevni skupnosti berite na šesti strani današnje številke, za borčevsko organizacijo v Breganskem selu pa velja, da je od leta 1951 ena najbolj delavnih v občini, da ves čas sodeluje z mladino tostran in onstran meje in da pri vseh akcijah za obujanje tradicij narodnoosvobodilne boja vzdržuje stike s sosednjimi organizacijami na Hrvaškem.

J. T.

VLOM V ŽUPNIJSKI URAD

DOBOVA — V noči na 13. oktober je kilo vlomljeno v župnijski urad v Dobovi. Storilec je našel okoli 400.000 din in jih seveda odnesel. Za neprimerno poizvedujejo.

Belokranjski dan v Divači

Prisrčen sprejem

VINICA — Viničani so pred kratkim vrtili obisk svojim prijateljem iz Divače. Poln avtobus članov viniškega turističnega društva in predstavnikov krajevne skupnosti se je odpravilo v Divačo, kjer so jih nadvse prisrčno in gostoljubno sprejeli, pričakali in pozdravili jih je tudi župan občine Sežana. Viničani so si ogledali vinski klet v Sežani, Škocjanske jame in Lipico. Ves dan so bili deležni izredne pozornosti in gostoljubnosti. V polni športni dvorani v Divači so Viničani pripravili kulturni program, v katerem so nastopili: folklorna skupina in tamburaši iz Vinice, ljudski pevec in godec Jazo, recitatorji in plesna skupina iz osnovne šole ter ansambel Tonija Verderberja. Slavica Ritonija iz Črnomlja je razstavila svoje izdelke ljudske obrti ter pisanice iz Adlešičev. V gostišču Risnik je bil dan belokranjske kuhinje, belokranjske jedi sta pripravljali kuharici iz črnomaljskega hotela, pred gostiščem pa so imeli viniški tamburaški polni koncert. Prihodnje poletje se bodo člani turističnih društev iz Divače in Vinice spet srečali, taktat v viniškem kampu.

GOLUŠNIK POSTAL SPOMINSKI PARK — Po slovesnosti, -i je bila minulo soboto na tej razgledni točki vrh Trške gore, je Golušnik postal spominski park s skupnim spominskim obeležjem in 21 lipami, ki simbolizirajo prav toliko partizanskih enot, ki so se med vojno za daljši ali krajši čas zadrževale na tem območju. Novi spomenik bo trajen spomin in zahvala borcem in aktivistom OF, ki so v bojih na širšem območju Trške gore žrtvovali svoje življenje. Na sliki: udeleženci proslave med poslušanjem slavnostnega govornika Nika Riharja (Foto: J. Pavlin)

JE Krško po remontu že obratuje

15. oktobra so v JE Krško končali z rednim letnim popravilom

KRŠKO — Kljub temu da se je letošnji remont JE Krško začel z dokajšnjo negotovostjo, saj ni bilo na razpolago vseh rezervnih delov, se je vendar vse skupaj srečno končalo. Remont, s katerim so začeli 21. avgusta, so končali 15. oktobra, ko je bila JE Krško prvič sinhronizirana v omrežje. Do konca tega tedna pa bo elektrarna že delovala s polno močjo.

V letošnjem remontu je sodelovalo 370 delavcev iz JE Krško in 500 delavcev domačih delovnih organizacij, ki so sodelovale že pri gradnji. Kot je običajno, so tudi to pot sodelovali tuji strokovnjaki, bilo jih je vsega skupaj šest, specialisti za določene motorje, črpalke in podobno.

V JE Krško ocenjujejo, da so remont uspešno opravili in sedaj seveda ni nobene ovire, da elektrarna ne bi delovala s polno močjo. Čeprav med letošnjim remontom zaradi izpada proizvodnje JE Krško ni bilo pomankanja elektrike, pa bo elektrika iz JE

Krško prišla še kako prav v jesenskih in zimskih mesecih. Od leta 1981, ko so elektrarno prvič poskusno pognali, pa do letošnjega 21. avgusta je JE Krško proizvedla več kot 21 milijard kilovatnih ur električne energije. To pa je precejšen del energije, ki jo potrebuje Slovenija in Hrvaška.

Zato je tembolj čudno, da se določene strukture v naši družbi, ki naj bi imele na skrbi tudi varno obratovanje JE Krško, sploh ne zmenijo za devizne težave, s katerimi se ubadajo v naši prvi jedrski elektrarni. Dobavni rok za opremo in rezervne dele za jedrsko elektrarno je najmanj pol leta po plačanih akreditivih. Prvi akreditivi za letošnji remont pa so bili odprti šele devet dni pred remontom. Nekatere dele, ki so bili vgrajeni med lanskim remontom, so plačali šele maja letos. Oskrba z rezervnimi deli bi bila lahko še slabša, če bi ne bilo dobrega sodelovanja z jadrskimi elektrarnami v Švici, ZDA in Španiji. Vprašanje pa je, dokler bo še mogoče tak način poslovanja. V JE Krško, kjer je tehnič-

nim službam poleg proizvodnje prva naloga varnost, si želijo, da bi prihodnje leto remont (začel se bo 19. avgusta) potekal brez težav. Letos se je z dobavo rezervnih delov tako mudilo, da ni bilo niti časa za carinjenje rezervnih delov, ki so prispeli iz tujine.

J. S.

ZAOSTAJANJE MANJŠE

NOVO MESTO — Osebnih dohodkov delavcev v družbenih dejavnostih v novomeški občini so letos do polletja spet precej zaostali za osebnimi dohodki v gospodarstvu. Po avgustovskem usklajevanju se je stanje popravilo in ni bilo več opaznega zaostajanja. Še vedno pa so precejšnje razlike v osebnih dohodkih med posameznimi izvajalci in sisi, celo med izvajalci v enem sasu, ki nastajajo zaradi neenotnega vrednotenja del in zaradi neenotnega usklajevanja osebnih dohodkov. Vse razlike niso upravičene. Okrog osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih, ki bodo do konca leta verjetno spet nekoliko zaostajali za gospodarstvom, je bilo na zadnji seji občinskega zbora združenega dela rečeno, da bo treba v komisiji za družbene dejavnosti predvsem zagotoviti, da bodo decembrski osebni dohodki v teh dejavnostih takšni, da jih bo januarja možno izplačati.

Izhod je v ustvarjanju

Medobčinski svet ZS Ljubljana o razmerah v gospodarstvu — V Kočevju so na vidiku novi izgubarji

LJUBLJANA — Deliti je možno le novoustvarjeno vrednost. Več ko je administriranja, slabši so rezultati. Izhod iz težav je torej v ustvarjalnosti, in ne v delitvi. Tako je zaključil svojo razpravo o gospodarskih gibanjih v prvih devetih mesecih letos v ljubljanski regiji podpredsednik medobčinske gos-

• Sekretar medobčinskega sveta Andrej Ambrožič je med drugim ugotovil, da se slabosti, ugotovljene v juljski analizi, nadaljujejo. Gospodarstvo je po oceni poslovalo ob 9-mesečju brez izgub v občinah Litija in Ribnica. V drugih občinah kaže, da bo izguba večja. Tako se bodo dosedanjim izgubam v Kočevski občini priključili še novi (Tekstilana, Itas, Lik).

podarske zbornice Ljubljana Jože Der-novšek.

V svojem poročilu, ki ga je tudi podal na tej seji, pa je ugotovil, da gospodarstvo ljubljanske regije skoraj v vseh elementih zaostaja za dosežki gospodarstva Slovenije. Daleč pod republiškim povprečjem je regijska rast industrijske proizvodnje, oskrba industrije z reprodukcijskim materialom, zaloge proizvodov naraščajo, delež regijskega

izvoza v izvozu Slovenije je upadel od skoraj 30 odst. v letu 1985 na 27,8 odst. letos, zmanjšal se je tudi uvoz, izgube hitro naraščajo (tudi v občini Kočevje), odpisanost osnovnih sredstev je v industriji nad republiškim povprečjem, nobena panoga gospodarstva ni dosegla lanske akumulativne sposobnosti, lanske reprodukcijske sposobnosti pa le redke itd.

Poudarjeno je bilo še, naj pri podobnih analizah v občinah ne primerjajo delovnih organizacij različnih panog med seboj, saj vsaka panoga posluje pod drugačnimi pogoji. Stvarnejšo sliko bo torej dala primerjava znotraj posameznih panog.

J. PRIMC

Odhajajo pravi iz Zveze komunistov?

V organizacijo več uglednih delavcev in dijakov

LJUBLJANA — V vseh občinah regije Ljubljana-okolica število članov ZK od leta 1982 dalje upada, so ugotovili na zadnji seji medobčinskega sveta ZK Ljubljana-okolica. V odstotku z ozirom na število prebivalstva, starega nad 14 let, je največ komunistov v kočevski občini (9,8 odstotka), pa tudi med zaposlenimi je največ komunistov prav tako v kočevski občini (14,5 odst.), medtem ko je ribniška občina v regiji nekeje v sredini.

V poročilu in razpravi je bilo ugotovljeno, da razmere ne spodbujajo mladih za vstop v ZK, da je ponekod slabo sodelovanje med organizacijama ZK in ZSM, da je sprejemanje uspešnejše, kjer dobro delajo sekretar OO ZK, sekretariat in OO, medtem ko v nekatere upravne organizacije že po 7 ali 8 let niso sprejeli nobenega novega člana.

V razpravi so se nekateri vprašali, ali res iz ZK odhajajo pravi. Hkrati so ugotovili, da so v ZK še taki, ki vanjo ne sodijo. Nekdo je menil, da ugledu ZK le škodi, ker sredstva obveščanja na veliko »bobnajo«, da se število članov ZK zmanjšuje in da gre zaradi tega iz ZK tudi več takih, ki bi sicer v organizaciji ostali. Povsem nasprotnega mnenja pa je bil naslednji razpravljalec, ki je menil, da tudi Zveze komunistov Potemkinove vasi bolj škodijo kot koristijo.

J. P.

Naša anketa

Kriza redči vrste ZK

V ZKJ, pa tudi v ZKS pada skupno število članov že četrto leto. Od leta 1984 naprej raste povprečna starost članov ZK, število izključenih in črtanih se ne povečuje, novo sprejetih je vse manj, pospešeno pa narašča število izstopov iz ZK. ZKJ je imela konec leta 1984 126.089 članov, konec septembra letos pa 7.245 manj. Vse večjemu osipu članstva ZKJ ter nezanimanju predvsem med mladimi, da bi stopili v vrste naše vodilne družbenopolitične sile, je CK ZKS nedavno posvetil posebno sejo. Jasno je pač, da ne gre za željeno prenovno, diferenciacijo ter za slovo s tako imenovanimi sopotniki, ampak da z izstopi in nevstopi ZK izgublja mnoge dobre, mnoge moči in ideje. In vprašanje je, ali se bo smer dogajanja kaj kmalu spremenila. Ljudi pač v veliki meri odvračajo od ZK razmere, za katere je večina prepričana, da je ZK najmanj sodegovorna, nemoč za spremembe, vse daljša in krivična roka države itd.

MARIJA VUKMANIČ, koordinatorka OO ZK v metliški Beti: »Splošno nezadovoljstvo v družbi se kaže tudi pri članih ZK. Počutijo se nemočne, hkrati pa nekrive za sedanje razmere, zato tudi izstopajo iz ZK. V Beti ni imel od partije nihče nikakršne koristi in tudi ne bo nič izgubil, če bo izstopil. Sicer pa tega pri nas ni veliko, doslej je izstopil en član, še eden to namerava. Res pa je, da poštenim članom ZK, ki se hočejo v svojem okolju boriti za boljše delo, ni lahko. Marsikaj jih dobijo po nosu, kar pa velja za dobre delavce nasploh.«

MILAN KRAJNC, predsednik OK ZKS Črnomelj: »Danes je precej razočaranih članov ZK, češ da v sedanjih razmerah ne morejo nič narediti. Vorašanje je merilo, ki si ga zastavijo. Če gre za Agrokomerc, res ne morejo, če gre za red, dobro delo in poštenost v lastnem okolju, je pa dela za prave komuniste dovolj. Če bi delali tako, bi bilo tudi razočaranje precej manj. Res je danes težko biti komunist, a moramo vztrajati. Ne poznam ga, ki bi vse poskušal, pa nič dosegel. Sicer pa so razmere marsikomu le izgovor za izstop iz ZK.«

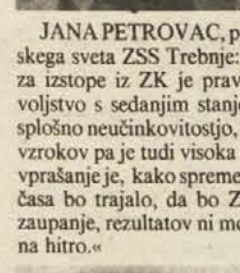
MILENA JESENKO, ravnateljica osnovne šole bratov Ribarjev v Brežicah: »V zadnjem času je v našem kolektivu izstopilo iz ZK pet prosvetnih delavcev. Med razlogi navajajo, da se ne strinjajo s tem, kar se pri nas dogaja, da ne morejo nič vplivati na odločitve, ki so za delovne ljudi bistvenega pomena, in se zato nočejo čutiti odgovorne za sedanje razmere, saj bi si s tem naložili preveliko breme.«

BORIS NIKOLIČ, poštar v PTT Krško: »Na pošti v Krškem že 15 let ne moremo dobiti v osnovno organizacijo niti enega novega člana. Mladih partija ne zanima, v osnovni organizaciji smo samo še starejši. Zakaj ljudje izstopajo iz ZK, je kompleksno vprašanje, vendar je po mojem poglavitni razlog v tem, da nobena stvar, za katero se dogovorimo, ne drži. Jaz sem v partiji že 35 let, dala mi ni nič in nad njo tudi nisem razočaran, rečem pa, da preveč govorimo in premalo delamo.«

VLADO MOČIVNIK, vodja kadrovske-socialne službe v Lisci, Sevnica: »Iz ZK ljudje odhajajo iz več vzrokov. Odhajajo tisti, ki jih je strah odgovornosti za stanje v družbi in se ob postavljanju vprašanj in ob opazkah počutijo nelagodno. Odhajajo tudi tisti, ki se čutijo nemočne, da bi kaj spremenili, pa taki, ki so se doslej v socializmu lepo poredili, zdaj pa vseprek kritizirajo. Možnosti, da bi ZK ubrala nove poti, pa niso velike. V Sloveniji jih še je nekaj, a novi veter še ni zapihal po vseh zamegljenih dolinah.«

JANA PETROVAC, predsednica občinskega sveta ZSS Trebnje: »Temeljni vzrok za izstop iz ZK je prav gotovo nezadovoljstvo s sedanjim stanjem v družbi in s splošno neučinkovitostjo, tudi ZK. Eden od vzrokov pa je tudi visoka članarina. Veliko vprašanje je, kako spremeniti stanje. Veliko časa bo trajalo, da bo ZK spet pridobila zaupanje, rezultatov ni mogoče pričakovati na hitro.«

FILIP SPORČIČ, sekretar OO ZK v SDK Kočevje: »Menim, da so vzroki za izstop iz ZK enaki vzroki za nevstopanje. Po mojem je glavni razlog huda družbena in gospodarska kriza, za katero naj bi bila odgovorna predvsem ZK kot vodilna sila. Zaradi krize tudi ni zaupanja v ZK.«

TONE ZUPANČIČ, kmet z Daljnega vrha pri Novem mestu: »Pred 30 leti, ko sem vstopil v ZK, je ta organizacija nekaj pomenila, danes je izgubila zaupanje. Kot vodstvena organizacija je krija za tak položaj, kot je danes v državi. Še najbolj me boli, da so slabi komunisti tisti v vodstvu. Delavci vračajo knjžice tudi zaradi previsoke članarine, za mlade je to organizacija premalo zanimiva. Sam bom ostal rdeč in se boril, da bo partija spet postala zdrava.«

MATJAŽ NOSAN, sekretar P OK ZK Ribnica: »Eden glavnih razlogov sega v čas, ko smo v ZK sprejemali množično in nekritično. Zaostrene politične in gospodarske razmere pa vedno pomenijo praktično preverjanje človeških kvalit, ki naj bi jih imel komunist. Menim, da večina izstopajočih te preizkušnje ni zmogla ali ni hotela prestopiti. Mladim je treba dati možnost kvalitetnega političnega uveljavljanja in vstopanja v ZK.«

Še brez izgub

Ribniško gospodarstvo ima nadpovprečne rezultate

RIBNICA — Ribniško gospodarstvo dosega v primerjavi z republiškim nadpovprečno ugodne rezultate. Še posebno se to vidi pri indeksu rasti industrijske proizvodnje, ki znaša v občini 134 (republika 108); pokritju uvoza z izvozom, ki znaša v ribniški občini 4,23 (republika 0,98), itd.

Vendar pa tudi ribniško gospodarstvo že nekoliko peša, kar se kaže v tem, da so gospodarnost, donosnost, akumulativnost in reproduktivnost sicer še vedno nad republiškim povprečjem, a vedno bolj upadajo in se približujejo povprečju republike. Tudi delež akumulacije v dohodku je pod republiškim povprečjem. Akumulacija raste počasneje kot dohodek.

Predsednik občinske skupščine France Lapajne ocenjuje gospodarjenje v občini tako: »Paradoks je, da dosega naše gospodarstvo zelo ugodne rezultate pri fizičnem obsegu proizvodnje, hkrati pa slabše finančne uspehe, čeprav je tudi res, da nobena naša delovna organizacija ne posluje z izgubo. Z ozirom na dosežene rezultate je naše gospodarstvo zdravo, kar je dobra osnova ne le za njegov obstoj, ampak tudi za razvoj. Velike težave pa nastajajo še zaradi hitre inflacije, saj ponekod z iztržkom ne uspejo zajeti tudi hitrega naraščanja cen reprodukcijskega materialu. Naše banke postajajo po šoku v Bosni (Agrocomerc) zelo previdne tudi pri dajanju posojil. Na srečo pa pri nas, v ribniški občini, ni delovne organizacije z izgubo.«

J. P.

Ljubljansko pismo

Globoke korenine zadolženosti

Se je preveč mudilo?

LJUBLJANA — Nova Jugoslavija se je v svojem razvoju znašla pred skoraj nedosegljivimi cilji. Bilo je potrebno močne politične volje in veliko revolucionarnega optimizma ter vere v človeka za strategijo družbenoekonomskega razvoja, ki je bila od samega začetka strategija opiranj razvoja na lastne sile, vendar neločljivo povezana z dogajanjem, odnosi in procesi v svetu. Brez razumevanja te zgodovinske razsežnosti našega nastajanja ni mogoče razumeti naših sedanjih razmer in tudi ne poti našega nadaljnjega razvoja.

Proces nagle industrializacije, ki je Jugoslavijo in njeno gospodarstvo popolnoma spremenil, je odprl nova strukturna vprašanja in probleme. Silno so narasle potrebe po velikih in kapitalno intenzivnih infrastrukturalnih projektih, brez katerih ni bil možen vzgon industrijskih aktivnosti. Velik del tovrstnih naložb je razvita Evropa opravila v prejšnjem stoletju ali v začetku tega stoletja, temu se je pridružila cela vrsta novih tovarn, ki so bile bolj plod splošnega koncepta razvoja kot pa rezultat pretehtanih strogo ekonomskih kriterijev. Prišlo je do zaostajanja razvoja na vasi in kmetijstva — predvsem v začetnih letih — kakor tudi do pojavov nagle urbanizacije in do zanemarjanja nekaterih tradicionalnih gospodarskih dejavnosti. Ekstenzivno izkoriščanje omejenih virov cenene energije in surovin, nizko vrednotenje kapi-

tala, kakor tudi skromno nagrajevanje dela pa so vodili do premalo učinkovitega razporejanja proizvodnih virov.

Financiranje industrijskega razvoja — najprej z metodami prvotne akumulacije in financiranja brez povračila, pozneje pa z intenzivnim poseganjem v domačo denarno emisijo in za tujimi krediti — je preobremenjevalo vse realne notranje in zunanje denarno-finančne bilance. Spremembe v sestavi proizvodnje in v vseh kategorijah porabe so povzročile naglo zmanjšanje tradicionalnih izvoznih tokov (primarnih proizvodov), medtem ko se je izvoz novih industrijskih proizvodov oblikoval le počasi. Intenzivne naložbe in spremembe v proizvodni porabi so zahtevale močan uvoz v spremenjeni strukturi, deficit v blagovni menjavi in v tekoči plačilni bilanci spremljata tako skoraj celoten povojni razvoj Jugoslavije.

Ob splošnem razvoju dežele se nadaljuje neenak razvoj območij, pokrajin in republik. Proces industrializacije sam po sebi te razlike ne odpravlja, zato je treba te težnje delno popravljati z ukrepi ekonomske politike ter mehanizmi družbenoekonomske politike in družbenoekonomske solidarnosti. Razlike kot take pa ostajajo eden od razlogov notranjih napetosti; hitrejši razvoj manj razvitih delov dežele zahteva dopolnilno zbiranje finančnih sredstev.

V vseh teh gibanjih moramo torej iskati dolgoročne notranje korenine problema sedanje (ne) likvidnosti v odnosih s tujino in težav v pokrivanju primanjkljaja v tekoči plačilni bilanci. To so pa tudi dolgoročne korenine notranjih virov inflacije, med katere še posebej štejemo porabo vseh vrst zunaj ustvarjene akumulacije in realnih kreditnih sposobnosti, ter težnje po potiskanju vseh vrst stroškov navzgor pod vplivom postopne revalorizacije surovin in energije, zboljšanje življenjskega standarda delavcev, popravljanja položaja kmetijstva in povečanih zahtev za zaščito okolja.

VINKO BLATNIK

KAJ PIŠE

DELO

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 203
z dne 19. oktobra 1987

država	valuta	tečaj velja za	za devize, efektivno, črke, kreditna pisma in poštne nakaznice		
			nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	7153,28	7164,03	7174,78
Belgija	frank/C	100	2416,39	2420,02	2423,65
Belgija	frank/F	100	2402,08	2405,69	2409,30
Danska	krona	100	13117,33	13137,04	13156,75
Finska	marka	100	20755,26	20786,44	20817,62
Francija	frank	100	15063,68	15086,31	15108,94
Nizozemska	gulden	100	44596,66	44663,66	44730,66
Italija	lira	100	69,40	69,50	69,60
Norveška	krona	100	13678,30	13698,85	13719,40
Portugalska	escudo	100	637,41	638,37	639,33
ZR Nemčija	marka	100	50302,85	50378,42	50453,99
Španija	pezeta	100	771,28	772,44	773,60
Švica	frank	100	60602,55	60693,59	60784,63
Švedska	krona	100	14222,20	14243,57	14264,94
V. Britanija	funt	1	1498,71	1500,96	1503,21
Japonska	jen	100	631,54	632,49	633,44
Kuvajt	kv. dinar	1	3196,18	3200,98	3205,78
Kanada	dolar	1	688,56	689,59	690,62
ZDA	dolar	1	889,77	891,11	892,45
Avstralija	a. dolar	1	646,43	647,40	648,37
	ECU	1	1044,97	1046,54	1048,11
Grčija	drahma	100	654,47	655,45	656,43
Irski	funt	1	1351,05	1353,08	1355,11

kmetijstvo

Cenejša krmila

Dobra poteza metliške kmetijske zadruga

METLIKA — V metliški občini pospravljajo koruzo. Zadruga je bo odkupila kakih 500 ton. Ker je doma ne morejo posušiti, so se dogovorili s Tvornico stočne hrane iz Kutine, da jim jo bodo sušili tam in potem predelali v krmila. Tako si bo zadruga za prihodnje leto zagotovila dovolj krmil za svoje potrebe in seveda potrebe svojih koope- rantov, saj je delež koruze v krmilih kar 80 odst.

»Mi sedaj sveže koruzno zrnje z okoli 30 odst. vlage odkupujemo po pov- prečni ceni 135 din za kilogram,« je po- vedal vodja pospeševalne službe pri KZ Metlika inž. Jože Bajuk. »S sušenjem nas bo kilogram stal 150 do 160 dinar- jev, z obrestmi za kredit, ki smo ga naje- li za nakup koruze, pa do 350 dinarjev. Prejšnji mesec je stal kilogram krmil 300 din, prihodnje leto bo gotovo med 500 in 600 din, če ne več, za nas pa ne- primerno manj.«

KROMPIR JE PROKAN

METLIKA — Do sedaj je metliška Kmetijska zadruga odkupila okoli 400 ton krompirja. Pričakujejo, da jim ga bodo kmetje ponudili še kakih 50 ton. Zadruga je kmetom krompir plačala po 120 din, vendar je to akontacijska cena, končna cena bo znana, ko bodo znani vsi stroški, v glavnem prevozni. Zadruga je krompir prodala po 180 do 200 din kilogram, in to največ v Split.

ZDAJ POKOJNINA 70.000 DIN

LJUBLJANA — Od 1. oktobra naprej znaša starostna pokojnina kmetov 70.000 dinarjev na mesec (doslej 38.485 din). To je v ponedel- ljek sklenila skupščina skupnosti po- kojniškega in invalidskega zavarova- nja Slovenije.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu so rejci prodajali 230 prašičev, starih do 3 mesece, in 29 starejših. Prvih so po 1.300 din kilogram žive teže prodali 95, drugih, katerih kilogram žive teže je stal 1.400 din, so prodali 13.

Kmetijski nasveti

Bacitracin boljša silažo

Siliranje je postopek konzerviranja krme, ki razen tlačenja ne zahteva velike porabe energije. Povzročajo ga bakterije mlečnokislinskega vrenja v silažni ma- si. Pogosto živali nerade jedo tako silažo, razlog je največkrat v neprijetnem vo- nju in okusu silaže, ki vsebuje veliko neprijetnih primesi, npr. amoniak ali druge pline ter hkrati visoko koncentracijo oetne in mraljivne kisline. Slabo kvalite- to oz. neuporabnost silaže lahko povzročajo bakterije gnitja, ki razgrajujejo be- ljakovine do strupenih in smrdljivih produktov (amoniak).

Ob raznih postopkih, ki omogočajo pridelovanje in ohranjanje visoko kva- litetne silaže, moramo dodati še postopek, ki že v začetku siliranja usmeri vrenje fermentacijske mase silaže v zaviranje razvoja in razmnoževanje nezaželenih bakterij. Z dodajanjem Zn-bacitracina onemogočamo in uničujemo nezaželene povzročitelje gnitja, hkrati pa pomagamo razvoju mlečnokislinskih bakterij.

Nezaželeni procesi v silaži se zmanjšajo, zato je silaža visoke kakovosti, pri- jetnega vonja z majhnim odstotkom amoniaka, oetne in maslene kisline, ven- dar z visoko vsebnostjo mlečne kisline. Znano je, da mlečna kislina poveča mleč- nost in prirast živali, ker jo le-te raje jedo in bolje izkoriščajo. Tako pripravljena silaža vsebuje ohranjene vitamine, minerale, maščobe in druge biološke po- membne snovi.

Zn-bacitracin je kemijsko antibiotik z veliko molekulo, ki se iz črevesja ne resorbira v krvni obtok. Ugotovljeno je bilo, da so krave molznice, ki so bile krmiljene s silažo, pripravljeno s Zn-bacitracinom, požrle več krme in dajale za četrtino več mleka. Poskusi v ZDA, kjer so predpisi glede krme najstrožji, so pokazali, da se Zn-bacitracin ne pojavlja v mleku krav.

Uporaba Zn-bacitracina za siliranje:

1 kg 10 odstotnega Zn-bacitracina, raztopljenega v vodi, zadostuje za silira- nje 5 ton zelene mase.

Precizne optimalne količine so:

za 1 tono zelene krme — 110 g

za 1 tono detelje — 130 g

za 1 tono lucerne — 150 g

Priprava raztopine Zn-bacitracina za siliranje zelene mase:

150 g do 200 g 10-odstotnega Zn-bacitracina vmešamo v 10 l hladne vode. To raztopino dobro premešamo, nato pa z njo poškropimo 1 tono slačene ma- se. Poškropimo lahko s škropilnico za sadje, pleskarsko ali z navadno vrtnarsko škropilnico. Paziti moramo, da se raztopina Zn-bacitracina čim enakomerno razprši po silažni masi. Raztopino Zn-bacitracina pripravimo tik pred uporabo. Zn-bacitracin je opremljen v vrečah po 1 kg in v vrečah po 25 kg.

JOŠKO ŽABKAR, dipl. vet.

Metlika ne bo dala pšenice Žitu

Dva kamiona pšenice zastoj v Ljubljano — Poslej bodo pšenico sušili doma in jo prodali najboljšemu ponudniku — Korist za kmeta

METLIKA — Ob žetvi je metliška Kmetijska zadruga od kmetov prevzela in oddala naprej Žitu 470 ton pšenice. Ob zamenjavi semenske pšenice za me- rkantilno pa so dobili še okoli 50 ton pšenice. Prvo razočaranje je sledilo, ko je prvi kamion to pšenico odpeljal v Ljubljano, kjer so jim določili povprečno odkupno ceno manj kot 127 din za kilogram.

V zadrugi so bili namreč prepričani, da bo Žito plačalo pešnico vsaj po 150 dinarjev, toliko so jo tudi oni plačali kmetom. Vendar je Žito na slovenskem trgu očitno monopolist, ki dela, kar hoče, pač po načelu: Ali jo daj po ceni, ki jo mi določimo, ali odpelji nazaj! To so v Metliki morali požreti. Potem sta v Ljubljano odpeljala še dva kamiona, polna pšenice. Ta dva so v Žitu zavrnili, češ da so v pšenici žužki. Seveda bi v Ljubljani to pšenico lahko razpilili, vendar jo je očitno lažje zavrniti. Seve- da gre prevoz v Ljubljano in nazaj na stroške zadruga, ki je že tako kmetom plačala za pšenico več, kot so zanj do- bili v Ljubljani. Voznja dveh kamionov v Ljubljano in nazaj jih je stala dodatnih 500 tisočakov.

JUGOSLAVIJA NA DNU

Skupna kmetijska politika Evropske gospodarske skupnosti (EGS) je izobli- kovala izrazito hierarhično strukturo odnosov s tretjimi državami (torej tudi z Jugoslavijo). Na njenem vrhu so države podpisnice Lome konvencije, ki so pre- težna bivša kolonialna ozemlja držav članic skupnosti. Njihov kmetijski izvoz v EGS je oproščen carin in deležen ne- katerih ugodnosti pri uvoznih dajatvah. Vendar tudi za te države velja, da je za njihov izvoz z vidika EGS običajnih kmetijskih pridelkov (sladkor, govedi- na) določen s kvotami. Za države članice Mediteranskega sporazuma veljajo redukcije uvoznih carin, niso pa deležne ugodnosti pri uvoznih dajatvah. Jugos- lavijske izvozne sestavljajo z vidika EGS običajni kmetijski pridelki, je na dnu hierarhične lestvice. Ugodnosti, ki jih je deležna s trgovinskimi sporazumi, komaj zadostujejo za ohranjanje za- tečenega stanja in ne dajejo nikakršnih dodatnih ugodnosti, saj se naš kmetijski izvoz sooča z raznovrstnimi agrarno protekcionističnimi ukrepi.

(Dr. KATJA VADNAL v Teoriji in praksi)

Potem se je zadruga obrnila na Tvornico stočne hrane v Kutini, od koder dobivajo krmila. Dogovorili so se, da jim bodo to pšenico zmleli za krmila, pri tem pa jim v Kutini priznajo

• V zadrugi so se odločili za gradnjo sušilnice za žito. V prvi fazi bo prostora za 500 ton, v drugi, če se bo pokazalo, da je potrebno, pa še za 500 ton. Zadeva bo stala okoli 350 milijonov dinarjev, denar za gradnjo pa so že zagotovili. Od kmetov bodo odkupili vso ponujeno pšenico. Najprej bodo dobili akontaci- jo. Pšenico bodo posušili in jo prodali najboljšemu ponudniku in potem v skladu s pravnimi dohodkovnimi odnosi naredili poračun in kmetom odplačali. »Ne gre nam za to, da bi služili na kmet- ov račun, ampak da kmet za svoje delo dobi, kolikor se največ da.« Tako si v Metliki predstavljajo pospeševanje kmet- ištva. Žal so med redkimi, ki pri nas tako gledajo in tudi delajo.

pšenico po ceni 165 din za kilogram, se pravi več kot 38 din več kot ljubljansko Žito!

Za prihodnje leto bi bila obveza me- tiške zadruga, da Žitu odda 590 ton pšenice. Vendar KZ Metlika ni podpi-

sala samoupravnega sporazuma. Pri takem odnosu in pri določeni zaščitni ceni pšenice za drugo leto 162 din ni ta odločitev prav nič čudna. »Ta cena je norčevanje iz kmetov in jasno je, da za ta denar ne bo nihče dal niti kilograma pšenice,« pravijo v Metliki. Vendar gle- de na pogodbe, ki so jih kmetje sklenili z zadrugo pri zamenjavi merkantilne pšenice za semenske, bo tudi drugo leto v metliški občini precej tržnih pre- sežkov pšenice. In kam z njo?

A. BARTELI

V PRODAJI LEDENO VINO

METLIKA — Te dni prihaja v prodajo metliško ledeno vino. Gre za predikatni laški rizling najvišje kakovosti in v zelo majhni količini. Grozdje so potrgali 25. decembra lani, temperatura je bila takrat več dni okoli minus 8° C, iz zmrznjenih jagod so takoj iztisnili le najzlaht- nejši sok, ki ni zmrznil. Vino je na prodaj v buteljkah, ki držijo 3,5 dcl, ljubitelji in zbiratelji ga lahko dobi- jo le v vinotoku pri Vinski kleti. Cena te male buteljke je 19.040 dinar- jev. Kljub visoki ceni se v kleti ne boje, da vino ne bi šlo v prodajo, nasprotno, celo zadrževali ga bojo, saj imajo le okoli 1000 buteljk tega izvrstnega vina.

Svet se koplje v vinu

Alkohol za pogon avtomobilov? — V našem vinograd- ništvu od pojava trne ušni ni bilo tako kritično

Svet se koplje v vinu. Svetovna vin- ska letina je s 330 milijoni hektolitrov vina vsako leto vsaj za 60 milijonov he- ktolitrov večja od porabe. Evropski po- datki so še bolj zgovorni, kajti od 195 milijonov hektolitrov vinske letine osta- ne vsako leto kar 40 milijonov hektoli- trov, s katerimi ne vedo kam. Tudi skla-

dišča vinskih destilatov so že polna, zato pripravljajo projekt, po katerem bi ben- cin v zahodni Evropi vseboval vsaj 5 od- stotkov alkohola kmetijskega izvora, predvsem vinogradniškega. Druga izhoda ni, saj poraba vina stalno pada. V Italiji na primer se je zmanjšala od nekdanjih 100 na 68 litrov na prebiva- ca, podobno pa je tudi v drugi največji vinogradniški deželi, Franciji. Še pred desetimi leti je vsak zahodni Evropejec spil v povprečju 54,5 l vina, zdaj pa ga le še 41,8 l.

Vina je preveč tudi v Jugoslaviji. Le- tošnje letino ocenjujejo na 1.170.000 ton grozda in vsaj petino vina bi bilo treba izvoziti. Pritiskajo še velike lanske zaloge in mnoge kleti se kopljejo v izgu- bah. V Sloveniji položaj ni dosti boljši kot v vsej Jugoslaviji, zlasti še ker je le- tina boljša od jugoslovanske. Položaj v vinogradništvu in vinarstvu je tako kri- tičen, kot ga ne pomnijo niti najbolj iz- kušeni poslovneži v tej dejavnosti. Izhod bi bil samo v povečani prodaji, vendar tega ni mogoče uresničiti čez noč. (So- dočno kmetijstvo)

Nadležen mah

Kako se da zatreti

Razraščanje mahu vzemirja in jezi skorajda vsakega lastnika vrtno trate. Nadlega je trdovratna, spopad z njo pa dolgotrajen in z malo upa- nja na uspeh. Poglejmo, kaj svetuje svojim bralcem Nedeljski dnevnik v rubriki, ki jo pripravljajo sodelav- ci Kmetijskega zavoda v Ljubljani. Mah se širi po tleh, ki nimajo do- volj hranilnih snovi, ki so vlažna, kislila in senčnata. Kislo zemljo je mogoče izboljšati z apnenjem, s tem pa se slabšajo rastne razmere za mahove. Natančnejše količine apna je nemogoče svetovati brez popre- sne analize zemlje. Okvirno velja, da je treba potrositi na hektar po- vršine eno tono in pol apna ali pe- ska, ki vsebuje apno (kalcij). Tudi lesni pepel je primeren, saj vsebuje zelo veliko količino kalcija — kar 30 kg na 100 kg pepela. Učinkujejo tudi mineralna gnojila, ki so pri- merena za travnike in ki vsebujejo dosti fosforja in kalija (NPK 15:15:15 ipd.).

Med kemičnimi pripravki dokaj uspešno uničuje mah mahex, ki ga je treba potrositi, ko je trava mokra. Postopek je treba ponoviti vsaj en- krat, da bo bolj učinkovit. Delno zatremo in omejujemo širjenje mahu z raztopino, ki jo pripravimo iz približno 5 kg zelene galice in 100 li- trov vode. Po uporabi bo sicer ne- kaj trave uničene, vendar se bo kmalu obrastla. Mah je mogoče za- tirati tudi s herbicidom tenoronom.

Spet kmečka banka

Obresti spet določajo organi HKS — V Črnomlju več- je zanimanje za kredite, zlasti za pitanje telet

ČRNO MELJ — Lani je hranilno- kreditna služba (HKS) pri Črnomlji Kmetijski zadrugi odobrila okoli 100 milijonov dinarjev kratkoročnih in dolgoročnih posojil svojim varčeval- cem za gradnjo kmetijskih objektov, nakup kmetijske mehanizacije in teko- čo proizvodnjo, v okviru tega pa so kmetje še od banke dobili okoli 25 mi- lionov dinarjev dolgoročnih kreditov. Ko so se letos z zakonom močno po- višale obrestne mere tudi za sredstva HKS, je povpraševanje po teh kreditih tako rekoč popolnoma prenehalo. Kmetijska proizvodnja, kjer se vložena sredstva zelo počasi obračajo, pač ne prenese tako visokih obrestí, ki sedaj pri banki znašajo najmanj 131 odstotkov.

S 1. julijem so zakon spremenili in sedaj obrestí na kredite hranilno-kredi- tni služb določajo organi teh služb. Za varčevalce črnomljske HKS znašajo sedaj obrestí za kredite za pitanje telet

45 odst., za reprodukcijski material 35 odst., za kratkoročno kreditiranje naku- pa mehanizacije 60 odst., za dolgoročne kredite za gradnjo hlevov in nakup me- hanizacije 46 odst. Vse obrestne mere lahko vsake tri mesece spreminjajo v skladu s sklepi organov HKS.

Ker so bančne obrestne mere vali- zacijske in tako za kmete nesprejemli- ve, so se jih pri črnomljski HKS za le- tos odpovedali, če pa bo pri tem ostalo, se jih bodo tudi drugo leto. Tisti kmetje, ki so imeli pri banki prošnjo za te kreti- te in jih potem zaradi previsokih obrestí niso vzeli, nanje pa nekateri čakajo že od pomladi, imajo sedaj prednost pri odobritvi kreditov iz sredstev HKS. Se- veda se je po spremembi zakona zani- manje za kredite HKS močno povečalo, vendar v glavnem za pitanje telet (tu pomaga še interventni sklad) in nakup mehanizacije. Razpis za kredite za pri- hodnje leto pa bo zunaj decembra.

A. B.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Promet z vinom

Vinogradniki s sedanjo ureditvi- jo prometa z vinom niso zadovoljni, ker je za vinogradnike slabše urejen kot pred sedanjo uveljavitvijo za- dnevnih predpisov. To stanje je mož- no urediti v korist vinogradnikov brez škode za družbeno varnost, koristilo pa bo tudi potrošnikom in turizmu, na katerega veliko damo.

Točenje odprtih vin

iz sodov od 50 do 200 litrov s po- sebnimi zaščitnimi vahami bi mora- lo biti dovoljeno vsem gostinskim

• ZBOR VINOGRADNIKOV PODRUŽNICE PODBOČJE — Po sklepu skupščine delegatov in upravnega odbora Društva vino- gradnikov Dolenjske sklicuje predsednik društva zbor vino- gradnikov, članov društva z ob- močja podružnice društva Pod- bočje, ki imajo svoje vinograde v znanih vinskih gorah: Dol, Stari grad, Nemška gora, Šutenski vrh, Banovec, Bočje, Vinjar, Zavode, Črneški vrh, Drenovec, Gadova peč, Mladje, Orehovec, Oštere itd. Zbor bo v nedeljo, 25. okto- bra, ob 8,30 v prostorih gostilne Jožeta Kerina, Podbočje 11. Na dnevnem redu je razprava o nada- njem obstoju in delu podružnice Društva vinogradnikov v Pod- bočju.

Predsednik društva JOŽE UNETIČ

obratom brez ozira na lastništvo v vseh vinorodnih območjih Sloveni- je z obvezo, da smejo tako točiti le vina, pridelana na vinorodnem območju, kjer obratuje gostinski lokal. To je praksa v skoraj vseh vi- norodnih deželah, zato ni nobena novost ali izjema. Tujec, turist, ki se ustavi v gostinskem lokalu sredi vi- norodnega predela dežele, skozi ka- tero potuje ali v kateri uživa dopust, želi piti izvorno vino iz sode te po- krajine, ne pa vino iz steklenice drugih predelov. Tako s pitjem do- mačega vina obenem spoznava še značaj dežele in njenih prebiva- lcev. Tudi domači obiskovalci teh obratov želijo, da so postreženi z domačim vinom iz sode, ne pa z vi- nom iz drugih vinorodnih predelov.

T. DOBERŠEK

Ker živali ne znajo govoriti

Kaj vse bi morali vedeti njih lastniki, ko pokličejo veterinarja

Kjer so živali, so tudi bolezni. Bole- zen pomeni vedno nenormalno stanje živali, lastnik jo hitro opazi in želi svoji živali pomagati. Lastniki velikih živali kličejo veterinarja zaradi tega, ker bole- zen pri teh živalih povzroča veliko gos- podarsko škodo, lastniki malih živali pa iščejo veterinarsko pomoč zaradi skrbi za svoje ljubljence. Prvi in drugi naj po- iščejo veterinarja, da ne bi živali trpele.

Kdaj pokličemo veterinarja? Vsak dober lastnik živali najbolje pozna svo- jo žival, njeno obnašanje, odnos do hrane, do okolice in do njega samega. Kadar opazi kakršnokoli spremembo, za katero misli, da ni normalna, naj poišče veterinarsko pomoč. Včasih bo zadosti samo nasvet, drugič pa bo po- treben natančen pregled na domu ali veterinarski postaji.

Ko prihaja veterinar, ga počakamo doma. Neredki so primeri, ko počaka namesto lastnika sosed, ki komaj dobro ve, katera žival je bolna. S tem si veteri- nar ne more dosti pomagati. Ker živali ne znajo govoriti, mora namesto njih na vprašanja odgovarjati lastnik. Njegova natančna opazovanja lahko bistveno pomagajo pri hitrejši postavitvi dia- gnoze.

Lastnik naj natančno opiše spre- membe, ki jih je opazil. Veterinar mora izvedeti, kdaj se je bolezen začela, s kakš-nimi znaki se je pokazala, morebitne motnje v ječčnosti, preživetovanju, po- vračanje, napenjanje, stokanje, nemir, blatenje, uriniranje. Če lastnik že sumi o vzroku bolezni, naj to pove. Velikokrat je vzrok v nepravilnem hranjenju, v po- kvarjeni hrani, v nepravilnem izko- riščanju živali, predvsem konj. Končno mora lastnik povedati, če je žival že kd- zdravil in katera zdravila je uporabljal.

Ne glede na izid domačega zdravljenja je treba veterinarju povedati vse, kar se je pred tem dogajalo z živaljo. Veteri- narja naj počaka poleg lastnika živali topla voda, milo in čista brisača.

Da bi prišli čimprej do diagnoze, je potrebno žival natančno pregledati. Ker živali ne moremo ukazati, naj bo mirna, naj diha ali ne diha, jo mora med pre- gledom trdno držati in pomirjati last- nik. Da se pri tem ne bi zgodila nesreča, mora žival držati močna roka. Zato ne puščajmo pri živalih stare mame ali otrok.

Med pregledom živali ne bodimo ne- strpni in ne zasipavamo veterinarja s preranimi vprašanji. Brez laboratorija, rentgena in drugih medicinskih pripo- močkov je veliko težje postaviti diagno- zo. Ko veterinar konča z zdravljenjem, da lastniku nasvete o dieti, napajanju, spremembi ležišča. Nasvete dobro po- slušajmo in si jih zapomnimo! Zdravila niso čudežni preparati, čeprav bi si to veterinarji želeli bolj kot lastnik živali, zato ne pričakujmo po veterinarjevem

odhodu takojšnje ozdravitve. Žival še natančno opazujemo, morda bo že jutri potrebna ponovna pomoč.

VIDA ČADONIC-ŠPELIČ, dipl. vet.

Novost: rahljajnik iz Brežic

Na letošnjem radgonskem sejmu se je z novostjo predstavila tudi naša delovna organizacija PKM (Proiz- vodnja kmetijske mehanizacije) iz Krške vasi pri Brežicah. Pokazala je vibracijski rahljajnik s pnevmat- skim dognogovalnikom, ki ga je začela izdelovati na pobudo višje agronske šole iz Maribora (pred- vsem našega dobrega znanka, izve- denca za škroplilno tehniko dr. Mi- lana Novaka) in s katerim utira na tem področju povsem svoja pota.

Vibracijski rahljajnik se uporablja za poglobljanje obdelovalnega sloja, za povečanje propustnosti na melioriranih površinah, za globin- sko dognogovanje, za razbijanje pla- zine in za rahljanje kolesnic po več- ratnih obhodih traktorja v sadovnja- kih in vinogradih. Za delo z njim je najprimernejše sušno poletno ob- dobo. Delovna globina stroja znaša do 70 cm, pogon je prek kardanske gredi, potrebna moč motorja pa znaša 60 do 90 kW, odvisno od zemljišča, delovne globine in hitro- sti traktorja. Hektar zemljišča je mo- goče z njim obdelati v 5 urah.

Novost so doslej uspešno prei- zkusili na več demonstracijah, ven- dar končni rezultati so še ni. Raču- najo, da bo preizkušanje v praksi trajalo eno leto, poročja Sodobno kmetijstvo.

Vroča kri zaradi zaklonišč

V novomeški občini pripravljajo ukrepe, ki naj bi odpravili zakloniščni nered — Priviti tiste, ki niso zgradili zaklonišča — Dvonamenskost nujna

NOVO MESTO — V novomeški občini je zgrajenih 43 zaklonišč s 6.993 zakloniščnimi mesti. Od tega je 30 zaklonišč s 4.081 mesti v delovnih organizacijah, 12 z 2.158 zakloniščnimi mesti v blokovnih soseskah, eno samostojno javno zaklonišče s 300 mesti v Novem mestu ter 454 javnih zakloniščnih mest v petih skupnih zakloniščih v Novem mestu, Straži in Žužemberku. Doslej zgrajena zaklonišča zadoščajo za zaklanjanje petine prebivalstva na območjih obvezne gradnje zaklonišč v občini.

Do leta 1986 je bilo graditeljem zasebnih hiš izdanih 546 soglasij za gradnjo zaklonišča dopolnilne zaščite oz. družinskega zaklonišča. Doslej je zgrajenih le 6, od tega 4 v vrstnih hišah, ki jih je gradil Pionir. Ostali graditelji so morali plačati 2-odstotni prispevek za javna zaklonišča od predračunske vrednosti nameravane gradnje. Iz tega naslova se je od leta 1978 do lani zbralo 25,34 milijona dinarjev, samo letos pa nekaj manj kot 15 milijonov. Da bo možna vsaj delna primerjava, povejmo, da je še lani stalo eno zakloniščno mesto v javnem zaklonišču 300 tisoč, letos pa stane najmanj 800 tisoč dinarjev.

Vir za gradnjo javnih zaklonišč je tudi 3-odstotni prispevek od stanarin in najemnin, 0,06-odstotni prispevek od osnove za obračun amortizacije v družbeni lasti ter enak prispevek od vrednosti stavbe v zasebni lasti. Vsega skupaj se je na računu za gradnjo javnih zaklonišč do lani zbralo 97,7 milijona dinarjev, samo letos pa 62,4 milijona. Do lani zbrana sredstva so zadoščala za sofinanciranje 454 javnih zakloniščnih mest ter za gradnjo javnega zaklonišča v Novem mestu.

Zaklonišča in vse okrog njih močno buri občane, vroča kri je posebno takrat, ko ljudje dobijo položnice za plačilo prispevka. Pogoste so pri-pombe, da plačujejo za zaklonišča, teh pa ni. Dejstvo pa je, da ta sredstva pritekaajo zelo počasi, in ker jih po zakonu ne smejo niti vezati niti posojati, da bi se vsaj obrestovala, ležijo na računu in jih inflacija seveda močno najeda. Zato tudi v prihodnosti zelo slabo kaže za nova zaklonišča. Potem ljudje razburja slabo vzdrževanje že zgrajenih zaklonišč, predvsem pa dejstvo, da so se nekateri izognili plačevanju prispevka, zaklonišča pa niso zgradili. Problem je tudi v tem, da se s projektanti nikakor ne da do-najmanj 800 tisoč dinarjev.

menska zaklonišča (takšna so v obci-ni le 4), pri čemer bi jih bilo lažje

• Ko so v občinskem izvršnem svetu obravnavali zakloniščno problematiko, so menili, da je treba ukrepati zoper tiste, ki bi zaklonišče morali zgraditi, pa ga niso. Najlažje bi bilo, da bi jih zavezali k plačilu prispevka, dokler zaklonišča v resnici ne zgradijo. Kako zagotoviti vzdrževanje zaklonišč, kar je še poseben problem v blokovnih soseskah, naj bi pripravili načrt v sekretariatu za ljudsko obrambo. S projektanti bo v najkrajšem času spet sklican sestanek, da bi jih le pridobili za projektiranje dvonamenskih zaklonišč. Da so v njih lahko trgovine, vrtni, garderobe, telovadnice, obrati družbene prehrane ipd. so ponekod v Sloveniji že dokazali. Proučili naj bi tudi možnost, če bi bilo mogoče sredstva za zaklonišča, katerih gradnjo pač zahteva zakon, kako uporabiti, da bi ne propadala na žiro računu. Če možnosti ni, naj bi skupščina dala pobudo za spremembo zakona.

zgraditi, pa tudi vzdrževanje ne bi bilo problematično.

Z. L.-D.

Kmet obrača, obrne pa vlada

Novomeški izvršni svet sklenil, da se rejcem pokriva razlika v ceni, za katero jih je prikrajšal ZIS, da bo na trgu vsaj nekaj svežega mesa

NOVO MESTO — Za zadovoljitev potreb potrošnikov v maloprodaji je treba v novomeški občini tedensko zagotoviti 13 ton svežega govejega in 9,2 tone svinjskega mesa. Po 1. oktobru, ko je zvezni izvršni svet preklical vse dogovore živinorejske poslovne skupnosti, zadržal in kmetov, da se cene mesa in tudi odkupne cene živine povečajo za okrog četrtino, se je preskrba s svežim mestom v novomeški občini, podobno kot po vsej Sloveniji, zelo poslabšala.

V novomeški občini so preskrbovalci do srede oktobra v povprečju pokrivali le 30 odstotkov maloprodajnih potreb po svežem mesu. Rejdi, ki zahvaljujoč kratkovidni zvezni kmetijski politiki

pokriva iz sredstev programa za družbeno organizirano proizvodnjo hrane. Za čas od 13. do 19. oktobra je v ta namen šlo nekaj manj kot 10 milijonov din, kar je zadostovalo za takšno regresiranje 9,1 tone govejega in 6,44 tone svinjskega mesa. S svežim mesom za maloprodajo, ki je edina regresirana, medtem ko se morajo obrati družbene prehrane reševati po svoje, po dogovoru oskrbuje trgovine le KZ Krka Novo mesto in Mesarstvo Bobič, v glavnem z živino iz proizvodnje v občini. S tem naj bi zagotovili, da bo ta denar za regresiranje ostal doma. Podobno delajo tudi po drugih občinah.

Interviranje se je v trgovinah poznalo, saj je bilo spet mogoče vsak dan kupiti sveže meso. Pri tem so se trgovci očitno tudi držali zakonske možnosti in priporočila, naj pri prodaji preprečijo večje špekulantske nakupe posameznikov in morebitne nakupe družbenih obratov, da bi lahko kolikor toliko normalno oskrbeli z mesom vse malo-prodajne potrošnike.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

PRIREDTIVE OB NOVOMEŠKEM PRAZNIKU

NOVO MESTO — Prireditve ob letošnjem prazniku novomeške občine, 29. oktobra, so se že pričele. Program je kot običajno zelo bogat in pester. Poleg cele vrste kulturnih in športnih prireditev so 21. oktobra odprli prenovljene prostore za očno ambulantno v novomeški bolnišnici, 25. oktobra pa bo v Zburah otvoritev modernizirane regionalne ceste Šmarjeta—Zbure. V okviru praznovanja občinskega praznika bodo 27. oktobra na Otočcu podeljene 17. Krkine nagrade, 28. oktobra pa v Iskri Tenel nagrade in priznanja občinske raziskovalne skupnosti inovatorjem. Kot običajno bo 29. oktobra slavnostna seja občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij. V okviru praznovanja bodo 7. novembra na Glavnem trgu v Novem mestu odprli prostore obrtnega združenja in obrtne zadruge Hrast Novo mesto, 20. novembra pa novo šolo v Vavti vasi.

• Kako naprej? Če ZIS ne bo spremenil svojega odnosa do cen mesa in živine, bodo skušali Novomeščani še naprej intervenirati s sredstvi iz programa za družbeno organizirano proizvodnjo hrane, da se preskrba s svežim mesom ne bi povsem ustavila. S tem interveniranjem ne bo omajano letošnji program sklada za intervencije, gredo pa na račun rezervnega sklada, ki so ga Novomeščani skušali oblikovati za prvo tromesečje 1988, da zaradi povsem spremenjenega načina financiranja ne bi ta čas ostali povsem brez denarja za te namene. Zdaj je pač tako, da kmet obrača, vse pa obrne zvezna vlada.

ne, po objavi sklepa ZIS živine upravičeno niso hoteli oddajati. S hrano sedaj večina tudi nima problemov in so lahko podajali rejo.

Da bi izboljšali preskrbo in zagotovili vsaj 70-odstotno pokrivanje normalnih tedenskih občinskih maloprodajnih potreb po svežem mesu, je novomeški izvršni svet 14. oktobra sklenil pokrivati rejcem in klavnicam v občini negativno razliko v ceni, za katero je oboje prikrajšal ZIS, to pot tako zelo zaskrbljen zaradi visoke rasti cen, inflacije in gospodarskih razmer v državi. Razlika se

Slovenija Moja dežela.

Na Suhorju imajo pravo tovarno

V tem obratu IMV bodo izdelovali kompletna podvozja za prikolice

SUHOR — V suhorskem obratu IMV bodo od začetka prihodnjega leta izdelovali kompletna podvozja za prikolice IMV. Za to že imajo na Suhorju večino potrebnih strojev, do konca leta bodo dobili samo še 500-tonsko stiskalnico in linijo za razrez pločevine. Izdelovanje podvozij za prikolice je dolgoročno glavni program tega obrata, v katerem pa poteka tudi že proizvodnja nekaterih delov za tujega partnerja AL-KO, za katerega so letos že naredili 50.000 ročic za prikolice. Za tega nemškega partnerja bodo delali tako imenovani hobi program, cirkularje, ročne kosilnice za travo, stroječke za kompostiranje, nekaj tudi za domači trg.

»Samo za AL-KO bomo naredili najmanj za 8 milijonov mark raznih izdelkov, IMV pa 90 odst. svojih prikolic, za katere bo kompletno podvozje narejeno na Suhorju, izvozi. Tako bo naš obrat delal skoraj v celoti za izvoz, kar seveda od nas zahteva še posebej kvalitetno delo in strogo upoštevanje rokov,« pravi vodja suhorskega obrata Franc Selič. Celotna naložba v ta obrat, v glavnem gre tu za nove stroje in orodja, je veljala 1,7 milijarde dinarjev.

Sedaj je stanje povsem drugačno. Število zaposlenih se je povečalo na 170, v prihodnjem letu naj bi se povečalo na dvesto, prošnji za prejem pa imajo okoli sto. »Potrebujemo le kvalificirane delavce, tudi še dva ali tri strojne inženirje. Poleg tega študentiramo okoli dvajset ljudi, in to od poklicne šole do fakultete; v prvi vrsti se opiramo na lasten kader. Naš obrat veliko pomeni za te kraje: ne samo da imajo ljudje tukaj delo, pomagamo tudi pri napredku teh krajev, na primer pri posodobitvi cest in pri napeljavi telefona.«

Daljši čas je bila usoda suhorskega obrata negotova, dela ni bilo dovolj, trdnega dolgoročnega programa niso mogli dobiti, delavci so se morali vo-

• Prihodnje leto bodo razširili proizvodno dvorano in tako dobili 1.000 m² novih prostorov za skladišče in ekspedit. Počasi ukinjajo tudi lesni del, kjer je sedaj zaposlenih še okoli dvajset delavcev, ki delajo lesno embalažo za IMV. Lesna industrija je na Suhorju že več kot 35 let, novo dvorano, v kateri so začeli s kovinsko proizvodnjo, pa je zrasla pred sedmimi leti. Lesni del bodo dokončno ukinili čez kak dve leti.

Ne samo da se že daljši čas suhorski delavci izpred svoje tovarne ne vozijo več na delo v Novo mesto, odkar imajo v svojem kraju dovolj dela — in še več ga bo — so se popravili 225.000 dinarjev, za september pa okoli 250 tisočakov.

Franc Selič: »Prihodnost našega obrata je zagotovljena.«

IZ MESECA V MESEC MANJ MLEKA

METLIKA — Kljub temu da so odkupno ceno mleka v zadnjem času nekaj popravili in znaša sedaj okoli 170 din za liter, se odkup mleka v metliški občini zmanjšuje za kakih 5 odst. na mesec. Zaskrbljujoče je tudi, da se znižuje stavež plemenskih krav.

Hočejo obstati in delati

Metliška enota SCT se bori proti ukinitvi

METLIKA — Negotovitost glede nadaljnje usode metliškega obrata SCT se je v zadnjem tednu še povečala. V tozdu Mehanični obrati, kamor sodi metliška enota z 48 zaposlenimi, so zaradi težav, v katerih se je znašla celota strojegradnja, predlagali ukinitve metliške enote, delavci pa naj bi se zaposlili v črnomalskem Kovinarju, ki je prav tako v sklopu SCT.

Seveda je nezadovoljstvo med metliškimi delavci veliko. Še dobro se spominjajo obljub, ko so se v začetku leta 1985 priključili SCT. Takrat so jim obljubljali tako trden program kot tudi nove proizvodne prostore. Ne od enega ne od drugega ni nič. Je pa zato vedno več očitkov, ki naj bi utrlj pot za ukinitve te enote. V Ljubljani pravijo, da metliška enota tudi s svojim programom in primerno opremljena ne bi mogla biti rentabilna. »To pa ni res!« trdijo v Metliki. »Z majhnimi vlaganji, kakimi 50 milijonov dinarjev, bi si nabavili še nekaj potrebnih strojev in bi lahko zaokrožili svoj

program, to je ključavničarstvo, obdelava in metalizacija, in bi gotovo poslovali pozitivno. Ta denar pa za SCT tudi v sedanjih razmerah ne bi smel biti problem. Res pa je, da sedanji prostori niso primerni za pravo proizvodnjo in bi slej ko prej morali dobiti nove.«

V Ljubljani »gorzijo«, da bodo poslej tudi enote imle svoj obrat. Tega se v Metliki ne bojijo, celo želijo si, saj bi bili tako računski bolj čisti. »Vendar s pogojem, da prej zaokrožimo naš program, za kar bi, kot rečeno, potrebovali okoli 50 milijonov dinarjev.« Delavci v metliški enoti se tako hkrati borijo za obstoj in za možnost za boljše delo. Jasno je, da se z delom iz tedna v teden ali celo iz dneva v dan, ko morajo za vsako malenkost tekat v Ljubljano, ne morejo izkazati.

Tudi na metliški občini nasprotujejo ukinitvi enote. Konec koncev je pred tremi leti SCT prišel v Metliko kot nosilec kovinskega razvoja v tej belokranjski občini.

A. BARTELJ

Preslabi stiki

OK ZSMS Novo mesto ocenila delo — Darko Bohte novi sekretar OK ZSMS

NOVO MESTO — Preteklo sredo so delegati v občinski konferenci ZSMS Novo mesto ocenili delo občinske konference v prvem letu novega mandatnega obdobja.

V tem letu dni so mladinske občinske komisije in centri delovali zelo različno, za slabše delo in spanje nekaterih so krive predvsem kadrovske težave. Za vsa področja namreč niso mogli najti mladih, ki bi bili pripravljeni to voditi. Posebej so se ustavili pri mladinskem prostovoljnem delu in za tovrstni center

• Na konferenci so tudi izvolili novega sekretarja OK ZSMS Novo mesto, to delo bo opravljal Darko Bohte. Predsednik republiške konference ZSMS Tone Anderlič pa je prisotnim na konferenci podal presek politične situacije, v kateri deluje slovenska mladina v Sloveniji in Jugoslaviji.

pri republiški konferenci ZSMS sprejeli vrsto priporočil in pobud glede standarda v brigadirskih naseljih, nepopolnih brigad, problemov z odhodom brigadirjev na akcije, posebno v združenem delu itd. Ocenili so tudi običajne manifestativne akcije pa uveljavljanje pobud mladih v družbenopolitičnem zboru in drugje. V preteklem letu občinskemu mladinskemu vodstvu ni najbolje uspela zastavljena naloga, da pridejo z obiski na terenu v neposreden stik z osnovnimi organizacijami. Bilo je sicer precej takšnih obiskov, vendar z nekaterimi osnovnimi organizacijami niso mogli vzpostaviti stika. To problematiko povežemo z bazo bo že v kratkem temeljito obravnavalo predsedstvo OK ZSMS, ki bo tudi sestavilo operativni delovni program za nekaj mesecev, kot je že navada.

Ena gospa je rekla, da bodo imeli podvodni arheologi v našem mestu čez stoletje ali dve dela čez glavo. Delavcem, ki obnavljajo stari most v Kandiji, namreč pade v Krko toliko orodja, da bodo znanstveniki z lahko-to rekonstruirali delovno kulturo socializma.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 7. do 14. oktobra so v novomeški porodnišnici rodile: Marta Sitar iz Spodnjih Vodal — Matejo, Zofija Zupančič iz Slepša — Boruta, Marija Kožar iz Krškega — Tjašo, Marica Kočijaž z Dolenjih Kamenc — Bojano, Marjanca Zvar iz Trebnjega — Sandro, Nada Plut z Vinjega vrha pri Semicu — Alenko, Antonija Gazvoda iz Smolenje vasi — Darjo, Anica Franko iz Gorenje Straže — Luka, Vilma Poglavc iz Dolenjskih Toplic — Leo, Martina Sitar iz Spodnjih Mladetič — Damjana, Jadranka Kocič iz Trebnjega — Matjaža, Marija Dragovan iz Dolnje Lovke — Marijo, Zinka Panjan iz Dolenje Dobravice — Martino, Mojca Ajdišek z Vrhtrebnjega — Blaža, Branka Klinar iz Črnomlja — Jana, Mira Šimec iz Geršičev — Silvija, Vera Došlić iz Smolenje vasi — Diano, Duja Simić iz Krškega — Darka, Antonija Balkovec iz Zilj — Aleksandra, Anica Brodarič iz Rpsalnica — Matejo, Martina Urbančič iz Skovca — Natašo, Mira Trifković iz Črnomlja — Marka, Anica Strucelj iz Metlike — Nataljo, Marija Ruparčič iz Dolenjega Maharovca — Marka, Janja Andolšek iz Velikega Mrašvega — Janja, Branka Pleško iz Gorenje Straže — Marka, Janja Košak iz Družinske vasi — Blaža, Nada Hrelja iz Dolnjega Lovča — Mirjano, Andreja Suštaršič z Vrha pri Šentjerneju — Tadejo, Pavla Vrhovec iz Velike Loke — Martino in Marija Kralj iz Dolnjega Medvedjega sela — dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Vida Lesjak iz Cesarjeve ulice 31 — Primoža, Marija Schmuck iz Runkove ulice 1 — Aljaža Sonja Parancin z Zagrebške 11 — Damiro, Rozalija Turk z Drške 46 — dva dečka in Sonja Rebselj s Ceste herojev 35 — Vesno. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

TE DNI BO IZŠLA TRETJA KNJIGA humoresk Tonija Gasperiča z naslovom Kdo je lahko komunist? Na sto dvajsetih straneh bodo natisnjene žgečkljive zgodbe o Repičanih, Hitrokalcih, Htrošivcih, o Jožici Repiču, Klodildi Zračnikovi in drugih repičkih junakih. Humorne pripovedi je ilustriral Branko Babič, izbor je napravil Janez Pezelj, knjiga pa bo veljala v prodaji 3000 din. Metličani si jo bodo lahko nabavili v gostilnah Rajmer in Burtus, v železnici in trafiki, drugi Slovenci pa lahko pišejo kar avtorju, ki še vedno združuje delo in sredstva v delovni organizaciji Beti.

OSNOVNA ŠOLA JE POSLALA STARŠEM natisnjene dele svojega letnega delovnega načrta za šolsko leto 1987/88. Roditelji tako vedo, kdaj bodo športni, kulturni in naravoslovni dnevi, izleti, ekskurzije, h katerim interesnim dejavnostim se lahko vpišejo nadobudniki, kdaj bodo roditeljski sestanki, govorilne ure in še marsikaj. To kaže, da je vodstvu šole in pedagoškim delavcem veliko do sodelovanja s starši, ki lahko s pravilnim odnosom do dela v šoli veliko pripomorejo k skupnemu uspehu.

METLIŠKI BELOKRANJSKI MUZEJ ima po mestu več opozorilnih napisov, ki kažejo, kako se pride do te ustanove. Tako je tudi prav, saj so morali tuji ljudje do nedavnega spraševati domačine, če so si hoteli ogledati zares lepo urejene zbirke pa še slovenski gasilski muzej povrh.

ZGLED — Pred kratkim je črnomaljska kmetijska zadruga obnovila obnove res potrebne prostore v hiši nasproti kulturnega doma. Vsak, ki je imel kaj opraviti z gradnjo, ve, kako je, ko mojstri in delavci odidejo. Čiščenja je čez glavo. V zadruzi, za katero tudi veljajo trdi zakoni našega kmetijstva, pa so komaj zbrali denar za najnujnejša dela, za čiščenja pa so posegli po romantičnem zgledu iz naše polpreteke zgodovine — udarniškem oziroma prostovoljnem delu. Rokave so zavili na dela prost dan in kot se spodobi, je bil na čelu te »brigade« direktor, v zadruzi je lepo in čisto.

ANTI ZGLED — Zaradi obnove in dozidave šole v Starem trgu so porušili stavbo ob častiljivo starem hramu učenoosti. Ostanke te stavbe so odpravili in jih lepo razmestili na petih krajih ob asfaltni cesti, ki pelje proti občinskemu središču. Ker je vsa zadeva nekako povezana s prosveto, so verjetno s to potezo na najbolj nazoren način hoteli pokazati, kako se ne sme delati. Če bi ostanke stresli v kakšno od številnih vrtač in jih zagrmili z zemljo ali kako drugače odstranili, bi propadel lep in nazoren pedagoški zgled.

NIKOLIV NEDELJO — Po novem je edina gostilna v turistični Vinici ob nedeljah odprta samo od 10. do 13. ure. Pred in po tem času si človek v Vinici ne more kupiti niti vizgalič. Sicer pa: tisti, ki hodijo k maši, lahko brizgane spijejo pred mašo ali po njej, brezbožci pa imajo spet privilegije, saj se lahko nacejajo polne tri ure. Vsak pošten copatar pa je ob nedeljah tako in tako doma in gled, ponovite televizijskih oddaj.

Drobne iz Kočevja

OKROGLO O KULTURI — Konec meseca bo v Kočevju okrogla miza o kulturi. Na to javno razpravo, ki jo bo organizirala SZDL, so vabljeni vsi, ki lahko dajo prispevek k reševanju kulturne krize, se pravi tudi tisti, ki žele pisati na razne naslove anonimna pisma o kočevski (ne)kulturi.

PRISPEVAJTE MUZEJU — Kočevski muzej zbira dokumente in predmete, ki se nanašajo na zgodovino Kočevske.

GASPARJEVE RAZGLEDNICE — Od 27. oktobra do 17. novembra bo v Ljubljani na razstavi v Kočevju razstava razglednic Maksima Gasparja. Na ogled bo nad 350 različnih razglednic, samih prvotiskov, ki jih ima v svoji zbirki Marjan Marinšek iz Titovega Velenja. Najstarejše Gasparjeve razglednice so iz prvih let 20. stoletja.

TRGOVINE BODO ODPRTE — Po Kočevju so se razširile vesti, da bodo v času vojaške vaje »Jesen 87«, ko bo »svovranski« časovno okupiral Kočevje, trgovine zaprte, da nekaj dni ne bo možno kupiti živil, da tudi pekarna ne bo pekla kruha itd. Nekateri so že nakupovali zaloge. Nič niso pomagala obvestila na trgovinah, da bodo v času vojaške vaje, se pravi do vključno sobote, 24. oktobra, trgovine normalno odprte. Ljudje pač malo bero.

Ribniški zobotrebeci

KAJ Z BAZENOM? — Tako sprašujejo Ribničanje. Nekateri predlagajo, naj bi imeli v njem plavalne tečaje za učence osnovne šole, saj jih večina ne zna plavati. Spet drugi, naj bi imeli v njem tudi rekreacijo za zaposlene. Nekateri pa so prepričani, da bi imeli lahko v njem tudi fizioterapevtske vaje za bolnike, ki jih tako ne bi bilo treba pošiljati v draga zdravilišča.

ZANIMIVA VPRAŠANJA — Nekateri občani pa tudi delegacije naslavljajo na občinsko skupščino razna zanimiva vprašanja. Naštetimo jih le nekaj: Koliko je črnih gradenj v občini in kako se ukrepa proti črnograditvam? Koliko gradbenih parcel bo ponujenih občanom v nakup, če bo sprejet razlastitveni načrt za Mlako? Kdaj bo zgrajena nadomestna cesta v zameno za nekdanjo javno cesto, ki vodi skozi Inlesov ribniški obrat in je bila ob ukinitvi te javne ceste obdelana?

Trebanjske iveri

KULTURNIKA ZAVIDAJO EKOLOGOM — Kar trebanjskim kulturnikom že dolgo ni uspelo, je šlo kot namazano od rok ekologom. Že prvi zbor krajanov, na katerem so se ubadali z azbestnimi vprašanji, je v trebanjskem domu kulture preselil vsa pričakovanja, že kar se obiska teče. Pa tudi izvajalci so bili navdse učinkoviti in uspešni. Drugi zbor krajanov v domu kulture je bil ravno tako uspešen po obisku, izvajalci pa so bili malo slabši, a še vedno tako dobri, da so se krajani lahko tu in tam od srca nasmejali zgodbam o škurkih. Seveda si sedaj trebanjski kulturniki razbijajo glave, kaj naj ponudijo razvajenemu trebanjskemu občinstvu. Nekateri predlagajo literarni večer azbestne proze, drugi spet večer narodnih pesmi o škurkih.

TREBANJSKI BAZAR — Res je, da je letošnja vinska letina izjemna, vendar tega niso vedeli prodajalci grozdja, ki so v preteklih letih grozdje prodajali kot suho. Seveda letos kupci za grozdem ne steče in ne steče. Pa so prodajalci potegnili na dan druge adute. Tako nekateri med njimi za polovično ceno prodajajo opeko, drugi spet pol tovarnjaka parketa po smešno nizkih cenah ipd. Skratka, kupčija cvete. »Uradni« trgovci pa so ob vsem tem kar lepo tiho. No, lahko so tiho, včasih pa bi bilo prav, ko bi tudi pristuhli. Lahko, da bi se tudi kaj naučili od trgovskih naturščikov.

PRIPOMBE K TRASI AVTOCESTE — Resne pripombe k novi trasi avtoceste imajo menda tudi prodajalci govej. Če bo cesta tekla tako, kakor je predvideno, potem bo zmanjkalo prostora za gojbo kupčijo. Škoda bi bila velika zlasti letos, saj »gobarji« služijo težke denarce.

Manj mladih v ZK

Med petimi v Sloveniji z najbolj pozitivnim gibanjem članstva

ČRNOMELJ — V lanskem in letošnjem letu se število članov v Zvezi komunistov v Črnomaljski občini ni bistveno spremenilo. Od začetka 1982. do konca 1985. se je število članov ZK v Črnomaljski občini povečalo za 72, do pčlovice letošnjega leta p, se je spet malo znižalo, tako da je ob polletju bilo v občinski organizaciji ZK 1054 članov. Občinska organizacija ZK v Črnomlju je med petimi v Sloveniji, ki imajo najbolj izrazito pozitivno gibanje članstva.

V Črnomaljski občini delujejo komunisti v 68 osnovnih organizacijah, v štirih delovnih organizacijah pa delujejo oziroma so tik pred začetkom delovanja konference ZK, in sicer v Iskr, Beltu, Gok in Kmetijski zadrugi. Da bi okrepili delo osnovnih organizacij ZK v krajevnih skupnostih, so iz OO ZK iz delovnih organizacij prevzeli 56 članov.

V lanskem in osmih mesecih letošnjega leta se je v 23 osnovnih organizacijah od skupaj 68 število članov zmanjšalo, v 16 se je povečalo, v 29 pa je enako. V 15 osnovnih organizacijah so v tem obdobju izključili 26 članov, največ v OO ZK Belt, tozdar Livarna, v Črnomaljskem tozdaru Beti in Rudniku. V 16 osnovnih organizacijah je v tem času izstopilo 23 članov, v petih pa so pet članov črtali. Za izstop je največkrat naveden zlog previsoka članarina.

Delež žensk med člani ZK narašča in je večji kot v ZKS, delež delavcev upada, vendar je še precej večji kot v ZKS, najbolj pa je upadel delež mladih, od konca leta 1981 do srede letošnjega leta se je ta delež zmanjšal za polovico, kar je značilno za celotno ZKS.

OGREVANJE PO KOČEVSKO

KOČEVJE — Zadnje dni septembra in v prvih dneh oktobra, ko so bile zunanje temperature včasih že okoli ničle, so v Kočevju šele začeli popravljati napeljevalne centrale kurjave. Občani so le pričakali 15. oktober, ko naj bi po zatjevanju odgovornih zagotovo začeli kuriti. In res, 15. oktobra je vse kurilnice parovoda temeljito pogrelo. Pa ne vroča para, saj so bili grelci po stanovanjih še vedno hladni, pogreli so jih za približno polovico višji račun za centralno ogrevanje, ki so jih dobili prav ta dan.

P—C

KJE JE REŠITEV?

RIBNICA — V ribniški občini vedno manjkajo denarja za financiranje zdravstva, zato so lani zvišali prispevno stopnjo za zdravstveno varstvo na 12 odstotkov (ljublanske občine jo imajo okoli 8 odstotkov). Kljub zvišanju se ne nabere dovolj denarja in dolgujejo Kliničnemu centru Ljubljana kar 530 milijonov din. Če bi hoteli zaustaviti naraščanje izgube — je na zadnji seji zborov občinske skupščine dejal predsednik izvršnega sveta Peter Levstec — bi morali zvišati prispevno stopnjo na 14 odstotkov, če bi hoteli pokriti tudi dosedanje izgube, pa celo na 16 odstotkov. Delegat Ludvik Oražem iz Prigorice pa je na vse to dejal, da ni rešitev zvišanje prispevne stopnje na 14 ali celo 16 odstotkov, pač pa odgovornosti odnos tako občanov do koriščenja zdravstvenega varstva kot tudi zdravstvenega osebja do bolnikov.

Ostali vsak na svojem bregu

Mirenska Kolinska bo do konca leta imela za milijardo dinarjev izgube

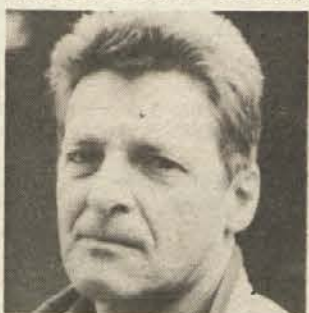
MIRNA — V tozdu HP Kolinske je izguba v prvem četrtletju znašala nekaj več kot 162 milijonov dinarjev, ob polletju je znašala že več kot 480 milijonov dinarjev, v osmih mesecih pa je narasla na 640 milijonov dinarjev, kar je bilo sicer planirano za devet mesecev. Vse kaže, da bo izguba do konca meseca narasla na milijardo dinarjev, kar je sededa izredno velika številka glede na to, da mirenski tozdar zavzema komaj 7 odst. celotne proizvodnje v Kolinski.

Seveda ta problem za trebanjsko občino ni zgolj poslovne narave, ampak prerašča v politični problem. Trebanjsko gospodarstvo se je namreč znašlo na dnu regijske lestvice gospodarske uspešnosti, saj je pridelalo skoraj polovico izgub na Dolenjskem. Prav zaradi tega je trebanjski izvršni svet sklical svojo zadnjo sejo v Kolinski na Mirni, kjer naj bi skupaj z vodstvom Kolinske pristojen je bil tudi glavni direktor Alojz Deželak — poiskali vzroke in našli poti za odpravo izgub.

Vendar sta trebanjski izvršni svet in vodstvo Kolinske obstala vsak na svojem bregu. Medtem ko Deželak govori z neizprosnolo logiko ekonomije, govorijo predstavniki trebanjske občine jezik političnega voluntarizma. Deželak navaja med vzroke izgube predvsem slab tržni položaj krompirja, kjer so nesorazmerja med ceno surovine in izdelka že tako globoka, da bi tovarna na Mirni poslovala z izgubo, čeprav bi bil krompir zastoj. Zato seveda ni čudno, da se tovarna sedaj prav nič ne bori za večje količine krompirja, ki pa ga tako in

Z novo deponijo proti črnim smetiščem

ČRNOMELJ — Z ekološkega pa tudi širšega vidika je eden največjih problemov Črnomaljske občine in Bele krajine sploh gotovo Krupa oziroma vse, kar je povezano z onesnaženjem s polikloriranimi bifenili. »O tem smo govorili tudi na letošnji problemski konferenci republiške konference SZDL o varstvu okolja,« pravi Jože Vidervol, predsednik komisije za varstvo okolja pri OK SZDL Črnomelj.

»Pri kazali smo sedanje stanje in ukrepe v zvezi s tem ter pozvali na pomoč pri odpravljanju posledic širše družbene skupnosti, vendar smo tam ostali praznih rok. Poslušali so nas, a nikjer ni nič zapisanega in sprejetega glede širše pomoči.«

Drugi večji problem varstva okolja v Črnomaljski občini je gotovo smetišče. »Na Vranovčih je deponija polna in tudi sicer ni primerne urejena, divjih smetišč je polno po celi občini, lokacije za novo osrednjo občinsko smetišče ni. To je treba najprej urediti, in sicer kar se da hitro. Pa ne samo novo smetišče, ampak tudi odvoz smeti iz cele občine na to osrednjo smetišče. Sedaj ima skoraj vsaka vas svoje črno smetišče. Če hočemo res čisto in zdravo okolje, moramo to urediti in potem tudi strogo kaznovati tiste, ki odlagajo smeti na črna smetišča. Brez kazni ne bo nič, ljudje so pre malo ozavešeni, da bi sami sprevredili, da so črna smetišča in odlaganje razne šare po vrtačah in gozdovih ne samo grda za oko, ampak tudi nevarna in škodljiva za zdravje. Za to bi moral več narediti tudi Dinos.«

Razdrobljen belokranjski gozd

V Beli krajini ima 5.736 posestnikov 19.900 hektarjev gozda — Premalo denarja za gojitvena dela — En gozdar na 2.000 hektarjev gozda

ČRNOMELJ — Od približno 26.000 hektarjev gozdov v Beli krajini jih je velika večina, 19.900 ha, v zasebni lasti. S temi upravlja črnomaljska Temeljna organizacija kooperantov pri Gozdnem gospodarstvu Novo mesto. Belokranjski gozd na splošno ni bogat, čeprav so tudi predeli z zelo lepimi gozdovi.

Produktivnih gozdov je od teh skoraj 20 tisoč ha 76 odst., kar 23 odst. pa je tako imenovanih degradiranih gozdov, to so slabi gozdovi, brez zaloge, taki, ki so prerasli iz stelnikov. Povprečna letna zaloge znaša le 141 kubikov na hektar, prirastek pa nekaj manj kot 4,5 kubikov na hektar, pa še to je verjetno previsoko ocenjeno. Zasebnih lastnikov gozdov je v Beli krajini kar 5.736, povprečna velikost gozdne posesti je nekaj manj kot 3,5 ha, povprečna parcela pa meri manj kot pol hektarja. Letni etat znaša v zadnjih letih 45.600 kubikov, od tega okoli 2.000 kubikov lesa last-

niki prodajo TOK-u, odvisno od odkupnih cen, ki pa sedaj zaostajajo za kako tretjino za inflacijo, stroški pa naraščajo, kar pomeni, da lastnik od prodanega lesa dobi vedno manj denarja. Les, ki ga odkupi od lastnikov, TOK v glavnem proda Novolesu, IMV in Pionirju, manj vreden les pa za celulozo v Krško.

Kar 3.700 lastnikov ima od pol do 3 ha gozda in dajo le 18 odst. blagovne proizvodnje; 2.000 gozdnih posestnikov, ki imajo od 3 do 20 ha gozda, pa tri četrtine blagovne proizvodnje. Od cene posekanega lesa plačajo lastniki 30 odst., za biološko amortizacijo in stroške gospodarjenja; iz sredstev za biološko amortizacijo se financirajo vsa gojitvena dela. Za letos je moral TOK

plan gojitvenih del zmanjšati za četrtno, ker je manj blagovne proizvodnje in s tem manj denarja. Blagovna proizvodnja je manjša zato, ker naraščajo stroški, poleg tega pa so belokranjski gozdovi precej zaprti, saj imajo v povprečju le 10,6 metra gozdnih cest na hektar in 21 m vlak; da bi lahko govorili o dobri odprtosti, pa bi morali imeti okoli 30 metrov cest na hektar gozda. Gradnja gozdnih cest je zelo draga, denarja za to pa ni.

V TOK-u je zaposlenih 41 ljudi, od tega je 11 sekačev, 4 traktoristi, 8 delavcev dela pri gojitvenih delih, 11 pa je gozdarjev. Četrtno blagovne proizvodnje posekajo sami, se pravi, da jim lastniki prodajo les na panju. Posebna težava je velika razdrobljenost posesti, pa tudi to, da le 11 gozdarjev pokriva celo Belo krajino, se pravi, da pride na enega gozdarja nekaj manj kot 2.000 hektarjev gozda.

A. B.

NI PRAZNIKA BREZ ASFALTA

VINICA — Praznovanje praznika krajevnih skupnosti Vinica so z 21. oktobra prestavili na 7. november. Do takrat naj bi bile asfaltirane ceste Peručina — Hrast, Golek — Podklanc in cesta skozi Sečje selo.

KDO NAS BO VODIL?

KOČEVJE — V kočevski občini poteka evidentiranje možnih kandidatov za predsednika, podpredsednika in sekretarja Občinske konference SZDL. Doslej so bili evidentirani: Za predsednika: Urban Dobovšek, Jože Košir, Saša Bižal, Jože Novak, Marko Rovar, Vito Savič, Janez Merhar, Rajko Jenko, Miha Majerle in Zlatko Bončina. Za podpredsednika: Marjan Kozinc, Milena Aupič, Anica Kosten, Stane Gabrič, Marko Glavač, Miro Aupič, Drago Aupič, Zlatko Bončina, Vinko Muhič, Rajko Debeljak, Bojan Šobar, Darinka Novak in Ema Strumbelj. Za sekretarja: Urban Dobovšek, Lojze Šešter, Jana uran, Saša Bižal in Marko Glavač. Evidentiranje še ni zaključeno.

RIBNICA — Po zelo burni razpravi o osnutkih oz. predlogih štirih odlokov so na zadnji seji zborov združenega dela in krajevnih skupnosti občinske skupščine ribnica sprejeli osnutek odloka o prenehanju lastninske pravice na zazi-dalnem območju Sodražice in predlog odloka o spremembi odloka o pokopališkem redu. Izvršni svet pa je umaknil predlog odloka o prenehanju lastninske pravice na zazi-dalnem območju Mlaka in predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o lokacijskem načrtu za centralno čistilno napravo Gorica vas.

Slednja dva odloka sta doslej že nekajkrat »padla« ali bila umaknjena z dnevnega reda in to se je po zelo burni razpravi ponovilo tudi tokrat. Prišlo je celo do raznih povsem osebnih očitkov tako na račun posameznikov v občinski upravi kot tudi na račun posameznih krajanov. V zvezi z zazi-dalnimi območjem Mlaka je bilo sklenjeno, naj komisija za družbeni nadzor (v njej so: Franc Česaček-predsednik, Janez Bagbič-pod-

predsednik, Aleš Abrahamsberg, Danilo Šilc, Marija Petelin in Milka Mihelič), ki bo še dopolnjena, opravi razgovore s prizadetimi, nakar bo občinska skupščina o tem ponovno sklepala.

V zvezi s čistilno napravo in predlogi za njeno novo lokacijo pa je bilo sklenjeno (po umaknitvi odloka), naj občinski izvršni svet prouči, če je potrebno srednjeročni plan občine dopolniti, in naj pri tem še posebno od-mo-vorno obdela poglavje o čistilni napravi, da v novi razpravi o tem na sejah zborov občinske skupščine ne bo zapletov.

Zanimivo je, da je bil odlok o zazi-dalnem območju Sodražica sprejet skoraj soglasno, medtem ko podoben odlok za Mlako—Ribnica (spet) ni bil sprejet. Delegati so ugotavljali, da se je to zgodilo tudi zato, ker so v Sodražici že vse sporne zadeve uredili v svoji krajevni skupnosti, v Ribnici pa ne.

J. PRIMC

Izpolnjena je obljuba Opreme

Nova linija in čistilna naprava zelo uspešne kočevske organizacije

KOČEVJE — Pred kratkim so v kočevski Opremi odprli novo linijo za plastificiranje in lakiranje sintetičnih poliestrskih tkanin ter čistilne naprave, ki sežigajo pline, nastale v proizvodnem procesu plastificirno-lakirne linije. O teh investicijah in o bodočih načrtih Opreme pravi njen direktor Alojz Eržen, ki je te dni prejel red dela z zlatim vencem, s katerim ga je odlikovalo predsedstvo SFRJ:

»Z novo proizvodno linijo bomo razširili proizvodni program še na lahke materiale, ki so primerni za dežne plašče, šotore, športno konfekcijo, športne pripomočke, kovčke, razne torbe, zaščitne obleke itd. Naša lakirna linija je prva te vrste v Jugoslaviji. Lahke plastificirane tkanine bomo tudi izvažali na zahodni trg.

Čistilna naprava pa deluje na načelu izogrevanja vseh plinov, ki nastaja

jajo v proizvodnem procesu. Zrak je tako popolnoma očiščen. Sproščeno toploto uporabljamo v proizvodnji za ogrevanje delovnih prostorov in za ogrevanje sanitarne vode. Z dograditvijo čistilne naprave smo izpolnili obljube, ki smo jih dali javnosti pred leti, ob gradnji prve plastificirnice.«

Predvsem v zadnjih desetih letih opravljene investicije v Opremi so tolikšne, da zadostujejo za programira-

ni obseg proizvodnje za naslednje desetletno obdobje. Potrebno pa bo slediti tehnološkemu napredku v svetu in z novostmi dopolnjevati opremo.

To pa bo možno ob ustreznih kadrovski zasledbi. Zato bodo v bodoče posvetili posebno skrb pridobitvi ustreznih kadrov.

Alojz Eržen je za posebne zasluge in uspehe te dni prejel red dela z zlatim vencem.

»Za naslednje srednjeročno obdobje načrtujemo le še prenesti žagarski obrat, prenoviti pralnico tozda Usluga, opremiti spalne prostore v restavraciji Jezero in zgraditi ter prenoviti prostore za potrebe tehničnih in skupnih služb tozodov in delovne organizacije,« je dejal direktor Eržen in dodal, da že doslej pri investicijah niso pozabili tudi na družbeni in osebni standard zaposlenih. Znatna sredstva so vlagali v gradnjo stanovanj, da danes nimajo v kolektivu neresenih stanovanjskih problemov; počitniške zmogljivosti pa so take, da omogočajo delavcem po 8 do 10 dni letovanja na morju v poletni sezoni. Tudi osebni dohodki so primerni, saj znaša povprečje za prvih devet mesecev letos preko 207.000 din.

J. PRIMC

Hujše stvari od ščurkov in azbesta

Bodo trebanjske iz-gubarske delovne orga-nizacije zmanjšale šte-vilo zaposlenih?

TREBNJE — Zdi se, da je trebanjska občina Jugoslavija v malem. Trebanjski gospodarski čudež iz sedemdesetih let je namreč minil in nastopilo je obdobje resnice. Zdaj se z neusmiljeno nazornostjo kažejo slabosti, ki jim je nemara botrovala tudi tako imenovana »zidaniška politika«.

V zlatih sedemdesetih letih je namreč trebanjska občina doživela gospodarski razcvet, kakršnih je bilo malo po Sloveniji. Na veliko so gradili infrastrukturo, nove tovarne in šole. Šole zdaj stoje, vendar se praznijo, ker je premalo denarja, da bi jih lahko še vzdrževali. Denarja za vzdrževanje lepih asfaltnih cest, ki vodijo tako rekoč že do vsakega vinograda, tudi manjkajo. Najhuje pa je, da gre vedno slabše trebanjskemu gospodarstvu. V Kolinski grozijo, da bodo zmanjšali število zaposlenih delavcev, podobno je tudi v Trimu in GPK. Vse to pa je posledica z lahko roko naznanjenega razvoja, v katerem je zmanjkalo časa, znanja in denarja še za programe, pa tudi volje za reševanje kadrovskih vprašanj. Kaj bo, če bo v trebanjski občini nekaj deset ali celo več ljudi izgubilo delo, ker jih recimo Trimo ali Kolinska ne bodo mogli več preživeti?

To so vprašanja, s katerimi se ubada sedanji trebanjski izvršni svet in na ta način plačuje tudi dolgove, ki so jih naredili vsi tisti, ki so doslej stali na čelu trebanjske občine. Odgovori na ta vprašanja, ki so seveda veliko bolj resna kot problemi v zvezi z azbestom ali škurki, še ne bodo kmalu prišli. Vendar pa nanje ne bo moč odgovoriti na tak način, kakor se je zadeve lotil izvršni svet v primeru Kolinske. Potrebno bo zbrati veliko moči za resen in za argumenti podprt razgovor, predvsem pa za dogovor kako rešiti trebanjsko gospodarstvo.

J. SIMČIČ

Vse, kar naredi, jih povezuje

Pišecani so si z lastnimi rokami in veliko volje popeljšali vsakdanjik

PIŠECE — Krajano so včasih rekli, da živijo na koncu sveta, ker se je cesta v vasi končala in je avtobus moral obrniti. To že dolgo ni več res, saj so minila štiri desetletja za napredek zagreti prebivalci te krajevne skupnosti ogromno napravili za spremenjeno zunanjo podobo in za obogatitev življenja tamkajšnjih ljudi.

V pišeckem okolišju živijo pretežno vinogradniki, živinorejci in sadjarji. Svet je hribovit in skop odmerja pridelek, zato se od vsake hiše vozi kdo na delo v Brežice, pa tudi v Krško. S tem so si okrepili gospodarsko moč, zaposleni -a so med seboj spodbujali za ureditve in programov skupnega pomena, za gradnjo cest, za ureditev vaškega središča, za obnovu osnovne šole, za napeljavno elektriko, vodovoda, za postavitev trgovine, kulturnega doma s pošto, knjižnico, zdravstveno postajo in prostori za sestajanje krajanov.

Središče vasi so pred dvanajstimi leti popeljšali s spomenikom, katerega okoličje lepo vzdržujejo. Turistično društvo že vsa leta skrbi za vaše znamenitosti, med katerimi je prenovljen mlin pod izvirom Gabernice, letos pa so dobili v kraju celo ribnik.

Po zaslugi turističnih delavcev so Pišce pred dvema letoma proglasili za najlepši kraj v Sloveniji. Letos so mu na občinskem ocenjevanju namenili prvo mesto zaradi urejenosti, pa tudi zaradi številnih prireditev, s katerimi kraji privabljajo v Pišce ljudi od blizu in daleč. V krajevni skupnosti nikoli ne spijo, za razgibanost skrbijo društva in organizacije s kulturnimi prireditvami, razstavami, pevskimi večeri in družabnimi dogodki.

Ogromno denarja in dela so prispevali za to, kar imajo, a radi bi še več, zato so letos vpeljali nov krajevni samoprispevek. Z njim bodo razširili pokopališče, zgradili mrliško vežico, uredili avtobusna postajališča, posodobili krajevne ceste in še kaj.

J. T.

Prireditve za brežiški praznik

Otvoritve novih objektov, razstava, svečana seja občinske skupščine

Petek, 23. oktobra, ob 16. uri: Ulični tek po prenovljeni cesti od železniške postaje Brežice do mesta in izročitev ceste svojemu namenu.

Nedelja, 25. oktobra, ob 9. uri: Tradicionalni pohod po poteh Brežiške čete na Sromljah.

Torek, 27. oktobra, ob 10. uri: Otvoritev novega stanovanjskega objekta. Prežihovi ulici v Trmju. Ob 11. uri o človešnost ob zaključku komasacijskih in agromelioracijskih del ob Sromljah in Gabernici pred trgovino Agrarje v Globokem. Isti dan ob 18. uri bodo v Posavskem muzeju odprli razstavo o partizanskih delavnicah.

Sreda, 28. oktobra, ob 9.30: Otvoritev operacijskega traktarja v tozdu Bolnišnice Brežice. Ob 11. uri bo svečana seja zborov skupščine in družbenopolitičnih organizacij občine v slavnostni dvorani Posavskega muzeja.

Petek, 30. oktobra, ob 16. uri: Pogovor s tekmovalci o šotokrosu v Brežicah, ki ga bodo iz Doma JLA prenašali na valovih lokalne radijske postaje.

Praznovanje 28. oktobra je včeraj začela Občinska zveza prijateljev mladine s podelitvijo priznanj in zlatih znakov svojim aktivistom.

Letos tri oktobrske nagrade

Nagrajenci so: Rudi Požar, Marjan Seliškar in Anton Držanič

BREŽICE — Za prizadevno družbenopolitično in poklicno delo v zadnjih desetletjih bodo prihodnje sredo prejeli oktobrske nagrade občine Brežice Rudi Požar, Marjan Seliškar in Anton Držanič.

Rudiju Požaru so jo prisodili za celovito dejavnost v povojnem obdobju, za skrb, ki jo je kot upravitelj posvečal razvoju brežiške bolnišnice in zdravstva nasploh ter za družbenopolitično udejstvovanje po upokojitvi. S svojo zavzetostjo in izkušnjami je Rudi Požar, prispeval pomemben delež k napredku brežiške občine.

Upokojeni polkovnik JLA Marjan Seliškar bo dobil najvišje občinsko priznanje za večletno uspešno opravljanje odgovornih dolžnosti v Zvezi združenj borcev NOV in številnih drugih funkcij v občini, regiji in republiki. V Brežicah živi od 1972, pred tem je bil direktor znanstvenega raziskovalnega zavoda vojne mornarice v Zagrebu in vojaški ataše v Turčiji in Iranu. Je tudi nosilec spomenice 1941.

Tretjega nagrajenca Antona Držaniča iz Brežic smo predstavili minuli teden v portretu tedna. Oktobrsko nagrado si je prislužil predvsem z delovnimi uspehi pri posodabljanju občinskih cest, s komunalnim urejanjem stanovanjskih naselij, z gradnjo vodovodov, pa tudi z večletnim vodenjem občinskega štaba za civilno zaščito in drugimi družbenopolitičnimi dolžnostmi.

Livarjem kriza ne more blizu

Z imenom jamčijo za kvaliteto — Zaupanje poslovnih partnerjev jih krepi

DOBOVA — Majhne delovne organizacije se lažje prilagajajo razmeram na tržišču kot velike, zato v kriznih časih hitreje najdejo izhod iz zagate, če imajo dober posluh za pravi izdelek, za pravega naročnika in tistem trenutku. Tega posluha je bilo v kolektivu vedno toliko, da niso zastali, ampak so se širili in razvijali.

Zrasli so iz skromne obrtne delavnice, ki je nastala v začetku šestdesetih let, se pozneje trdno postavili na noge in si z lastnim denarjem zgradili sodobnejše delovne in skladiščne pa tudi upravne prostore.

Trenutno izdelujejo odlične iz sive litine, iz barvnih kovin in aluminija za strojogradnjo, za industrijo gradbene mehanizacije in ladjedelništvo. Večinoma so to manjše serije po naročilu. Ob tem natanko vedo, kam se bodo usmerili jutri, saj so se pravočasno povezali z delovno organizacijo Dinos Ljubljana za skupna vlaganja.

Pripravljali bodo livarski pesek in livarske vložke zase in za druge interese.

Ze pred leti, ko ni bilo krize, so razmišljali o dopolnilnih programih in to se jim zdaj poplačuje, saj bi brez lastne iznajdljivosti, brez zaupanja, ki ga uživajo pri poslovnih partnerjih zaradi kakovosti izdelkov in spoštovanja dogovorjenih rokov, zagotovo zabredli v izgubo.

Splošno livarstvo je tudi ena tistih delovnih organizacij, ki posredno s

četrtino proizvodnje sodeluje pri izvozu. Letos bo 70 članov kolektiva napravilo 1.800 ton najrazličnejših odlikov. Med uspehi dobovskih livarjev tokrat ne smemo zamolčati tega, da ustvarjajo za občino in za panogo nadpovprečno akumulacijo, da skrbijo za učinkovito zaposlovanje s trezno zastavljeno kadrovsko politiko in da ne zanemarijo življenjske ravni zaposlenih.

J. T.

ZA STANOVANJA STALNO PO STO PROŠENJ

BREŽICE — Za dodelitev stanovanja iz občinskega fonda je v občini veliko zainteresiranih, vendar so ta večina zasedena, a tudi manj jih je, ker propadajo. S prenovno v mestnem središču bi jih samoupravna stanovanjska skupnost lahko zopet usposobila za bivanje in jih še pomnožila z urejanjem podstrešij, vendar trenutno za kaj takega nima denarja. Edino delovne organizacije ji lahko pomagajo, in to tako, da bi po že sprejetem planu združevala sredstva za kadrovska stanovanja.

ALI JE VINA RES PREVEČ?

BREŽICE — Vinogradniki in Slovinovi delavci so prepričani, da vina ni preveč, da pa imajo ljudje premalo denarja. V Jugoslaviji se je letna poraba zmanjšala za dva litra na osebo, v Sloveniji pa najbrž za več, če upoštevamo, da muslimanski svet sploh ne uživa alkohola. V Jugoslaviji hranijo v skladiščih toliko vina, kolikor je njegova letna poraba. Kupci razen tega segajo po cenejših vrstah, predvsem namiznih, med katerimi ni vina s poreklom, kot je na primer bizeljčan.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 8. do 16. oktobra so v brežiški porodnišnici rodile: Metka Babšek iz Arnovega sela — Primoža, Erika Bucalo iz Krškega — Rožeta, Marija Zupan iz Osredka — Sandro, Biserka Zaler iz Otoka — Davorja, Monika Urbanč iz Krškega — Ornelo, Tanja Preskar iz Krškega — Aleša, Edita Antič iz Javorja — Edija, Dubravka Stengl iz Samobora — Vanjo, Štefka Bajs iz Brezja — Julijano, Marija Vodušek iz Vrhja — Jasmino in Moniko, Slavica Čovran iz Sel — Igorja, Katarina Simonišek iz Malega Kamna — Urško, Milena Strašek iz Brežic — Matjaža, Sonja Novak iz Čateža — Gregorja, Darka Dokler iz Brežic — Tita, Lili Juras iz Bukoške — dečka. Čestitamo!

Krške novice

OPEHARJENI OB JUBILEJU — Delavski kulturni dom Edvarda Kardelja v Krškem je ob 10-letnici delovanja pripravil bogat program prireditev. V Krškem naj bi nastopili tudi beograjski gledališniki s predstavo Kradem, kradem, kradu... Gledališniki so sicer prišli v Krško, vendar ne v popolni sestavi, tako da je predstava propadla. Nastopili pa so z nekaj pokeni četi in šalimi. Seveda se je tistih nekaj gledalcev, ki so prišli v delavski kulturni dom, počutilo globoko ponižane. Žal pa ni bilo ne s strani ansambla ne s strani varstva doma nobene izjave, ki bi bila vsaj malo podobna opravičilu.

CEZ DESET LET... — Odbor, ki je pred desetimi leti imel nalogo, da pripravi proslavo in sploh prireditve ob 500-letnici Krškega, se je spet sestel in sodeloval na proslavi 10. obletnice delovanja Delavskega kulturnega doma Edvarda Kardelja. Člani odbora so za svoje marljivo delo, ki so ga opravili pred desetimi leti, dobili zbornik občine Krške. Pa naj še kdo reče, da pri nas tako zlahka pozabimo na minule zasluge!

SPET TA POŠTA — V Krškem se s pošto očitno nekaj dogaja. Resda njen telefonski del z nezmanjšano naglico drvi v 21. stoletje, prva etapa te dirke naj bi bila končana že prihodnje leto. Malo bolj počasi pa korakajo v 21. stoletje postarji, za katere si Krščani želijo, da bi bili vsaj taki, kakršni so bili postarji nekdanje dni. Pošta, ki so jo v delavskem kulturnem domu oddali 9. oktobra, ni prispela do naslovnikov vse do 13. oktobra. Sedaj se delavski kulturni dom opravičuje ljudem po Krškem, ki po pošti niso dobili pravočasno vabila na proslavo. Kako rešiti stvar? Na pošti bi lahko to uredili z malo več reda in discipline, te se seveda ne more dati najboljša elektronika na tem svetu.

Sevniški paberki

PROSVETARJI Z DOLGIM NOSOM — Osnovna šola Savo Kladič iz Sevnice je v začetku oktobra praznovala dan šole. Kakor se spodobi za take dneve, je vodstvo šole pripravilo proslavo, ob tej priložnosti pa so posamezniki in ustanove, ki so kakorkoli sodelovali s šolo, dobili tudi Kladičeve medalje. Proslava je bila res lepa in dobitniki priznanj vidno ginjeni, še posebej pa so bili verjetno srečni, ko jih je ravnatelj šole povabil na zakusko. Žal je zakuska minila brez prosvetnih delavcev, ki se na tej šoli tako rekoč leto in dan za majhne osebne dohodke ubadajo z mladežjo. Ravnatelj je namreč na zakusko povabil samo vabljene goste, učiteljem pa se je lepo zahvalil za sodelovanje in jim na koncu zaželel prijazno »na svidenje«.

DVOREŽNOST MODERNE TEHNIKE — Eden izmed vinogradnikov na Zajčji gori je pred časom v tujini kupil odlično črpalko za pretakanje vina. Seveda je črpalko, ki niti ni bila poceni, kazal vsem, ki jih vinogradništvo ali kletarstvo vsaj malo zanima. Vprašanje pa je, ali bi jo kupil, če bi vedel, kaj ga še čaka zaradi nje. V preteklih dneh je namreč iz njegove zidavnice izginilo 600 litrov izvrstnega vinskega mošta. Ker na zidanci ni bilo znakov vloma, so preiskovalci dolgo tuhtali, kako so tatovi prišli v zidavnico. Nazadnje se je izkazalo, da so uporabili kar črpalko, s katero se je vinogradnik hvalil, kako dobra je. Vendar ima vinogradnik z Zajčje gore vsaj to srečo, da so mu tatovi črpalko le pustili. Kaj se ve, morda pa jo bodo še potrebovali?

Novi pogledi na vzdrževanje

V Krškem zasedala 14. konferenca Zveze združenj vzdrževalcev Jugoslavije

KRŠKO — Tu je od 15. do 16. oktobra zasedala 14. konferenca Zveze vzdrževalcev sredstev za delo Jugoslavije (YUMO), ki združuje vsa republiška in pokrajinska združenja društev vzdrževalcev. Hkrati je v Krškem zasedala skupščina YUMO, na kateri so za novega predsednika izvolili Rudija Leskoška iz celjske Cinkarne. Pokroviteljica srečanja jugoslovanskih vzdrževalcev je bila Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj.

Namen 14. konference, ki se po navadi sestane enkrat na leto, je bil predvsem v tem, da so se predstavniki vzdrževalcev iz Jugoslavije seznanili z najnovejšimi gibanji v svetu. Čeprav uspehov jugoslovanskih vzdrževalcev ni mogoče zanikati, saj vzdržujejo stroje, ki so domala odpisani, pomen vzdrževanja vse bolj narašča. Tu ne gre samo za najsodobnejše tehnike, kjer v diagnostiki že na veliko uporabljajo računalnike, ampak za sodelovanje vzdrževalcev pri projektiranju industrijskih naprav.

V Jugoslaviji največje uspehe dosegajo na tem področju zlasti Slovenci, zato je bila organizacija, srečanja tudi zaupna slovenskim vzdrževalcem. Na tem srečanju so udeleženci poslušali 10 predavanj o uporabi računalnikov v vzdrževanju, izmenjavali so izkušnje, ogledali pa so si tudi vzdrževalske enote v JE Krško in TCP Djuro Salaj.

»Med vzdrževanjem naprav v svetu in pri nas je vse večja razlika,« je

dejal Rudi Leskošek, novi predsednik skupščine YUMO. »Zato je naša osnovna naloga, da sledimo razvoju v svetu, vprašanje pa je, ali imamo za to v naši družbi dovolj razumevanja. Dejstvo je namreč, da se vzdrževanje v svetu vse bolj preusmerja v preventivno delovanje, pri nas pa mnogi še vedno razumejo to sicer interdisciplinarno vejo tehnike kot vzdrževanje orodij. Resda je za sedaj še vedno podudarek na vzdrževanje, kakršno pač

Rudi Leskošek, predsednik skupščine YUMO

velja v naši tehnični in tehnološki tradiciji, vendar pa bomo morali narediti korak v prihodnost, kjer je glavno orodje vzdrževalca merilna tehnika. Tudi mi moramo stopiti na pot, kjer bomo lahko z manj dela in več opreme dosegli boljše rezultate. Zato je srečanje jugoslovanskih vzdrževalcev v Krškem tudi priložnost za izmenjavo izkušenj. Po prepričanju drugih jugoslovanskih kolegov smo na tem področju največ naredili v Sloveniji, zato so tudi sprejeli sklep, naj bi jugoslovansko zvezo vodilo slovensko združenje. Na ta način naj bi v Jugoslaviji poenotili način dela in dosegli, da bi vzdrževanje dobilo v naši industriji in gospodarstvu sploh večjo vlogo in pomen.«

J. S.

TURISTIČNI VLAK OD SEVNICE DO TRŽIŠČA

SEVNICA — Turistično društvo Sevnica bo v okviru letošnjega občinskega praznika spet organiziralo vožnjo turističnega vlaka od Sevnice do Tržišča. Vlak bo odpeljal s sevniske postaje v soboto, 24. oktobra, ob 8.30. Turistični delavci so ob vlaku pripravili vrsto prireditev, saj se bodo že med vožnjo proti Tržišču na vlaku predstavili godci in pevci, na vsaki postaji pa bodo nastopale kulturne skupine.

J. S.

Največ slabosti je v tovarni

Občinski svet Zveze sindikatov Sevnica kritično o razmerah v Strojni tovarni Trbovlje in njeni temeljni organizaciji v Sevnici

SEVNICA — Strojna tovarna Trbovlje je zašla v velike težave, usodo delovne organizacije pa deli tudi temeljna organizacija v Sevnici. Tako za temeljno kot za delovno organizacijo je sedaj najhuje, da nimata obratnih sredstev, vse več pa je najemanja kreditov in stroški za obresti naraščajo z vrtoglavo naglico. Velike finančne težave, beg strokovnjakov in v vodilnih iz delovne organizacije ter skrb, kako zagotoviti denar za osebne dohodke, so v tem trenutku najhuje težave, s katerimi se ubadajo tako v sevniki kot v trboveljski občini.

Ko so na seji predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov Sevnica razpravljali o teh problemih (v razgovorih je sodeloval tudi Ciril Urek, sekretar občinskega sveta ZSS Trbovlje), so sicer lahko ugotovili, da je pri nas vsa strojogradnja v krizi. Vendar pa v Strojni tovarni Trbovlje in v njenem sevniskem tozdu težave niso nastopile samo zaradi objektivnih razmer, marveč tudi zaradi subjektivnih slabosti. V tovarni se je nakopičila re-

žja, ki je žela že polovico vseh zaposlenih, ni bilo finančne discipline, še slabše je bilo z delovno disciplino. In v taki krizi, se je lahko zgodilo, da je tako rekoč vsa vodilna struktura v odpovednem roku. V razpravi so člani predsedstva menili, da bo potrebna najprej finančna utrditev delovne organizacije in seveda tudi tozda, te pa ne bo mogoče doseči, če se oba ne bosta uredila tudi organizacijsko. Položaj v tovarni je toliko težji, ker je ve-

liko opreme tako rekoč odpisane, vprašanje pa je bilo tudi, kako bo z zaposlenostjo delovnih zmogljivosti.

V Sevnici so se že lotili ukrepov, saj so že zamenjali direktorja, tako da je sedaj vršilec dolžnosti Stanislav Jazbec. Ker reševanje problemov v sevniskem tozdu ne bo teklo tako zlahka, bodo na stalni zvezi s trboveljskim izvršnim svetom in z občinsko sindikalno organizacijo. Predvsem naj bi se kar se le da energično lotili kadrovske sanacije, ki je prvi pogoj za to, da temeljna organizacija splova iz težav. Soglasno pa so potrdili, da je treba o težavah slovenske strojne industrije spregovoriti tudi na eni izmed sej zbora združenega dela republiške skupščine.

J. S.

PRIJETNA PRODAJALNA — Nika je sicer zelo majhna prodajalna, vendar pa že ponuja dokaj širok izbor izdelkov. Obiska je za sedaj dovolj, zlasti v popoldanskih urah.

Marija Nemanic: Kaže, da bo po njenem prvencu Belokranjca izšla še ena njena knjiga Ljudje ob Kolpi, tokrat v Celovcu.

Nova povest Marije Nemanic

Pisateljici kmečkih povesti z Lokvice pri Metliki ne zmanjka snovi — Pri založbah ima še tri rokopise

LOKVICE — Marija Nemanic, kmetica z Lokvice pri Metliki, ki je do sedaj svojo edino knjigo Belokranjca pred leti izdala pri Kmečkem glasu — knjiga je bila tiskana v nakladi 4000 izvodov in je že pošla — po tistem ni nehala pisati. Pred kratkim je daljši tekst z naslovom Ljudje ob Kolpi poslala Moharjevi založbi v Celovcu in od tam so ji obljubili, da ga bodo tiskali.

»Preden sem tekst poslala v Celovec, sem ga dala v oceno Ivanu Potrču. Ta ga je ugodno ocenil in mi svetoval, kaj bi bilo dobro popraviti in dopolniti. V tem tekstu opisujem življenje svojih starih staršev, staršev in svoje otroštvo. Stari oče in stara mama, oba Belokranjca, sta se poročila v Ameriki, kjer se jima je rodilo šest sinov. Bila sta zelo skrbna, delovna in varčna. Ko sta zvedela, da je v Beli krajini napredaj posestvo, sta pisala, da sta kupca, in družina se je odpravila v domače kraje. Na poti z ladjo domov jima je umrla pet od šestih sinov. Tukaj v Beli krajini pa se jima je rodilo še šest hčera,« je pripovedovala Nemanicova. Poleg tega je na slovenske založbe poslala še tri rokopise. »Pišem o tem, kako se danes kmetuje, kako so mladi ljudje pridni in dobri gospodarji. Na vasi se je ogromno spremenilo, vasi so napredovale, vsak kmečki otrok se lahko šola, ni več pijanec. Prej so možaki cele zime moževali in pili, za dom, družino in posestvo se pa niso nič brigali.«

Nemanicova se pogosto spominja svojega brata, ki je še ne 17-leten padel v partizanih. »Bil je ranjen v bitki pri Sentjernej in potem v hudih mukah umrl v partizanski bolnišnici Vinica v Kočevskem Rogu. In sedaj mi tega brata sramoti neka vaščanka, ki govori, da je bil moj brat največji strahopetec in da je umrl od strahu. Tej ženski, njeni mami in sestri smo mi med vojno dali zatočišče v naši zidani, ker so se bale, da bi jih v njihovi hiši zadeli s topovi. To imam sedaj za zahvalo! Hotela sem jo tožiti, pa sem se premislila. Se nikoli se nisem z nikomero tožila in se tudi sedaj nočem. Moja mama je govorila: Če se ti špotaš s svojimi praseti, bog da ti tvojimi deteti. Ni pa prav, da ta ženska, ki ni bila nikoli v službi, dobiva mečjo pokojnino kot druga vaščanka, ki je delala 27 let, potem pa si je na poti v službo zlomila nogo in je sedaj invalidsko upokojena.«

Snovi za pisanje Nemanicovi, ki ima dober spomin in zna dobro opazovati, nikoli ne zmanjka. Za 18. oktober je bila objavljena v Litiji na literarni večer pisatelj kmečkih povesti. Od tam pa je šla naprej v zdravilišče in Strunjan, kjer tudi prirejamo družabne in literarne večere.

A. BARTEJ

LIKOVNI ODSEVI O FOTOGRAFIJI

Nova, šesta številka revije Likovni odsevi, ki jo izdaja ZKO Slovenije, je v celoti posvečena fotografiji. Teoretične prispevke o fotografiji kot posebni vrsti likovnega izraza so za to tematsko številko napisali Brane Kovič, Primož Lampič, Miro Kambič in drugi. V reviji pa so še drugi zapisi, ki poročajo o skrbi za slovensko fotografijo in galerijski dejavnosti za to področje. Likovni odsevi so tudi bogato lustrirani, fotografije za to številko pa so prispevali Kabinet slovenske fotografije v Kranju, Fotogalerija v Novem mestu in fotograf Štojan Kerber.

Na ogled otroški ekslibrisi

Razstava na srednji šoli pedagoške in tehniško-naravoslovne usmeritve odprta minuli četrtek, je izbor z razstave v ljubljanski OS Komenda-Moste — Dr. Pavlovac, lastnik najmanjše knjige ekslibrisov

NOVO MESTO — Društvo Ekslibris Slovenije, revija Pionir in OS Komenda — Moste so tudi letos razpisali natečaj za otroški ekslibris. Na razpis je prispelo 1906 ekslibrisov iz 110 jugoslovanskih osnovnih šol in enega vrta, od tega največ iz Slovenije. Žirija je za razstavo izbrala 261 likovnih del, med razstavljalec pa so se uvrstili tudi učenci osnovnih šol iz dolenjske in posavske regije. Tako so bile s po enim ekslibrisom zastopane OS bratov Ribarjev iz Brezice, OS Velika Dolina in OS XV. SNOUB — Belokranjska iz Metlike, s po dvema OS Janček Mevzelj iz Mokronoga in OS Katja Rupena iz Novega mesta, OS Podbočje pa kar s petimi. Razstava je bila od 22. aprila do 15. maja in ogled v OS Komenda — Moste v Ljubljani.

Kdaj novi slovenski pravopis

Že kar lepo število let se je zvrstilo, odkar je izšel Načrt pravil za slovenski pravopis. Novega pravopisa pa še ni in še vedno uporabljamo tistega iz leta 1962. Ko so dr. Jožeta Toporišiča, avtorja Načrta, vprašali, v kateri fazi nastajanja je novi jezikovni priročnik oziroma zakonik, je odgovoril, da se delo — v glavnem cizirsko — v smislu lepega jezika — bliža koncu. Nato se bo znova začel recenzijski postopek na SAZU-ju, ki je formalni izdajatelj slovenskega pravopisa od leta 1950 sem. Novega pravopisa potemtakem še ne bo kmalu oziroma ta čas še nihče, tudi najbolj poučeni, ne ve, kdaj ga bodo lahko natisnili. Za zdaj pa gredo lepo v prodajo vedno novi ponatisi pravopisa iz leta 1962 in je najbrž tudi to eden od razlogov, da se z novim »nikamor ne mudi«.

Milijon obiskovalcev

Delavski kulturni dom E. Kardelja pomembno posavsko kulturno žarišče

KRŠKO — Delavski kulturni dom Edvarda Kardelja letos že vse leto praznuje 10-letnico delovanja, jubilej pa je še posebej obeležil minuli teden z dvema prireditvama. V sredo, 14. oktobra zvečer, je imel slavnostno sejo, na kateri je o dejavnosti in poslanstvu te ustanove v prvih desetih letih govoril njen direktor Adolf Moškon, številnim posameznikom in delovnim ter drugim organizacijam pa so podelili priznanja. Prireditev so z nastopom popestrili člani Literarnega kluba Beno Zupančič iz Krškega. V petek, 14. oktobra, pa je v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja gostovalo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja s komedijo Toneta Partljiča Ščuka, da te Kap. Iz govora direktorja Moškona povzemamo osnovno ugotovitev ob jubileju Delavskega kulturnega doma Edvarda Kardelja, da je dom, ki so ga zgradili s samopriskevkom kranjancov, s sredstvi domačih delovnih organizacij, še posebej TCP Djuro

• PAJEK NA OBISKU — Tako se bo imenovala prireditev, ki jo Delavski kulturni dom E. Kardelja v Krškem napoveduje za jutri, 23. oktobra, ob 20. uri. To naj bi bila modna revija, gostovali pa bodo pantomimik Andres Valdes, igralec Jože Zupan (z Vinskimi prizori) in pevski zbor iz Cerkelj ob Krki. Prireditev bo v avli.

Salaj, z denarjem republiške kulturne skupnosti ter ob močni politični in kulturni podpori v občini, v prvih desetih letih obstoja prav gotovo izpolni kulturno in družbeno poslanstvo. O tem še posebej pričča bogata dejavnost, ki je potekala v domu in pomeni kot celota velik prispevek h kulturnemu življenju v krški občini, pa tudi v Posavju. V vseh desetih letih se je zgodilo toliko vsega in marsikaj, kar tega življenja ni le bogatilo in pestrilo, ampak mu je čisto dajalo tudi svojevrsten utrip.

Pregled dejavnosti pokaže, da se je v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja do zdaj zvrstilo nad 130 gledaliških predstav in kakih 170 koncertov. V goste so prihajala malone vsa poklicna gledališča iz Slovenije vključno z ljubljansko in mariborsko opero, pa kvalitetni gledališki in drugi ansambli iz Zagreba, Beograda in Sarajeva, precejšen del programa pa so z nastopi zapolnile tudi ljubiteljske skupine iz Posavja in od drugod. V tem domu imajo vadbene prostore najrazličnejše domače kulturne skupine, predvsem pa pihalni

Minuli četrtek so večji izbor s te razstave — ekslibrise učencev slovenskih osnovnih šol — pripravili na srednji šoli pedagoške in tehniško-naravoslovne usmeritve v Novem mestu. Dela, zvečine v grafični izvedbi, so na ogled na hodnikih te šole, nekaj pa je razstavljenih v knjižnici te šole, kjer je bila otvoritev s krajšim kulturnim programom. Otvoritev se je udeležil tudi prof. dr. Rajko Pavlovac iz Ljubljane, duhovni oče gibanja za popularizacijo ekslibrisov na Slovenskem in v Jugoslaviji. Navzočim, srednješolcem in učiteljem ter drugim povabljenim, je najprej povedal, kaj je ekslibris (drobno likovno delo, s katerim se označuje lastništvo knjige), nato pa opisal gibanje ekslibrisov pri nas in po svetu. Posebno pozornost je vzbudil s plastično škatico, v kateri hrani miniaturne knjižice z ročno odtisnjenimi ekslibrisi. Najmanjša od teh knjižic je velika le 4 x 4 mm in po izjavi dr. Pavlovca nima para v svetu. Na to izjemno redkost in dragocnost je še posebej ponosen.

Razstava ekslibrisov na srednji šoli pedagoške in tehniško-naravoslovne usmeritve v Novem mestu ima tudi propagandni namen. Vzbudila naj bi še večje zanimanje za ekslibrise med osnovnošolci, srednješolci in drugimi, ki sta jim pri srcu knjiga in drobna grafika. Naj ob tem omenimo še, da se s svojo zbirko ekslibrisov ponaša

tudi Študijska knjižnica Mirana Jarca. Po podatkih Društva Ekslibris Slovenije je zbirka te knjižnice tudi edina tovrstna zbirka na Slovenskem, medtem ko ekslibrise zbira pri nas le še Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani.

I. Z.

Labodov ekstempore

NOVO MESTO — Tu že od začetka minulega tedna poteka tradicionalni Labodov slikarski ekstempore. Letos so ga priredili že devetih zaporednih, nanj pa poleg slovenskih ustvarjalcev povabili tudi likovnike iz tujine. Koliko udeležencev je Labodu uspelo pritegniti, bo znano šele ob koncu ekstempore oziroma jutri, ko bo treba oddati (žigosana) dela. Razstavo pa bodo tokrat prvič pripravili v Dolenjski galeriji. Odprli jo bodo v soboto, 24. oktobra, ob 17. uri. Na otvoritveni slovesnosti bo posebna strokovna žirija 9. ekstempore poročala, katerim avtorjem oziroma za katera dela se je odločila podeliti nagrade. Razstavo bodo potem pripravili še v Labodovi menzi, vendar pa bo to le izbor te, ki bo na ogled v Dolenjski galeriji.

Prvi skupen folklorni nastop

Folklorne skupine iz Posavja in Dolenjske se bodo predstavile v Boštanju

SEVNICA — Doslej so folklorne skupine z Dolenjskega in iz Posavja sodelovale, kakor je pač naneslo. Pred kratkim pa je bil v okviru Združenja folklornih skupin Slovenije ustanovljen področni odbor za Dolenjsko in Posavje. V okviru tega odbora bo poslej sodelovalo več folklornih skupin iz brežiške, krške, novomeške, sevnjske in trebanjske občine. V soboto, 24. oktobra, se bodo ob 18. uri te folklorne skupine predstavile na prvi folklorni reviji v Boštanju v dvorani TVD Partizan.

Eden izmed organizatorjev te prireditve je tudi Peter Simončič, ki sicer

pleše v boštanski folklorni skupini KUD Antona Umek — Okiški. »Za tako prireditev, na kateri se bodo predstavili folkloristi iz obeh regij, smo se odločili predvsem zaradi tega, da bi predstavili naše delo. Seveda pa bo to tudi priložnost, da se pogovorimo o svojem dosedanjem delu in naredimo tudi načrte za prihodnost. Pri nas je namreč tako, da je zanimanje za folkloro in sploh za ljudsko izročilo vse večje, možnosti za delo pa je malo. Pogrešamo tudi več strokovnega dela, več možnosti za izobraževanje. Sicer je doslej na tem področju veliko dela že opravila Marija Makarovič iz Etnografskega muzeja v Ljubljani, pa tudi drugi so nam že priskočili na pomoč, a vse to še zdaleč ni dovolj. Veseli pa nas, da je veliko zanimanja za folkloro med mladimi, pri čemer prednjačijo najmlajši v osnovnih šolah. Zato se

I. Z.

Koncert kot protest

Črnomaljska glasbena šola se je znašla v hudih materialnih in drugih stiskah in je njen obstoj resno ogrožen

ČRNOMELJ — Majhni in sploh neustreznih, povrhu pa še vlažni prostori, zastareli instrumenti in kopica drugih težav, od gromotnih do kadrovskih, vse to pesti tukajšnjo glasbeno šolo in ogroža njen obstoj. Še več, govorijo celo in dokazujejo, da tako za nohte tej ustanovi še ni šlo, kar obstaja. Zato je povsem razumljiv strah, da se ne bi zrušilo, kar so ustvarjali toliko časa, to pa nikakor samo šola s svojim uče-improgrmom in vzgojno-izobraževalnim poslanstvom.

Če bi glasbenišla konec vzela, bi šla prav gotovo po zlu tudi dejavnost, katere srce je bila. V mislih imamo predvsem koncertno poslovalnico in Glasbeno mladino Bele krajine, ki sta organsko povezani to šolo, v nekem smislu njen podaljšek. Ni moč prezreti dejstva, da vse skupaj tvori organizem, ki daje ton in barvo dandanašnjemu kulturnemu utripu Bele krajine in brez katerega bi si bilo nemogoče zamisliti kakršnokoli kulturno življenje tako v črnomaljski kot v metliški občini, predvsem pa glasbeno.

Razlogov za preplah je torej več kot dovolj, saj tako učiteljem kot učencem preprosto ne gre v glavo, da se ustanovi, ki je do zdaj, v 23 letih obstoja, glasbeno izobrazila prek 800 belokranjskih otrok, tako črno piše.

In kaj lahko storijo eni in drugi, da se to ne bi zgodilo, da ne bi zapel navček? Malo oziroma tako rekoč nič, kot sicer ne more nihče nič zoper višjo silo, kot se je naposled ukloniti! Poskusili so in to na kulturnem, dostojanstven način: svoj odločen protest zoper stanje, v kakršnem se je znašla glasbena šola, in zoper črne oblake, ki se še kar naprej kopičijo nad njo, so izrazili s celovečernim koncertom minulo sredo v domačem kulturnem domu.

Obiskovalcem, ki so, čeprav je bila prireditev sredi tedna, skoraj povsem napolnili dvorano, so se predstavili izvajalci iz vseh razredov, od začetnikov do že kar izurjenih instrumentalistov. Predstavitev »utrinka kulturnih hoten mladosti« sta začela zbor mlajših in starejših pionirjev, ki sta med drugim zapela nekaj novih otroških pesmi skladatelja Silvestra Mihelčiča, ravnatelj šole, pod čigar vodstvom sta pela.

Seveda si nihče v dvorani ni želel, da bi bila ta poldrugourni prireditev že kar poslovilni, zadnji koncert v organizaciji šole, ki za zdaj še vedno deluje kot samostojna vzgojno-izobraževalna ustanova, čeprav so morebiti uvodne besede napeljevale tudi v to smer razmišljanja. V skrajno izostreni obliki predložene razmere na črnomaljski glasbeni šoli so prej kot slej in predvsem izvenlele kot poziv tistim, ki spletajo niti njene nadaljnje usode, naj vendarle kaj naredijo, da se ta šola ohrani in nadaljuje z glasbenim opismenjevanjem belokranjskih otrok.

I. ZORAN

Likovniki v Semiču

Ustvarjali so od 10. do 18. oktobra — Srečanje v nekdanji Dergančevi domačiji

SEMIČ — Dergančevo hišo, domačijo slovenskih zdravnikov, je družina pred leti podarila slovenskim paraplegikom. Ti so hišo prenovili in uredili v prijeten dom, kjer prirejajo tudi razna delovna srečanja. Prvo obletnico otvoritve doma so obeležili s kulturnim dejanjem. V nekdanji Dergančevi domačiji so se zbrali likovniki iz raznih krajev, med njimi tudi štirje paraplegiki, in dober teden slikali.

Pobudnik za to akcijo in predsednik organizacijskega odbora Aleksander Lebarič, tudi sam likovnik, je dejal, da takšnem likovnemu srečanju, kot je bilo to, ni treba vnaprej določati tematičnega. Bela krajina ima posebno mesto v slovenski zgodovinski in kulturni preteklosti, zato je že kot taka lahko močan vir idej in ustvarjalnega navdih. Pa tudi nadvse razgibana in barvita kraška pokrajina s preprostimi in dobroštrnimi ljudmi, ki jim je požrešni napredek z ekološko katastrofo naložil tako strahoten in nesmiseln davek, more biti, kajpak skozi osebna doživljanja, velik izziv za umetniško ustvarjanje.

M. J.

kultura in izobraževanje

Kultura si širi prostore

Kmalu tudi prostori za klubsko dejavnost

KOČEVJE — Več razlogov je, zakaj kulturno življenje v Kočevju ni bolj razvito in razgibano, zakaj dejavnost ne poteka v še več oblikah. Pravijo, da je eden glavnih pomanjkanj primernih prostorov, tovrstno problematiko pa občutijo tako poklicne kulturne ustanove kot ljubiteljske skupine, odrasli in mladina. Manjka prostorov za tekočo dejavnost in za prireditve. Godba, ki združuje tako rekoč vse, kar je včasih tlelo v okviru Svotočade, je dobila svoj »pristan« v nekdanji gimnaziji, poleg glasbene šole, ki je pod isto streho. Ostale nezasedene sobe v tej stavbi so, kot zatrjujejo, neustrezne, da bi v njih karkoli počeli, še posebej pa razvijali kakšne nove oblike, kot je, denimo, klubsko dejavnost. Takšno dejavnost si želijo predvsem mladi.

Kot se je dalo zvedeti, je veliko možnosti, da se želje ostvarijo in da dobi Kočevje v skorajšnjem času prostor, kjer bo moč gojiti najrazličnejše oblike klubске življenja. V tak prostor naj bi se spremenila bivša Cinklova gostilna, ki je dovolj prostorna in na priročnem kraju, saj je tam blizu likovni salon. Mladina je nekdanje gostilniške prostore dobila v najem in jih že ureja. Obenem pa se že rejevalo načrti, da bi novi klub programsko povežali s salonom in sploh ta del prostora ob Rinži v celoti namenili kulturi. Idejni projekti bodo, kot je slišati, še letos javno razgrnjeni v likovnem salonu.

Načrte imajo tudi za Šeškov dom, ki je pod spomeniškim varstvom in naj bi v celoti postal spomenik Zbora odposlancev slovenskega naroda. Domu naj bi vrnil podobno, kakršno je imel pred 44 leti med zasidanjem tega slovenskega parlamenta. V njem bi bila med drugim stalna razstava slik, ki jih je akademik Božidar Jakac podaril Kočevju in so tematsko vezane na Zbor odposlancev v Kočevju. Še naprej pa bi v njem ostal tudi muzej, medtem ko bi morali za arhiv poiskati nov prostor. Seveda je vsaka ureditev možna le po vsehstranski, temeljiti in strokovni presoji, v okviru česar je treba ustrezno rešiti vrsto najrazličnejših vprašanj, ki se na takšne posege navezujejo. Nadejajo se, da bo nekaj opornih točk za nadaljnje ravnanje v zvezi s tem ponudila tudi okrogla miza o kulturi v Kočevju, ki jo za 27. oktobra pripravlja SZDL.

I. Z.

MANJKA UČITELJEV ZA MATEMATIKO IN FIZIKO

V Sloveniji manjka učiteljev za matematiko in fiziko tako na osnovnih kot na srednjih šolah. Še posebej pereče je na srednjih šolah usmerjenega izobraževanja, kjer so bili prisiljeni iskati pomoč honorarcev. Ustrezno pedagoško usposobljenih učiteljev je za ta dvanaravoslovna predmeta tudi v prihodnje ne bo toliko, da bi lahko pokrili vse potrebe, saj je na fakulteti premalo za učiteljski poklic pripravljajočih se študentov.

J. S.

Knjiga o pomnikih NOB

Izdali so jo v Grosupljem za svojo občino

GROSUPLJE — Občanom, ki že imajo publikacije o spomenikih narodnoosvobodilnega boja na svojih območjih, se je zdaj pridružila še grosupeljska, in sicer s knjigo Pomniki NOB v občini Grosuplje. Knjiga je izšla v 2000 izvodih, za tiskanje pa so jo pripravili v tozdu Grafika Dolenjskega informativnega centra v Novem mestu.

To pomembno knjižno delo je nastajalo več let, tako rekoč vse od leta 1982, ko so imenovali odbor za izdajo. Odbor je naložil posameznim članom, da iz obstoječe dokumentacije, podatkov pri krajevnih organizacijah ZB in pričevanj opišejo posamezne spomenike. Zbrano gradivo je bilo zelo obsežno, zato ga je najprej obdelal že sam odbor, oblikovanje končnega besedila in vsebinsko ureditev knjige pa so zaupali belokranjskemu rojaku, pisatelju Radku Poliču.

Za fotografske posnetke so uporabili arhiv pri občinskem odboru ZZB NOV Grosuplje, večino fotografij pa je posnela Natalija Morgan iz Ivančne gorice.

I. Z.

DOMAČE TRNJE

• Zgodovina se res ponavlja: nekatere občine spominjajo na pašaluk.
• Agrokomerc in banke so privedli do novega pojma v gospodarstvu — antigospodarske organizacije.

M. BRADAČ

• Med srpom in klavdom stoji mnogim vikend.
• Ne želijo delati napak pri delu, zato se posla niti ne dotaknejo.
• Potrošnik je kot boben, vsi tolčejo po njegovi koži.

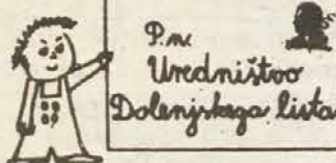
DUŠAN STARČEVIČ

CENTRALNO STRIŽENJE OVC

Po stanovanjskih blokih v Metliki se bo pričelo vsak čas centralno striženje ovc. Da bodo bralci razumeli, za kaj gre, napišimo, da stanovanja še niso ogrevana, čeprav naj bi pričeli kuriti tam okrog 15. oktobra. To je baje tihi dogovor, ki pa si ga odgovorni radi zataknejo za klobuk. Seveda pa ne pozabijo na pobiranje denarja za kurjavo. Od odjemalcev izterjajo vsak dinar, ne oziroma se na to, koliko dni so stanovanja ogrevana ob pričetku ogrevalne sezone. Izkušnje, da so stanovalci ovce, ki plačajo, kar jim kdo reče, jim dajejo voljo in polet za takšen način obnašanja. Se pa nekaj sliši, da bodo ovce nehale blejati, da se ne bodo več pustile striči, ampak da se bodo prelevile v volkove. Bil bi že čas.

T. G.

MLADI DOPISNIK

ŠOLSKI RADIO SE JE OGLASIL

V letošnjem letu je zopet začel delovati šolski radio. Oglašja se vsak petek med razredno uro. Oddaja traja 20 minut. V tem času se zvrstijo šolske novice in novice iz kraja, zanimivosti širnega sveta, uganke, čestitke učencem za rojstni dan, ne manjka pa tudi zanimive in prijetne glasbe. Vsi nestrpno čakamo vsake nove oddaje.

Novinarski krožek pa COŠ Milan Majcen, Šentjanž

DELOVNE AKCIJE

Učenci šestega razreda osnovne šole Metlika v teh dneh v Novotoku prebirajo in čistijo cevke, sedmošolci in osmošolci pa kopljejo blizu šole jame in jarko za javno razsvetljavo. Ta bo koristna predvsem učencem popoldanske izmene, ki po tem odhajajo domov. Ta čas šolarji še sadimo smreke v Radatovičih, k čemur nas je povabilo Gozdno gospodarstvo Duga Resa. Učenci so na akcijah marljivi in z njihovim delom so povsod zadovoljni.

MIRNA JEZERINAC
nov. krožek
OŠ Metlika

ZOPER ŠOLSKI DOLGČAS

Pod vodstvom tovarišice Halerjeve, mentorice hortikulture krožka, smo se odpeljali na izlet v Logarsko dolino. V prepletem okolju smo obiskali slap Rinko, izvir Savinje, Mozirski gaj in jamo Pekel. V zanimivi kraški jami s stalno temperaturo 10° C, smo si navdušeno ogledovali nenavadne podobe, kot so žaba, banana, čokoladna torta, blejski grad, slonova glava in druge. Razen tega smo artiški šolarji potovali še v Brežice, kjer smo si v okviru kulturnega dneva ogledali film o Jaki Racmanu.

MATEJA JANKOVIČ,
ALJOŠA MOTORE
novin. krožek
OŠ Arčiče

V DOMU RAZGIBANO

Letos je v Domu za učence Majde Šilc v Novem mestu 241 učencev, med njimi pa je največ fantov — 143. Za tiste iz prvih letnikov, ki jih je med nami največ, smo pripravili razvedrilni program s »kristom«, s katerim so »uradno« postali člani domaške skupnosti.

Za seboj imamo že tudi nekaj športnih tekem: vzgojne skupine so se pomerile v odbojki in košarki. Odkar pa so dnevi krajsi in hladnejši, se več zadržujemo v našem domu in temu primerno je tudi naše razvedrilo. Pred kratkim smo imeli predavanje o aidsu in posebno predavanje za prve letnike o bivanju v domu. Vsakih 14 dni pripravimo ples in družabna srečanja.

MILKA KUHELJ
novinarski krožek

NARAVOSLOVNI DAN

Izvedli smo naravoslovni dan, na katerem smo si ogledali proizvodnjo papirja v Krškem. Po ogledu filma smo se iz Krškega napotili v vrtnarijo na Čatežu. Tega dne smo obiskali še muzej v Brežicah.

B. KUJAR
OŠ Loka
Črnomelj

Neizpolnjena zadnja želja

Kakšen bi bil zdaj Semič, če bi bila uresničena poslednja želja Janka Ogulina-Vajde z Vrtače?

Verjetno marsikateremu Belokranju ni znano, da je pokojni Janko Ogulin-Vajda, lastnik gradiča na Vrtači, kjer je sedaj Iskra, v svoji poslednji volji zapustil svoj gradič z vso zemljo občini z namenom, da se tam postavi gospodinjstva šola za dekleta iz Bele krajine. Ne vemo, kdo je bil po osvoboditvi tako močan, da se je ta poslednja volja prezrla, toda eden izmed izvršiteljev oporoke je bil poleg drugih treh tudi dr. Miha Kambič, domačin s Prelog pri Semiču, ki je bil nekaj časa po vojni tudi minister za lokalni promet pri slovenski vladi.

Z dr. Kambičem sva bila med vojno skupaj internirana v taborišču Visco v Italiji, zato sem ga po vojni večkrat poklical po telefonu in sva vedno izmenjala nekaj besed. Nekaj let pred smrtjo mi je

rekel, da vztraja na izvršitvi testamenta Janka Ogulina, da se na Vrtači ustanovi gospodinjstva šola in tako izpolni poslednja volja pok. Vajde. Povabil me je tudi, naj pridem na obisk, da mi bo pokazal testament, kjer je nedvoumno zapisano, da se mora na Vajdovini na Vrtači zgraditi gospodinjstva šola. Ogulin je bil namreč razgledan mož, saj je bil veliko let tudi v Ameriki in je vedel, kakšna bodočnost se kaže Belokranju in turizmu, za kar pa so prvi pogoj dobre gospodinjne in kuharske.

Po toči je sicer prekasno zvoniti, vendar bi bilo vseeno zanimivo slišati, kdo je preprečil izvršitev poslednje volje pok. Ogulina-Vajde pa tudi, zakaj je bilo to storjeno.

FRANC DERGANČ
Semič

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 23. X.

TV MOZAIK
10.00 TEDNIK
11.00 DOKUMENTAREC MESECA: PREPOVEDANE IGRE
11.40 KRONIKA BORŠTNIKOVEGA SREČANJA, ponovitev
MATINEJA
12.10 Z MOJIMI VROČIMI SOLZAMI, ponovitev 1. dela avstrijske nadaljevanke
15.25 — 00.25 TELETEKST
15.40 VIDEO STRANI
15.55 TV MOZAIK, ponovitev
17.35 VUKOV KOTIČEK
17.50 DR. WHO: MAŠČEVANJE PLOČEVINCEV, 12. del serije
18.15 PRED IZBIRO POKLICA: Poklici v papirni industriji
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK

20.05 SEVER IN JUG, 5. del nadaljevanke
21.00 ZAKON LJUBEZNI, 7. del dok. serije
21.50 REZERVIRAN ČAS
22.10 DNEVNIK
22.25 POTOVANJE MLADEGA SKLADATELJA, gruzijski film

Dogajanje je postavljeno v Gruzijo na začetku tega stoletja. Mladi glasbenik Nikuša se odpravi na deželo zapisovat ljudske pesmi, vendar tam vlada policijski teror, zato se po nasvetu vrne v mesto. Tja naj bi ga varno pripeljal upornik in vesejak Leko. Ta ga vodi v domove obubožanih velikašev. Na ljudskem rajanju policija oba prime in potem pozapre še vse tiste, pri katerih sta se zadrževala. Deset jih odpeljejo na morišče, le Nikuša zaradi posredovanja ene od žrtev izpušijo.

DRUGA TV MREŽA

16.55 Test — 17.10 Dnevnik — 17.30

SOBOTA, 24. X.

7.45 — 14.00 in 14.35 — 02.10 TELETEKST
8.00 VIDEO STRANI
8.10 KLJUKČEVE DOGODIVŠČINE, 9. del lutkovne serije
8.25 ODPRAVA ZELENEGA ZMAJA, 2. del otroške nadaljevanke
8.55 POVODNI MOŽ
9.15 ŠOLA ZA KLOVNE
9.45 EX LIBRIS M&M
10.45 20 let EMONE, folklorna oddaja
11.15 MESTA: Skopje
11.45 AKTUALNO: VEČER ŽELEZNIČARJEV NA TV
13.45 VIDEO STRANI
14.35 VIDEO STRANI
14.50 CIKLUS LAURENCA OLIVIERA: MALA ROMANCA, angleški film
16.25 KULTURNA DEDIŠČINA: ŠIPAN

17.00 DP V KOŠARKI — BUDUČNOST-BOSNA ALI BORAC-JUGO-PLASTIKA
18.25 DA NE BI BOLELO — AIDS: NE UMIRTE ZARADI NEVENOSTI
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 KNJIGA
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
19.50 ZRCALO TEDNA

20.15 KOŠNIKOVA GOSTILNA

21.50 DNEVNIK
22.05 REZERVIRAN ČAS
22.35 MESTO KOT ALICE, 6., zadnji del nadaljevanke
23.30 LIZBONA: FESTIVAL ŠANSONA
02.00 VIDEO STRANI

NEDELJA, 25. X.

8.50 — 23.45 TELETEKST
9.15 ŽIV ŽAV
10.10 DR. WHO: MAŠČEVANJE PLOČEVINCEV, ponovitev 12. dela
10.35 MESTO KOT ALICE, ponovitev zadnjega dela nadaljevanke
11.25 ALPSKI VEČER, 8. oddaja
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 V ŠOBEČ PO NAGELJ IN NEŽO, ponovitev
13.25 VIDEO STRANI
13.50 SOKOLOV LET, 3. del nadaljevanke
15.00 POZNATE JUGOSLAVIJO?

kviz
16.30 PRISLUHNI MO TIŠINI
17.10 BARITONIST, poljski film
18.25 JESEN 87, vojaške vaje
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 KINO
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK

20.05 TUDI TO BO MINILO, 2. del nadaljevanke
21.10 ZDRAVO
22.30 MESTA
23.00 KRONIKA BORŠTNIKOVEGA

PONEDÉLJEK, 26. X.

TV MOZAIK
10.00 ZRCALO TEDNA
10.20 KRONIKA BORŠTNIKOVEGA SREČANJA, ponovitev
10.50 ANNE TRISTER, kanadski film
16.35 — 23.35 TELETEKST
17.05 TV MOZAIK, ponovitev
17.25 RADOVEDNI TAČEK
17.40 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
17.45 ŠOLA ZA KLOVNE

18.15 GLASBENI ROPOT
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 P. Božić: ŠPANSKA KRALJICA, posnetek predstave MGL
21.50 DNEVNIK
22.05 VIDEO STRANI

TOREK, 27. X.

TV MOZAIK
10.00 ŠOLSKA TV
JEZIKOVNI UTRINKI
11.05 ANGLEŠČINA XXI
11.35 FRANCOŠČINA IV
16.10 — 22.15 TELETEKST
16.25 VIDEO STRANI
16.40 TV MOZAIK, ponovitev
17.45 PERISKOP

18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 P. Božić: ŠPANSKA KRALJICA, posnetek predstave MGL
21.50 DNEVNIK
22.05 VIDEO STRANI

SREDA, 28. X.

TV MOZAIK
10.00 INTEGRALI
MATINEJA
10.40 P. Božić: ŠPANSKA KRALJICA, posnetek predstave MGL
16.20 — 00.15 TELETEKST
16.35 VIDEO STRANI
16.50 TV MOZAIK, ponovitev
17.30 KLJUKČEVE DOGODIVŠČINE
17.45 IDPRAVA ZELENEGA ZMAJA, 3. del

18.15 ZAKAJ NOGE BOLJJO — Ortopedska obolenja
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 FILM TEDNA — TRAMVAJ POŽELNJE, ameriški film
22.10 DNEVNIK
22.25 PO SLEDEH NAPREDKA
23.05 VIDEOGODBA, ponovitev

ČETRTEK, 29. X.

TV MOZAIK
10.00 ŠOLSKA TV
11.00 KRONIKA BORŠTNIKOVEGA SREČANJA, ponovitev
11.30 BOŽANSKI DNEVI, ameriški film
15.40 — 00.10 TELETEKST
15.55 VIDEO STRANI
16.10 TV MOZAIK, ponovitev
17.15 MATI, otroška oddaja
17.30 PISMA IZ TV KLOBUKA
18.15 ČAS, KI ŽIVI: ZLATO POLJE — ZLATOPOLJCI
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 TEDNIK
21.10 Z MOJIMI VROČIMI SOLZAMI, zadnji del nadaljevanke
22.45 DNEVNIK

23.00 MANJŠINE, BOGASTVO EUROPE, ponovitev 2. dela
23.30 KRONIKA BORŠTNIKOVEGA

»Fore i fazoni« — 18.00 Znanost — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 Ansambel Mihe Dovžana — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavnoglasbeni oddaja — 20.55 Včeraj, danes, jutri — 21.05 En avtor, en film — 21.30 Canterburyjske zgodbe (italijanski film) — 23.10 Sahovski komentar

TV ZAGREB

8.20 Poročila — 8.25 »Fore i fazoni« — 8.55 TV v šoli — 10.30 Poročila — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 12.35 Prezri ste, pogledajte — 15.00 TV v šoli — 16.00 Dober dan — 17.10 Kronika Reke — 17.30 »Fore i fazoni« — 18.00 Znanost — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV kolektor — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 22.00 Napad na Goelro (sovjetski film) — 21.20 Potovanje v središče znanja (kviz) — 22.15 Dnevnik — 22.35 Kulturni magazin — 00.05 Bis — 01.45 Poročila

DRUGA TV MREŽA

14.20 Test — 14.35 Jugoslavija, dober dan — 15.05 Juki (japonski film) — 16.35 V registraturi (nadaljevanke) — 17.35 Otroška predstava — 18.40 Dallas — 19.30 Dnevnik — 20.15 Svet na zaslono — 20.55 Rezerviran čas — 21.45 Poročila — 21.50 Feljton — 22.20 Športna sobota — 22.40 Judo za pokal Jugoslavije — 23.00 Sahovski komentar — 23.30 Zagrebški jazz festival

TV ZAGREB

9.00 TV v šoli — 10.30 Poročila — 15.30 Poročila — 15.35 TV kolektor — 15.45 Narodna glasba — 16.15 Kritična točka — 17.00 DP v košarki — 18.30 Dokumentarna oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.15 Boljše življenje — 21.00 Črni klobuk (ameriški film) — 22.40 Dnevnik — 22.55 Nočni spored

SREČANJA
23.30 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

8.55 Poročila — 9.00 Danes za jutri in Banović Strahinja (jugoslovanski film) — 12.00 Kitarist Dušan Bogdanov — 16.15 Test — 16.30 Mednarodni turnir v odbojki — 17.15 Košarka (2) Elemes: Iskra Delta Ježica — 18.45 Črnogorska kulturna zakladnica — 19.30 Dnevnik — 20.00 Avtomanija — 20.25 Mali koncert — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 There's Humbert (nadaljevanke) — 22.00 Čas podvigor — 23.00 TV galerija

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Otroci, potujite z nami — 17.45 Vukov kotiček — 18.00 Beograjski TV program — 19.00 Indirekt — 19.30 Dnevnik — 20.00 Meridiani (zunanjepolitična oddaja) — 20.30 Mali koncert — 20.45 Informativna oddaja — 21.05 Cimeron (ameriški film) — 22.35 Znanstveni grafi

DRUGA TV MREŽA

16.00 Svetovni pokal v boks — 17.30 Angleščina XXI — 18.00 Francoščina — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 Video godba — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pokrajinski muzej Koper — 20.45 Zrebanje lota — 20.50 Manjšine, bogastvo Evrope — 21.20 Narodna glasba — 21.50 Kronika sejma knjige

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Otroška serija — 18.00 Milutin Milanković — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV kolektor — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Svetovni pokal v boks — Opomba: 17.30 Nogomet ČSSR: Jugoslavija

ZAHVALA

6. avgust nama je požar povzročil ogromno škodo, zato se želimo javno zahvaliti za pomoč. Iskrena hvala vsem vaščanom, ki ste s hitro akcijo rešili živino, stroje in orodje, prostovoljnimi gasilci iz Mirne peči in Jablane ter poklicni gasilski enoti iz Novoga mesta. Za pomoč pri odpravljanju posledic požara bodisi z delom ali denarjem se lepo zahvaljujemo vaščanom, prebivalcem naselja železniške postaje, sodelavcem ZTO-TOZD za vleko vlakov, lovskim tovarišem, skupščini občine Novo mesto, Strnadovim ter Vrhovčevim z Vel. Loke. Hvala tudi darovalcem krme in vsem ostalim, ki ste nam nudili kakršnokoli pomoč.

BARBOVI iz Česenc 8
Mirna peč

ŠENTJERNEJSKI 55-LETNIKI — V soboto so v gasilskem domu v Stari vasi prvič po toliko in toliko letih pripravili srečanje vseh tistih iz šentjernejske fars, ki so bili rojeni 1932. leta. To leto se je na tem območju rodilo kar 127 novih prebivalcev, ki so danes razseljeni domala po vsem svetu. Nekaj več kot štirideset se jih je udeležilo prijetnega in zabavnega srečanja, ki se je v obujanju spominov končalo ob petelinovem petju. (Foto: J. Pavlin)

Novomeško varstvo okolja v številkah

V zadnjih letih so tudi v novomeški občini začeli bolj organizirano reševati problematiko varstva okolja. Občina se je med drugim s srednjeročnim in dolgoročnim družbenim planom zavezala, da bo varstvo okolja obravnavano kot prednostna naloga in da bo enakovredno upoštevano pri načrtovanju. Za to je dovolj razlogov. V celoti gledano, stopnja onesnaženosti v novomeški občini sicer še ni dosegla kritičnih vrednosti, kakršne so na primer v nekaterih večjih mestih v Sloveniji, je pa okolje vendar že toliko onesnaženo in degradirano, da je potrebna široka družbena akcija za sanacijo razmer. Prednostno varovanje okolja narekujejo tudi razvojna gibanja in globalne razvojne usmeritve: enoodstotna letna stopnja rasti prebivalstva, hitra rast industrijske proizvodnje in družbenega proizvoda, večji posek lesa, za okrog polovico hitrejša rast pridelave hrane, obsežne agro- in hidromelioracije, gradnja stanovanj na 200 hektarjih, za 60 odstotkov povečanje turističnih zmogljivosti, 6-odstotna letna rast porabe energije, povečanje porabe vode za 29 odstotkov. Vse to bo za okrog četrtno povečalo celotne obremenitve okolja.

Iz poročila, ki so ga pripravili v občinskem izvršnem svetu za novomeško občinsko skupščino, je razvidno, da je celotno območje občine Novo mesto med sorazmerno najmanj onesnaženimi območji v Sloveniji z žveplovim dioksidom in dimom, ki sta stalna spremljevalca onesnaženega zraka. Le Novo mesto je po tem nekoliko na slabšem, sodi v tretji kakovostni razred, kar občino zavezuje, da pripravi sanacijski program. Republiška služba za varstvo zraka stalno spremlja onesnaženost zraka z žveplovim dioksidom in dimom v Novem mestu od leta 1976. Med slovenskimi kraji, kjer merijo povprečne dnevne koncentracije žveplovega dioksida in dima, je Novo mesto v lanskem letu sezoni prišlo na 31. mesto po onesnaženosti z žveplovim dioksidom in na 20. mesto po onesnaženosti z dimom. V lanskem letu sezoni so potekale še dodatne meritve v Bučni vasi in pri meteorološki postaji. V času meritev povprečne dnevne vrednosti žveplovega dioksida in dima niso presegle maksimalne dopustne koncentracije, pod temi so bile tudi v najbolj kritičnih mesecih kurilne sezone, januarju in februarju. V Novem mestu sicer industrija v pretežni meri onesnažuje zrak z žveplovim dioksidom, največje količine pa pošiljajo v zrak trije viri: Krka, Novoteks in IMV. Drobna kurišča prispevajo 15 odstotkov celotne letne emisije žveplovega dioksida. Kakšno je okolje, govorijo tudi podatki o umiranju gozdov. V popisu sredi leta 1985 so ugotovili, da je na območju Gozdnega gospodarstva Novo mesto 53,3 odstotka gozda še zdravega, 36,5 odstotka malo ogroženega, 3,8 odstotka ogroženega, 3,4 odstotka zelo ogroženega in 3 odstotke v propadanju. Med drevesnimi vrstami je najbolj prizadeta jelka — zdravih je le še 19 odstotkov dreves — ter smreka, od kate-

re je neogroženih še 21,8 odstotka dreves. Najbolj ogroženi pa so gozdovi na Rogu, kjer je tudi največji delež jelke.

Z ustreznim ravnanjem z odpadki se dajo preprečiti ali zmanjšati enkratni in trajni vplivi na okolje. Ustrezno ravnanje z odpadki pa naj ne bi pomenilo le končne faze, uničevanja ali odlaganja odpadkov, ugotavljajo sestavljalci poročila, temveč tudi prizadevanja za zmanjšanje količin odpadkov, za spremembo njihove kakovosti, možnost neposrednega ali posrednega vračanja odpadkov v proizvodnjo ter za ustrezno zbiranje in odvoz. Podatki govorijo, da je še najbolj urejeno področje sekundarnih surovin, žal pa velja to le za tiste odpadke, katerih predelava je enostavna in ne zahteva velikih vlaganj v predelovalno opremo. Gre predvsem za odpadno železo, barvne kovine, odpadni papir, steklo, tekstilne odpadke ter odpadke iz termoplastov. Ravnanje s komunalnimi odpadki je v novomeški občini na zadovoljivi ravni, vsaj kar se tiče sanitarne depozije v Leskovcu. Odlagališče v Leskovcu ima ustrezna obratovalna dovoljenja za odlaganje komunalnih odpadkov, ker pa na tem pristajajo tudi posebni odpadki, gre dejansko za neurejeno odlagališče. Sedanje zmogljivost odlagališča v Leskovcu ima ustrezna obratovalna dovoljenja za odlaganje komunalnih odpadkov, ker pa na tem pristajajo tudi posebni odpadki, gre dejansko za neurejeno odlagališče. Sedanje zmogljivost odlagališča v Leskovcu bodo sicer zadoštevale do leta 2000, potem bo treba zagotoviti nove površine ob sedanjih za odlaganje odpadkov. Ob tem naj bi proučili možnost, opredelili lokacijo in postopek celovitega ravnanja z odpadki in začeli z recikliranjem industrijskih odpadkov. Že sedaj pa bi morali posebej zbirati komunalne in industrijske odpadke, menijo strokovnjaki. Na ta način bi se dalo poceni in brez zahtevne mehanizacije zbrati večino uporabnih surovin.

Zbiranje in odvoz odpadkov sta organizirana v 38 naseljih v občini ali v 11,4 odstotka vseh. Organiziran odvoz odpadkov sicer zajema 52 odstotkov prebivalstva v občini in vse delovne organizacije. Novi odlok o obveznem zbiranju in odlaganju odpadkov, ki ga sedaj pripravljajo, pa bo predvidel, da bi v nekaj letih zagotovili odvoz odpadkov iz vseh naselij v občini. To je še posebej pomembno zaradi varstva vodnih virov. V občini je namreč sedaj veliko neurejenih odlagališč odpadkov na ekološko zelo občutljivem, pretežno kraškem svetu. V evidenci je 66 neurejenih odlagališč odpadkov, ki so večji od 10 m³. Negativni vplivi na okolje so odvisni od bližine vodotokov in vodnih virov, od visoke talne vode, prepusne kamninske osnove ter od vrste in količine odpadkov. Med zabeleženimi neurejenimi odlagališči jih lahko 26 ogroža površinske vodotoke in izvire, 27 podzemno vodo, 28 jih lahko zaradi sestave odpadkov zastrupi tla. Nevarnost požarov je velika na 22 odlagališčih, enako možnost okužb. Smrdi v okolici 29 takih

odlagališč. Kar 32 smetišč je v neposredni bližini vodotokov in izvirov, 3 so celo v najožjem pasu varstva vodnih virov, za katere bi moral veljati najstrožji režim varovanja vodotoka in njegovega zaledja.

Največji problem pa so še vedno posebni odpadki, ki vsebujejo nevarne snovi. Njihovo zbiranje, prevoz, obdelava oz. predelava in odlaganje še vedno ni urejeno, čeprav v okviru dolenske gospodarske zbornice že nekaj let tečejo aktivnosti za organizacijo regijskega odlagališča posebnih odpadkov, imetniki le-teh pa so z zakonom zavezani rešiti ta problem, sami ali z ustanovitvijo posebne organizacije. Do sedaj predlagane rešitve so si polomile zobe pred mnogimi skoraj nepremostljivimi ovirami, predvsem pa pred visokimi investicijskimi stroški ter pred problemom lokacije predelovalnice in odlagališča posebnih odpadkov. Tega nihče ne mara v svoji bližini. Novomeška občinska skupščina je ob obravnavanju te problematike nedavno menila, da je treba priprave na gradnjo odlagališča posebnih odpadkov pospešiti. Predvsem pa se bo treba sčasoma posebno pri uvajanju novih tehnologij sprizniti s tem, da so odpadki del tehnološkega procesa.

V novomeški občini se postopoma slabša kakovost površinskih vodotokov, kakovost Krke kot glavnega vodotoka pa zadnje desetletje ostaja na približno isti ravni. Zaradi posebnega podzemeljskega načina pretakanja, majhnega strmega in izrazitega poletnega in zimskega pretoka minimuma imajo vodni viri kraškega povirja Krke skromne samočistilne sposobnosti. Skupna organska onesnaženost je v občini ocenjena na 300 tisoč populacijskih ekvivalentov; najbolj onesnaženi so: Krka, Bršljinski potok, Težka voda in Kobila. K onesnaževanju največ prispeva novomeška industrija (240.825 ekvivalentov); največji onesnaževalci so tovarna zdravil Krka, IMV, Novoles, Novoteks. Med naselji je seveda največji onesnaževalec Novo mesto (210.000 ekvivalentov), sledijo Straža-Vavta vas, Šentjernej, Žužemberk, Dolenjske Toplice, Otočec. V občini je trenutno šest čistilnih naprav, uspešnost njihovega delovanja je zelo različna. Izkušnje kažejo, da so manjše naprave učinkovitejše. Veliko je nesorazmerje med deležem prebivalstva, ki ima vodovod (87 odstotkov), in deležem tistih, ki so priključeni na kanalizacijsko omrežje. Slednjih je le tretjina, to pa prispeva k slabšanju kvalitete voda. Do konca tega srednjeročnega obdobja je predvidena gradnja čistilnih naprav v Straži, Šentjerneju, Mirni peči in Žužemberku. Kaj bo res narejeno, je vprašanje, denarja namreč tudi tu ne glede na pomembnost problematike zelo manjka. Že prihodnje leto pa naj bi bila nared posebna Krkina čistilna naprava, kar bo omogočilo bistveno boljše ali celo normalno delovanje osrednje novomeške čistilne naprave. Ostaja pa vprašanje, kako reševati problem odvajanja in čiščenja odpadnih voda v pretežno kmečkih naseljih oz. va-

seh, kjer je le možnost izpuščanja voda v podtalje.

Novomeška občina doslej ni dovolj uspešno izvajala zaščite vodnih virov. Fizikalno-kemične in mikrobiološke analize voda izvirov (teh je 382 in so toliko vodnati, da tudi dolgoročno zadoščajo za zadovoljitev vseh potreb) niso sistematične, kažejo pa le na slabšanje kakovosti. Po fizikalno-kemičnih kazalcih (amoniak, O₂, BPK₅, motnost) so izviri občasno neprimerni kot vir pitne vode, po bakterioloških kriterijih pa so le izjemoma primerni, kar je sploh značilnost kraških izvirov. Tudi voda iz vodovodnih sistemov je pogosto oporečna. Zlasti večji in za vodno oskrbo najpomembnejši izviri v občini imajo namreč zaledje v kraškem svetu, kjer se vodja lažje in hitreje onesnaži. Ob vsem tem je sklep o sanacijskih programih in o postopni sanaciji vodnih virov ter o programih za zaščito le-teh seveda zelo primeren.

Ostaja še varstvo pred hrupom. Prekomernega hrupa v občini niti v delovnem niti v bivanem okolju ne spremljajo sistematično. Letošnje meritve na 13 mestih v občini so pokazale, da je bil hrup večinoma nad dovoljeno mejo. Pri novomeški bolnišnici, ob Cesti herojev pa v Dolenjskih Toplicah je bil hrup nad predpisanimi vrednostmi podnevi, v Dolenjskih Toplicah pa tudi ponoči. Samo v dopoldanskem času je bil hrup nad dovoljenimi vrednostmi še na Drski in v Vavti vasi. Povprečje gostih konic je bilo preseženo na vseh merilnih mestih, najbolj pa pri bolnišnici, v Dolenjskih Toplicah, ob Cesti herojev v Novem mestu, v Vavti vasi, Straži in v novomeškem centru. Povprečje redkih konic hrupa je bilo najbolj preseženo spet v Dolenjskih Toplicah pa ob Cesti herojev, v Vavti vasi in Straži. Vsekakor so tudi to podatki, ob katerih se ne gre čuditi zavezujočim sklepom o sanaciji razmer, ki jih je sprejela občinska skupščina.

Z. L.-D.

SIROMAŠNO NESIROMAŠTVO

»Država je v hudih težavah, ni pa siromašna,« je z zanj značilno samozavestjo na tako rekoč izredni seji zvezne skupščine v ponedeljek izjavil predsednik ZIS Branko Mikulić, ki je govoril o več kot 120 predlogih, ki naj bi v kratkem zajezili inflacijo in stabilizirali jugoslovansko gospodarstvo. Popolnoma jasno je, da je govorniška fantazija po vsem političnem svetu nekaj samo po sebi umevnega, posamezni govorec samo odloča, kako široko bo razprl njene peruti. Slednje pa ni odvisno toliko od moči kot od pameti. Stavek, ki ga je izustil Mikulić, je cinizem in demagogija.

Na voljo je namreč več kot en podatek, da v državi, ki ni siromašna, žive predvsem ljudje, ki so že v revščini ali pa vanjo drvi. Jugoslavija je torej nesiromašna država siromašnih državljanov.

Po najnovejši raziskavi, ki so jo naredili v Beogradu (za vso državo) namreč kar 55 odstotkov jugoslovanskih družin težko zbere denar za nakup živil, tistih, ki si lahko privoščijo vse, pa je samo en odstotek. Da je življenjska raven zelo ogrožena, meni 40 odstotkov družinskih poglavarjev, ko je treba klestiti hišni proračun, ga tešijo kar povprek, najbolj pa pri izdatkih za kulturno življenje, nakar sta na vrsti obleka in obutev (!). Petina Jugoslovancev sploh ne vidi meje teh in drugih odrekanih, skoraj 60 odstotkov pa jih meni, da so že na meji eksistence. Na vprašanje, kdo je največ kriv za nevdružne podražitve, kar 40 odstotkov vprašanih trdi, da je to politično vodstvo države. Še

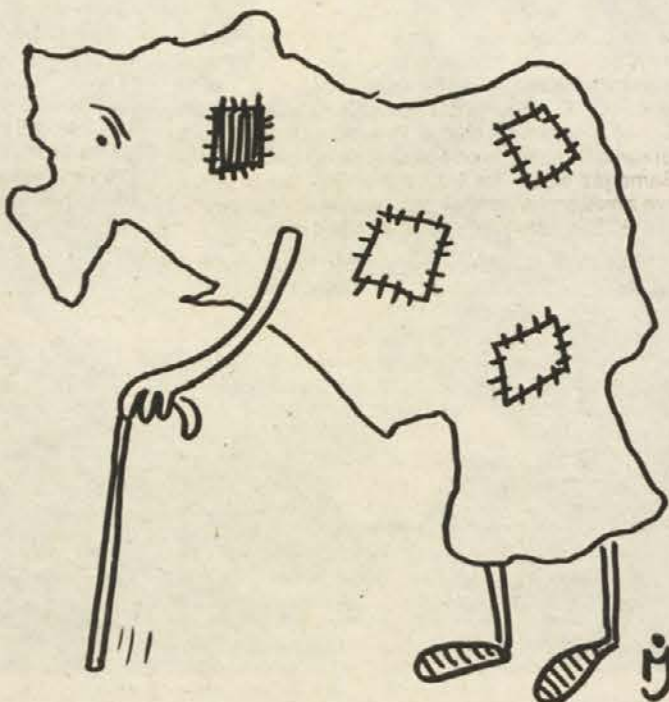
pred dvema letoma so večina ljudi menili, da je za slabo življenje največ kriva gospodarska politika. Danes bi državljani očitno radi navedli imena. Kar 37 odstotkov anketirancev ne vidi nobene izhoda iz sedanje krize, glede inflacije pa menijo, da jo bomo ukrotili »ne vem kdaj« (51 odstotkov) ali pa nikoli (13 odstotkov).

Zanimivo je, da je bila ta anketa narejena po telefonu. Organizator (Forum NIN) je v telefonskem imeniku posamezne republike ali pokrajine naključno izbral anketiranca. Število anketirancev iz republike ali pokrajine je bilo premo sorazmerno številu prebi-

valstva. Zakaj je treba to posebej poudariti? Zato, ker tak način anketiranja zagotovo olepšuje sliko dejanskega stanja. Predvsem zaradi preprostega dejstva, da telefon v Jugoslaviji nima kdorkoli. To so konec koncev vendarle ljudje z določenim statusom, kar je razvidno tudi iz podatka, da večina anketiranih zasluži mesečno do 100.000 din na družinskega člana. Značilno je tudi, da so ljudje za razliko izpred dveh let na sicer gotovo ne prijetna in konec koncev tudi intimna vprašanja veliko raje odgovarjali. Padec življenjske ravni je očitno drzen podnajemnik.

Seveda bi bilo zdaj neznanstveno trditi, da bi bili odgovori, zbrani med še bolj revnimi (netelefonskim) prebivalstvom, še bolj srhljivi. To bi bilo nekaj podobnega, kot če bi Branko Mikuliću očitali, da je izjavil: »Pacient je mrtev, vendar je še topel«. Tega namreč (še) ni rekel.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Še ob koncu minulega stoletja je morala vsaka Parižanka, ki je hotela nositi hlače, dobiti od policije posebno dovoljenje. Če so katero zalotili brez dovoljenja, vendar v hlačah, so jo poslali k sodniku, ki jo je kaznoval z globo in 15 dnevi zapora.

Leta 1977 je bavarska zveza kmetov v deklaraciji javnosti ugotovila, da ima Deset božjih zapovedi 279 besed, ameriška Deklaracija neodvisnosti 305 besed, pravilnik EGS, ki regulira uvoz in izvoz karamel (bonbonov), pa 25.911 besed. Še sreča, da bavarski kmetovalci ob štetju besed niso imeli pri roki katere od jugoslovanskih ustav.

Nizozemska porabi vsako leto več umetnih gnojil kot vse latinskoameriške države skupaj. Švedska, za katero smo prepričani, da tam skoraj nič ne raste, porabi več umetnih gnojil kot vsa lačna Indija.

Francoski kralj Karel VIII. se je rodil s šestimi prsti na desni nogi. Mickey Mouse, glavni junak risank Walta Disneya, ima na vsaki roki samo štiri prste.

Ko so leta 1983 ameriški marinci izvršili invazijo na Grenado, malo otoško državo v Karibskem morju, je moskovska televizija novico o tem pospremila s sliko španskega mesta Granada.

Indonezija ima 13.667 otokov, od tega je 12.675 nenaseljenih. Kar 7600 otokov še danes nima imena. Indonezija ima tudi 167 vulkanov, 77 jih začasno počiva.

Znanstvena raziskava, v kateri je ekipa otorinolaringologov univerze Cambridge uporabila kar najbolj natančne instrumente, je s pomočjo nekaj sto specih prostovoljcev ugotovila, da človek med smrčanjem lahko proizvede zvok moči do 70 decibelov. Za primerjavo naj povemo, da pnevmatična kladiva med razkopavanjem ulice dosežejo 90 decibelov.

Na univerzi Yale v ZDA so ugotovili, da se pijanec v treznosti ne spominja snovi, ki se je je naučil med pitjem. Zadeva se ponovno najde v spominskih predalih, ko se učeči osebek ponovno napije.

Leta 1939 je Američan Ernest Vincent Wright napisal in objavil roman Gadsby, ne da bi enkrat samkrat uporabil črke e. Leta 1824 je lord Holland napisal in tudi objavil novelo Eve's Legend (Evina legenda). V tekstu nastopa od samoglasnikov samo e.

Uradna rezidenca londonskega župana se imenuje Mansion House. Prvi mož angleške prestolnice lahko v njej prebiva zastoj, iz svojega žepa pa mora plačati vsa tekoča popravila in pranje oken.

Ko je leta 1906 Anie Oaklay, slavna strelka z Divjega zahoda, potovala po Nemčiji, je nastopila tudi na cesarskem dvoru. Cesar Viljem II., precej neustrašen mož, se je Anie galantno ponudil za demonstratorja oziroma asistenta pri njenem natančnem streljanju. Predlagal je, naj bi amakonka z razdalje 30 metrov zadela prižgano cigareto, ki jo bo on držal v ustih. Američanka je to odbila, češ da je to prenevarno, in predlagala, da bi tisto cigareto raje sama ugasnila. Odveč je povedati, da je za to potreben še bolj natančen strel. Kar je bilo rečeno, je bilo tudi storjeno.

VSE O KABELSKI TV

KAKO V BLOKIH?

V velikih zgradbah ali nizu zgradb (vrstne hiše v družbeni lasti) so vedno prisotne nekatere posebnosti v hišnih napeljavah komunalnih naprav. Vsako stanovanje zase mora imeti vsaj približno enake pogoje kot ostala v isti zgradbi pri vseh hišnih inštalacijah in tako je tudi pri sprejemu in posredovanju TV in radijskih signalov.

Ob preselitvi v družbeno ali lastno stanovanje nihče več ne razmišlja o svoji zasebni anteni (redko v zelo starih manjših blokih) ali celo več antenah za sprejem TV in UKV signalov, saj so priključki kot tudi skupinska antenska naprava zagotovljeni že ob gradnji blokov. Pred nekaj leti pa je stvari nekoliko postavil na glavo pojav kabelske televizijske mreže in sprejem z satelitskih oddajnikov. Teh novosti ni bilo mogoče kar takoj povsod vključiti tudi v bloke, saj ravno posebnosti v blokovskih zgradbah narekujejo malce drugačen pristop k tehničnim izvedbam priključkov.

Lahko pričakujemo, da bo šele v bližnji prihodnosti v vsakem novozgrajenem bloku vgrajena tudi ta novost, seveda pod pogojem, da je vsaj v primeri bližini (neposredna okolica) že zgrajeno kabelsko TV omrežje. Velika večina današnjih stanovalcev pa nima namena čakati nekaj let, da bi

šele s preselitvijo v novo stanovanje dočakali sprejem programov s satelita ali širšo ponudbo programov z zemeljskih oddajnikov namesto običajnih treh ali štirih v sedanjih skupinskih antenskih napravah. Družbenih posegov v obstoječe antenske naprave tudi ni pričakovati kmalu, zato preostane le lasten priključek in odzvem s kabelskega TV omrežja. Kako bo to omogočeno tistim, ki želijo urediti tak priključek v družbenem stanovanju?

Najenostavnejša rešitev je v tistih blokih ali nizu stavb s skupinsko antensko napravo, kjer se prav vsi stanovalci odločijo za sprejem TV in radijskih signalov s kabelskega omrežja. Vsekakor je uporaben obstoječi razvod kablov od antenskega sklopa na strehi do posameznega stanovanja. Pripomniti moramo le, da je pri kabelskem prenosu priključek na objekt izveden v spodnji etaži, zato je smer signala od spodaj navzgor. Torej je treba paziti le na vgradnjo in razpored vtičnic oziroma odzvemnikov. Težav s kasnejšo dograditvijo drugega (ali morda celo tretjega) odzvemnika v istem stanovanju tudi ne bo.

V zelo velikih stavbah (stolpnice), kjer je raven signala z zemeljskih oddajnikov zelo kakovostna, je v obstoječo skupinsko antensko napravo možno dograditi sprejem satelitskih programov. Cena po naročniku je v tem primeru nekoliko višja, ker gre še vedno za manjše število odjemalcev kot v razvejanem kabelskem omrežju, sklop pa deluje kot zaključena celota z vsemi elementi kabelskega omrežja.

Edina razlika je v tem, da signalov s satelita po pravilu ne pretvarjamo na »S« področje, temveč neposredno na UHF.

Bolj zapleten je primer, ko se le nekaj stanovalcev v bloku odloči za priključek v kabelsko omrežje. Obstoječi razvod od skupinske antenske naprave dalje je treba ohraniti v celoti, do posameznih naročnikov pa razpeljati nov razvod z odzvemnikom.

Praviloma potekajo ti razvodi po posebnih (trdi) cevih, ki so pritrjene na čim manj vidno mesto na pročelju (nosilci balkonskih ograj, žlebovi itd.). Na najprimernejšem mestu poteka do naročnika kratek kabel (npr. skozi zid), pri čemer je popolnoma razumljivo, da je kabel fizično zavarovan pred »tatovi« TV signalov s kabelskega omrežja. Kasnejše dograditve novim odjemalcem so seveda tudi omogočene, čeprav je za vse najugodnejše, da je prijav v samem začetku čim več.

Za konec še tole: po svetu se že uveljavlja uporaba dvosmerne kabelske TV. Ta razširitev omogoča prenos v kabelskih omrežjih v obe smeri, tako da lahko z dodatno napravo, ki je povezana z TV sprejemnikom in KATV omrežjem, preko centrale izbiramo svoj program po želji, vključno s teletextom in drugimi informacijami. Bolj zanimivo je pošiljanje podatkov v sprejemni center o porabi električnega toka, telefona, vode, plina, na sistem pa lahko priključimo tudi alarmno napravo (protipožarno ali zaščito pred vlomi). Z mobilnim TV studiom pa lahko prenašamo lokalne programe povsod in v vsake točke v KATV omrežju.

MARJAN HRIBERNIK

Glasba

MICHAEL JACKSON

Michael Jackson bo v Tokiu začel veliko svetovno turnejo, ki se imenuje tako kot njegov zadnji album. Bad. Na ta album je bilo treba čakati kar nekaj let. Če bo šlo vse tako, kot pričakujejo Jackson in njegovi managerji, potem bo ta album po vsem svetu prodan v sto milijonov izvodih. Če mu bo to res uspelo, bo zrušil svoj rekord prodanih izvodov albuma. Svoj predzadnji album Triller je Jackson prodal v 38,5 milijona izvodih in je tako že nekaj let rekord v svetovnem glasbenem biznisu: sedem hitov z albuma je potem izšlo na samostojnih malih ploščah in dobil je osem nagrad Grammy. Z zadnjim albumom Bad, kot rečeno, Jackson želi doseči še veliko več.

Jackson je sploh svojevrstna pojava na svetovni glasbeni sceni. Zadnja štiri leta ni snemal plošč, ni igral v filmih in ni pomagal ne za denar ne zastoj v projektih drugih glasbenikov, kot je navada v svetovnem show biznisu. Vneto je ohranjal in medijsko izkoriščal svojo ekscentričnost, naj gre za neprestano nošenje rokavic iz strahu pred okužbo, za lastno kinodvorano, v kateri sam gleda filme, ali za živalske prijatelje, med katerimi ima posebno mesto šimpanzinja Bubbles, ki je Jacksonova nerazdružna spremljevalka. Bubbles je celo igrala z njim v videospotu Bad, ki ga je zrežiral slavni Martin Scorsese. Jacksona med drugim opisujejo kot popolnega biznismana, ki v celoti kontrolira vse svoje finančne operacije.

Jackson je odkupil vse pesmi Beatlesov še takrat, ko Yoko Ono ali Paul McCartney tega nista mogla narediti. Odkupil je tudi pravice za izved-

bo mnogih hitov, na primer hitov Little Richarda, pa skupine A-Ha. Trenutno mu je pred očmi nakup pesmi Jamesa Brownja. Njegovi sodelavci te njegove nakupe razlagajo s tem, da je dobra pesem kot dragocena umetnina. Jacksonovo zbiranje pesmi naj bi bilo nekaj podobnega kot zbiranje umetnin iz ljubezni.

Za novi album in novo svetovno turnejo, za katero njegov manager Dileo pravi, da bo zadnja v Jacksonovi karieri, je 29-letni zvezdnik dobil tudi novo podobo. Zdel je imeti videz belca, ki izvaja črnsko obarvano glasbo. Zato je pristal na zelo dolgo operacijo, v kateri so mu svetlili kožo, ter na delno popravo nosu. Tudi lase ima sedaj

manjške. Oblečen pa je še vedno v stilu punka, v črno z mnogo zadrž in zakovic. Pred izidom albuma Bad je bila ponujena še mala plošča I Just Can't Stop Loving You, na kateri poje z njim bodoča zvezda Sidah Garrett, v pesmi Just Good Friends pa gostuje na plošči Stevie Wonder.

Michael Jackson v svojih pesmih v glavnem poje o lažjih dekletih, o seksu in ubojih, o romancih in hitrih avtomobilih, v glavnem o stvarih in izkušnjah, ki v njegovem zdravem, nepokvarjenem življenju nimajo mesta. Bad je produciral Quincy Jones, ki je bil Jacksonov sodelavec že pri Thrillerju. Vse zveni seveda zelo popolno kot vedno pri Jacksonu.

PCB ALI PUSTI CRKNITI BELOKRANJCE

Zaradi zastupitve s polikloriranimi bifenili (PCB) je bila Anica Krašna iz Kota pri Semiču lani pri tritridsetih letih upokojena. Anica se je v semiški Iskri zaposlila leta 1970 kot mlado dekle. V Kotu si je ustvarila družino, z možem Pavletom imata dva otroka, sina in hčerko, zgradila sta si hišo na lepem kraju, od koder se vidi cela Bela krajina. Življenje je bilo lepo in srečno in tako se je kazalo tudi za naprej. Anica ni bila samo dobra delavka v Iskri, kjer je, če je bilo treba, delala tudi po dvanajst, celo po šestnajst ur na dan; ne samo dobra žena, mati in gospodinja, ampak tudi nadvse zagreta in predana aktivistka in družbenopolitična delavka. O tem govori tudi priznanje OF in državno odlikovanje, red zaslug za narod.

Pred enajstimi leti, leta 1976, pa jo se začele njene zdravstvene težave. Od takrat hodi svoj križev pot, ki mu ga še ni videti konca. »Kaj vse sem prestal! In kaj imam danes od vsega tega? Nič! Uničeno zdravje. Pa strah, kaj bo z mojima otrokoma in drugimi ljudmi, ki so prav tako zastupljeni s PCB,« pravi povsem zagrenjeno. Anica je bila, odkar je prišla v semiško Iskro, posredno ali neposredno izpostavljena PCB oziroma PCN (poliklorirani naftalini) in te izredno nevarne in strupene snovi so iz dneva v dan prihajale v njeno telo.

BOLJ IN MANJ OBČUTLJIVI

Tako kot z drugimi snovmi, je tudi s to tako, da ni vsak človek enako občutljiv na njihovo delovanje. Nekdo lahko prenese večje koncentracije, ne da bi se takoj pokazali njihovi škodljivi učinki, drugemu pa prej škodijo že manjše količine. Krašnova je očitno kar se PCB tiče bolj občutljiva in so se strupeni učinki pri njej pokazali prej kot pri drugih. Seveda pa tudi pri njej ne gre za kakšno majhno in zanemarljivo vsebnost tega strupa v telesu. V Ameriki so ji namerili 512 nanogramov PCB v mililitru krvi, po ameriških normah pa je zgornja dopustna meja 4 nanogrami. Nekemu impregnerju iz Iskre pa so namerili 2.200 nanogramov, iz strokovne literature je znano, da je neki ameriški delavec imel celo 3.580 nanogramov PCB v mililitru krvi. Pa vendar je Anica po klinični sliki, se pravi glede na to, kako je PCB škodljivo deloval na njeno zdravje, med najbolj zastrupljenimi ljudmi s to snovjo na svetu.

»Težave so se začele leta 1976, pojavil se mi je izcedek iz dojk, srbež kože, akne, huda utrujenost. Hodila sem od zdravnika do zdravnika, od bolnice do bolnice, nikoli nisem bila manj kot dva meseca v bolnici, sedemkrat sem bila samo v ljubljanskem Kliničnem centru. Za kaj vse so me zdravili, od ginekoloških težav do tega, da so mi operirali zdrav slepič, ki pa je bil res čisto druge barve, kot bi moral biti. Dolgo vseh teh mojih težav ni nihče povezoval s PCB, saj se o tem ni nič govorilo in nič vedelo. Ugotovili so okvare limfnih žlez in jeter, nek zdravnik mi je pred sedmimi leti rekel, da ne smem delati s strupi. »Vi lahko jutri dobite raka,« mi je rekel. Neka dobra zdravnica se je zelo zavzela zame in posumila, da gre pri meni za zastupitev. Pred tremi leti pa so me odpustili iz bolnice, češ da grem lahko nazaj na delo, ker ne delam s strupi. Anica je devet mesecev neposredno in vsak dan delala s PCB, prej pa je bila tej izredni nevarni snovi izpostavljena posredno. Dalj časa je delala še s PCN. »Mi smo odpirali kotle, v katerih se je kuhala PCB, to se je polivalo tudi po tleh, po celi proizvodnji ga je bilo...«

SEKRETAR PRAVI, DA JE STRUP VITAMIN

Ko se je začelo javno govoriti o nevarnih učinkih PCB, je Krašnova v tovarni rekla, da ne bo več delala s strupi. Takratni sekretar semiške Iskre ji je zagrozil, da bo dobila delavsko knjižico pri vratarju, če bo še enkrat rekla, da je piralen (to je bilo komercialno ime za francoske PCB, s katerimi so delali v Iskri) strup. Anica mu ni ostala dolžna in mu je zabrusila, da se vrata zanj in

zanj odpirajo navzven in navznoter. Na njeno vprašanje, kaj je piralen, če ni strup, je dobila odgovor: »To so vitamini!« Na lastno roko se je odpravila na toksikološko kliniko v Zagreb, kjer jo je pregledalo trinajst specialistov, ki so izjavili, da take klinične slike še niso videli. »Zdravljenje na tej kliniki mi je preprečil sekretar,« trdi Anica. Potem se je, ko je spet ležala na Kliničnem centru v Ljubljani, zanj zavzel dr. Žiga Trečjak z gastroenterološke interne klinike. On je tudi vse njene številne zdravstvene težave povezal s pogubnim učinkovanjem PCB. Anica je imela 1965 512 nanogramov PCB v mililitru krvi, v izcedku iz dojk kar 712 nanogramov, v maščevju pa 102 mikrogramov PCB na gram masti. Ugotovili so tudi, da ima 20 odst. poškodovanih kromosomov. Poleg tega so bila njena jetra močno prizadeta in za kakih 5 cm povečana. »Trikrat so mi punktirali jetra.« Znano je, da PCB v krvi najbolj in v prvi vrsti »napada« jetra in prek njih seveda vse ostale organe. »Bila sem povsem na koncu z živci, bolna, utrjena, brez volje, nisem več mogla prenašati stalnih bolečin, pred sabo nisem videla nič več in 8. maja lani sem poskušala narediti samomor. V bolnici so me rešili,« mirno in zbrano Anica obnavlja svojo žalostno življenjsko zgodbo. Potem ji je dr. Trečjak uredil pospešeno izplavljanje PCB v Ameriki. »Tega sem se oprijela kot zadnje rešilne bilke in šla v Ameriko polna upanja v ozdravitev. Res je bilo zdravljenje zastoj, 8.000 dolarjev za bivanje v Ameriki je prispevala zdravstvena skupnost Slovenije, kljub temu pa je za mojo pot in bivanje v Ameriki šlo tudi precej našega, družinskega denarja. Ne razumite me napačno, ne meni ne možu ni žal tega denarja in še vsega ostalega ne, kar je šlo do sedaj za to, da bi ozdravela, vendar od tega do sedaj ni nobene koristi. Več kot milijardo starih dinarjev je šlo našega do sedaj, pa od tega ni nič.«

PRIJAZNI AMERIČANI

V Ameriki je bila Anica od 12. junija do 24. julija lani. Tam so ji PCB iz telesa izplavljali po Hubbardovi meto-

di. Preprosto povedano gre za vsakodnevno večurno savnanje pri temperaturi od 60 do 82° Celzija in v eni terapijski kuri naj bi se izločilo 30 do 70 odst. tega strupa iz telesa. »Meni so rekli, da so ga izplavili 62 odst., samo ne vem, od kod, ali iz krvi ali iz maščevja. Kura je bila strašno naporna, vendar so bili Američani izredno prijazni in pozorni, v vsem so mi ustregli, naredili so res vse, samo da bi zdržala. Celo neko Slovenko so mi našli, da sem se lahko s njo pogovarjala. Ves čas med izplavljanjem so opravljali razne meritve in analize, vendar jaz o rezultatih tega ne vem nič, je pa o tem cela gora dokumentacije, imajo jo dr. Trečjak, ki je bil takrat tudi v Ameriki. Na tej kliniki sem se spoprijateljila z neko Američanko, ki je tudi prišla na izplavljanje, samo ne PCB, in je za to morala plačati. Rekli so mi tudi, da bom po tej kuri tudi duševno očiščena in da bom lažje mislila. Samo jaz nisem šla v Ameriko zato, ker bi imela težave z mišljenjem, ampak zato, ker sem bila zastrupljena s PCB in sem imela hude težave z zdravjem.«

Po izplavljanju v Ameriki se je Krašnova res počutila bolje. »Rekli so mi, da se po zdravljenju težave ne bodo več povrile. A že po dveh mesecih po končanem izplavljanju je bilo vse tako kot prej. Spet se mi je pojavil izcedek iz dojk, akne, začeli so mi izpadati lasje, brezvoljnost, grozno slabo počutje, zadnja preiskava jeter pa je pokazala, da so povečane za 10 cm, preden sem šla v Ameriko, so bila pa za približno 5 cm. V Ameriki so rekli, naj si doma naredim savno. Naredili smo jo avgusta lani, za svoj denar seveda, potem pa mi je dr. Trečjak sporočil, da so mu Američani naročili, da je ne smem uporabljati. Prav tako ne smem jemati tablet, ki so mi jih dali s seboj in ki sem jih jemala v Ameriki, češ da pospešujejo izločanje PCB. Lani oktobra so me zadnjič pregledali in takrat se je pokazalo, da imam v sluznici črevesja več PCB kot v maščevju. Novembra lani so me upokojili zaradi posledic poklicnega obolenja. Za oktober sem dobila 139.782 dinarjev pokojnine.«

Dolina Kolpe

LJUDJE NE UMIRAJO, KER JIH NI

Listje odpada. Narava ob Kolpi se pripravlja na zimski počitek. In prav te jesenske dni, 6. oktobra, je za vedno zaspal najstarejši krajan kočevske občine, dobrih 104 leta stari Anton Šneberger iz Grglja ob Kolpi. K večnemu počitku smo ga spremili 8. oktobra.

Mnogi za vasico Grgelj ne bi nikoli slišali, če ne bi bilo Antona Šnebergerja, stoletnika živahnega telesa in duha, ki je bil prava naravna znamenitost tega dela Kolske doline. Zdaj te obkolske legende, vojaka avstroogrškega cesarja, Maistrovega borca in sodelavca NOB ni več.

Že zabijajo krsto. Tu ljudje poredko umirajo. Vendar ne le zato, ker je to zdrav, naraven kotiček naše domovine, ampak ker je tu vedno manj ljudi. V Grglju sta le še dve naseljeni hiši. V Krakarjih na nasprotnem bregu Kolpe ni nikogar več, le prazne hiše. Dolina izumira.

Krsto nalagajo na avtomobilsko prikolico. Do pokopališča je kakih 5 km. Kolona avtomobilov, poslednje

spremistvo Antona Šnebergerja, krene. Zadnjič se oče Šneberger pelje iz svoje hiše, zadnjič mimo svojega mlina, ki tudi že dolgo počiva. Tu, na levi strani ceste je že bilparska stena. Kolikokrat je pripovedoval svojim otrokom, vnukom, pravnukom in prapravnukom zgodbo, kako je prav tu z bilparske stene vrag skočil čez Kolpo in nato na Hrvaškem vse polomil. Odtis njegovih nog je bil še do pred leti v kamnu, vendar so ga ob gradnji mostu čez potoček Bilpo zaminirali, da bi ubili legendo in vražjeverje.

Pot vodi dalje skozi vas Bilpo, kjer so tri naseljene hiše. Cesta je slaba, luknjasta, kot da so ti kraji že odpisani. Desno ob cesti teče Kolpa in tam preko nje, na hrvaški strani, je Lamana draga, ki se tako imenuje prav zaradi vrata, ki je skočil čez Kolpo in na hrvaški strani polomil vsa drevesa.

Malo pred vasjo Vrt na slovenski strani Kolpe in natančno nasproti vasi Grgelj na hrvaški strani se avtomobili ustavijo. Zdaj je treba na hrvaško stran, kjer je pokopališče. Mostu tu ni nobenega po 10 in več kilometrov navzgor in navzdol ob Kolpi. Po hrvaški strani tudi ceste ali boljšega kolovoza ni, le steze. Preko se da samo s čolnom.

Trije čolnarji hitro poprimejo za dolge drogove in kar urno zvožijo preko nekoliko narastle Kolpe nas, vence in krsto s Šnebergerjem. Na oni strani že čaka večja skupina, ki je prišla sem po stezah na hrvaški strani, in tisti, ki so prišli do tod iz bolj oddaljenih krajev in so jih čolnarji že prej zvozili čez.

Na oni strani se pogrebni spreved uravna. Nosila s pokojnikom nosijo starejši možakarji: spredaj Rauh iz Bilpe in Janežič iz Žlebov, zadaj pa Verderber iz Bilpe, ki poprime tudi za drugi ročaj, saj Jakovac z Reke, sicer domačin iz Krakarjev, že omaguje. Od cerkvice sv. Lucije v Goršeti je že slišati zvonova. Tam čaka starotški župnik Alojz Rajk. S hrvaškim župnikom imata namreč dogovor, da poskrbita za poslednji obred vsak svojim ovčicam, se pravi starotški za slovenske.

Za zadnji obred skrbijo le cerkev. Posvetna oblast (družbenopolitične organizacije, krajevna skupnost,

občina) se je očitno tem krajem in ljudem odrekla, kar imajo nekateri za nesrečo, drugi pa za srečo.

Župnik Alojz Rajk pričaka spreved pred cerkvico sv. Lucije, okoli katere je majhno pokopališče. Velikega ne potrebujejo. Pogrebi so redki. Zadnje so tu lani poleti pokopali 84-letno Krakarsko Alenko, ki pa je morala na zadnji poti kar dvakrat čez Kolpo: prvič iz Krakarjev do Grglja in nato pri Goršeti. Če bi bila po Hrvaškem cesta, ji sploh ne bi bilo treba preko Kolpe.

Župnikove besede spoštovanja, tolažbe, opozorila in celo žuganja. Skoraj vedno so iste, a vedno zanimive in potrebne človeku, ki niha med dobrim in slabim, med grehom in poštenostjo.

Pogrebi še zadnjič poprimejo za nosila. Na koncu pokopališča je grob, kjer že počiva Šnebergerjeva Neža, žena Antona Šnebergerja. Očeta Šnebergerja polože k večnemu počitku ob ženo Nežo, ki ga je tu čakala skoraj natančno 24 let. Umrla je 18. oktobra 1963, stara 83 let. Večno bosta ležala tu, kjer so pokopani tudi njuni sorodniki in prijatelji z obeh bregov Kolpe: Rauhovi, Verderberjevi, Jakovčevi, Štajduharjevi, Zagarjevi, Petačevi...

Po pogrebu smo bili vsi povabljeni v opuščeno šolo v Goršeti, kjer je bil pripravljen hladen prigrizek in pijača. Razgovorili smo se o pokojniku in pokojnikih pa tudi o tej dolini, ki jo imamo vsi radi, najbolj pa seveda otroci te doline, ki so danes raztepeni ne le od Kočevja do Reke in od Ljubljane do Zagreba, ampak po vsem svetu, po Nemčiji, Franciji, Ameriki in drugod.

»Zapomni si za vedno: to je tvoj dom!« Teh besed dedka Šnebergerja se bo vedno spominjala njegova vnukinja iz Kočevja. Izgovoril jih je v nedeljo, dva dni pred svojo smrtjo, ko je bila poslednjič pri njem na obisku.

Verderberjeva iz Bilpe pa se je spominjala, da so včasih pokopavali pokojnike s slovenske strani Kolpe v Spodnjem logu, potem pa so to pokopališče ukinili in začeli pokopavati na hrvaški strani v Goršeti.

Nekdo se je spomnil, da so pred ne vem koliko leti pokopali tu tudi nesečo ženo iz Broda na Kolpi, ki je utonila in jo je neki ribič pri Goršeti s sakom potegnil iz

NIHČE NE BO ŠEL NA IZPLAVLJANJE

Lani septembra so v Kliničnem centru pregledali tudi Aničinega moža Pavleta in oba njuna otroka. Vsi imajo tako v krvi kot v maščevju PCB, vendar v precej manjših koncentracijah 20-odst. poškodovani, sin ima 29 odst. kromatidnih pok in lomov, mož pa 32 odst. Za vse so priporočili, naj ne uživajo onesnažene hrane domačega izvora, naj ne pijejo vode s kontaminiranega območja in naj se ne zadržujejo na zemljišču, ki je kontaminirano s PCB. Vsi trije naj bi bili eni prvih kandidatov za »zdravljenje« — detoksikacijo po Hubbardovi metodi.

»Od nas ne bo šel nihče več na to izplavljanje,« pravi Anica in Pavle. »Meni ni nič pomagalo, poleg tega pa zdravniki sami glede tega niso enotnega mnenja. Jaz sem že bila poskusni zajec, ostali člani moje družine pa ne bojo. Najbolj pa me je prizadelo, ko sem prejšnji mesec izvedela, da ljudje, ki so me zdravili v Ameriki, sploh niso zdravniki. Mislila sem, da sem šla na najboljšo specializirano kliniko, kjer imajo najboljše specialiste, potem pa izvem to. Grozno, kako me je prizadelo, tako da ne morem priti k sebi...« Anica bi morala drugič v Ameriko letos maja. Bilo je že vse urejeno, le dan, preden bi morala odpotovati, pa je vse skupaj padlo v vodo zaradi njene nosečnosti. »Ker imava oba z možem tako močno okvarjene kromosome, so mi zdravniki rekli, da tega otroka ne smem imeti. Tako mi je PCB vzel tudi otroka.«

MINISTER: NEKJE JE PAČ TREBA ZAČETI

Američani se za Aničino zdravje močno zanimajo in bi jo radi na vsak način še enkrat dobili v Ameriko. »Dvakrat so že bili pri meni, nazadnje pred kratkim, ko so ljudem, ki so se odločili za izplavljanje v Rogaški Slatini, v Semiču povedali in s pomočjo video kasete prikazali, kako vsa stvar poteka. Žal jim je bilo, ko sem jim povedala, kako se počutim, rekli so, da bodo o tem poslali telexe v Ameriko in mi potem sporočili, kako se naj naprej zdravim. Do sedaj od tega ni nič. Vabijo me tudi, naj vsaj za deset dni pridem v Rogaško Slatino, a jaz ne grem, ni mi do tega, da bi bila poskusni zajec. Pred kratkim sem bila tudi pri slovenskem ministru za zdravstvo. Ko sva se pogovarjala, mi je rekel, da jaz vem več o PCB kot on. Vpašala sem ga tudi, če sem bila jaz poskusni zajec, pa mi je odgovoril, da je nekje pač treba začeti. Jaz pa mislim, da na ljudeh ne bi smeli delati poskusov in raziskav. Jaz se grem zdraviti samo še na specializirano toksikološko kliniko. Meni so večkrat očitali, da se borim proti Iskri, pred nekaj dnevi, in to v bolnici, celo, da se borim proti državi. Ne, jaz nisem proti Iskri, kaj šele proti državi, sem pa proti strupu. Borim se proti strupu. In to ne le zaradi tega, kar se je zgodilo meni, ampak zato, da ne bi morali te grenke in boleče poti prehoditi še drugi Belokranjci, da ne bi še druge ženske morale izgubiti še nerodene otroke, da ne bi bile v takih skrbah za svoje družine, v kakršni sem jaz za svojo, da se ne bi rojevali spački, da ne bi ljudje umirali za rakom. Iskra mora ostati v Semiču! Koliko je ta tovarna naredila za te kraje dobrega, ljudje imajo tukaj delo, zgradili so si hiše.

ZARADI AGROKOMERČA NE BO NITI ENEGA SPAČKA

Saj tudi v Iskri in ne drugje dolgo niso vedeli, s čim imajo opraviti. Sedaj pa bi morali s pomočjo Iskre nehoteno storjeno hudo kar se da popraviti. Ne smemo si zatiskati oči, se delati, kot da vse skupaj ni nič, in molčati. Ni še vse narejeno, kar bi moralo biti. Še zdaleč niso sanirana niti vsa večja odlagališča odpadnega PCB oziroma odpadnih kondenzatorjev. Če tega ne bodo naredili, bo ta strup še dolgo zastrupljal vodo, zemljo, zrak, hrano, s tem pa ljudi. Sedaj nekateri govorijo, da bodo tožili Iskro. Koga pa bodo tožili? Sebe? In kaj - odo s tem dosegli? Da bodo dobili nekaj denarja? Kaj bodo imeli od tega? Semič in celo Belo krajino je treba očistiti tega strupa. Ni res, da je že vse narejeno in ni res, da je za vse kriva samo Iskra. Ves čas je Iskra delala za izvoz, devize je dajala Jugoslaviji, sedaj pa naj vsi skupaj pomagajo pri odpravljanju posledic te velike nesreče. Zaradi Agrokomerca se ne bo rodil niti en spaček, nihče ne bo umrl, nihče ni življenjsko ogrožen, pa bomo posledice nosili vsi. Pa naj še tukaj vsi pomagajo, saj so vsi tudi imeli koristi. Sicer pa ni s tem in drugimi strupi onesnažena samo Bela krajina, ampak cela Slovenija in najbrž tudi Jugoslavija in nič ne pomaga, če te podatke skrivajo ali pa si ljudje pred tem zakrivajo oči. Kaj bo res obveljalo, da je PCB kratica za: pusti crkniti Belokranjce?«

Vsi smo Belokranjci.

ANDREJ BARTELJ

Vso prednost kmetijstvu

Pogovor s predsednikom občinske skupščine Stanetom Ilcem

»Na letošnjih prireditvah ob prazniku občine Brežice dajemo poudarek na petdesetletnico prihoda tovariša Tita na čelo partije. Lahko nam je za zgled, kako je znal z veliko volje in skromnimi sredstvi dosegati izjemne uspehe,« je dejal predsednik občinske skupščine Brežice Stane Ilc. »Gospodarski položaj v naši občini je podoben kot v Sloveniji, čeprav so pač glede na našo manjšo razvitost težave bolj občutne in izrazite kot drugod v republiki. V tekočem letu so bile naložbe minimalne, saj pravih naložb v gospodarske objekte ni bilo. S tem ne mislim, da nismo premogli programov. Naložbeno sušo so krepile najrazličnejše omejitve, visoke obresti, neurejeno tržišče, predvsem nerazumljivi skoki cen.«

— Kakšni so bili napori razvoja z lastnimi močmi?

»V tej petletki dajemo v naši občini prednost razvoju kmetijstva, turizma, gostinstvu in drobnemu gospodarstvu. Razumljivo je, da bi v kmetijstvu dosegli še večje uspehe, če bi bila na voljo ugodnejša posojila. Tako v vinogradništvu kot v ostali kmetijski proizvodnji proizvajalci niso zadovoljni s prodajnimi cenami pridelkov, vendar pa tudi potrošnik ni zadovoljen s ceno ob nakupu. Uspehe beležimo v poljedelstvu, živinoreji, sadjarstvu in vinogradništvu. S pridom izkoriščamo termalno vodo za ogrevanje pri pridelavi vrtnin in cvetja. Ostale industrijske dejavnosti, predvsem lesnopredelovalna in kovinska industrija, sta v izredno težavnem položaju. Obe panogi se borita, da ne prideta v nepredvidljive finančne težave.

Precej je bilo postorjenega v komunali. Smo v tretjem letu izvajanja načrta, vezanega na samoprispevek. Asfaltno prevle-

ko je dobilo 23 km občinskih cest, izvajamo dela na regionalnih cestah. Stanovanjska skupnost bo izročila namenu 46-

stanovanjski blok, kar ni nepomembno zaradi znanih težav pri gradnji.

— V prejšnjem mandatnem obdobju ste bili predsednik občinskega izvršnega sveta, kakšna je razlika?

»Moram reči, da je bilo to dosti bolj živahno obdobje. Delali smo na številnih investicijah v industriji in komunali. Moram pohvaliti naše krajevne skupnosti, ki prek omenjenega referendumskega

programa in drugih načinov zbiranja denarja in dela občanov še vedno dosegajo lepe uspehe pri nadaljnji izgradnji cest, vodovodov in PTT omrežja.«

— Na čem gradite optimizem za vendarle smelejšo bodočnost občine?

»Tudi na našem koncu je predviden začetek gradnje drugega pasu avtomobilske ceste bratstva in enotnosti. S pripravljalnimi deli se že mudi. Nadalje pričakujemo veliko zavzetost pri gradnji predvidene verige hidrocentral na Savi. Pomembno je, da smo pred izkoriščanjem premoega v rudniku Globoko. Našteta družbena vlaganja, ki imajo tudi širši pomen, bodo ugodno vplivala na gospodarstvo naše občine. Zato navkljub raznim trenutnim težavam gledamo na bodočnost optimistično. Navsezadnje si naše gospodarstvo to tudi zasluži. Vseskozi namreč vztraja tudi v bitki za izvoz. Štejemo se za izvozno aktivno gospodarstvo. Prepričan sem, da uspehi ne bodo izostali če se bomo še nadalje vsi trudili in bo vsakdo postoril svoje. S temi željami se tudi pridružujemo s čestitko občanom in delovnim ljudem naše občine in našim prijateljem ob prazniku naše občine.«

A. Ž.

— Občina Brežice praznuje svoj praznik 28. oktobra v spomin na ustanovitev Brežiške čete leta 1941. Njeni borci so se že v prvem letu vojne skušali zoperstaviti pregonu naših ljudi.

SKUPŠČINA OBČINE BREŽICE, IZVRŠNI SVET IN VSE DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE ČESTITAJO ZA SKUPNI PRAZNIK.

Železniško gospodarstvo — Centralne delavnice Ljubljana o. sol. o.
TOZD ZA VZDRŽEVANJE VOZ DOBOVA o.s.o.
68257 DOBOVA, Ulica 15. aprila 23, telefon (068) 67-015, 67-042

- Investicijsko vzdrževanje tovornih železniških voz,
- vse vrste tekočega vzdrževanja železniških voz,
- izdelava rezervnih delov,

ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK

Gostinski objekt iz silikatnega fasadnega bloka v Kostanjevici.

SALONIT ANHOVO

tozd
OPEKARNA BREŽICE-RUDNIK
GLOBOKO, n. sol. o.

VARČUJTE Z ENERGIJO, GRADITE ESTETSKO IN CENEJE!

Proizvajamo silikatne fasadne zidake, silikatne fasadne bloke, silikatne fasadne ploščice, gradbene kremenčeve peske, pridobivamo kakovostne gline za vse vrste izdelkov.

Ograja iz fasadnega zidak.

Silikatne fasadne ploščice — hodnik v Čateških Termah.

SLOVIN

DO »BIZELJSKO-BREŽICE« ČESTITA DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM OB PRAZNIKU OBČINE BREŽICE

Cenjene potrošnike obveščamo, da prejema naša vina že vrsto let visoka priznanja za kvaliteto na mednarodnem vinskem sejmu v Ljubljani.

Med nagrajenimi vini so:
LAŠKI RIZLING
MODRA FRANKINJA
BIZELJČAN BELI IN RDEČI
CVIČEK MARVIN
PLEŠIVIČKO BELO IN ROSE

SLOVIN je v Jugoslaviji prvi in edini proizvajalec osvežilne pijače ADRIA COOLER, proizvedene iz kvalitetnega vina in sadnih sokov.

V široki ponudbi pijač vam nudimo tudi:

— ostala vina
— žgane pijače
— brezalkoholne pijače: JUPI
COCKTA
SCHWEPES:
TONIC VATER
BITTER LEMON
DRY GRAPEFRUIT
sadne sokove »FRUPI«

Adria Cooler je dobitnik visokega mednarodnega priznanja za kvaliteto MONDE SELECTION.

TOVARNA AVTOMOBILSKIH PRIKOLIC IMV BREŽICE

Ob proizvodnji prikolic vam nudimo usluge serviranja ADRIA prikolic. Tel. 61-423

ČESTITAMO OB PRAZNIKU OBČINE

POT NA KOPNO JE DOLGA

Scenarij, po katerem je Kovinarska Krško zaplaval v izgubo, je tipičen za naše razmere. V sedemdesetih letih so proizvajali asfaltne baze, ki so šle odlično v denar. Tedaj v tovarni seveda niti v sanjah niso pomislili na to, da bi lahko kdaj prišlo do krize. In ker je bilo denarja dovolj, skrbi za prihodnost pa tudi ne, so lepo živeli. Vse do lani, ko je počilo. Luka Koper je bila za Kovinarsko prehud zalogaj. In potem je dal občinski izvršni svet pobudo za ukrep družbenega varstva, skupščina je ukrep sprejela. Predsednik začasnega kolektivnega poslovnega organa je postal Vinko Trafela iz mariborske Strojne. Razporeditev v krški občini je bilo tedaj dokaj optimistično, saj so vsi pričakovali, da se bo Kovinarska ob pomoči združenega dela rešila čez noč. To se seveda ni zgodilo in Vinko Trafela pravi, da bo sanacija trajala najmanj šest let, prav toliko časa, kolikor je Kovinarska plavala svojemu brodolomu nasproti. Zakaj in kako je Kovinarska zaplaval v izgubo, smo se pogovarjali z Vinkom Trafelo, ki bo prisilni upravitelj do 1. marca prihodnjega leta.

DL — Tovariši Trafela, kako je prišlo do tega, da ste sprejeli reševanje Kovinarske?

Trafela: »Časa za premislek pravzaprav niti nisem imel kaj dosti. Odločiti sem se moral v nekaj dneh, saj se je občinskimi možmi mudilo. Seveda pa te naloge

nisem sprejel z največjim navdušenjem. Bil sem že dva mandata direktor mariborske Strojne in potem sem se nameraval vrniti v stroko. Končno sem le pristal na nalogo, a težkega srca, saj sem vedel, da bo hudo. Poznal sem samo grobe podatke o poslovanju Kovinarske, ekipa, ki naj bi reševala tovarno, ni bila kompletna. Skratka, že na samem začetku ni šlo vse gladko. Svoje je kasneje naredil tudi novi zakon o sanaciji in prenehanju OZD. Bili sta dve razlagi. Po eni naj bi določila novega zakona že veljala za nas, po drugi pa ne. Seveda je obveljala druga razlaga. Novi zakon pa je zelo strog. V njem je predvideno, do kdaj mora biti narejen sanacijski program, potrebno je bilo dobiti sanatorije, najhujša zahteva pa je bila pokritje izgube. Sanatorije smo dobili v Riku iz Ribnice, Strojni iz Maribora in SOP iz Krškega. Izguba je dosegla 1,35 milijarde dinarjev. Izgubo je bilo sicer treba pokriti do 30. junija letos, sanacijski program pa je moral biti izdelan že do 30. aprila. Žal nam ni šlo vse po načrtih, saj smo del izgube morali pokriti s komercialnimi krediti. Seveda so obrestni na te kredite strahotne, saj znesejo ob polletju več kot osebni dohodki.«

DL — Kateri so bili poglobitvi vzroki, ki so Kovinarsko pripeljali v izgubo?

Trafela: »V sedemdesetih letih je Kovinarska žarela od sreče in zadovoljstva. Edini in tako rekoč glavni program je bilo izdelovanje asfaltnih baz. Kovinarska pa je na trgu nastopala kot monopolist. Denarja je bilo dovolj, zato so odprli stroškovne pipe, na nove programe niso mislili. Toda že leta 1979 se je povpraševanje po asfaltnih bazah zmanjšalo. Šele tedaj so začeli iskati nove programe, zaposlili nove ljudi. Naslednje leto so ustanovili temeljne organizacije. Toda izključni krivec za težave, v katere je zašla Kovinarska, niso bili tozdi. Analiza za pet let nazaj namreč kaže, da je Kovinarska stala na dokaj trhljih nogah. Pravi direktor bi moral že leta 1982 prikazati izgubo. Toda izguba ni bila prikazana, saj so jo pokrili z rezervami. Tedanji direktor, ki je očitno hotel uvesti spremembe, pa je moral kolektiv zapustiti. Na čelo delovne organizacije je prišel Vinko Volčanjk. Potem je šlo saamo še navzdol. Toz Tehnoservis je odlično posloval predvsem zaradi tega, ker je kradel proizvodnemu tozdu. Tedaj se je dogajalo seveda tudi to, da so investirali vseprek. Gradili so razne barake in prizidke, kupovali stroje in pri vsej tej dejavnosti ni bilo nobene povezave med tozdi. Glavni

direktor na vse to ni imel nobenega vpliva, ker so bili samoupravni akti tako narejeni.«

DL — Torej v primeru Kovinarske krivde za izgubo ni mogoče iskati samo v objektivnih okoliščinah?

Trafela: »Seveda ne. Poglobitvi krivec za izgubo je bilo slabo poslovanje. Notranje ekonomije sploh ni bilo. Delavci so lahko delali nadure, kadar so imeli čas in kadar so potrebovali denar. Normativi so bili seveda taki, da so to lahko počeli. Bilo je tudi veliko službenih poti. Iz vsakega tozda pa še iz skupnih služb so se odpravljali na potovanja in ne tako redko so se na enem in istem terenu znašle po tri ekipe hkrati. Čeprav je bilo v tovarni dosti osebnih avtomobilov, so najemali še rent a car. Leta 1985 so zanje porabili 11 milijonov dinarjev, kar bi danes zneslo 60 milijonov dinarjev samo za te stroške. Kako visoki so bili tudi stroški za reprezentanco! Normalno je, da pelješ na kosilo poslovnega partnerja, vendar se je v Kovinarski dogajalo, da so bili ponavadi poslovni partnerji v manjšini. Zdaj smo te stroške spravili tako rekoč na nič, pa se še vseeno vsi vozimo.«

DL — Kdo je bil kriv za vse to?

Trafela: Jasno, direktor. Glava ne bi smela vsega tega dopustiti.«

DL — Kaj pa so počele ostale ustanove, SDK, izvršni svet...?

Trafela: »Vsi so vedeli, da Kovinarska slabo gospodari, vendar je v občini vladalo prepričanje, da je Kovinarska dobro samoupravno organizirana. A kaj pomagajo vsi dobri sklepi, če jih nihče ne izvaja. Zame je samoupravljanje dobro takrat, kadar tovarna tudi ekonomsko dobro posluje.«

DL — Kakšen pa je delež tako imenovanih objektivnih vzrokov?

Trafela: »Če bi bila Kovinarska v sanaciji pred dvema letoma, bi bila danes že sanirana. V zadnjih dveh letih pa so se zadeve spremenile. Investicijska poraba je še padla. Težave imamo tudi sedaj. Ko podpisemo pogodbo, na primer, velja revalorizacijski faktor 91 odst., ko dela končujemo pa že 130 ali še več. Mi smo vedno na izgubi, investitor pa pridobiva. Seveda lahko tudi sedaj saniramo, a pod mnogo težjimi pogoji. Trg ne deluje, slovenska strojegradnja, je na tleh itd.«

DL — Ali Kovinarska sedaj nima dela?

Trafela: »Trg je na jugu zaprt. Lahko delamo v Sloveniji, v Vojvodini in na Hrvaškem, ne moremo pa v

Makedoniji, na Kosovu ali v Črni gori, ker so ta območja bankrotirala. Na trg smo poslali za 20 milijard dinarjev ponudb, od tega bomo realizirali morda pet ali šest odst. Skratka, stojimo ne, vendar dela ni toliko, kolikor bi ga potrebovali.«

DL — Ena izmed pomembnih nalog sanacijskega programa je bilo tudi zmanjšanje števila zaposlenih delavcev. To je bil za nekatere zelo boleč ukrep?

Trafela: »Iz tovarne je odšlo precej ljudi, ki nikakor ne bi smeli iti. Toda instrumenta, da bi jih zadržali, nimamo. Imeli smo srečo, da smo zadržali vsaj projektante, saj brez njih nikakor ne bi mogli delati. Toda tovarno bodo morali zapustiti tudi ljudje, ki niso nič krivi za stanje, v kakršnem je bila Kovinarska. Zdaj se je namreč pokazalo, da imamo v tovarni še približno 40 ljudi za prezaopslitev. Nekaj pa je tudi takih, ki znotraj tovarne nimajo nobenih možnosti. Z novo organizacijo, ki se je začela izvajati 1. julija, smo namreč prišli do tega, da imamo toliko knjigovodij, računovodij, šoferjev in skladiščnikov preveč. Vsega tega seveda nismo delali na pamet. Ugotovili smo, da imajo nekateri delavci na leto le za poldrugi mesec dela. In če vemo, da nas en delavec, ki nič ne dela, velja 10 milijonov dinarjev, potem se tudi tu kažejo veliki prihranki. V tovarni so namreč doslej zaposlovali brez pravih potreb. Če je delavec dobil začasno zaposlitev, ker je šla prejšnja delavka pač na porodniški dopust, je kasneje dobil stalno zaposlitev, dela pa ni imel. Takih stroškov trg ne prenese, zato se bo proces zmanjševanja števila delavcev še nadaljeval.«

DL — Slišati je bilo tudi, da notranja diferenciacija ni bila do kraja opravljena, zlasti so se pritoževali komunisti, češ da so potisnjeni na stranski tir.

Trafela: »Osnovno organizacijo smo lahko sklicali šele pred mesecem dni. Prej tega preprosto ni bilo mogoče narediti. Sicer pa mislim, da morajo najprej svoje narediti na občinski ravni. Vsi najodgovornejši komunisti, ki so v tovarni zavzemali vodilna delovna mesta, so si našli druge službe. Doselej jim ni bil izrečen noben partijski ukrep. In če je tako, kako naj potem mi razlašujemo odgovornost pri teh, ki so ostali v tovarni?«

DL — Ob polletju ste pridelali še za 403 milijone dinarjev izgube. Seveda je bilo to za nekatere že kar neuspeh sanacije. Kakšni bodo devetmesečni poslovni rezultati?

Trafela: »Res je, da smo ob polletju pridelali toliko izgube. Naj pa povem še to, da bi to izgubo lahko tudi mi prikrili. Toda to smo naredili premišljeno, saj je moramo naučiti zakonitega poslovanja. O tem, kakšni bodo poslovni rezultati ob devetmesečnem obračunu ali celo do konca leta, pa je sedaj prezgodaj govoriti. Lahko da bomo pozitivno poslovali, lahko pa tudi, da ne.«

DL — Ali ste dosegli vse zastavljene cilje?

Trafela: »Čaka nas še veliko dela, saj bomo morali narediti rebalans sanacijskega programa v nominalnem delu, vsebinski del pa bo seveda ostal enak kot doslej. Krško je naredilo vse, da bi naša ekipa ostala tu še po 29. februarju, toda mi smo se nepreklicno odločili, da gremo. Že tako in tako bi morali biti samo do 23. septembra, ko je preteklo leto od našega nastopa, vendar pa smo delo tu podaljšali samo zaradi statusne spremembe. Vendar mora nova ekipa priti v tovarno do 1. decembra. Skupaj moramo delati tri mesece, sicer se lahko zgodi, da bodo morali spet začeti vse znova. Odporov proti spremembam v kolektivu ne manjka. Novi sistem nagajevanja, ki bo ločil slabe in dobre delavce, drugačno materialno poslovanje — doslej tu ni bilo reda, saj v skladiščih leži za 330.000 DM robe, ki nikomur ne koristi — spremembe v montaži in tako dalje, bodo še povzročale odpore. Zato morajo v Krškem zbrati ekipo, ki se bo lahko uspešno lotila dela. Vsi se moramo nanreč zavedati, da bo sanacija trajala šest let. Prvi dve leti pa bosta odločilni. Če bosta uspešni, potem bo Kovinarska še lahko uspešno poslovala.«

J. SIMČIČ

PRAZNIK OBČINE BREŽICE

PRAZNIK OBČINE BREŽICE

emona posavje
TRGOVINA IN GOSTINSTVO n.sol.o.
68 250 Brežice, Cesta prvih borcev 35

ČESTITAMO OB PRAZNIKU OBČINE

SLOVENIJALES - TOVARNA POHIŠTVA BREŽICE

tradicija - kvaliteta - kakovost - sestavljivost - solidnost
salon pohištva brežice

Čestitamo vsem občanom občine Brežice za praznik

"SOUVENIR" OBRTNA ZADRUGA s.p.o.
68261 JESENICE NA DOLENJSKEM 9

ČESTITAMO OB PRAZNIKU OBČINE

do **emona hoteli**

terme čatež

čatež ob savi, 68250 brežice, jugoslavija

TERME ČATEŽ — OB VSAKEM ČASU ZA VSAKOGAR NEKAJ

Zdravilišče Terme Čatež čestita občanom Brežic ob občinskem prazniku

Delavski svet DO industrije otroške konfekcije Jutranjka Sevnica n. sol. o. Sevnica

razpisuje prosta dela in naloge

— namestnika direktorja delovne organizacije (ni reelekcija)

Kandidati za opravljanje navedenih del in nalog morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- da imajo visoko ali višjo izobrazbo ekonomske ali tekstilne smeri,
- da imajo najmanj tri leta uspešne prakse z dokazili pri usretnih delih in nalogah,
- da aktivno obvladajo en svetovni jezik,
- da so z dosedanjim delom dokazali, da obvladajo finančno-blagovno poslovanje,
- da imajo pozitiven in ustvarjalen odnos do graditve socialističnih samoupravnih odnosov.

Kandidat bo izbran za 4 leta. Pisne ponudbe z navedbo »Za razpisno komisijo« sprejema kadrovsko-spolni sektor delovne organizacije Industrije otroške konfekcije Jutranjka Sevnica, Radna 3, 68290 Sevnica, in sicer 15 dni po objavi razpisa. Kandidate bomo o sklepu obvestili v 15 dneh po izbiri.

806/42

BOŽIČ JE VPRAŠANJE POLITIČNE MODROSTI

»Praznovanje božiča ni politično vprašanje, ampak kulturno, civilizacijsko in tudi etično vprašanje. Božič je vprašanje politične modrosti,« je dejal dr. Zdenko Roter na seji sveta za odnose z verskimi skupnostmi pri predsedniku RK SZDL Slovenije, ko so domala štiri ure razpravljali o božiču kot ljudskem, verskem ter cerkvenem prazniku in so se mnenja izkristalizirala v misel, da ni nobenih večjih zadržkov, da bi bil božič v Sloveniji v doglednem času dela prost dan.

Ko je Jože Smole, predsednik sveta in RK SZDL, zaključil razpravo, ki se je odlikovala s poglavljenostjo, strpnostjo in kulturo dialoga, je navedel nekatere predloge v zvezi z letošnjim božičem. Smole je poudaril, da je božič nedvomno praznik, ki ima svojo večplastnost, običaje, vrednote in kulturo. Vprašanje je, kako v tem trenutku zagotoviti polno integriteto ljudi, ki ga praznujejo. Je že čas za dela prost dan? Ne gre za merjenje, poiskati je treba skupno rešitev. Pri tem pa moramo spoštovati tudi različnost. Ne glede na dejstvo, da je božič praznik, imamo namreč tudi občane, ki ga ne praznujejo. Po Smoletovem mnenju bi lahko gradili na osnovnem postulat božiča, miru. Povezovalni faktor bi bila vsem našim ljudem skupna prizadevanja za mir. Podobno vez že poznamo, ob 1. novembru je to spoštovanje do mrtvih.

LETOS ŠE NE DELA PROST DAN

Smole je dejal, da od tega, kar smo glede božiča storili lani, ne odstopamo. Lahko gremo samo v dograjevanje. Predsednik SZDL Slovenije je dolžan, da na doleten način vošči ljudem, ki praznujejo božič, ljubljanski nadškof in metropolit pa ima, če želi, polno pravico do poslanice vernikom na radiu, televiziji in v tisku. Sredstva javnega obveščanja naj bi obeležila božič z za to priložnost primernimi prispevki. Sindikat in vodstvom delovnih organizacij bi veljalo priporočiti, da omogočijo praznovanje delavcem, ki to žele. Zavodu za šolstvo in šolskim oblastem je treba sporočiti, naj glede pouka 25. decembra pokažejo elastičnost — pri tem seveda ne bi v ničemer posegali v šolsko zakonodajo. Kot je poudaril Smole, božiča letos še ni mogoče razglasiti za dela prost dan, kar pa seveda ne pomeni, da SZDL Slovenije končuje razpravo o tem. Nasprotno, o tem se je še treba pogovarjati, pri čemer pa morajo Cerkev in verniki upoštevati, da imajo pravico do mnenja tudi drugi kolektivni člani SZDL. O vprašanju praznovanja božiča, ki ga, kot je podčrtal Jože Smole, ne smemo zavlačevati v neskončnost, je treba doseči konsenz, potem pa zadevo prepustiti predpisanim postopkom v skupščinskem sistemu. Pri vsem tem dogovarjanju pa je treba upoštevati tudi interese pripadnikov drugih verskih skupnosti v Sloveniji. Na ustrezen način bi bilo treba urediti tudi praznovanje njihovega božiča oziroma podobnih praznikov. Smole je tudi predlagal, da je treba o vsem obvestiti predsedstvo SZDL Jugoslavije, vendar samo zaradi informiranja, ne zaradi soglasja. Odločitev o načinu praznovanja božiča, to je bilo v razpravi večkrat poudarjeno, je namreč suverena pravica SR Slovenije in njene državnosti. Z dejavnostjo okoli praznovanja božiča naj bi seznanili tudi hrvaško SZDL, v sosednji republiki je namreč precej vernikov rimskokatoliške izpovedi, naše pozicije se s tovrstno korektnostjo samo krepe.

NESTRPNOST NA OBEH STRANEH

Takšno je trenutno stanje oziroma dogovor o praznovanju božiča v Sloveniji. Vendar ni bilo vedno tako. Zanimivo, izčrpno in korektno informacijo o božiču kot ljudskem, verskem in cerkvenem prazniku v Sloveniji je za sejo sveta pripravil Vojko Volk. Med drugim je rečeno, da je izročilo NOB bogato izpolnjeno s tradicionalnimi ljudskimi in tudi verskimi vsebinami, o čemer pričata vloga in pomen, ki so ju imeli partizanski duhovniki, verski poverjeniki, seveda pa tudi obeleževanje in praznovanje božiča. Po vojni je bil božič v Sloveniji vse do leta 1952 dela prost dan, nato pa je bil z uredbo ukinjen. Petdeseta leta so bila preokretnica v odnosih med državo in Cerkvijo. Posledice pastirskega pisma, imenovanje Stepina za kardinala, nestrpen

Zdomci

OB SLOVESU SO JOKALI TUDI NEMCI

Za ohranjanje slovenstva, boljše stike z matično domovino in tudi deželo, kjer naši rojaki začasno delajo na tujem, veliko prispeva tudi Slovensko-nemško prijateljsko društvo Ljubljana v Essnu. To se je znova pokazalo ob septembrskem obisku v njihovih društvenih prostorih v Altenessnu, pa tudi na osrednji proslavi društva Ljubljana so gostje iz sevniške občine: politiki in folklorna skupina KUD Anton Umek-Okiški iz Boštanj in ansambel Dobri prijatelji iz Brežic lahko preseñeni opazovali, koliko zdomcem pomenijo domača beseda, ples ali pesem. Človeka kar pogreje pri srcu, ko vidi, kako so naši ljudje ponosni na svojo kulturo, čeprav to morebiti pokažejo precej okorno. Tudi žena

odnos Vatikana do mlade države, ki se je takrat nahajala v največji povojni nevarnosti, in živi spomini na medvojna dogajanja so z vsemi drugimi političnimi in gospodarskimi težavami pogojevali ukinitve božiča in prekinitve diplomatskih odnosov z Vatikanom. Konflikt s Sovjetsko zvezo iz leta 1948 je leta 1951 dosegel kulminacijo, na drugi strani pa so se vrstile moralne in politične diskvalifikacije mlade države, ki so prihajale iz Vatikana. Domača cerkvena hierarhija je večinoma sledila navodilom Vatikana, vse skupaj je imelo daljnosežne posledice za urejanje odnosov med državo in Cerkvijo, ki ni hotela priznati nove družbene ureditve. Družba je podobno nestrpo odgovarjala. Ustavno načelo modernih držav o ločitvi Cerkve in države se je pričelo vse preveč ozko in na izrazito ideoloških temeljih prevajati v življenje. Ko je bil izvajanje pritisk na dele sovražno nastrojenega klera, je bilo storjenega marsikaj v škodo poštenih in lojalnih duhovnikov in vernih ljudi.

»SOCIALIZEM KOT OD BOGA DANA OBLAST«

Pa vendar so se stvari kmalu le pričele obračati na bolje. Potrebno je bilo poiskati način, da se problematika odnosov med Cerkvijo in državo normalizira in postavi na ustrežnejše temelje. Do ponovnega stika z Vatikanom je prišlo leta 1960, do podpisa protokola leta 1966, do obnovitve diplomatskih odnosov pa 1970. S tem je bil dan zagon procesu dejanskega izboljševanja odnosov med državo in Cerkvijo, vse bolj so prihajala na površje mnenja (znotraj Cerkve), da je tudi »socializem lahko od boga dana oblast«, tudi v tem obdobju je bilo za postopno normalizacijo izrednega pomena delovanje CMD, danes Slovenskega duhovniškega društva, ki je na tradicijah OF ohranilo vez med državo in Cerkvijo.

Sčasoma je postalo jasno, da Cerkev in verni ljudje niso eno in isto, država in družba pa tudi ne. Ustavno načelo o ločitvi Cerkve in države ne pomeni osnove, na podlagi katere sme družba oziroma politika deliti ljudi na verne in neverne, sekularizacija torej ne pomeni, da Cerkev in verni ljudje niso del družbe.

Sedemdeseta leta so minila v znamenju uveljavljanja dialoga in strpnosti. Če je Cerkev v zgodnjih petdesetih letih povzročila slabšanje odnosov, potem lahko ugotovimo, da je sama, zlasti po Koncilu in s prihodom in uveljavljanjem nove garniture škofov (Pogačnik, Držičnik, Grmič, Šuštar, Franič), prispevala tudi k izboljšanju odnosov.

Po Volkovem mnenju se danes srečujemo s približno naslednjim položajem: cerkvena politika iz petdesetih let je bila izražena in ostro protisocialistično naravnana, sedaj pa se vse bolj uveljavljajo tisti tokovi v Cerkvi, ki ne skrivajo ali celo poudarjajo državljansko lojalnost, a zato zahtevajo priznanje vsega tistega, za kar menijo, da jim po ustavi pripada. In med temi zahtevami je v zadnjem času na prvem mestu zahteva po priznanju božiča kot praznika in dela prostega dne. Tega družba, država in politika ne morejo prezreti.

BOŽIČ PRAZNUJE 79 ODSOTOKOV SLOVENCEV

Še zlasti ne, ker ugotovitve iz raziskave »Slovensko javno mnenje 86« potrjujejo, da zaradi uredbe iz leta 1952 ljudje na božič niso pozabili, saj ga praznuje kar 79 odstotkov Slovencev — 43 odstotkov kot verski praznik, 36 odstotkov pa kot tradicionalni družinski praznik. Za to, da bi bil božič dela prost dan, je 59 odstotkov Slovencev. Podobne ugotovitve so tudi v letošnji raziskavi SJM.

Nedvomno ima božič po svojem izvoru in pomenu več vsebin in razsežnosti kot zgolj ozko versko. Njegove vsebine so se v zgodovini prepletale. Božič je predvsem drugi najpomembnejši katoliški cerkveni praznik, je verski praznik in tradicionalni družinski praznik. Praznujejo ga domala po vsem svetu, v Evropi so izjeme Jugoslavija, Albanija, Romunija in Sovjetska zveza, v svetu pa dežele, v katerih prevladujejo druge veroizpovedi. Zanimivo je, da božič praznujejo tudi v Indiji in na Japonskem, čeprav je tam zelo malo kristjanov, božič dojemajo kot civilizacijsko samoumevnost.

Različnost vsebin božiča je pomembna vrednota, ki je ne bi smeli zanemariti na račun zoževanja na zgolj cerkveni praznik. Nepomembno ni tudi dejstvo, da je marsikje po svetu božič navzven zreduciran na svojevrsten praznik potrošništva s poplavitno versko vsebino. Razprava je pokazala, da se tovrstne bojazni in pomisleki pojavljajo tudi v Sloveniji. Nekateri govore tudi o nevarnosti, da bi sekularizirana (ljudska) vsebina praznika utegnila prekriti versko. Ponuja se torej razprava o prioriteti verske ali ljudske vsebine, zlasti v primeru, če bi božič razglasili za dela prost dan. Tovrstna skrb je za ljudi, ki božič praznujejo tako ali drugače, nepomembna, važno je le, da se zagotovi praznovanje in doživljanje božiča vsakomur po njegovi lastni svobodni volji.

POTRJEVANJE IN PREPLETANJE

Kadar je božič za Cerkev cerkveni praznik, verski za kristjane, ljudski (družinski) za vse ostale, ki ga praznujejo, potem različne vsebine ne izključujejo ena druge, ampak se med seboj prepletajo in po svoje druga drugo celotno potrjujejo. Zahtevanje prvenstva za katerokoli je lahko samo na škodo drugih.

Pomen ljudske razsežnosti božiča poudarja v svoji vlogi, ki jo je novembra lani naslovlila na komisijo SRS za odnose z verskimi skupnostmi, tudi Slovenska pokrajinska škofovska konferenca. Takole je rečeno: »Med slovenskim narodom je praznovanje božiča globoko vkoreninjeno. Božič je bil pri nas in je še danes najbolj ljudski praznik. Poleg verskih prvin je že od nekdaj vseboval tudi vrsto človeških poudarkov, ki so za našo družbo tudi v sedanjosti odločilnega pomena, kot na primer sožitje v družini in družbi, pomen otroka in življenja, mir med ljudmi in podobno. Zato mora vsak človek v praznovanju božiča najti svoje mesto, kar je za našo družbo, ki je nazorsko-pluralistična, velikega

pomena«. Slovenski škofje v zaključku vloge posebej poudarjajo tudi pomen nevsiļjevanja verske vsebine božiča, rekoč: »Nikomur nočemo vsiljevati verske vsebine božičnega praznika. Želimo le, da bi v naši družbi, kjer tako zelo poudarjamo enakopravnost vseh občanov, tudi verni imeli možnost za praznovanje božiča«.

Komisija SR Slovenije za odnose z verskimi skupnostmi je po sprejemu vloge slovenskih škofov menila, da ne gre zgolj za upravno, temveč tudi politično vprašanje, ki ga je potrebno proučiti v širšem krogu. Tako je menil tudi svet za odnose z verskimi skupnostmi pri predsedstvu RK SZDL Slovenije. Razprava, o kateri poročamo na tem mestu, je del uresničevanja teh sklepov. Ocenimo jo lahko kot večplastno, na široko odprto in strpno.

BREZ ZMAGOVALCEV IN PORAZENCEV

Še beseda ali dve o ukinitvi božiča kot dela prostega dne. Znano je, da je bil božič v Sloveniji do leta 1952 dela prost dan. Uradno je bil dela prost dan na 25. december ukinjen leta 1953, z uredbo izvršnega sveta ljudske skupščine Slovenije. Razlogi za tako spremembo niso bili posebej navedeni. Nekaj več luči o razlogih ukinitve je na zadnji seji sveta za odnose z verskimi skupnostmi prispeval dr. Zdenko Roter. Dejal je, da je bila ukinitve praznovanja božiča predvsem posledica državne politike v obdobju 1948—1953. To je bilo obdobje spora s Stalinom. Dejanje moramo presojati po kriterijih tistega časa, čeprav je to danes precej težko. Ukinitve božiča je bilo zadnje dejanje zaostrojitve proti Cerkvi, še prej je šel verouk iz šol, teološka fakulteta pa z univerze. Verniki, ki so bili v OF, naj bi sprevideli, da je Cerkev zoper državo. Z ukinitvijo praznovanja božiča naj bi vplivali na cerkveno hierarhijo, ki na novo družbeno ureditev ni lepo gledala. Odločitev je bila torej politična, vendar jo je po Roterjevem mnenju do neke mere mogoče braniti. Vsekakor pa je res, je poudaril, da okoliščine, ki so pripeljale do take odločitve, ne obstajajo več. Zdaj je vprašanje, v kakšnih okoliščinah in v kakšnem času je treba to spremeniti.

Dr. Vekoslav Grmič pa je v nasprotju z Roterjem (božič je kulturno, civilizacijsko in tudi etično vprašanje) menil, da je božič predvsem politično vprašanje. Če ga je politika ukinila, mora politika spremeniti mnenje o njem. Današnja politika. Obe stani sta se spremenili. Božič je preskusni kamen, tudi tega, ali se je politika res tako spremenila.

Ne glede na Grmiča, ki se je v nadaljevanju razprave zazvel za postopno reševanje vprašanja božiča kot dela (ne)prostega dne, je nadaljevanje razprave, v njej je sodelovalo 24 diskutantov, pokazalo, da se je spremenilo veliko tega. Na obeh straneh.

Če ob slovenskih razpravah o božiču sploh lahko govorimo o nasprotnih straneh. Vse bolj se namreč dozdeva, da gre za kulturno-civilizacijski dogovor, v katerem ne bo ne zmagovalcev ne poražencev.

M. BAUER

predsednika SNP Ljubljana Alojza Jazbeca med rokovanjem v avtobusu Izletnika ni več mogla brzdati čustev in je prikrila solze slovesa tako, da je brž izstopila. Strogo racionalni duh prijetne Nemke je malenkostno pljusnil na površje.

»V Porurju odrasli nimajo kaj dosti možnosti, da bi se naučili slovensko. V Essnu je dopolnilna slovenska šola za otroke. Odrasle, tudi Nemce — teh je kakšnih 10 — pa uči slovenščine slovensku župnik Janez Pucelj. Veseli smo, da se nam obetajo tesnejši stiki z domovino ne le na kulturnem področju, ampak tudi v gospodarskem pogledu, v obrti. Samo po sebi ne bo prišlo nič, seveda pa je vse odvisno od pripravljenosti obojih, tako nas, ki smo pomaleme pognali korenine v tujini, in od pravih potez domovine,« je povedal predsednik Jazbec. Jasno je, da zdomci pričakujejo, da bo vsaj nekaj besed meso postalo, od tistih zvanečih želja na prirreditvi v počastitev jubileja društva, ki smo jih slišali iz ust sevniških politikov, in tudi namestnice župana Essna. Sam podpis dogovora o sodelovanju med društvom Ljubljana in OK SZDL Sevnica, je le rahla spodbuda in okvir, ki pretogo omejevat ne bi smel, temveč jih le še krepiti.

SNPD Ljubljana ima močno folklorno skupino odraslih in otrok ter orkester harmonikarjev, ki se želi naučiti kar največ slovenskih in jugoslovanskih plesov. Zato bi bili po besedah dolgoletnega podpredsednika društva Antona Raumana že zadovoljni, če bi jim iz domovine zagotovili kakšnega učitelja folklorne, ki bi ga sami gostili. Da so folkloristi in njihovi družinski člani voljni delati,

priča tudi to, da so si večino gorenjske narodne noše sami sešili. V zadnjem letu je novi predsednik Jazbec, ki je uspešen podjetnik, sam plačal 7 oblek za fante in odrasle, za društvo je kupil tudi 7 metrov dolg prodajalni avto. Tako zdaj ni težav, da si 75 članov kakšno marko prisluži na veselicah s prodajo cvička, terana in dobrot slovenske ter nemške kuhinje. Seveda zdomci sami krijejo potne stroške, reprezentance pa je bolj malo. No, ob obisku 34 gostov iz domovine, ki so sami plačali le avtobus, je imelo društvo Ljubljana precej izdatkov. Gostitelji o tem niso hoteli govoriti.

Omeniti velja, da so se sicer izkazali tudi bolj stojeci zdomci — gostinci, ki so »a oltar« društva primaknili precej, saj so za svoj račun gostili rojake iz domovine. Vilij Čerkoč se v čudovito opremljeni restavraciji El toro v Bochumu, kjer streže argentinske specialitete, marsikdaj stoži po rodnem Lesičnem na Kozjanskem. Bil je vesel gostov iz sosednje občine, z nekaterimi si je zaklical na svidenje na trgatvi. Tudi za nekdanjega upravnika osmih hotelov, ki se je nagaral v gostinstvu, ni bil ravno mačji kašelj gostiti toliko ljudi iz domovine s kosilom in kdo bi še naštevalo, kako vse je Čerkoč hotel pokazati gostoljubje. Podobno se je ponovilo pri slovesu v restavraciji Balkan v Dortmundu. Hotelir Edvard Antloga je v Bochumu sprejel po streho večino gostov; seveda pa so se v društvu s tem Slovincem iz Arje vasi domenili za ugodnejši aranžma. Nekateri iz sevniške »ekspedicije« smo imeli dovoljo tega celo nekoliko kosmato vest, češ da smo se zdaj obesili društvu Ljubljana s preveliko pezo »a pleča. Sicer pa so se spletla

nova prijateljstva in upajmo, da bo kmalu revanša, so rekli nekateri gostje iz Slovenije.

In tudi z Jugoslovani v Giessnu, kjer vodi jugoslovansko kulturno-športno društvo Jugoradnik rojak s Canja nad Blanco Ivan Bertole, verjetno to ni bilo zadnje videnje. Marljivi sevniški kulturni delavec Albert Felicijan, ki je pravzaprav pripravil 4-dnevno turnejo pri rojakih v pokrajinah Westfalija in Hessen, a je moral zaradi druge prireditve ostati doma, je lahko pomirjen. Skoraj vse je teklo kot po maslu. Še zlasti smo bili potniki prijetno presenečeni, ko nam je Izletnik dal na voljo povsem nov avtobus in dobra šoferja. Tako smo se namesto predvidenih 20 ur vozili okrog 17 ur. Pa še zardevati nam ni bilo treba, če že prihajamo v gnili kapitalizem biz dežele Agrokomerca, smo se pošalili. Naš novi konzul v Duesseldorfu Beno Kirbiš, ki je poprej služboval na severnem Bavarskem, je lepo povedal, da se v Porurju pozna izseljenska tradicija in da so za uveljavljanje naše kulture plodna tla. S šolo se hranja-j o jezik in običaji. Kot so nam povedali zdomci, ima Kirbiš veliko zaslug, da so zaživel novi oddelki slovenskega dopolnilnega pouka tam, kjer so se do včeraj samo pogovarjali, kako bi bilo lepo, če bi... Takl diplomati zaslužijo svojo plačo. Da niti ne govorimo o učiteljci Zvonki Škerjanec, ki za tistih 2.254 mark in 600 mark razlike, ki jo dobi iz domovine, ohranja na tujem slovenski jezik in navade. Ljubiteljska boštanska folklor in ansambel Dobri prijatelji s pevko Marjetko so bili septembra pravšnji ambasadorji svoje dežele.

P. PERC

OLUZIJA

ROŽANČEVA EVROPA

Za slovenskega pisatelja Marjana Rožanca je pisateljevanje izpolnjevanje eksistencialnega ukaza: »Biti!«, kot nam razkriva v uvodno-sklepni besedi k novo izdani knjigi Evropa, ki je izšla v zbirki Nova slovenska knjiga pri Mladinski knjigi. Bivanje pa pisatelj razume kot nepretrganost in celovitost svojega jaza. Premišljanje o tem, kdo in kaj je, je hkrati, ko je osebno, že tudi premišljanje o vsej širini bivanja, o preteklosti in prihodnosti, o lastnem narodu in evropski kulturi, o vsem, v kar se jaz pri iskanju svoje istovetnosti veduje o ljudeh, ki so v različnih časih in okoljih vstali zoper ustajanje in utirali nova pota, se tako potrjevali v svoji osebni enkratnosti in bili zgled za druge. Rožanc piše o Teofilu iz Adane, Frančišku Asiškem, Mahdiju Halladžu, o Bogumilu, o Hohnu Wycliffu, Katarini sienski, Strigolniku, hugenotu Pierru, pa tudi o ljubljanski kurbi Anki Moščanki iz vojnih in povojnih let.

sti širi. Biti pomeni za Rožanca tudi biti Slovenec in biti evropejec. »Slovenci smo Evropa«, pravi pisatelj, »vendar njena najnesrečnejša varianta«, ker smo se prepozno vključili vanjo, takrat, ko je že začel prevladovati totalitarni duh, prevladovati cerkev nad vero, kolektivno nad osebnim, sistem nad posameznikom, ko se je ravnovesje dualizmov začelo rušiti. Pisatelj s svojim pisanjem odpira razsežnosti duha strpne dualistične Evrope, »v kateri in prek katere naj bi se Slovenci razvili osebno vsaj do te mere, da se bodo branili prethodnega nasilja oblastnosti in kolektivizma«.

Knjiga je razdeljena v dva dela. V prvem je zbranih šest esejov o velikih evropskih duhovih in miselnih gibanjih in o odnosu Slovencev do njih. Posebej ga zanimajo nekateri veliki duha, umetniki in misleci, kot so Petrarca, Luter, Pascal, Dostojevski, Unamuno in seveda tudi naši veliki možje Prešeren, Trubar, Cankar in predvsem Kocbek kot najbolj slovenski Evropejec in najbolj evropski Slovenec. Nekatere od esejev smo lahko prebrali že v revijah tisku ali natisnjene v knjigah kot spremne -eseje (esej o Unamunu, razmišljanja o Lutru in Slovincih).

V drugem delu knjige je natisnjenih 12 novel, ki so nekakšno literarno dopolnilo esejističnemu delu. Legende so nastajale hkrati, ko so nastajali eseji. V njih je pisatelj strnil v različne življenjske prigode vse, kar je ostalo v esejih nezapisano. Če v esejih govori o jeziku razuma, govori v legendah o jeziku umetnosti, ki je za Rožanca poglavitna resnica sveta in človeka. Legende pripo-

vedujejo o ljudeh, ki so v različnih časih in okoljih vstali zoper ustajanje in utirali nova pota, se tako potrjevali v svoji osebni enkratnosti in bili zgled za druge. Rožanc piše o Teofilu iz Adane, Frančišku Asiškem, Mahdiju Halladžu, o Bogumilu, o Hohnu Wycliffu, Katarini sienski, Strigolniku, hugenotu Pierru, pa tudi o ljubljanski kurbi Anki Moščanki iz vojnih in povojnih let.

Zlitje esejev in novel v skupno knjigo, ki je, kot trdi pisatelj sam, »v bistvu ena sama knjiga«, lahko razumemo kot poskus odpravljanja pomanjkljivosti razuma, da bi zajel celoto življenja, in nedorazumevanja umetnosti, da bi spregovorila razumsko resnico.

Rožanc se v svoji novi knjigi predstavlja tako v esejih kot v legendah kot izkušni mojster pesa in je zato branje njegove Evrope zanimiva in pozornosti vredna avantura duha.

M. MARKELJ

KAKOR PSALMI

Ivo Svetina, v slovenski literaturi zapisan predvsem kot pesnik in dramatik, je svojo najnovejšo knjigo, ki je pred kratkim izšla pri Mladinski knjigi, naslovil Pétí rokopiši. V njej je združil in smiselno razvrstil osemdeset besedil, napisanih v prozni obliki, ki jih sam imenuje preprosto rokopise. S tem, ko se je hote izognil natančnejši opredelitvi za tovrstno pisanje, je bralcu prepustil presojo, za kakšna besedila gre. Zahtevnosti oziroma aktivni bralec bo seveda tak izživ sprejel, obenem z njim pa tudi tveganje, da se ujame v past.

Pričujoča besedila je resnično težko označiti. Niso niti proza niti poezija. Podobna so pesmim v prozi, pa bi prav lahko tudi rekli proza v poeziji. Kratke zgodbe to v nobenem primeru niso in poezija v tradicionalnem pojmovanju tudi ne. So metaforizirani opisi dogodkov, stvari, občutij? Spet lahko odgovorimo da ali ne. Na daleč spominjajo na drobce vzvišenih svetopisemskih prilik. Res se zdi, da je svet, ki zaposluje Svetinov poetski čut v tej knjigi, onkraj tega, realnega, vsakdanjega. Je tudi nad njim, predvsem pa kot bi bil presvetljen z mitološkostjo. Na ta element spominja več momentov v knjigi. So to alegorije? Natančnega odgovora, ki bi potešil bralčevo radovednost, najbrž ni.

Toda Svetina že v naslovu zapíše: pétí. Torej gre za rokopise — besedila, ki se pojo, ki jih je treba peti. Seveda takšne zahteve ne gre vzeti dobesedno, napečuje pa nas na novo misel. Ali niso vsa ta alegorizirana in skrajno metaforizirana besedila nekakšni psalmi za zdajšnjo, sodobno rabo? Psalm, to bo najbrž tisto, kar je mislil avtor, ko je zapisal »pétí rokopise«. Nekaj vzvišene oziroma povzdignjenega v stanje vzvišenosti, duhovnosti, pa naj bo to Sijavuš, romanje,

ključ itd. Psalmi, ki pa niso sami sebi namen, so luč na potovanju skozi duhovni svet človeka, raziskovalca skrivnostnega labirinta, v katerem se rojeva ustvarjalnost. Luč, ki prežari smisel in nesmisel človekovega zemeljskega in duhovnega bivanja. Luč za Barda, kateremu je Ivo Svetina posvetil svoje Péte rokopise. »Piši, kot da boš jutri umrl,« stoji pod imenom Bard. S tem je poslanstvo knjige osmišljeno. Tudi bralec je duhovno bogatejši.

I. ZORAN

NOVO IZ LITERARNEGA LEKSIKONA

Po obsegu se literarna teorija na Slovenskem kajpak ne more kosati z literarno zgodovino, docela obrobna pa še daleč ni, ne po številu razprav, še manj po tehtni vsebini. Poznavalski in založniški literarnoteoretični posel, ki prekaša vse dozdajšnje, je zbirka Literarni leksikon; za njeno ureditve skrbi SAZU, izhaja pa pri Državni založbi. Po zamisli pokojnega Antona Ocvirka je izhodišče in težišče leksikona »posvečeno slovenski besedni umetnosti, a z vidikov, ki nam razjasnjujejo, kako so se v njej udomačili razni tuji vzorci in pogledi na ustvarjanje«. V desetih letih se leksikon prinesel že dvaintrideset zvezkov, nazadnje Janka Kosa razpravo o predromantiki in Marka Terseglava o ljudskem pesništvu; razpravi sta dopolnjeni z bibliografijo pa stvarnim in imenskim kazalom.

Kos je za leksikon prispeval že veliko razprav, med njimi tudi o razsvetljenstvu in romantiki; potemtakem s pričujočo zaokrožuje pogled na troje literarni obdobji, ki so prehajala eno v drugega. Predromantika je obdelana v treh sklopih. V prvem beseda teče najprej o nastanku pojma na začetku našega stoletja pa o tem, kako se je pojem razvijal pri Slovincih. Sledi prikaz značilnosti in usode tradicionalnega pojmovanja predromantike, nakar Kos v drugem vsebinskem sklopu razčleni raznovrstne kritike pojma, v tretjem pa po prikazu predromantike v poeziji, prozi in dramatikah raziše še, kako se predromantika kaže v slovenski književnosti, pri čemer ugotovi, da ni mogoče govoriti o slovenski

SPOZNAJTE AIDS

»Politike bodo v bodočnosti ocenjevali po tem, kaj so storili proti aidsu.« S temi besedami sta prof. dr. Elke Brigitte Helm in Wolfgang Stille končala svoj memorandum, ki je v zahodnonemški javnosti zbudil veliko pozornost. Oba sta strokovnjaka za nalezljive bolezni na univerzi v Frankfurtu in imata bogate izkušnje z aidsom, saj med drugim že od leta 1982 negujeta najštevilnejši kolektiv aidsarjev v ZR Nemčiji. Njune besede imajo zato precejšnjo težo in jih gre vzeti zelo zares. V memorandumu opozarjata, da gre pri aidsu za katastrofo svetovnih razsežnosti, proti kateri se ni mogoče boriti enako kot proti drugim boleznim, še manj pa s prikrievanjem in podcenjevanjem problemov. Zaradi svoje narave in širine posledic predstavlja aids hudo notranjo ogroženost za vse države.

To je le eden od množice glasov, ki jih je slišati v svetovni javnosti, odkar jo vse bolj pretresa nalezljiva bolezen aids, ki se nezadržno širi. Znanost in medicina sta zaenkrat še brez moči pred njo, saj bolezen ne znata ne ozdraviti niti ni znano cepivo, ki bi preprečilo okužbo in razvoj bolezni. Kot ugotavljajo, je zaenkrat najučinkovitejše orodje dobra informiranost ljudi. In temu smotru služi tudi drobna, a po vsebini bogata knjižica Aids, ki je pred kratkim izšla v založbi Primorskih novic, kot urednik in prevajalec pa je naveden Vitko Kogoj.

Kogoj je letos prejel visoko novinarsko priznanje. Tomšičevo nagrado, ki jo društvo slovenskih novinarjev vsako leto podeljuje tistim svojim članom, ki so se posebej izkazali s svojim novinarskim delom. Novinar koprskih Primorskih novic si je priznanje zaslužil, ker se je v vrsti prispevkov lotil sicer vroče, a zahtevne teme; poročal je o vsem, kar se je v svetu in pri nas dogajalo v zvezi z zloglasnim aidsom ter tako objektivno in na poklicni ravni obveščal o tem pomembnem pojavu slovensko javnost. Kot ga ocenjujejo kolegi, je Kogoj novinar z veliko znanja in z voljo po nenehnem izpopolnjevanju. Slednje pa je za takšno delo nadvse pomembno, saj

predromantiki kot o posebni smeri, gibanju ali obdobju med fazama razsvetljenstva in romantike.

Terseglav je ljudsko pesništvo obdelal v štirih poglavjih. V prvem je z literarnoteoretičnega vidika premislil pojem ljudska književnost, ki premore več pomenskih različic. Sledi prikaz splošnih značilnosti ljudskega pesništva, v tretjem poglavju pa so razčlenjeni epika, epsko-lirsko pesništvo in lirika, se pravi glavne zvrsti ljudskega pesništva. Vsekakor najbolj novatorsko je zadnje poglavje z naslovom Zbiranje in preučevanje ljudske pesmi na Slovenskem. Povzetek ugotovitev drugih je pisec dopolnil z lastnimi dognanji o značilnostih slovenskega ljudskega pesništva, njegovega jezika in pesniškega izraza, o zgradbi verzov, tipih verzov in kitic, ne nazadnje še o estetski pomenljivosti ljudske pesmi in njeni nenehni povezanosti s slovenskim umetnim pesništvom.

D. RUSTJA

KNJIŽNA KOŠARICA ZA MLADE

Z jesenjo, ko v sadovnjakih, vinogradih in na poljih potrgajo in pobere plodove ter v šolah že teče

nabiranje najzlahtnejših plodov — znanja, je Založba Borec pripravila bogato jesensko košarico knjig, namenjenih šolarjem od tistih najmlajših, ki komajda poznajo kakšno črko, do tistih, ki jih bolj kot slika že pritegne besedilo samo. Celoten letošnji knjižni paket otroške in mladinske literature pri založbi Borec je težak, saj je v njem za več kot 200.000 knjig skupne naklade.

Najmlajšim je namenjena že uveljavljena zbirka miniaturnih slikanic KURIRČKOVA TORBICA. V nji so zagledale beli dan pesmi o živalih Neže Maurerjeve z ilustracijami Anke Gošnik-Godčeve, zgodbica o telefonu izpod peresa Ele Peroci in čopiča Jelke Reichman, zgodbica o partizanih Karla Grabljaka in ilustratorice Jelke Godec Schmidt ter avtorska mala slikanica Striček hrvaškega slikarja Voja Radoičića.

Razkošnejšo pašo za oči pa seveda nudijo velike slikanice iz zbirke PLANIKA. V jesenskem paketu sta slikanici O dedku in medvedku, ki jo je napisal Leopold Suhodolčan, s slikami pa opremila Marjanca Jemec-Božič, ter slikanica Petra in gazela Frčela pisateljice Zdenke Zebre in ilustratorke Irene Majcen. Zbirka prinaša »najboljše, kar slovenskim otrokom lahko damo«, kot je na predstavitvi dejal novi glavni in odgovorni urednik Založbe Borec Janez Mušič. Z njo se slovenska slikanica potrjuje kot zelo kakovostna ne samo v jugoslov-

vanskem, temveč kar v evropskem merilu.

Nekoliko starejšim učencem so namenjene knjige iz zbirke LIŠČKI, v kateri so letos izdali otroške pesmi Miroslava Košute Zidajmo dan, ki jih je z risbami opremil Karel Zelenko, pripoved Mateta Dolenca Velika Ptica zažadeva z ilustracijami Marjana Mančka ter izbor kratkih dramskih prizorov, primernih za različne proslave v šoli, ki jih je pripravil in napisal Miroslav Šlana, ilustrirala pa Alenka Vogelink.

V zbirki KURIRČKOVA KNJIŽNICA, kjer je glavni poudarek že na besedilih in manj na slikah in je torej namenjena starejšim šolarjem, pa sta izšla dve domači novosti in dva prevoda. Iz tujih logov prihaja delo finske pisateljice Kaije Pakkanen, ki v knjigi Dober dan, Amerika govori o življenju izseljenških otrok, medtem ko mlade bralce z dogodivščinami konjička Rina seznani češkoslovaški pisatelj Bohumil Řiha v svojem znanem romanu Divji konjiček Rin, ki je preveden v številne tuje jezike in so po njem posneli tudi že film. Kristina Brenk je za mlade bralce napisala spomine na srečanja s slovenskimi pesniki in pisatelji v knjigi Srečanja z umetniki, medtem ko je Matjaž Schmidt napisal in narisal strip Radovan s planeteta Beta ter tako pomagal nekoliko zapolniti praznino, ki zeva pa tem področju slovenske mladinske knjižne produkcije.

V tem bežnem pregledu ne smemo pozabiti omeniti ponatise, ki jih pri Založbi Borec uvrščajo v zbirko KURIRČKOVE USPEŠNICE. Otroci so radi posegali po knjigi z zgodbicami o živalih iz ljubljanskega živalskega vrta, Zvernice z Večne poti, ki jo je kot svoj knjižni prvenec pred več kot desetimi leti izdala mladinska pisateljica Polonca Kovač, ilustrirala pa Melita Vovkova. Založba je knjigo ponatisnila, kot je tudi že v tretje ponatisnila knjigo Titovci Mileta Pavlina. Avtor v nji opisuje junaštva in dogodivščine partizanskih letalcev ali ti-tovcev, kot so jim rekli ljudje. Nape-pripravili so, kot kaže, mladim vseh, zato jim bralec nikoli ne zmanjka.

MIM

KIPARJEVA VIDENJA

KOČEVJE — »Razočaran sem. Ob izidu 57. številke Nove revije smo vsi brali in slišali o protestnih zborovanjih delovnih kolektivov, borcev in drugih. Zdaj, ob aferi Agrocomerca, pa nisem bral in slišal niti za eno protestno z-orovanje delovnih kolektivov, borcev itd. Pa se vprašam, kje je tu zdrava pamet in poštenost? Če primerjam politično in gospodarsko škodo obeh dejanj, ne morem razumeti hudih javnih obsodb za pisce v reviji, ki so hoteli razložiti, kje so po njihovem mnenju vzroki za škodljive pojave in slabosti, ni pa takih obsodb za tiste, ki so zagrešili slabosti in kriminalna dejanja. Se posebno žalostno pa je, da so bili deset in deset tisoč naših ljudi pripravljeni obsoditi nekaj, česar sploh niso poznali, saj je bilo povsem očitno, da strogi kritiki Nove revije niti brali niso.«

Ta je ena izmed misli akademskega kiparja Staneta Jarma, ki je ob nedavnem prazniku občine Kočevje prejel letošnje najvišje občinsko priznanje, Šeškovo nagrado in plaketo. Za svoje delo predvsem na kulturnem področju je tudi že prej prejel več priznanj in nagrad.

Stane Jarm je končal likovno akademijo leta 1954. V Kočevju se je zaposlil kot profesor na gimnaziji leta 1957, po odsluženju vojaščini in opravljeni specialki.

Ko so njegovi ljubljanski kolegi zvedeli, da se je zaposlil v »nekem« Kočevju, so dejali: »No, zdaj pa je naš Stane mrknil, in ko so zvedeli, da se je še poročil, je zanje kar dva krat »mrknil.«

»V resnici pa sem prav tako ustvarjal kot oni, pa čeprav sem bil zaposlen in sem učil na teden po 35 do 40 ur,« pravi Stane Jarm, katerega dela so danes tako rekoč po vsem svetu predvsem po zasebnih domovih. Večja njegova dela, ki stoji na prostem, so spomenik NOB v Oslinici (kjer je bil rojen), park herojev v Kočevju, »Rudar« na Rudniku pri Kočevju, v Kostanjevici, »Deklica s piščalko« v Kočevju, več kipov v parku v Dolenjskih Toplicah itd. Opremil je tudi novi cerkvi v Novi Gorici in Škofljici pri Ljubljani.

Jarm je razmišljajoč človek. Pogosto ga prešinejo izvirne ideje o tem, kaj bi kazalo narediti za napredek umetnosti pa tudi krajevne skupnosti, občine. Dogajalo pa se mu ni nič bolje, kot njegovim razmišljanjem predhodnikom. Tudi on je pogosto naletel na nerazumevanje. Zavržen je bil njegov predlog, da bi postal (že leta 1957) občinski kipar, ki bi dobival stalni osebni dohodek, za to pa bi naredil na leto za občino kakih 20 del.

»V republiki je nad 60 občin in koliko kiparjev in slikarjev bi imelo zagotovljeno

delo! Naša družba pa za kiparstvo nima posebnega posluha,« pravi Stane Jarm. Podobno se mu je zgodilo tudi v politiki. Dvakrat je bil delegat, enkrat celo v OK SZDL, a pravi, da je dajal predloge, ki očitno nekaterim niso bili všeč, nato ga sploh niso več vabili na sestanke.

Po svoje razmišlja o vsem, tudi o obveščanju. Pravi, da se za slabo obveščanje meče v delovnih organizacijah in občini ogromno milijard, vodstvo Likovnega salona pa na primer dela brezplačno.

Stane Jarm je namreč skupaj z Ivanom Brudarjem in Milošem Humekom ustanovitelj zelo uveljavljenega Likovnega salona Kočevje in že od ustanovitve v njegovem najvišjem vodstvu, hkrati je brezplačen postavljalec razstav, govornik na otvoritvah, pisec uvodov in ocen o razstavljenem in avtorjih itd.

Žalostna, boleča, a resnična je njegova ugotovitev, ki pa ne velja le za šolstvo, ampak tudi za mnoge druge poklice: »Ko sem pred 30 leti nastopil službo, je imel delavec s 30 leti službe na mojem mestu še enkrat višjo plačo kot jaz, začetnik. Danes pa imamo nagajevanje urejeno tako, da imamo skoraj vsi enako plačo, ne glede na leta službe in izobrazbo.«

J. PRIMC

KMEČKI ČLOVEK GRE KOT URA

ker se zna prav kmalu privleči megla. To Rezka ve, zato se ni dala odgnati z njive do zadnjega stroka.

— Dela na polju čez celo leto ne zmanjka za slehernega pri hiši čez celo leto, ko pa gre poletje v kraj, ga je največ in kdo bi tedaj mislil na počitek ali bogneđaj na lenarjenje. Človek postoji le toliko, da si natoči še penečega se mošta in da malo zajame sapo, drugače pa gre kot ura. Tako je tudi z Rezko Košelev iz Smarjeških Toplic, včasih je bil tisti konec Obrh; pred kratkim je za hip postala, da je v naglici sedla k praznični večerji, ki ji jo je sin Ivan izročil za njen 91. rojstni dan. Da, prvega oktobra je našla devet desetletij in eno leto zraven.

V njih je doživela dve vojni, dve poroki, veliko drugih stvari in — nobene Amerike. Toda skoraj je nekoč že sedla na parnik, ki bi jo odpeljal prek luže. Ko so med dobrimi učenkami vrgli oko na tiste, ki naj bi šle nekoč v Ameriko učiti otroke slovenskih staršev, so namreč tudi njo vpisali med bodoče učiteljice. Seznam je bil prvi korak, pred odhodom v Ameriko bi se morale še učiti, vendar je Rezka hodila v šolo samo osem let.

To je kratek čas nasproti enaindevetdesetim letom, vendar se ga spominja z veseljem. »Rada sem se učila in tudi šlo mi je v glavo,« pravi Košeletova, ki je bila v zgodnji mladosti v Smolenji vasi, od koder je hodila v šolo v Novo mesto.

Če Rezka ne bi še pravi čas požela v vinogradu, bi se Košeletovi trgači skupaj z njo jezili, ker bi morali po zaraščenih tleh iskati grozdne jagode. Poleg tega je Rezka v vinogradu tudi lepo privezala mladje, ko pa je bilo to delo opravljeno, je stopila še na njivo v peso. Tako je bilo čez poletje, zdaj na jesen pa je sedla h kupu koruze in ličkala, saj je vsakomur jasno, da koruza ne sme dolgo stati na kupu. Domov so pripeljali še peso, svinjsko krmo, ki je je bilo za tri prikolice, in Rezka si ni mogla kaj, da ne bi urno obrezala tistega kupa; naj pride dež, pa bo letina le pod streho. Prostora za peso je dovolj, saj je že prej urno prebirala krompir, tako da so zabožčke lahko umaknili in naredili prostor za drugo. Ampak delo bi bilo narejeno le napol, če bi zunaj ostal fižol, zato je potrgala še fižol, in to kar vsega, saj je jesen in ni misliti, da bi še pozorel, kvečjemu zgnil bi na kolih,

»V ŽIVLJENJU MI JE BILO LEPO«

»Stopil sem za vozom po cesti, okoli pa so pale granate. Drugega maja je bilo to, leta devetnajst, in umikali smo se iz Velikovca, ker so Nemci premočno pritiskali. Major Schvinger, kate-

rega »purš« sem bil, je dal naložiti stvari na voz in me poslal naprej. Dogovorila sva se, kje se bova dobila. Cesta, po kateri smo se umikali, je bila ves čas pod granatnim ognjem iz Velikovca. »Beži, Gorenc, pojdi po gozdu v zavetju! so mi iz gozda klicali tovariši, ki so me poznali, jaz pa lepo roke v žep pa za vozom. Kar naenkrat je prižvižgala granata in se zarila v zemljo nekaj metrov stran. Vrglo me je in stemnilo se mi je pred očmi. Ko sem se čez nekaj ur zbudil, smo bili že v bližnji vasi. Od zračnega pritiska mi je iz nosa in iz ušes pritekla kri, pa v glavo tik nad čelom sem dobil en šrapnel. K sreči rana ni bila smrtno nevarna. Odpeljali so me naprej v celjsko bolnišnico, kjer sem se do naslednje ofenzive na Koroško že pozdravil.«

Podobnih zanimivih zgodb ve Lojze Gorenc povedati še precej, saj je v svojem dolgem življenju doživel marsikaj. Prejšnji teden je slavil devetdesetletnico in lahko rečem, da je Lojze svojevrsten fenomen: pri devetdesetih še dokaj dobro vidi in sliši, še vedno opravlja vsa gospodinjska in poljska dela, šiva, bere in kolesari. Pri zdravnikih je bil takrat, ko ga je v zgodnji mladosti sestra usekala s sekiro v roko in ko je bil kot koroški borec ranjen, potem pa nič več. Je pa tudi eden redkih starih ljudi — in veliko sem jih srečal, odkar zapisujem za to rubriko — ki se ne pritožuje nad starostjo, pa tudi nad življenjem sicer ne, ampak ponosno pove, da mu je bilo v življenju lepo. No, bili so težki in žalostni časi, kot takrat, ko je moral med prvo svetovno vojno stražiti ruske ujetnike in je bila lakota taka, da si je moralo po sedemnajst mož razdeliti kilogram kruha na dan. Vendar med vojno ni bilo treba Lojzetu nikoli v

Vsakdanje hoje do mesta in nazaj, ko je mimo grede odnašala meščanom še mleko in nazaj prazno kanglico, včasih poleti pa sesirjeno mleko, ji ni bilo žal, čeprav se je pot kar vlekla. Tudi strah je ni bilo, niti mraka v slatenskem gozdu niti učiteljev v gosposki mestni šoli. Slednjim je znala vsak hip odgovoriti na vprašanja, brez naloge pa tudi ni bila nikdar. Pri Erštetovih v Smolenji vasi, kjer so jo vzeli za svojo, je bila sicer pastirica in je vzela v roke tudi druga dela, ki so jemala čas, vendar je Rezka pisala naloge pri mesečini. Taka zagnanost za učenje se je je držala še zadnja leta šolanja, ko je bila v uku pri šmihelskih nunah, ki so jo seznanjale ne le s pletenjem, ampak tudi z nemščino in drugimi znanji.

Potem so se stvari zasukale tako, da se je Rezka poslovila od Smolenje vasi in mestne šole in se je vrnila na Obrh. »Res sem se rada učila, tudi v Ameriko me je vlekelo, a sem odšla domov, ker so starši zboleli in jim je bilo treba pomagati,« se Rezka spominja vrnitve.

Doma jo je tudi zatekla prva vojna in iz nje se najbolj spominja dveh stvari. Prva je poroka z Jožetom Zajcem in druga je ločitev od tega človeka. Pri poroki je bil Jože že v vojaški obleki in v uniformi ga je videla tudi drugikrat, ko je za hip prišel domov naravnost s fronte. Potem ga ni bilo več ne v vojaški ne v civilni obleki. Poslal ji je samo še pismo, v katerem ji je sporočil: »Rezka, na fronti je hudič. Ne piši mi drugam kot k svetemu

Petru v nebo.« Po tem pisanju ni bilo od njega in o njem nobenega glasu več. Niti Evropa niti Amerika, ne Rdeči križ in ne sodnijski uradi niso vedeli, kaj se je zgodilo z avstrijskim vojakom Jožetom Zajcem, o katerem je njegova žena Rezka dolga leta po vojni spraševala na vse strani. Potem je žalostna zbrala vse prihranke, denar, ki ga je njen mož namesto v kantino nosil frontnemu pisarju, da ga je le-ta pošiljal Rezki v Obrh. Kupila je smreke in tesarji so ji naredili ostrešje, ki ga ima še dandanašnji na hlevu.

Ko je bil svet znova v ognju, je bila Rezka v drugo poročena in sta z možem skrbela za gručo otrok. Spominja se, da je bilo v tistih letih pomanjkanje, še pomni bombne napade in še ve, kako so kuhale za partizane, spominja se, da je eden od partizanov v znak hvaležnosti za suhe hruške, kislo mleko ali kdove kaj prišel k njim na obisk po tridesetih letih in ga je lahko spoznala samo še po glasu.

Kdaj je bilo težje, ali v času obeh vojn ali v miru med obema vojnami, bi človek kar težko rekel. »Spominim se, kako je bilo hudo pred drugo vojno. Bili smo revni, da nismo imeli kaj obleči in jesti. Ko se mi je raztrgalo krilo, sem vzela trn in sem spela blago,« Rezka poseže znova daleč nazaj in se obenem spomni, kako je prišla do denarja. Hodila je na diro, to je na delo na graščinska posestva. »Tam smo veliko delali, ampak nismo imeli nič malice. Neke pomladi, ko smo delali v vinogradu, sem si sama na hitro skuhalo krompir, ki je ostal na njivi še od prejšnje jeseni. Delala pa sem vse, tudi moška dela. Nekoč sem teden dni špičila v vinogradu skupaj z možakarji. Delala sem, kot je treba: vsak kol sem vzela iz zemlje in ga popravila, nekateri pa so jih le površno pogledali, a me še niso prehiteli. To je bilo v hmeljniških vinogradih,« se spominja svojih delavnikov od zore do mraka. Delala je tudi na starograbskih posestvih in tam so ji včasih dodelili tudi kakšen lažji posel. Z »milostljivo konteso« iz Starega gradu sta z leti skoraj postali kar prijateljici, saj je Rezka gospe grofici odnesla ob svoji poroki celo nekaj svatovske pojedine in tudi dobila v gradu poročno darilo. Zaradi naklonjenosti je gospa nemalokrat našla dninarici Rezki lažje delo, ki sta ga včasih naredili kar skupaj med zaupnim klepetom.

Tako so se, siromašni, kot so bili, v Rezkini družini prebijali iz dneva v dan in iz leta v leto. Vse tisto delo po vinogradih, ne koruznih poljih in v pesi je Rezko krepilo. To je nekoč prav na kratko razložila tudi radovednemu zdravniku, ki ga je zanimalo, kaj je uživala v življenju, da je še na starost tako čila in zdrava. Rekla mu je: »Koš in motiko. In tavžentrože, toliko, da jih ne bi peljal z vozom,« doktor je potem kar nekam utihnil. Mogoče mu je postalo žal, da ni storil tako kot Rezka, ki je na poti v beli svet zavila v rodni Obrh, kjer ji je na starost med nšnimi ljudmi in na njeni zemlji še čaj iz tavžentrož sladak. Dela se pa tudi najde, da ji ni ravno dolgčas.

M. LUZAR

čelo fronte, kjer so padali možje kot snopi. Čutiti lakoto je pomenilo tudi, da si še živ.

Gorenčev Lojze živi sedaj sam v Strelacu v bližini Šmarjete. Rodil se je v Žburah, kamor se je h Kušarjevim priženil oče, ki je bil prej med drugimi tudi kletar na gradu Klevevž. Rodilo se mu je sedem otrok, dva sta kmalu umrla, pa tudi za preostalih pet je bilo na mali kmetiji kruha bolj malo. Tako je šel Lojze leta 1913 od doma v krojaški uk v Leskovec pri Krškem. Ni pa še uka dokončal, že je moral šestnajstega leta obleči uniformo in prijeti za »gver«. Divjala je prva svetovna vojna. Iz nje je Lojze prišel dokaj srečno. In ko so se vneli boji za severno mejo, se je brez pomisleka prijavil. Iz okolice Šmarjete je bilo prostovoljcev več. Lojze se spominja, kako so se dobili v neki gostilni po ofenzivi na Celovec, to je bilo kak mesec potem, ko je bil ranjen. In ker so se dobili skupaj, so seveda nekaj popili in zapeli lepe domače pesmi. V sosednji sobi pa so sedeli nemčurji in pričeli zabavljati in metati kozarce. Dolenjci so se samo spogledali in opravili z nemčurji, da je bila gostilna v hipu čista.

Pozneje je prišel dekret, da na izzivanja ne smejo odgovarjati.

Po koroški avanturi je bil Lojze še nekaj časa vojak, graničar na meji z Madžarsko, potem pa je končno le prišel zopet v svoje domače Zbure.

»To so bila najlepša leta. Bili smo mladi, vsega smo se lotili. Ponoči pa smo hodili fantje gor in dol po vasi in prepevali tako lepo, da so se ženske zjokale.« Vendar se od petja ni dalo živeti. Lojze je moral nadoknaditi zamujeno. Dokončal je uk in postal krojaški mojster. Tako je lahko odprl lastno delavnico. Oženil se je, in ker je bila žena Anica

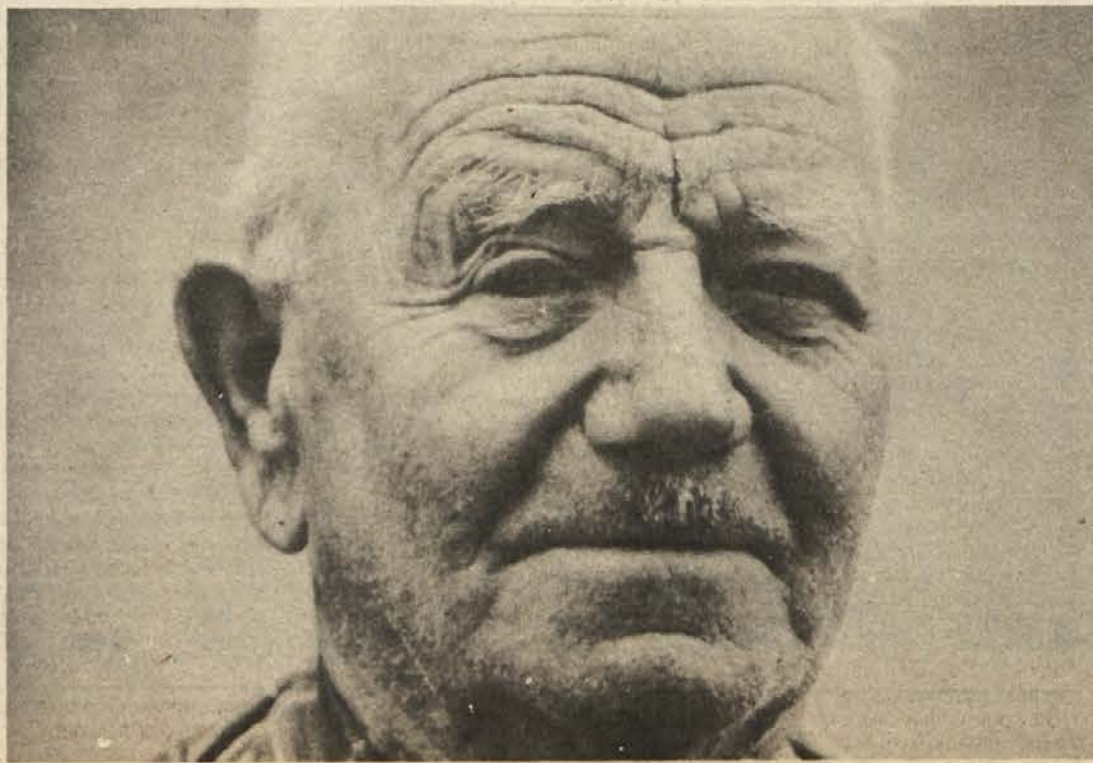
tudi šivilja, jima je šlo delo kar dobro od rok. Tako sta pred drugo svetovno vojno lahko kupila zemljo v Strelacu in nanjo postavila hišo, kjer Lojze stanuje še sedaj. Žena, ki je bila dvanajst let mlajša od njega, je umrla lani. V zakonu so se jima rodili trije otroci, dva sinova in hčerka, vendar nobeden ni ostal v bližini doma: sinova sta v Kopru, hčerka pa v Trzinu.

Zakona z ženo Ano se Lojze spominja kot nekaj najlepšega v svojem življenju: »Skoraj nikoli ni bilo prepira med nama, niti večjega nesporazuma. Oba sva rada šivala. Vsak za svojim šivalnim strojem sva sedela, stroji so ropotali, medva pa sva pela. Lepo je bilo tako delati, in ker sva z delom tudi nekaj zaslužila, nama ni bilo težko, niti našim otrokom, ki sva jih vse lepo spravila do kruha.«

Zadnje leto, odkar je umrla žena, je Lojzetu nekoliko dolgčas. Vendar ker je še čil in močan, si najde vedno delo, pa tudi družbo. Pomaga tudi sosedom, če je treba, sosedje pa njemu. »Tukaj so dobri ljudje,« pravi Lojze.

Koroških borcev je vedno manj. Včasih so se bolj pogosto srečevali, obujali spomine, hodili na izlete, sedaj, ko so se vsi približali devetdesetim letom, nekatere pa je že zdavnaj pokrila zemlja, pa takih srečanj ni več. Lojze je mislil, da bo za to priložnost sedaj, ko so pred tedni odkrili spomenik simbolu koroških borcev generalu Maistru, vendar tudi iz tega ni bilo nič. Iz Maribora so sicer dobili vabila, pri novomeški Zvezi borcev, kjer imajo sekcijo, pa se nihče ni spomnil, da bi organiziral skupinski prevoz vsaj za tistih nekaj deset ali več še živečih. Menda so jih že odpisali.

TONE JAKŠE

NAGRADA V KRŠKO

Tokrat je žreb izmed reševalcev naše male nagradne križanke izbral REMIGIA HUMARJA iz Krškega in mu dodelil knjigo Voda na soncu sodobnega nemškega pisatelja Heinza Stadlerja. Upamo, da bo knjigo z užitkom prebral.

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 2. novembra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 42.

PRGITSČE MISLI

BOJANA ŠTIHA

• Svet se začne z vsakim novim rodod znova.

• Človek, ki veliko ve, je svoboden, in človek, ki malo ve, je bil vedno in bo tudi vnaprej suženj.

• Delo je osnovna moralnokulturna kategorija človekovega življenja.

• S tako imenovano gospodarsko ideologijo smo kulturno izpraznili in osiromašili sodobnega človeka.

42

NAGRADNA KRIŽANKA

NEZVEČEK SOGLASNIK SUMEČEK	JEMANJE ZELO VISOKIH OBRETI ZA POSOJLO	KUM	VRSTA TROJE GUME	GRAD V AFENINIH (SINOVIN ZA PONIZANJE)	SESTAVIL J. UDIR	KRTOVO DELO	MEDN. DRG. ZA STAN- DARDOZACIJO	RIM. DRŽAVNIK	ZNAKA OSEBNIH RAČUNAL- NIKOV
ERA					SLOV. LOČILO				
VSEUCIL- SKO MESTO PRI LONDONU					BODEČ PLEVEL				
FR. SLIKAR IMPRESIO- NIST/RIM. STENOGRAF					NEVESTINO PREMOZE- NJE/LAT. PREVOD BIBLIJE			ORANJE/ CERNIK OLIVNIK	
DL.	SUNOVA ZENA	SRBSKO MESTO/ OPAZNA PLOSČA		NACIONALNI PARK V KENJI/ MESTO V SZ. ITALIJI				VRSTA	KNAP
NEKDANJE GR. MESTO				KRILLO RIM. LEGIJE/ SPAN. SREBRNIK				KEM. SIMBOL ZA STRON- CIJ/SLOV. TEODNIK	
ALOKUCIJA				GROFLJA V SZ. FRANCI- JI/PRAŠEK ZA LASE					
DALM. Z. IME		STAJA/ ANTON ASKERC			ANGL. DOLZ. MERA/ GEORG HEGEL				
GR. MIT. HČI KRALJA ATAMANTA									
REDKEJE Z. IME				PREMICA DOTIKAL- NICA					
				MUSLIM. BOG					
						MIT. GERM. OREL			

Presenečenja se kar vrstijo

Letošnja supernova je astronomom in astrofizikom zastavila več novih vprašanj, kot pa je ponudila odgovorov — Spremljevalec osupnil raziskovalce

Silnemu vznemirjenju in veselju astronomov, ko so februarja letos odkrili, da je prišlo do eksplozije supernove na južnem nebu v Velikem Magellanovem oblaku razmeroma blizu nas (blizu je treba seveda razumeti v astronomskem pomenu), je sledilo marljivo zbiranje podatkov in nato primerjanje zbranih gradiv. In kot je v astronomiji že običajno, se je izkazalo, da je izjemna priložnost, kakršna se stoletja ne ponovi, sicer ponudila astronomom in raziskovalcem vesolja obilo dragocenih podatkov, hkrati pa jim je nebo nasulo cel kup neresenih vprašanj, na katera ne vedo odgovora in zaradi katerih so zdaj ustvarjalno vznemirjeni.

Supernova 1987 A, ki so jo opazili na nebu 23. februarja letos, je bila najsvetlejša in nam najbližja supernova v zadnjih 383 letih. Po prvih domnevah naj bi nastala ob eksploziji zvezde Sanduleak-69 202. Toda raziskovalni satelit je že po eksploziji poslal podatke, po katerih so astronomi sklepali, da omenjena zvezda še vedno obstaja. Ko so kasneje ponovno preverjali poslane podatke, je zabeležena zvezda znova skrivnostno izginila. Ker je niso več odkrili, so astronomi pač morali vzeti satelitske podatke kot napako. In tako velja, da je supernova 1987 A nekdanja Sanduleak-69 202.

A to še ni bilo konec ugibanj in negotovosti. Strokovnjake je potem, ko so se zedinili, da je omenjena zvezda eksplodirala, begalo predvsem vprašanje, zakaj je sploh eksplodirala. Zvezda je bila šele v srednji dobi svojega obstoja, bila je tako imenovana modra velikanka. Preverjena teorija o nastanku in razvoju zvezd pa pravi, da pride do silovite in hipne eksplozije

zvezde v supernovo šele v obdobju, ko zvezda postane rdeča velikanka. Zvezda se namreč napihne in iz modre spremeni v rdečo, potem pa pride do tako imenovane termonuklearne krize, ko napihnjena zvezda strahovito hitro zgripi vase in nato silovito eksplodira. To je sijajna nebesna predstava, ki so jo doslej uživali le redki astronomi, čeprav nam zgodovina hrani nekaj zapisov o eksplozijah supernov v preteklih časih. Med njimi naj bi bila tudi zvezda, ki je po svetopisemskem izročilu zasvetila na nebu ob Kristusovem rojstvu in vodila Modre v Betlehem.

Astrofiziki so postavili možnost, da bi lahko prišlo do takšnega tipa supernove, kot je bila 1987 A, v primeru, da ima zvezda v svoji sestavi razmeroma malo kovin, kar naj bi prepričilo tudi starejšim zvezdam, da bi se popolnoma napihnile in se iz modrih velikank spremenile v rdeče pred svojim kolapsom. A to je le nekoliko spremenjena in dodana teorija, ki dejstva, da je najverjetneje eksplodirala modra velikanka, ne pojasnjuje povsem.

Znanstvenike preseneča tudi ne navaden vzorec svetlobe, ki jo je sevala 1987 A. Robert Garrison s torontske univerze pravi: »Takšne supernove doslej še nismo opazovali.« Običajno supernove zasvetijo z vso močjo in potem začnejo hitro ugašati. Letošnja supernova pa je nekaj časa svetila vsak dan svetleje, potem se je jakost njene svetlobe začela zmanjševati, okrog 22. maja pa je ponovno svetila z vso močjo, tako da jo je bilo mogoče opaziti celo z golim očesom. Potem je šele začela počasi ugašati.

Največjo uganko pa je strokovnjakom zastavilo skrivnostno nebesno

telo, ki se je pojavilo v bližini supernove kot njen sopotnik. Nebesno telo je stokrat svetlejšo, kot je bila eksplodirana zvezda pred eksplozijo. Preprosto so v zadregi, ker ne vedo, kaj naj s tem skrivnostnim pojavom.

Skrivnostneža sta se lotili dve skupini astronomov, ena v harvardskem središču za astrofiziko, druga v Londonu. Podatke, ki so jih o nebesnem telesu dobili s teleskopskimi raziskavami, so dali v računalniško obdelavo. Ko je računalnik izrisal sliko telesa, so bili vsi po vrsti presenečeni.

Woosley pravi: »Lažje je reči, kaj to ni, kot pa, kaj je. Ni ga bilo tam pred nastankom supernove. Ni zvezda in ni drugotna supernova. Takoj zapustim astronomijo in grem za puščavnik v gore, če to pomeni, da je prišlo do hkratne in tako bližinske eksplozije dveh supernov.«

Astronom Richard McCray pa pesniško ugotavlja: »Se enkrat se je narava izkazala za bolj domiselno, kot so astronomi.«

Supernova 1987 A še naprej muči znanstvenike in jih bega z vsakim novim odkritjem, namesto da bi jim povzročil veselje, postaja vse bolj jasn. Plašč drobcev, ki jih je ob eksploziji vrglo naokrog, se počasi, plast za plastjo ohlaja in opazovalci nebesnih pojavov bodo lahko kmalu nekoliko natančneje pogledali v notranost supernove. Morda se bodo sedanje skrivnosti potem pojasnile. Ali pa bodo nastale nove.

MiM
(Vir: Time)

Prihaja kriza

Po letu 1990 se svetu obetajo hudi časi

Že nekaj mesecev gre na ameriškem knjižnem trgu odlično v prodajo knjiga indijskega profesorja ekonomije Ravija Batra, v kateri doslej malo poznani strokovnjak s tekaške metodistične univerze napoveduje veliko gospodarsko krizo v prihodnjih letih po prelomu desetletja. Za nas, ki ta Američanom napovedana krizna leta že zdaj živimo, knjiga ni tako zanimiva, za bralce na zahodu pa je, saj se zelo zanimajo za najrazličnejše katastrofe. Poplavi filmov, ki so prikazovali različne katastrofe je sledila poplava leposlovnih knjig z enako tematiko, zdaj pa so se pojavile še nekatere strokovne knjige, ki mračno trobentajo o črnih dnevih, ki da prihajajo nad svet. Sicer pa je napovedovanje nesreč bilo in bo eno od takšnih opravil, ki vedno najdejo dovolj lahkovernežev, ki v napovedane nesreče verjamejo.

Ravi Batra verjame, da se stvari, ki so se že dogodile v preteklosti, na neki način ponovijo. Po njegovih statističnih izračunih pride do hujše splošne krize vsakih 30 ali 60 let, vzrok pa je nakopičeno bogastvo. Pravi, da se je razviti zahod izognil krizi v šestdesetih letih, zato pa je v začetku zadnjega desetletja tega tisočletja čaka huda kriza, »kakršne svet doslej še ni videl.«

Batra prerokuje temne dneve, ljudje pa njegove napovedi bero. Najbrž je za vse to preprost razlog: ob napovedanih temnih časih so sedanji svetlejši.

Z zelenjem odkupljeni dolgovi

Kako preprečiti neusmiljeno izsekavanje tropskih gozdov — Odložitev in odkup dolga

Če se v prihodnjih dveh desetletjih ne bo zaustavilo silovito izsekavanje tropskih gozdov, bodo mnoge rastlinske in živalske vrste izumrle. To bo po velikem izginotju dinosavrov in drugih živali ter rastlin pred več milijoni let najhujša katastrofa za življenje na zemlji.

To strašno napoved je podal harvardski biolog E. O. Wilson na osnovi podatkov o izkoriščanju tropskih gozdov in tal v deželah tretjega sveta. Veliko ropanje naravnega bogastva je posledica hude zadolžitve držav tretjega sveta, ki pač dolgove plačujejo s tem, kar imajo — s svojim naravnim bogastvom.

Da bi odvrnili ekološko katastrofo, so ameriški ekologi pripravili nenavadno ponudbo nekaterim državam: pripravljeno so urediti plačilo dolgov pod pogojem, da v zadolženih državah ohranijo tropski deževni gozd.

Ponudba je zanimiva in vredna upoštevanja, čeprav je res, da ne bo rešila niti svetovne dolžniške krize in ne tropskih gozdov. Pomeni pa vseeno korak naprej in nekakšno priznanje razvitih, da so posredno za ropanje in uničevanje svetovnih gozdov tudi krivi.

Pred kratkim so v Washingtonu podpisali prvo takšno pogodbo. Med-

narodna naravovarstvena organizacija je od bank odkupila po znani ceni 650 tisoč dolarjev bolivijskega dolga, v zameno pa je bolivijska vlada odstopila poldrugi milijon hektarov tropskih gozdov v amazonskem porečju za povečanje biosferskega rezervata Beni, kjer naj bi ohranili kar največ ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.

Na podoben način so ustanovili narodni park tudi v Kostariki, zmanjšan je kupčijo te vrste pa kaže tudi Ekvador. Posebna resolucija, ki so jo sprejeli pred kratkim v ameriškem kongresu, pa spodbuja velike upnike, kot je Svetovna banka, naj odložijo plačila dolgov tistim državam, ki so v zameno pripravljene zaščititi svoje tropske gozdove.

Vsekakor gre za zanimive poskuse, kako rešiti svetovno gensko banko, kot tudi pravijo tropskim gozdom, saj predstavljajo izjemno pestro rastlinsko in živalsko bogastvo svetovnega pomena. Države, na katerih ozemlju se razprostirajo tropski gozdovi, bi morale v interesu vsega človeštva varovati in ohraniti ta genski kapital za bodoče čase, ko ga bodo genski inženirji lahko oplemenitili in uporabili za pridobivanje novih zdravil, kulturnih in industrijskih rastlin ter novih domačih živali.

Poznavalci razmer pa opozarjajo, da so to le začasne rešitve. V otoku revščine in pomanjkanja se naravni parki ne bodo obdržali. Če sedaj so varstveniki odkrili, da iz venezuelskih in bolivijskih naravnih parkov romajo na črni trg kože zaščitenih živali, da ljudje sekajo drevje tudi v parkih in da so mnogi naravni parki to le na papirju.

MiM
(Vir: Newsweek)

Everest ostaja najvišji vrh sveta

Z meritvami potrjeno, da K2 ni najvišja gora

Pred kratkim so v Rimu potegnili črto pod meritve in preverjanja, ki so nekoliko razburila alpinistični svet. S satelitskim merjenjem vrhov v Himalaji so namreč strokovnjaki z ameriške univerze v Seattleu namignili, da Everest najbrž ni najvišja gora sveta. Namerili so, da ima nekaj metrov več dotle drugi najvišji vrh na svetu K2.

Italijani so se, razumljivo, vznemirili, saj je njihov alpinist Ardito Desio prvi splezal na vrh K2. V tajnosti so poslali znanstveno ekspedicijo v Himalajo, kjer so ponovno opravili natančne meritve. Vodil jo je nekdanji prvi osvajač vrha K2, seveda s tihim upanjem, da je K2 res najvišja gora sveta, saj bi tako postal prvi, ki je stopil na najvišjo točko našega planeta. Vendar so meritve pokazale, da z velikim presenečenjem ne bo nič. K2 je le za 5 metrov in 60 centimetrov višji, kot navajajo uradni podatki na zemljevidih.

Izkazalo pa se je, da je ogroženi vršac Everest v resnici kar 24 metrov višji. Tako svojega prvega mesta ni izgubil, temveč ga je še bolj utrdil.

Anica Zidar: BRAZDE V SRČU

Ni jim mar za lep videz

Zanimanje za organsko hrano narašča — Ostanki kemikalij v sadju in zelenjavi povzročajo raka

Ljudem ni vseeno, kaj pojedjo. Razvajeni so sicer, da jih v trgovinah na polkah čakajo sadeži in zelenjava čudovitih barv in velikosti, takšni, da jim pridelki z domačega vrta in sadovnjaka ne sežejo niti do kolen, vendar se obenem vse bolj sprašujejo, ali je za lepim videzom tudi ustrezna kakovost ter kolikšna je cena za razkošen videz.

Znano je, da pridelovalci sadje in zelenjave uporabljajo najrazličnejša sredstva za zatiranje škodljivcev in za doseganje velike rodnosti. Mnoga od teh sredstev pa niso povsem nedolžna. Dokazano je, da nekateri pesticidi ostanejo v pridelkih in jih z njimi vred človek zaužije. Dejansko pa so to strupene snovi, ki prej ali slej začno vplivati na zdravstveno stanje ljudi.

Nedavna študija ameriškega raziskovalnega sveta pri tamkajšnji Narodni akademiji znanosti je ugotovila, da so zakoni, ki veljajo v ZDA in določajo stopnje dovoljenih ostankov pesticidov v sadju in zelenjavi, povsem neustrezni. Kaj bi čisti dejali za naše razmere, kjer je tovrstna zaščita potrošnikov neprimerno manjša? Ostanki kemikalij v živilih so po mnenju piscev študije tako nevar-

ni, da jih lahko vzamemo kot vzrok za nekaj tisoč novih primerov rakastih obolenj letno.

Ameriški potrošniki so se seveda odzvali po svoje. Ne verjamejo več lepemu videzu sadja in zelenjave in raje dajo nekaj denarja več za sicer po videzu bolj skromno, a zagotovljeno brez pesticidov in drugih škodljivih kemikalij pridelano hrano. Uveljavil se je naziv organska hrana za vse pridelke, ki jih pridelovalci vzgojijo s kar najmanj pomoči sodobne kemije.

Velike trgovske hiše ponekod same izvajajo kontrolo ostankov pesticidov v živilih in potem dajo kupcem možnost, da si izberejo dražje, a glede ostankov kemikalij neškodljive pridelke. In ker je trg osnovni zakon proizvodnje, se število farmarjev, ki se preusmerjajo v pridelovanje živih brez kemikalij ali z najmanjšo mero kemikalij, iz leta v leto povečuje. Med 2 milijonoma ameriških farmarjev jih je že okrog 100 tisoč takih.

»Na trgu je precejšnje povpraševanje po organskih živilih,« pravi eden od farmarjev, »poleg tega pa si lahko prihraniš celo premoženje z opuščanjem pesticidov.«

MiM

Zaskrbljen je gledal v stričev obraz. Nekaj svetleje je šinilo čezenj. Kot rahlo svitanje se je v njem zganil spomin na otroštvo.

Šepetaje je začel: »Vprašujem se, vprašujem. Praviš, življenje?« Molč. Stric je utonil vase. »Kaj je življenje? Če pogledam svoje življenje... Skoraj iz otroštva so me potegnili v ječo. Potlej je šlo z naglico: beg, skrivanje, potem z Belcem življenje v hosti. To je bilo življenje, čeprav je bilo včasih tudi razpeto med smrtjo in lakoto. Imelo je svoje vrednote: tovarštvo, prijateljstvo, vero v človeka, verjeli smo v besede, v ljubezen, v prihodnost. Peli smo, s pesmijo smo dajali duška vsemu, kar nas je razvnelo.«

Obstal je sredi besed, s pogledi je zabegal v daljavo.

Tomaž je pomislil: pogovarjam se s človekom, ki je na poti, ki se ji reče življenje, pustil veliko sledi.

Vinko se je nagnil naprej. Začel se je gibati kot v nekakšnem zaprtem krogu. Tomaž je izpulil travnato bilko, začel jo je zvečiti. Sonce se je dvignilo, pod drevesom je bilo polno rdečkastega soja.

Stric je potipal žilo na sencih, zamislil se je, počasi je dejal: »Zdi se mi, da sem svoje življenje razdelil na tisoč kosčkov. V hosti sem mislil, da bo po vojni svet drugačen. Danes pa nas nekaj utesnjuje. Kot bi se zlomila krila.«

»Čudni časi. Po vojni pa ni da bi človek govoril. Vsak je imel svoje želje, upe in sanje. S to rečjo je tako: življenje ne mara za sanje. Težka so bila tista leta po vojni. Težka za

zemljo in za kmeta. Močnik, krompir in koruzni žganci, to je bilo na mizi. Pa sem kar daleč prignal svoje življenje.«

Deček je prikal. Še bi ga rad kaj povprašal, doma mu je marsikaj prišlo na ušesa.

Po vojni se je Vinko poročil. Žena je bila s teh gričev, a brez korenin. Zemlja ji je smrdela. Rodila mu je hčerko in tudi njej je priskutila zemljo. Kmalu sta odšli v mesto, v tovarno. Na hrib sta prišla redkokdaj. Vinko je večkrat rekel, da so nezaželjeni gostje v hiši prav taki kot huda ura v naravi. Za njimi ostaja razdejanje.

Stric se je nagnil nazaj. Tomažu se je zadelo, da se je nanj nagnila velika senca, tako je bil izgubljen, negotov, nekaj ga je spodjedalo. Tomaž je bil navajen čakati in poslušati. Ded mu je večkrat rekel: »Veš, tudi besede se rodijo. Pravi trenutek — prave besede. Potlej se podajo v rast.«

Zazdelo se mu je, da se v tem sončnem jutru neke v strico rojevajo besede. Res so se rodile: v njih je bila žalost pomešana z ogorčenjem, da je deček na debelo požrl slino.

»Vidiš, tako je to. Življenje na hribu je obstalo. Grmovje bo zdaj požrlo, kar so dedje izpulili gozdu. Kar tebi bom dal to podrtijo in zemljo. Saj jo imaš rad.«

Tomažu je od začudenja zmanjkalo glasu, presenetila ga je stričeva odločitev. Zaskrbelo ga je. Strica ni maral prizadeti. Rad ga je imel, ne samo njega, tudi njegove pripovedi.

»Ampak... v šoli sem še.«

»Nič zato! Le uči se! Da moraš imeti rad zemljo, tega se v šoli ne bo naučil.«

»Kje pa?« je z začudenim smehljajem vpraševal deček.

»To boš pa sam odkril. Vse to bo potlej tvoja najgloblja lastnina. Si letos sušil seno? Ali si čakal na lastovico? Pa brazde spomladi? Kaj si začutil? Vonj zemlje? Te je lep dan kdaj zvalil v hoste?«

»Sem, sem, sem...« Komaj je izustil besede. Vsak trenutek je dobival novo težo, v njem pa šepetanje, da je vse to malo, premalo. Da to še ne more biti prava ljubezen do zemlje. Začetek je pa le.

Toplo so pogledale stričeve oči, preiskale so poteze na dečkovem obrazu. »Na dobri poti si, fantič. Veš, tudi ljubezen mora rasti. In v tebi raste. Hrib bo lahko tvoj.«

Tomaž je bil presenečen, poln novih vtisov, razgret v poletnem dopoldnevu. V njem se je oglašil prijeten, živ občutek, da je srečen, da je bogat.

Svignil je kvišku kot ptica v želji, da brž odhiti v dolino; svoje bogastvo in srečo je moral deliti z dedom.

Vzkliknil je: »Stric Vinko, bogat sem in srečen!«

Stekel je v dolino, poln zagrizenega hrepenenja po vsem tistem, o čemer je govoril Vinko.

Vinko je obsedel in bolščal v enoličnost hriba. Čudno gibanje je šlo po njem, kot bi mu hotelo odnesti križe in težave. Še je čutil na sebi dečkov pogled, goreč, odkrit, začuden. Bilo ga je skoraj sram, da je v sebi tako preperel.

PO DLAKO I - PERJE — V noči na 15. oktober je neznan storilec iz ograjene kokušjake Milana Klobučarja iz Ždinja vasi odnesel 9 kokoši in 5 zajcev. Lastnik je na škodi za 90.000 din.

KOKOŠI — V noči na 15. oktober je Štribar iz Bučne vasi odnesel 8 putk. Škode je za 40.000 din.

OB KOLO — Med 10. in 14. oktobrom je neznanec iz kolesarnice stanovanjskega bloka v Semiču ukradel kolo, last Vinka Popovića. Škode je za 100.000 din.

VLOM V IMV — Neznanec je 15. oktobra vlomil v garderobno omarico, ki jo ima v tozdu TA IMV Gorazd Nedanovski iz Šentjerneja. Odsel je usnjen jopič, vreden 140.000 din.

Zalotili so jih med nalaganjem

Je iz IMV peljala tatinska mreža v kroge novomeških železničarjev?

NOVO MESTO — Kriminalisti UNZ Novo mesto in miličniki novomeške postaje milice so 12. oktobra letos odvzeli prostost Milenu Luliću, delavcu ŽTO, tozdu Promet Novo mesto. Preiskovalni sodnik je zanj odredil pripor. Lulić je osumljen, da je 12. oktobra letos z vlaka v carinskem skladišču IMV Novo mesto z osebnih avtomobilov R-4 demontiral 10 rezervnih koles in jih skril pri železniškem mostu v Šmihelu. Pet koles so našli varnostniki in jih vrnili v IMV. Ob 17. uri so zalotili Lulića, ki je ob pomoči Stipe Didovića in Stipe Begića (oba iz Kočevja) nalagal preostalih 5 koles v osebni avto. Zoper vse tri je podana kazenska ovadba zaradi suma kaznivega dejanja velike tatvine.

PREPIR PRED DISKOM

TREBNJE — Trebanjski miličniki so 17. oktobra dali na hladno Ivana Kožarja iz Rdečega kala in Vladimira Prparja iz Svetinje. Fanta sta dan poprej okoli 23. ure prišla v disko Lira v Gor. Nemški vasi. Pri vstopu nista hotela nič slišati za vstopnino, prepirla sta se in celo dvignila pesti. Čaka ju sodnik za prekrške.

VRTCEM TATOVI NE PRIZANAŠAJO

SEVNICA — Med 9. in 12. oktobrom je bilo vlomljeno v poslopje VVZ Ciciban v Sevnici. Dolge roke so odnesle dva kasetofona, 2.000 din in nekaj kave. Škode je za 200.000 din.

Halo, 93

• Dežurni gasilec Franci Ilar je 14. oktobra ob 22.05 sprejel telefonično obvestilo o vžigu premoga v GIP Pionir v Bršljinu. To je v zadnjem času že drugi požar na Pionirjevi depoziji premoga. Gasilci s posebno opremo so ogenj omejili in pogaili v 35 minutah.

• V petek, 16. oktobra, je ob 16.40 v GIP Pionir spet gorelo, tokrat v tozdu MKI. Ogenj na približno 14 kvadratnih metrih so poleg treh poklicnih gasilcev pogasili tudi trije člani iGD Pionir.

• V soboto, 17. oktobra, je delovna izmena, ki je v petek gasila pri Pionirju, dobila obvestilo o požaru v Šmarjeti. Gorelo je gospodarsko poslopje Metoda Redka. Gasilci so v Šmarjeto prihiteli ob 19.30, pri gašenju so jim pomagali kolegi z PGD Šmarjeta, PGD Zbure in PGD Orešje. Požar so lokalizirali ob 21.10, pogasili pa ob 21.15. Požari gospodarskih poslopij se nadaljujejo, kaže, da bomo letos glede tega dosegli žalosten rekord.

Počila veriga vlomov v zidanice

Za zapahi Jože Božič iz Gabrja in Silvo Sabotin iz Občic — Živež, alkohol in zajci — Janez Korade še na begu — Sabotinov bivač v Rogu

NOVO MESTO — Delavci UNZ Novo mesto so 13. oktobra letos pripravili 25-letnega Jožeta Božiča iz Gabrja, ki je osumljen najmanj šestih vlomov v zidanice in vikende v okolici Gabrja. Vlomil naj bi septembra in oktobra letos.

Trdijo, da je odnašal predvsem živež, alkoholne pijače in domače zajce. Domnevajo, da je enega od vlomov izvršil skupno z Janezom Koradetom iz Maribora, obsojencem

iz KPD Dob, ki je na begu. Božiča bodo privedli k preiskovalnemu sodniku v Novem mestu, zoper njega bo podana kazenska ovadba.

Iz neodvisnih virov smo zvedeli, da se je za Božičevo početje v Gabrju vedelo. Med drugim naj bi pred kratkim obiskal starejšo žensko, ki je bila sama v zidanici, in od nje zahteval pijačo. V skrbi za svoje premoženje se je ženska zbristila v glavi, v dolino je zaklicala »Janez, pridi, no, gor!«, nakar je nepridiprav šnil čez drn in strn. Ob neki drugi priložnosti se je lastnikom vikenda, ki so se ravno prebudili, zazdelo, da ob jasnem dnevu dežuje, oziroma škablja po strehi. V Gabrju in okolici je bilo že pod Janezom Trdino prav vse mogoče, zato

ZA 13 MILIJONOV ŠKODE

JEZERO — Božidar Tokić iz Zagreba je 13. oktobra dopoldne vozil z osebnim avtom iz Zagreba proti Ljubljani. Pri vasi Jezero je začel prehitovati tovarnjak. Ko je bil ob njem, je opazil, da se mu iz nasprotne smeri približuje osebni avto. Začel je močno zavirati, zaradi neprimerne hitrosti in mokre ceste ga je začelo zanašati po cesti. Takrat je že bil tu Gregor Benedik iz Zirovnice, ki je z osebnim avtom pripeljal nasproti. Vozili sta trčili. Tokića so odpeljali v novomeško bolnišnico, laže ranjena pa sta bila Benedik in sopotnica Mirjana Vavpotič iz Ljubljane. Zdravniške pomoči nista iskala. Gmotne škode je za 13 milijonov din.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Med 13. in 14. oktobrom je neznanec vlomil v zidanico na Trški gori. Hram je last Alojza Lindiča iz Mačkova. Iz sode mu je iztočil 200 litrov mošta, pred zidanico pa mu je bil najbolj všeč stolitrski sod. Tatu manjka posode, najbrž se odpravlja na nove pohode. Škode je za 200.000 din.

• Iz zmrzovane skrinje Ane Švajger iz Črnomlja, skrinja je bila v na videz varni kleti, je 14. oktobra nekdo odnesel 8 kg zmrznjenega mesa in 3,5 kg rdeče pese. Omenjeno hrano so kasneje našli pri nekem M. I. Vse skupaj so vrnili lastnici, iz policijskega poročila ni razvidno, v kakšnem stanju so bile dobrote.

• Da sta hrana in pijača vse bolj iskani zadevi, priča tudi primer s Suborja nad Prečno. Francu Jaklju, ki ima tam zidanico, je nekdo vlomil vanjo in odnesel kolo ravno prav suhe slanice, dva litrska steklena vrča, še en manjši vrč, konzervo rib, iztočil pa je tudi okoli 40 litrov rdečega mošta. Lastnik je na škodi za okoli 60.000 din. Kdo se je z vsem tem pogostil, še ugotavljajo.

Spet smrt pod traktorjem

Alojz Repšetu iz Šentjanža je čez glavo zape-ljalo kolo

ŠENTJANŽ — S traktorjem se je 17. oktobra zvečer smrtno ponesrečil Alojz Repše (40 let) iz Šentjanža. Okoli 18. ure se je s traktorjem odpravil orat njivo v bližini domačije. Ko se je po končanem delu vračal, je hotel zapeljati prek zvišane meje na poljsko pot. Ker mu je drselo, je vključil reduktor in nato z zaletom skušal premagati strmino. Sprednji del traktorja je premagal vzpetino, nato pa ga je v loku zaneslo nazaj. Traktor se je nagnil, voznik Repše je padel s stroja, desno kolo mu je zapeljalo čez glavo. Bil je takoj mrtev. Traktor se je prevračal in kotilil še 150 metrov, nakar se je ustavil ob drevesu.

DEBLO GA JE UBILO

VELIKA LOKA — V gozdu se je 17. oktobra smrtno ponesrečil 68-letni Anton Vrhovec iz Velike Loke. Omenjenega dne je Vrhovec s sinom pripravljaval drva. Med žaganjem z motoriko je padajoče deblo Vrhovca udarilo v glavo in ga ubilo.

S TRAKTORJEM V DREVO

BREŽICE — Na krajevni cesti v Zg. Pirošici je 12. oktobra epoldne Viktor Zevnik iz Zg. Pirošice vozil s traktorjem s Piroškega vrha proti Zg. Pirošici. Z njim je bil na traktorju tudi sovaščan Karel Vegelj, priklopljen sta imela vprežni voz. Ko je Zevnik po klancu navzdol prestavljal, je zaradi vse večje hitrosti izgubil oblast nad strojem. Zaneslo ga je s ceste v drevo. Voznika in sopotnika so zaradi hudih poškodb odpeljali v brežiško bolnišnico.

KRONIKA NESREČ

SLABOST — Franciška Koštal (73 let) iz Trebnjega je 14. oktobra zvečer hodila po levi strani Rimske ceste. Nenadoma ji je postalo slabo, opotekla se je v desno. V tem trenutku se je mimo na kolesu pripeljal Tomaž Cesar iz Stefana in ženički podrl. Odpeljali so jo v novomeško bolnišnico, kjer je ostala na opazovanju.

PREHITEVANJE — Velibor Smiljič iz Novega mesta je 13. oktobra zjutraj vozil osebni avto iz Trebnjega proti Mokronogu. Pred Mirno je v levem nepreglednem ovinku začel prehitovati traktor. Takrat mu je iz nasprotne smeri z avtom

se niso posebnost čudili ali vznemirili. Kasneje se je izkazalo, da na podstrešju ni škrebiljajl dež, ampak osebek, podoben Božiču, ki se je tam mastil z vložnimi kumaricami in pri tem proizvajal plohi podobne zvoke.

O vlomih v počitniške hišice poročajo tudi iz Dolenjskih Toplic. Topliški miličniki so skupaj s kriminalisti UNZ Novo mesto 15. oktobra letos odvzeli prostost Silvu Sabotinu iz Občic, ki se je skrival že dalj časa. Sabotina so privedli k preiskovalnemu sodniku v Novo mesto, ki je zanj odredil pripor, ker je osumljen, da je 12. oktobra letos vlomil v osem vikendov na območju Vel. Riglja pri Dolenjskih Toplicah. Iz enega je odnesel prekaženo šunko. Istega dne naj bi Sabotin vlomil tudi v hišo Franca Vovka in vzel 240.000 din ter nekaj deviz. Štirinajstega oktobra letos naj bi vlomil tudi v barako v Črmošnjicah. Odsel je odejo, Muratu Džogiču pa 150.000 din. Sabotin je osumljen tudi za krajo dveh koles z motorjem, v Uršnih selih pa naj bi ukradel šotor, ki ga je potem postavil v Planini v Kočevskem Rogu, kjer je imel skrivališče.

M. B.

METLIŠKI ROCK V DISKU

METLIKA — Na metliški rock sceni že nekaj časa žari nov komet — ansambel La Grande Britanya. V soboto, 24. oktobra, bodo »velikobritanci« koncertirali v metliškem disku. Čeprav je koncert ob 20. uri, večern, obleka ni obvezna. Med koncertom bo dovoljeno tudi plesati. Bolj kot koncert bo to nekakšna sobotna zabava, kratka žurka.

Mošt že kaže svojo moč

Čas pred Martinovim je poln togotnih moči, ki jih hlade mački za zapahi in sodniki za prekrške

BREŽICE — Kaže, da hudi časi bolj kot kdajkoli natakajo kozarce, kar potem rodi hudo kri, petelinjo držo, kakšno uro ali dve za mrežo in obisk pri sodniku za prekrške. Minuli teden je bilo takih dogodkov še posebej veliko v brežiški in krški občini. Mošt že ima svojo moč.

Krški miličniki so 16. oktobra popoldne poslali na hladno 27-letnega Marjana Jazbeca iz Mrčnih sel pri Senovem. Fant se ga je hotel v Medexovem bifeju do konca naliti. Ko mu niso postregli, je najprej grozil, nato pa se lotil inventarja. Istega dne zvečer so imeli krški mošče v modrih uniformah delo tudi s 36-letnim Milanom Hlebetom s Senovega. Ne da bi veliko vedel zase, se je nedostojno vedel v gostilni Polovič v Krškem.

Živahno je bilo tudi v Dobovi. Brežiški miličniki so imeli opravka z 20-letnim Ivanom Trebiščem iz Slavonskega Prnjavora, ki je v Dobovi 16. oktobra zvečer pijan oviral promet, hodil od hiše do hiše in nadlegoval stanovalce.

Dan kasneje so imeli Brežičani opravka z večkratnim kršiteljem reda in miru Stanislavom Tomštom (37 let) s Čateža. Doma je razgrajal ne glede na to, da mu je oče ležal na parah. Hotel je fizično obračunati z materjo in sestro, še predtem je razgrajal v čateški trgovini. Krčani pa so imeli 17. oktobra zvečer opravka s 30-letnim Marjanom Kirnom iz Senovega. Okoli 18. ure je prišel pijan v hišo

svoje bivše žene ter njej in hčerki grozil s smrtno. Ženo je pretepel.

V Sevnici pa so imeli miličniki natenkrat opravke z dvema osebama. Na hladno so 17. oktobra zjutraj dali 26-letnega Pavla Grivca iz Lončarjevega dola in 32-letnega Braneta Filipčiča iz Sevnice. Kaže, da ne gre za večje prijateljstvo, v gostišču Na gradu v Sevnici sta se hotela stepsti. Ko ju je patrulja tlačila v avto, sta se branila z vsemi petimi.

Delovna nesreča v JE Krško

Inženirja Tomaža Simončiča je med meritvami ubila visoka napetost

KRŠKO — Dvanajst ur po vključitvi JE Krško v omrežje se je 18. oktobra med opravljanjem delovne obveznosti smrtno ponesrečil 30-letni elektroinženir Tomaž Simončič iz Trbovelj, zaposlen pri Inštitutu Milana Vidmarja iz Ljubljane. Skupaj s sodelavcema je testiral merilne naprave v turbinski zgradbi in ob spejnanju merilnega instrumenta odkril napako. Ko je aparat preklupil, je sklenil tokokrog sicer le 120-voltna napetosti, vendar je ob tem prišlo do kratkotrajne zelo visoke inducirane napetosti, ki ga je ubila. Takojšnja prva pomoč in prevoz v brežiško bolnišnico mu nista mogla pomagati. Prizorišče nesreče si je ogledal tudi preiskovalni sodnik Anton Trunkelj iz Novega mesta. Skupaj s strokovno komisijo so ugotovili, da je pri nesreči tuja krivda popolnoma izključena. To je prva nesreča s smrtnim izidom v JE Krško.

pripeljal Boštjan Zgonc iz Sentruperta. Avtomobila sta trčila, škode je za 1,5 milijona.

PREMOKRO — Alojz Kobetič iz Butoraja je 18. oktobra dopoldne vozil osebni avto iz Soteske proti Dvoru. Ko je pripeljal v desni nepregledni ovinek, ga je zaradi neprimerne hitrosti in zaviranja na mokri cesti zaneslo na levo polovico ceste v trenutku, ko je nasproti z osebnim avtom pripeljal Franc Ivanež iz Brega. Avtomobila sta čelno trčila, sopotnica Stefka Ivanež je bila laže ranjena, gmotne škode pa je za 4 milijone din.

ZAPRL JI JE POT

METLIKA — Sulejman Husić iz Ljubljane se je 18. oktobra peljal z osebnim avtom iz Metlike proti Novemu mestu. Pri Črmošnjicah je zapeljal na krajevno cesto, nato pa pri hiši številka 9 spet nameraval zaviti na magistralo. Pri tem ni zmanjšal hitrosti, na glavno cesto je zapeljal v trenutku, ko se je mimo z osebnim avtom pripeljala Pepca Martanoš iz Ljubljane. Ker ji je Husić zaprl pot, se je zaletela vanj. Škode je za 1,8 milijona din.

NAŠLI SO GA MRTVEGA

KRŠKO — Jožeta Bosino, 31 let, so 15. oktobra našli mrtvega v njegovem stanovanju v Krškem. Po ogledu trupla in zbiranju obvestil je bilo ugotovljeno, da je mrtev že teden dni. Vzrok smrti je naraven.

REŠILNI V AKCIJI — Pred meseci smo pisali o novem modernem reševalnem vozilu, ki ga je dobila reševalna služba novomeškega zdravstvenega doma. Ta najmodernejši Citroenov reševalni kombi je tako rekoč bolnišnica na kolesih. V notranjosti so mnoge naprave za popolno zdravstveno oskrbo ponesrečenca pred in med prevozom v bolnišnico. Vozilo ima tudi najnunejšo opremo za reševanje iz ognja ali zmalicenega avtomobila. Na sliki: novi rešilec je uspešno interveniral tudi na sobotnem slavlju ob odkritju spominskega obeležja na Golušniku. (Foto: J. Pavlin)

Osmo mesto semiškega karateista

**Z. Gregorič tekmoval
v kontaktnem karateju
v Münchnu — Brez
pomoči**

SEMIČ — Pred dnevi se je vrnil iz Münchna s 5. svetovnega prvenstva v kontaktnem karateju 27-letni študent Zlatko Gregorič iz Semiča. Med predstavniki 25 držav s štirih celin je bil edini Slovenec na tem tekmovanju v münchenski olimpijski dvorani. V takšni konkurenci je dosegel 8. mesto, kar je lep uspeh.

Zlatko je v karateju izbral najtežjo borilno veščino, ki dovoljuje udarce z noge in roke. »Ta oblika moškega borilnega športa v Sloveniji ni priznana, zato ni nikakršne družbene pomoči.

Treniram v klubu Šemša Šehića v novomeški športni dvorani. Vsak izmed nas si mora udeležbo na prvenstvu plačati sam, tako sem sam plačal tudi svoje prvo svetovno prvenstvo v Nemčiji, kako bo naprej, pa ne vem,« pove Zlatko, ki si kot študent organizacije prometa v Zagrebu denarno ne more kaj veliko pomagati. Kljub temu se lahko pohvali, da je enkrat že osvojil naslov državnega prvaka, osvojil pa je tudi drugo mesto v absolutni konkurenci.

J. P.

ZLATKO GREGORIČ — Uspeh na svetovnem prvenstvu v kontaktnem karateju.

Burja močnejša kot Kočevke

Itasove igralkice znova izgubile — Novomeščanke tokrat v Ljubljani nemočne — V SRL Črnomelj in Sevnica zmagala, vendar precej nepričljivo

Igralci Črnomlja in Sevnice so z zmagama v šestem kolu republiške rokometne lige na domačem terenu sicer nekoliko popravili vtis, vendar z doslej iztrženimi točkami še vedno ostajajo krepko pri dnu prvenstvene lestvice, kjer je, čeprav malce više, tudi Inles. Slednji se zaradi prelozene tekme v tem kolu ni srečal z igralci Jadrana.

Črnomalci so tudi tokrat imeli moči le za prvi del tekme, v katerem so prikazali odlično igro. V nadaljevanju srečanja so jim moči pošle, kar so spretno izkoristili gostje iz Ajdovščine in z boljšo igro nevarno zmanjšali razliko. Prednost iz prvega polčasa je domačinom vendarle zadostovala za zmago, čeprav le z golom razliko. Precej tesna je bila tudi zmaga sevnških rokometarjev, ki so najbrž pričakovali lažjo pot do točk v šestem kolu. Tekma je bila ves čas bolj ali manj izenačena in Sevnčani so jo odločili v svojo korist šele nekaj minut pred koncem, ko so povedli z več zadetki.

V republiški ženski rokometni ligi so odigrale rokometarice Itasa tekmo z Burjo, ki je skozi vse srečanje vodila. Sicer so igralkice pokazale zanimivo igro, v kateri so imele Ribničanke pri izidu 18:

Miha Kos — zmagovalac na dirki pilotov

Tradicionalni aerorally za prvaka Dolenjske se je odvijal v soboto na novomeškem letališču, oziroma na 95 km dolgi zračni poti med Prečno, Javorovico na Gorjancih, Blanco, Tržiščem, Grmovljami in Globodolu. Med 12 tekmovalci in 14 nalogami se je tokrat najbolje odrezal Miha Kos s 388 točkami, drugi je bil Izotek Pekelj (384 točk), 3. Roman Zaletelj (370), 4. Jože Vidrih (364), 5. Slavko Kos (330), 6. Vojko Grobovšek (251) itd. Pri 9 izvidniških nalogah so bili najuspešnejši Grobovšek (137), Slavko Kos (126) in Marko Glavač (125), v časovni točnosti Milan Moro (175), Pekelj (144) in Jože Vidrih (134), pri pristajanju pa Zaletelj (180), Miha Kos (160) ter Franc Klemenčič in Jože Vidrih (po 140 točk).

M. M.

PIONIR IGRA Z INTERPLETOM

NOVO MESTO — V soboto, 24. oktobra, se bodo odbojkarji novomeškega Pionirja pomerili na prvenstveni tekmi II. zvezne lige z Interpletom iz Brežke. Sobotna tekma 1. kola se bo začela v športni dvorani Marof ob 19. uri.

Novomeščani v derbiju klonili

**Maribor pretrd oreh za Novolesovce — Labodove košarkarice doživele tudi
drugič visok poraz — Časa za popravni izpit še dovolj, bo tudi zadosti moči?**

Tudi drugo kolo tekmovanja v I. republiški košarkarski ligi je bilo za igralce Novolesa manj uspešno od pričakovanj. Novomeščani ostajajo pri dnu razpredelnice, vendar je treba dodati, da so se na sobotnem srečanju s prvim favoritom lige dobro držali in niso dovolili Mariboru, da bi v končnem rezultatu dosegel večjo razliko v koših.

Po poročilih s tekme zmaga gostov v novomeški športni dvorani sicer ni bila niti enkrat ogrožena. Mariborski košarkarji so zaigrali odlično in so si že takoj na začetku tekme zagotovili pomembno prednost. V drugem polčasu so novolesovci razliko precej zmanjšali, vendar sprito pomanjkanja moči niso mogli nadomestiti svoje slabše igre iz začetnih minut srečanja. Dodati velja, da so gostje dosegli že v prvih minutah sedem trojk, posebej se je na njihovi strani izkazal najboljši igralec lige Mirt. Naslednje srečanje bodo novolesovci odigrali v gosteh z Mineral Slovanom, ki ima točko prednosti pred Novomeščani.

Na domačem terenu so zabeležile poraz tudi košarkarice Laboda, ki so jih

z visokim rezultatom favorizirane gostje iz Ljubljane. Igralkice Slovana so po dokaj izenačeni igri na začetku v drugem polčasu tesen rezultat iz prvega dela srečanja spremenile močno v svojo korist. Posebno prodorne so bile proti

mlajšim Novolesovim igrkam, ki jih je trener poslal v igro, ko je bilo že jasno, da zmaga gostov ni več vprašljiva. Pri domačih igrah sta se z največ zadetki izkazali Štebrnjakova in Bratoževa. Sodeč po startu v I. ženski republiški ligi, čaka strokovno vodstvo novomeške ženske košarkarske vrste še obilica dela, saj so Labodove igralkice po dveh kolih z 2 točkama na začetju prvenstvene lestvice.

L. M.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

rokomel

SRL, moški, 6. KOLO: ČRNO-MELJ — AJDOVŠČINA 21:30 (15:9) Črnomelj: Plut, Bohte, M. Papež 1, Kavšek, Hudelja 3, Novak, Možina 1, J. Papež 9, Gabrijan 1, Adlešič 3, Orlič 3, Kmetič.

SEVNICA — TERMOPOL 22:20 (8:9)

Sevnica: Kovačič, Regnar, Štarina, 1, Kostrevec 2, Šunta 2, Špan 4, Trbovc 5, Sevnica 1, Svažič 7, Knežević, Hrovat.

INLES — JADRAN preloženo. LESTVICA: 1. Sl. Gradec 10 ... 7. Inles 5, 10. Sevnica 4, 11. Črnomelj 4 itd.

Pari prihodnjega kola: Sl. Gradec — Inles, Šoštanj — Sevnica, Jadran — Črnomelj.

SRL, ženske, 6. KOLO: ITAS — BURJA 19:22 (9:11)

Itas: Filipovič, Dragičević, Klarič 1, Vuk 1, Jerič 8, Pejčović 3, Satič 2, Kersnič, Jurković, Guštin 4.

ISKRA — CERKNO 29:15 (13:8)

Iskra: Bolte, Gorenc 2, Dolar 5, Kegljevič, Radovan 1, Turk 10, Selan, Rangus 2, Vide 4, Martinčič 1, Lužar 4, Kos.

OLIMPIJA — NOVO MESTO 27:20 (10:11)

Novo mesto: Hočvar, Opruc 9, Kramar 4, Jakšič 3, Abazović 1, Simončič, Pate 3, Žagar, Repinc, Reblj, Butala.

LESTVICA: 1. Kranj 12 ... 5. Novo mesto 8, 6. Iskra 7, 10. Itas 2.

Pari prihodnjega kola: Novo mesto — Itas, Alpes — Iskra.

odbojka

1. SOL, moški, 2. KOLO: KOČEVJE — TOPOLŠICA 3:1 (13, 11, 9, 15) Kočevje: Bradač, Miklič, Polovič, Levstik, Planinc, Hvala, Papež, Marinč, Rus.

V 3. kolu bodo Kočevci gostovali pri ekipi Brezovce.

1. SOL, ženske, 2. KOLO: Kočevje — Partizan Tabor 3:2 (11, -14, 4, -8, 9)

Kočevje: Uran, Hočvar, Levstik, Turk, Klun, Gornik, Drobnič, Ahac, Abramovič, Škufca.

V 3. kolu igrajo Kočevke v gosteh s Topolšic.

košarka

1. SKL, moški, 2. KOLO: NOVOLES — MARIBOR 94:104 (39:55)

Novoles: Bajc 30, Vučkovič 25, Župevc 3, Vukosavljevič 6, Plantan 24, Cerkovnik 2, Kek 4.

V 3. kolu igrajo Novomeščani v gosteh z Mineralom-Slovanom.

1. SKL, ženske, 2. KOLO: LABOD — SLOVAN 68:95 (31:36)

Labod: Smrke 8, Bratož 19, Versgovšek 2, Štebrnjak 19, Kopač 7, Čavliovič 9, Dragman 4.

V 3. kolu igrajo Novomeščanke v gosteh s Pomurjem.

V KOŠARKI ZMAGA TOZDA »ŽAGA«

SEVNICA — Končana je že deveta disciplina letošnjih delavskih športnih iger sevnške občine. Tekmovanja v košarki se je udeležilo pet moških in dve ženski ekipi. Končni vrstni red moških ekip je tak: 1. GG Brežice, tozda Žaga, 2. Strojna Trbovlje, tozda Sevnica, 3. Lisca, 4. Mercator Kopitarna I, 5. Mercator Kopitarna II. Pri ženskah je prva ekipa Lisce ugnala Lisco II. s 6 : 4. V skupnem seštevku po devetih disciplinah vodi pri moških Mercator Kopitarna pred Lisco, medtem ko je pri ženskah vrstni red obrnjen. Na programu je tako ostala le še ena disciplina in sicer tekovanje v krosu.

J. BLAS

ODLOČILE ENAJSTMETROVKE

ČRNO-MELJ — Belokranjski nogometaši so se z zmago v srečanju s Teol-Slovanom z rezultatom 5 : 4 uvrstili v nadaljnje tekmovalce za pokal maršala Tita. V rednem času se je tekma končala z 1 : 1, tako da je srečanje odločilo streljanje enajstmetrovk, v katerem so bili uspešnejši domači igralci.

IZ DOLENJSKE KEGLJAŠKE LIGE

NOVO MESTO — Po drugem kolu tekmovanja v dolenjski kegljaški ligi vodi ekipa Črnomaljske Rudarja s 4 točkami pred Metliko in trebanjskim Mercatorjem z 2 točkama in Novim mestom (brez točk). Pri ženskah vodi Novo mesto s 4 točkami, medtem ko je Mercator brez točk. V tretjem kolu tekmovanja moških ekip se bo Novo mesto pomerilo z Metliko, Mercator igra z Rudarjem. Sicer bodo kegljaši Metlike nastopili v kvalifikacijah za vstop v 2. ligo. Ta čas je na kegljaških živahnih. Pred kratkim sta bili tudi tekmi prvenstva Slovenije za posameznike v Ljubljani ter v Litiji in Domžalah. Na kegljišču Maksa Perca se je dobro držala članica trebanjskega Mercatorja Rozi Flisar, v Litiji in Domžalah pa je bil uspešen njen klubski tovariš Goleš.

BELA KRAJINA : TEOL-SLOVAN 5:4 (1:1, 1:1)

ČRNO-MELJ — V 4. kolu pokala maršala Tita so Črnomalci prijetno presenetili, saj so izločili od nadaljnjega tekmovanja svoj Teol-Slovan, ki je v preteklosti sicer izgubila več dobrih igralcev, vendar to ne zmanjšuje uspeha belokranjskih nogometašev. Domačini bi sprito vrste priložnosti lahko srečanje odločili v svojo korist že v rednem delu tekme, vendar je bil zmagovalac znan šele po kazenskih streljih. Strelci za Belo krajino so bili Vrtnič in rednem delu srečanja ter Vrščaj, Terzič, Banda in Štefančič z enajstmetrovkami.

M. G.

DELAVSKE ŠPORTNE IGRE

ČRNO-MELJ — Začele so se delavske športne igre črnomaljske občine. Prijavljenih je 96 ekip, od tega 14 ženskih, ki se bodo pomerile v enajstih panogah. Najprej je bil na vrsti mali nogomet, igre pa bodo trajale do marca prihodnje leto. Ta mesec bodo v okviru teh iger še športna tekmovanja v Vinici in Semiču, in sicer v počastitev praznikov teh krajevskih skupnosti.

KRŠKO : RADEČE 28:14 (11:5)

KRŠKO — V prvenstveni tekmi 6. kola v 2. slovenski rokometni ligi so krški igralci na domačem terenu premagali ekipo Radeč z 28 : 14. Domačini so v doslej najbolje odigrani tekmi z izvrstno igro v obrambi popolnoma zasenčili sicer solidne goste. Pred okoli 100 gledalci so se izkazali vsi domači igralci, posebej pa gre pohvaliti vratarja Božiča in Brodnika. Tekmo sta sodila Filej in Okleščen iz Novega mesta.

Skromni na začetku sezone

Slab start ribniških nogometašev v ljubljanski medobčinski ligi — Slabe priprave na prvenstvo

RIBNICA — Nogometaši Ribnice so začeli to jesen igrati v ljubljanski medobčinski ligi — skupina B, in sodeč po začetnih rezultatih, se jim vsaj to jesen obetajo težki časi. Start je katastrofalen. V prvih štirih kolih so osvojili samo točko ob izrazito slabih razlikah v golih, kar v prvi vrsti kaže nemoč napada ribniškega sestava, ki je doslej samo enkrat v tej sezoni zatresel nasprotnikovo mrežo.

Ribničani se boljših rezultatov niti niso mogli nadejati, in to iz preprostega razloga: za novo sezono se skoraj niso pripravljali. Ponavljajo se staro pravilo, da so nekateri starejši igralci popolnoma nezainteresirani, kar se je dobro videlo na tekmi v Borovnici, kjer so Ribničani izgubili z 8:1. Morda za nastale razmere niti niso krivi sami igralci, saj je bil strokovni štab ekipe dolgo časa neznan in so ga izbrali šele malo pred prvimi prvenstvenimi srečanjimi.

V klub se je znova vrnil Marjan Hojč, nekdanji igralec, ki utegne še kako koristiti organizatorskim sposobnostim. Prvo ekipo trenirata Popović in Indihar, s kadeti dela Đukić, medtem ko sta skrb za najmlajše prevzela Pančič in Širkovski. K temu velja dodati, da vlada med mladimi v Ribnici veliko zanimanja za nogomet in da so temu primerno dobro obiskani tudi treningi pionirskih in kadetskih selekcij. Kadeti so bili prejšnjo sezono celo najboljša ekipa v dolenjski ligi, medtem ko očitno ni vse urejeno v klubskih članskih vrstah, kar se kaže tudi v rezultatih.

M. GLAVONJIČ

Odbojkarji spet slavili

Obe kočevski ekipi zmagali pred domačimi navijači

Kočevski odbojkarji so tudi z drugo tekmo v I. republiški ligi dali vedeti, da je treba z njimi resno računati, čeprav so novinci v ligi. Uspešna, prav tako na domačem terenu, je bila tudi ženska odbojkarjska vrsta, ki je znova opozorila, da je lanski naslov prvakinj pripadel pravim igrkam. Ustrezno igri je tudi mesto na prvenstveni lestvici, kjer je kočevska moška ekipa s 4 točkami tretja in ženska z enakim izkupičkom druga.

Sicer so uprizorili kočevski odbojkarji na zadnjem srečanju razburljivo

športno predstavo, v kateri gostujoča Topolšica ni mogla doseči kaj več od končnega rezultata 3 : 1. Enako živahno je bilo na tekmi žensk. Kočevke so v tretjem nizu prepričljivo zmagale, kar jih je uspevalo, tako da je prišlo celo do izenačenja izida v nizih na 2 : 2. Znova so se razigrale v petem nizu in srečanje zaslužno odločilo v svojo korist. Nedvomno zmaga nad lanskim zveznim drugoligašem, ki je v letošnji prvi tekmi I. ženske odbojkarjske lige zlahka odpravil nasprotnika, opozarja na moč kočevske ženske atletike.

S šolanimi trenerji v vrh

V Novem mestu šola za kolesarske trenerje

NOVO MESTO — Po zaslugah vnetega kolesarskega delavca Jožeta Majesa je po 15 letih v Sloveniji spet šolanje za kolesarske trenerje. Še več, to šolanje, ki ga izvaja fakulteta za telesno kulturo iz Ljubljane, se je prav konec minulega tedna pričelo v Novem mestu. V prostorih ZTKO na stadionu Bratstva in enotnosti se je zbralo kar 42 udeležencev iz vseh slovenskih kolesarskih centrov in iz sosednje Hrvaške. Med njimi je tudi 11. Dolenjec (6 iz Krke, 3 iz Metlike, 1

približni svetovnemu vrhu. »Mislim, da kolesarstvo ne nazaduje. To leto je res bilo prehodno pri uvajanju novosti v delu z reprezentanco. Omogočili smo nastop veliko večjemu številu tekmovalcev na močnih mednarodnih preizkušnjah. Rezultat na svetovnem prvenstvu je bil v ekipni vožnji resnično preskromen, zato pa smo dosegli najboljšo uvrstitev med posamezniki,« je bodoče kolesarske trenerje nagovoril Mozetič, ob koncu pa jim je dal še naslednji napotek: »Vi ne boste

KOLESARJI V ŠOLSKIH KLOPEH — Minuli vikend se je v Novem mestu pričela šola za kolesarske trenerje, ki se je udeležilo 42 delavcev — kolesarskih entuziastov in bivših aktivnih tekmovalcev. Med njimi je tudi 11 Dolenjec. Program predavanj in urnik je sestavil vodja šolanja Novomeščan Jože Majes. (Foto: J. P.)

iz Črnomlja in 1 iz Krškega). Bodoči trenerji kolesarstva bodo predavanja iz kolesarstva poslušali 4 vikende, zatem pa bodo v Ljubljani opravljali izpite. Predavatelji so v večini iz Novega mesta, saj tu ne manjka zagreth delavcev in sodelavcev kolesarstva.

Po besedah predsednika Kolesarske zveze Slovenije Jožeta Mozetiča je takšno šolanje nujno, sicer kolesarstva v naslednjih letih ne bo mogoče dvigniti na višjo raven in ga bolj

le trenerji, tekmovalca boste morali psihično in fizično pripraviti na tekmovanje. Biti boste morali dobri vzgojitelji in še kaj, da boste lahko vzgojili zdrave in pošteno športne osebnosti. Tudi v kolesarstvu moramo dvigniti kulturo medklubskih odnosov, dialogov. Tuje nam morajo biti arogantnost, podcenjevanje, izgrajevanje in podobne negativne lastnosti.

J. P.

KAKO DO NOVE SPALNICE
ALI SAMSKE SOBE?

STARO ZA NOVO

informacije:

LESNA INDUSTRIJA IDRIJA

tel. 065 / 71-266, 71-267

vsak dan od 8.-18. ure, tudi v soboto in nedeljo!

ZAVOD ZA KULTURO BREŽICE
Razpisna komisija zbora delavcev

razpisuje dela in naloge

**DIREKTORJA DO
IN KULTURNEGA ANIMATORJA**

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba družboslovne smeri
- 5 let delovnih izkušenj pri organizacijsko-operativnih delih
- družbenopolitična aktivnost
- obvezno znanje slovenskega jezika
- da izpolnjuje pogoje, ki jih opredeljuje družbeni dogovor o izvajanju kadrovske politike v občini Brežice.

Poizkusno delo z dostavljenim programom razvoja Zavoda za kulturo traja tri mesece. Nastop dela s 1. 1. 1988. Pisne prijave z dokazili o izobrazbi naj kandidati pošljejo v roku 15 dni po objavi na naslov: Razpisna komisija — Zavod za kulturo Brežice, Trg dr. I. Ribarja 12, 68250 Brežice. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po poteku razpisnega roka.

799/42

DO KNJIGOVODSKI CENTER p. o.
ČRNOMELJ, KOLODVORSKA CESTA 34
RAČUNOVODSKE, RAČUNALNIŠKE STORITVE

**Zbor delavcev
KNJIGOVODSKI CENTER
ČRNOMELJ**

razpisuje dela in naloge

**1. DIREKTOR delovne organizacije
2. PROGRAMER — ORGANIZATOR**
(2 izvajalca)

- Pogoji pod 1.
Poleg splošnih z zakonom določenih pogojev, družbenopolitične aktivnosti in pozitivnega odnosa do samoupravljanja morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:
- visoka oz. višja izobrazba ekonomske smeri s 3 oz. 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in nalogah. Izbrani kandidat bo izbran za dobo 4 let.
- Pogoji pod 2.
— visoka oz. višja izobrazba ekonomske, organizacije oz. računalniške smeri,
— 2 oz. 5 let ustreznih izkušenj,
— znanje angleškega jezika.

Pisne prijave pošljite na naslov: Knjigovodski center Črnomelj v 15 dneh po dnevu objave.

801/42

**SOP Krško,
specializirano podjetje
za industrijsko opremo n. sol. o.
DELAVSKI SVET DSSS**

razpisuje prosta dela oziroma naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v DSSS

VODJE RAČUNOVODSKEGA SEKTORJA

Pogoji:

- višja ali srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri
- 5 let delovnih izkušenj pri vodstvenih delih
- da izpolnjuje pogoje, določene v 25. členu družbenega dogovora o izvajanju kadrovske politike v občini Krško.

Mandat razpisanih del in nalog traja 4 leta. Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: SOP Krško, kadrovska služba, CKZ 141 z oznako: ZA DELAVSKI SVET DSSS. O izidu razpisa bomo kandidate obvestili v 30 dneh po poteku razpisnega roka.

800/42

**OB DNEVU NOVINARJEV
VABI
DRUŠTVO NOVINARJEV SLOVENIJE
NA VELIKI PLES**

v veliko dvorano Gospodarskega razstavišča v Ljubljani,
v petek, 30. oktobra 1987, ob 20.00

Bogat kulturno-razvedrilni program (plesna skupina Urška, novinarski Moped-šou s Tofom, Rifletom in njunimi kolegi, Pavliha, ansambel Šok z Marjano Deržaj, Simono Vodopivec in Ledom Leskovarjem). Bogat srečelov. Prireditelj za najširšo javnost. Rezervacije in vstopnice po 4500 din od 22. 10. 1987 dalje v poslovalnicah Kompara v Ljubljani (Titova 12), Celju, Kranju, Novem mestu, Postojni in Mariboru, na dan prireditve pa v recepciji Gospodarskega razstavišča.

802/42

NOVOLES

**Novoles, lesni kombinat
Novo mesto, Straža n. sol. o.
TOZD Tovarna akrilnih proizvodov Trebnje
Komisija za delovna razmerja**

objavlja prosta dela in naloge

MONTAŽER — SKUPINOVODJA

Kandidat mora poleg splošnih izpolnjevati še naslednje pogoje:

1. — poklicna šola kovinarske ali sorodne smeri
- 2 leti delovnih izkušenj
- aktivno obvladanje srbohrvaškega jezika
- voznik motornih vozil B kategorije
2. Poskusno delo traja 3 mesece. Kandidat mora pred nastopom dela opraviti zdravniški pregled.

Kandidati naj pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev dostavijo v 15 dneh na naslov: Komisija za delovna razmerja, Novoles TOZD TAP, 68210 Trebnje. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh.

803/42

**KRKA, tovarna zdravil
n. sol. o. Novo mesto
Komisija za cenitev in odprodajo**

razpisuje javno licitacijo,
ki bo v ponedeljek, 26. 10. 87, ob 14.30 v Zdravilišču Dolenjske Toplice.

Odprodati želimo rabljeno gostinsko opremo, in to:

- slaščičarsko peč, nerjavečo
- plinski štedilnik za žar, nerjaveč
- plinski štedilnik, nerjaveč
- fritezo
- posode za filtriranje vode
- motor in reduktor osebne dvigala
- avtomatsko kegljišče, nekomplet,
- razno pohištvo in drugo.

Informacije na tel. 65-250 in 65-230 — tov. Derganc.

805/42

**mercator
preskrba
krško**

**Komisija za delovna razmerja
DO MERCATOR-PRESKRBA,
trg. podjetje na debelo in drobno,
p. o., Krško,**

razpisuje prosta dela in naloge

vodja računovodskega oddelka
(4-letni mandat)

Poleg z zakonom določenih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- višja ekonomska šola računovodske smeri
- 4 leta delovnih izkušenj na opravljanju del in nalog računovodja

Poskusno delo 3 mesece. Kandidati naj pošljejo pisne prijave s potrebnimi dokazili na gornji naslov v 15 dneh po razpisu. O izbiri bomo kandidate obvestili pisno v 30 dneh po poteku prijavnega roka. (Ni reelekcija.)

804/42

novoles

**Lesni kombinat
Novo mesto-Straža, n.sol.o.
Delavski svet TOZD Sigmat**

razpisuje

JAVNO LICITACIJO
za prodajo osnovnih sredstev:

Zap. št.	Ime osn. sredstva	letnik	izklicna cena
1.	osebni avto LADA 1600, registriran in vozen	1980	840.000.—
2.	tračni polimni stroj IKOS Kranj, tip 350, nov nerabljen	1986	1.980.000.—
3.	hidravlične škarje za ravnanje in rezanje pločevine	1977	4.350.000.—

Opis hidravličnih škarij:
Stroj za ravnanje in rezanje pločevine je kombinacija razvijalne in ravnalne naprave s hidravličnimi škarjami v kompletu s hidravličnim agregatom. Teža pločevine v roli je 5.000 kg, debelina pločevine največ 2 mm, širina največ 1.000 mm, rezanje na dolžino je nastavljivo.

Ogled osnovnih sredstev je možen vsak dan do licitacije. Licitacija bo v četrtek, 5. 11. 1987, ob 8. uri na naslovu: NOVOLES, TOZD Sigmat, Cesta prvih borcev 20, 68280 BRESTANICA, (informacije na tel. 79-120, 79-126, 79-206, 79-207). Interesenti morajo pred licitacijo vplačati varščino v višini 10% od izklicne cene na blagajni TOZD Sigmat v Brestanici. Prometni davek ni zajet v izklicni ceni. Licitacija bo ustna. Pravico do licitacije imajo vse pravne in fizične osebe.

808/42

**gozdno gospodarstvo
brežice** n. sol. o.

razpisujemo

JAVNO LICITACIJO
za naslednja osnovna sredstva:

1. motorna žaga — Husqvarna — 5 kom, izklicna cena od 160.000 do 200.000 din
2. traktor IMT 558, letnik 1971, izklicna cena 2.000.000 din
3. traktor IMT — 579, letnik 1979, izklicna cena 3.100.000 din

Licitacija bo na TOZD GOZDARSTVO Brežice dne 26. 10. 1987 ob 8. uri. Navedena osnovna sredstva si lahko ogledate v delovnem času na TOZD GOZDARSTVO Brežice. Pod obzidjem 4. Interesenti bodo pred začetkom licitacije vplačali 10% varščino. Nakup je po sistemu »videno — kupljeno«.

809/42

Turizem smo ljudje

Slovenija
Moja dežela.

Opravičilo!

Pri zahvali za pokojnim JOŽE-TOM GORŠINOM, ki je bila objavljena v prejšnji številki je po pomoti izpadla zahvala Tovarni obutve Novo mesto. Svojem se opravičujemo.

Uredništvo

VOJNI SPOMINI

Bližal se je konec vojne. Stric je bil dodeljen nekakšnemu odboru v Moskvi, oče vpoklican v novoformirane vojnotehnične enote. Stričevo stanovanje so prevzeli njegovi sodelavci iz tovarne. Mi trije, mama, sestra in jaz, smo povezali svoje kovčke in cule in se podali na pot domov.

V popolni prometni zmešnjavi — vojaški svečniki, tovorni vlaki, prenočevanje v razbitih vagonih, peščenje ob razdrtnih železniških tirih — to naše romanje je trajalo nekaj tednov. Na domači železniški postaji smo izstopili. Zlezli smo iz spalnega vagona kot iz panja. Ta vagon je moral biti nekoč super luksuzen: ogledala v pozlačenih okvirih, pozlačeni stenski svečniki, debele preproge, vzmetna ležišča v žamet! Zdaj pa je bilo vse to obrezano, obtrgano, oropano, onesnaženo, polno uši in stenic.

Iz tega panja smo zlezli olajšani. Brez kovčkov in cul. Skoraj vse je bilo zamenjano za kruh, prodano ali ukradeno. Samo moja vojaška vreča ves ta čas romanja ni bila odvezana. V njej ni bilo spravljenih nobenih jestvin, bil pa je spretno spravljen nagan — takrat najboljša pištola s šestimi naboji. To mi je v vrečo spravil moj prijatelj mornar.

Svojo vas, ki je slovela po sadovnjakih in ogromni stari lipi med brezami na hribu, smo komaj spoznali. Ko smo prišli po bližnjici iz hoste na cesto, od koder se vidi cela vas razen hiš za hribom, smo nemo strmeli v tuje naselje. Lipa, ki je bila ponos vse pokrajine, je še stala na svojem mestu. Videti je bila tuja in grozeča. Opašana je bila s širokim bronastim pasom, v katerem je bilo vrezano: Napoleon 1812. Belih brez ni bilo več, sadovnjaki so bili izsekani, hiše v bližini ceste požgane, bele krušne peči pa so grozile proti nebu s svojimi črnimi prsti...

Na drugem koncu vasi med zadnjimi hišami je bila tudi hiša našega strica. Takoj sem opazil k strehi prislono leste. Nekdo je lezel po njej navzgor.

Čeprav smo bili po tem dolgem romanju ne le lačni in utrujeni, ampak tudi do skrajnosti izmučeni in onemogli, sem takoj odhitel proti lipi na hribu. Prepričan sem bil, da moj bratranec na strehi nekaj dela. Dvignil me je in poglaval v tek strašen nagan: pri lipi odložiti vrečo, pobrati revolver in izstreliti frontni pozdrav!

Na hribu so okoli lipi ležale razmetane veje posekanih brez in polomljene klopi. Stisnil sem se k lipi in utrujen, kot sem bil, zdrsil na kolena prav pod napisom Napoleon 1812. Bronasti pas je bil seveda v sto letih globoko zaraščen, dela tega pasu z napisom pa niso pustili zarastku, ostal je odprt in je bil zdaj videti kot globok tabernakelj v živem oltarju. Prvo, kar sem od tam iskal z očmi, je bila naša hiša. Zdaj, ko na hribu ni bilo več brez, je bil pogled nanjo v

celoti odprt. Tam je stala takšna, kot je bila prej. Eno okno je bilo zabito z deskami, okno očetove sobe pa je bilo odprto. Po dvorišču so se sprehajale kokoši. Na klopi pri ograji sadovnjaka je pred košarami sedela teta in obrezovala repo ali peso. Ves srečen, da hiša ni požgana in da je teta živa, sem pozabil na pištolo, na frontni pozdrav.

Da, bližal se je konec vojne. Na vrata je že potrkala zima. Jezero je postalo čudovito zrcalo. Skozi temni prozorni led si lahko videl, kako se obnašajo ribe in druge vodne živali, ki jim zmanjkuje zraka. To smo znali tudi dobro izkoristiti: z motiko prebijemo ledeno skorjo in k odprtini, kjer je zrak, rinejo ribe, da jih lahko zagrabimo kar z golimi rokami. V nočeh so se na okenskih šipah že risali čudoviti vzorci zimskega cvetja. Z bojišč in iz bolnišnic so se začeli domov vračati ranjenci. Od njih se je dalo kaj poizvedeti o svojcih, o sosedih. Tako smo izvedeli, da je bratrančev oče v

nemškem ujetništvu, da so bratranec in še nekaj naših sorodnikov njegovih let vključeni v enoto prostovoljcev. Kje je bil takrat naš oče, pa smo izvedeli šele od njega samega, ko se je vrnil.

Tako, kot se konča vsaka pot, vsaka cesta, tako, kot ima vsako dejanje svoj konec, tako ga ima tudi vojna. Čeprav med sovražniki ne ugasne sovraštvo, se prekine ubijanje in rušenje, odloži se orožje in zazvonijo zvonovi miru.

Neko jutro je zaškripal tudi naš zvonik. Cerkev je bila požgana že v začetku revolucije, zvonik — na štirih hrastovih stebrih pod pločevinasto streho viseči trije zvonovi — pa je ostal cel. Pri zvonjenju se je majal in škripal. Zdaj je zaškripal tako krepko kot nikoli poprej! Takoj smo vedeli, da oznanjuje konec vojne, da zvonijo zmagovalci...

Sestro sva bila pripravljena, da greva v kozolec po seno za kravo, ko pa sem videl, kako je teta padla na kolena pred podobo svetega Jurija,

kako se je mama smehljala in začela brskati po omarah z oblačili, sem takoj vedel, kaj mi je potrebno storiti: pištola in frontni pozdrav!

Skočil sem gor v očetovo sobo, kjer sem imel skrito pištolo. Ne mati ne sestra, nobena še ni vedela, da sem v svoji vreči prinesel mornarjevo darilo — nagan.

Zdaj sem stal sredi sobe takšen, kot sem bil napravljen, da grem v kozolec po seno: v ovčji kučmi, v očetovem polkožu, opasan z vrstico od biča, v volnenih, z usnjem podšitih škornjih in s pištolo v roki — pravi Taras Bulba!

Mati je ostrmečla, sestra je odprtila ust nemo zijala v pištolo, teta pa je začela na glas moliti.

Še je zvonilo, še je škripal zvonik, ko sem stekel proti hribu k lipi. Na cesti me je ustavil znan hripav glas: »Počakaj, počakaj!«

Bila je bratrančeva stara mama. Vsa zasopla je komaj še govorila: »Poslušaj...«

Povedala je, da se je pri njih ustavil vojaški voz, poln zabojev, vreč in nekaj vojakov, ki govorijo tudi po naše, in da je moj bratranec med zvonarji. Ko pa je zagledala pištolo, je strahoma zašepetala: »Kaj pa je to? Kaj pa...«

»Šulkeja bom ustrelil, za Rjavčka!« sem jezno kriknil.

Ne vem, kako mi je to prišlo na misel. Stara mama je samo še nekaj zamomljala o nebesih in stekla v našo hišo.

Z bratrancem sva se srečala na njihovem dvorišču, kamor se n odšel po razgovoru z njegovo staro mamo. Ogledovala sva drug drugega in se oba nekako začudena odtujeno smehljala. Skoraj dve leti se nisva videla. To je dolga doba v času odraščanja, posebno dolga pa še med vojno. Spremenila sva se: jaz že v očetovem kožu, on pa že vojak. Vseeno pa sva bila še vedno enako neločljiva prijatelja.

Kar naenkrat sva se zresnila, skočila drug drugemu v objem in se na glas razjokala.

Tako sva jokala, ko sva pred leti pokopala Rjavčeka.

V tem času je vojaški voz že zapuščal dvorišče. Vojaki so se poslavljali in razhajali. Midva sva jih spremljala do ceste, od tam pa sva stekla na hrib.

»Je res, kar mi je povedala stara mama?« je šepetaje vprašal.

Izpod kožuha sem potegnili pištolo.

»In bi res streljal Šulkeja?«

»Ne bi...«

Bratranec je pregledoval pištolo, prestavljal patrone in kriknil: »Pa ga bom!«

Spravil sem pištolo nazaj pod kožuha. »Kako? Saj jih ni več tukaj.«

»So ostale pa uniforme. Veš, ko so spomladi brezglavo bežali, so odnesli samo to, kar so imeli na sebi. In jaz sem še pred prihodom naših pobral in skril nekaj uniform, škornje in čelado. V eno bomo napravili Šulkeja.«

Drugo jutro sem se zbudil ves objokan. Začuden sem ugotavljal, da ne ležim na slami zraven hrama, ampak na topli peči in ni vojaka, ki me je držal za roko, in ni Rjavčeka, ki mi je prav zdaj brisal solze. Sanjalo se mi je...

V sobi je bila že prižgana luč — nad mizo viseča trojna lampa. Teta, oblečena kot ob praznikih, je prižigala sveče. Nekaj sem zasluhlil in zlezal se peči. Mame ni bilo, sestrina postelja je bila prazna.

»Kje pa so, kaj pa...«

Teta, vsa žareča od sreče, me je vprašala: »Zakaj si pa tako žalostno jokal?«

Potem je pokazala na stopnišče — tam kurijo peč. V meni je udarilo kot bomba: tam, v peči očetove sobe sem skrival svoj revolver!

»Hudičeva moka, svinje!« sem se razjezil in stekel gor. Odbutnil sem vrata in obstal sredi sobe kot v zemljo zabiti kol.

Še vedno sanjam...?

Pri postelji odprt kovček. Na postelji vreča in vojaški plašč. Sestra nalaga drva v peč. Na stolu pri mizi sedi mama, briše solze. Na mizi steklenica, kozarčki in moj nagan.

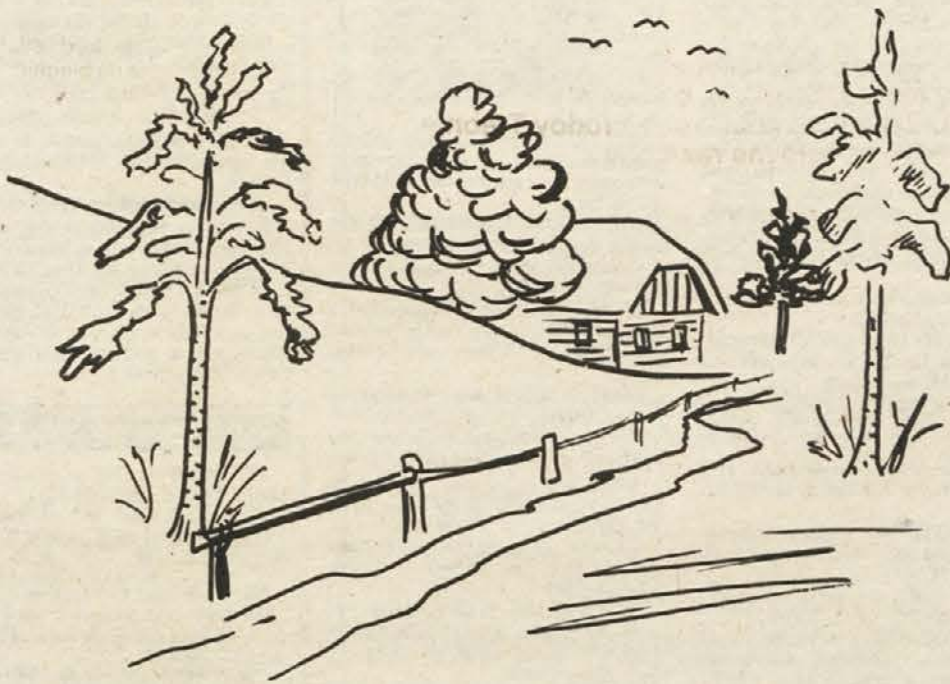
In na drugem stolu sedi oče...

Še sanjam?

In res je bilo tako. Ko sem že sedel na očetovem kolenu in stiskal njegovo roko, sem se še vedno čutil, zakaj ni zraven Rjavčeka.

Tako sem začel in tako sem tudi zaključil prvo svetovno vojno s stiskom dobre, krepke roke vojaka.

ANTON DAUGUL

ZAHVALA

V 82. letu starosti je ugasnilo življenje dragemu očetu, staremu očetu, stricu in botru

**JOŽETU
MOJSTROVIČU**

iz Mokronoga 147

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancem, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih, darovali cvetje in vence ter pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala g. župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: hčerka Jožica z možem, vnuki Boris, Mojca, Toni ter ostalo sorodstvo

Ljubil si polje, družino svoj dom, prekmalu odzvonil ti vaški je zvon.

ZAHVALA

Po dolgotrajni in težki bolezni nas je v 60. letu starosti zapustil naš dragi mož, ati, stari ati, brat stric, tast in svak

**LEOPOLD
KRANJČIČ**

iz Gor. Karteljevega 2.

Ob tej kruti resnici se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami, izrekli sožalje, pomagali, darovali vence in cvetje ter pokojnega v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Pristrčna hvala osebju Onkološkega inštituta v Ljubljani in Zdravstvenega doma Novo mesto, še posebej pa osebju pljučnega oddelka za nego in lajšanje bolečin v zadnjih dneh življenja. Zahvaljujemo se tudi DO IMV-TOZD Tehnoservis, GG Novo mesto, KRKA, TOZD Izolacije, pljučnemu oddelku splošne bolnice Novo mesto, KS in KO ZZB Bučna vas, Janezu Potočarju za ganljive besede ob odprtem grobu, pevcem iz Šmihela za zapete žalostinke ter g. župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njegovi

Če bi solza mrtve obudila, ne bi Tebe, dragi, črna zemlja krila.

ZAHVALA

Nenadoma nas je po dolgi in mučni bolezni v 67. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, brat, stric in svak

**ANTON
BOLTEZ**

borec XV. divizije
iz Gabrja 81 pod Gorjanci

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali in izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojnika tako številno spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala DO Novoteks za venco, denarno pomoč in izrečeno sožalje, oddelku za intenzivno nego pljučnega oddelka bolnice Novo mesto, ZB Gabrje, Brusnice, Smolenja vas, Grm in Majde Silc, godbenikom iz Novega mesta, pevcem iz Gabrja za zapete žalostinke ter govornikom Ivanki Bohtes in Martinu Luzarju za poslovilne besede. Vsem in vsakemu posebej pristrčna hvala!

Žalujoci vsi njegovi

Ne bom te jaz kropil, ljudem bom solze kril, na tihem pa po tebi do groba bom solzil! Gregorčič

ZAHVALA

V 74. letu nas je zapustila naša draga mama

**NEŽKA
MUHIČ**

roj. Šmajdek,
iz Malega Podljudna pri Novem mestu

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo zasuli s cvetjem, se še zadnjič poslovili od nje na njenem domu in jo spremili k zadnjemu počitku. Hvala za številne izraze sožalja za spodbudne besede in vsestransko pomoč v težkih trenutkih ter gospodu kaplanu in pevcem za ganljivi obred. Posebno se zahvaljujemo zdravnikom in streljavnemu osebju visceralnega oddelka in oddelka za intenzivno nego, ki so z največjimi naporji poskušali naši mami vrniti zdravje.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob prerani izgubi dragega moža, očeta, sina in brata

**JURAJA
VIKTOROVSKEGA**

iz Metlike, Župančičeva ulica 2,

se iskreno zahvaljujemo Egonu Petricu, Dragu Hreljiču in vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam pomagali, izrekli sožalja, darovali cvetje in pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi družini Štubljar, sostanovalcem iz bloka Župančičeva ulica 2, učiteljem in učencem 2. d razreda Srednje šole družboslovne in tehničnih usmeritev Črnomelj in 7. c razreda Osnovne šole XV. SNOUB — Belokranjske Metlika. Hvala tudi članom Kegljarskega kluba Metlika, delavcem Poljoprivredne zadruge Jurovski brod, delovni organizaciji Beti Metlika, mestni godbi Metlika in govornikom za poslovilne besede pri mrliški vežici in ob odprtem grobu.

Žalujoci: žena Zdenka, hčerki Romana in Jasmina, oče, mati, brata in sestra z družinami

26. oktobra zapustil si nas, srcu zadal bolečino, ki ne zaceli je niti čas, nisi utegnil se posloviti od nas, tako hiter je bil zadnji korak.

V SPOMIN

Z bolečino v srcih se spominjamo ob prvem letu usodnega 26. oktobra, ko so žalostno zapeli vaški zvonovi v slovo našemu dragemu možu, očetu, bratu in svaku

**EDITU
GORJUPU**

iz Mrčnih sel 36

Teško se je sprijazniti z resnico, da te nikoli več ne bo med nami.

Žena Gelca in sin Lado

tedenski koledar

Četrtek, 22. oktobra — Zorislav Petek, 23. oktobra — Severin Sobotič, 24. oktobra — Dan OZN Nedelja, 25. oktobra — Darinka Ponedeljek, 26. oktobra — Lucijan Torek, 27. oktobra — Sabina Sreda, 28. oktobra — Tadej Četrtek, 29. oktobra — Ida

LUNINE MENE

22. oktobra ob 18.29 — mlaj
29. oktobra ob 18.11 — prvi krajec

kino

BREŽICE: 23. in 24. 10. ameriški kriminalni film Šakali — ameriška pravda. 25. in 26. 10. ameriški akcijski film Zakon molčanja. 27. in 28. 10. francoska komedija Maščevanje krilate kače. 29. 10. francoska akcijska komedija AS med ali.

ČRNOMELJ: 22. in 25. 10. ameriški akcijsko-avanturistični film Črni mesec. 23. in 25. 10. ameriški zabavni film Hana in njeni sestre. 27. 10. francoski erotični film Otok strasti. 29. 10. ameriški

ki erotični film Jolandina skrivnost.

KRSKO: 22. 10. (18.) risani film Sneguljčica ter (20.) ameriška komedija Fletcher — maskirani detektiv. 23. 10. (20.) »Pajek« na obisku in še kaj! 24. (18.) in 25. 10. (20.) domača ljubezenska drama Oficir z vrtnico. 24. 10. (ob 20.) mehiški avanturistični film Bogaštvo Amazonke. 25. 10. (18.) Ameriški akcijski film Srditi fant. 26. 10. koncert. 27. 10. (17.) nisanke in (20.) ameriška melodrama Ni malih ljubezni. 28. 10. ameriški karate film Nindja III. 29. 10. (18.) risani film Robin Hood ter (20.) francoska črna komedija Večerna obleka.

SEVNICA: 22. in 23. 10. nemški erotični film Orgije v carski vasi. 24. in 25. 10. ameriški akcijski film Zaoka II. 29. 10. ameriški akcijski film Komandos.

TREBNJE: 24. in 25. 10. francoski pustolovski film Avanture Gwendoline.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 22. 10. izraelska vojna drama izza rešetk. 23. 24. in 25. 10. ameriška komedija Ne glej v tuja okna. 26. 10. ameriški film Cotton club (Klub banditov).

službo dobi

SPREJMEMO KUJARICO, OD 25. starih milijonov, po dogovoru tudi stanovanje. Sifra: »PRIDNA« (5519-SL-42)

Potrebuje kuharico in gospodinjko pomočnico za nedoločen čas. Lahko je mlajša upokojenka. Stanovanje in hrana zagotovljena, plača po dogovoru. Goščišče PAVLIN, Novo mesto, tel. 22-308. (P41-42MO)

NUDIM prodajo atraktivnega artikla, lastni prevoz ni nujen. Pogudbe pod šifro »HAZARD«. (P41-40MZ)

službo išče

Iščem sebi primerno delo in prostor za bivanje. Tel. (068) 77-196 (Moja). (P42-4MO)

stanovanja

Zaposleno mlado dekle išče sobo v Novem mestu ali bližnji okolici. Tel. 21-442. (5523-ST-42)

V Krškem ali Brežicah iščem dvoposteljno sobo ali stanovanje. Tel. (068) 33-519, zvečer. (5551-ST-42)

ODDAMO neopremljeno enosobno stanovanje (soba, kuhinja in mini kopalnica s stranišcem) v starejši hiši v Regerči vasi 63. Prednost imajo dekleta. (5643-T-42)

motorna vozila

WV 1300, letnik 1968, registriran do julija 1988, prodam. Tel. 61-788, po 18. uri. (P42-6 MO)

FIČKA, starejšega, registriranega do aprila 1988, poceni prodam. Tel. (068) 26-012. (5485-MV-42)

MOTOR Lambretta (150 ccm) in moped tribzinec prodam. Zvone, Prisojna pot 14, Novo mesto. (5487-MV-42)

R 9 GTD, letnik 85, nujno prodam. Tel. 58-315. (5489-MV-42)

FIAT 850, letnik 1970, ugodno prodam. Franc Smolič, Ul. Cankarjeve brigade 33, Trebnje. (5495-MV-42)

MZ 150 in čelado Kiwi prodam. Košir, Dol. Straža 6, tel. 84-684. (5496-MV-42)

FIAT 750 special prodam. Gubčeva 7, tel. 26-543. (P41-43 MO)

AVTOMATIK, star tri mesece (smerokazi, lita platišča) in motorno žago Stihl 070 prodam. Tel. 52-336. (5498-MV-42)

ZASTAVO 101 comfort, letnik 1981, malo voženo, dobro ohranjeno, prodam. Tel. 26-409. (5504-MV-42)

CITROEN GS 1.3 super, letnik 1980, registriran do junija 88, prodam. Branko Jabuka, Podbočje 28, po 15. uri. (5508-MV-42)

DOLENJSKI LIST

Izdaja: DIC, toz Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJ: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje. SKUPSCINA Dolenjskega lista je organ upravljanja tozda. Predsednik: Nace Štamcar. CASOPISNI SVET je organ družbenega vpliva na programsko zasnovano in uredniško politiko. Predsednik: Anton Štefanič. UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Anton Jakše (novinarski servis in EP), Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey in Ivan Zoran.

IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 400 din, naročnina za 2. polletje 7.000 din, za delovne in družbene organizacije 22.000 din na leto; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (oziroma druga valuta v tej vrednosti) na leto.

TEKOČI RACUN pri SDK Novo mesto: 52100-603-30624. Devizni račun: 5 52100-620-970-257300-128-4405/9 (LB — Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 6.000 din, na prvi ali zadnji strani 12.000 din; za razpise, licitacije ipd. 6.500 din. Mali oglas do deset besed 3.000 din, vsaka nadaljnja beseda 300 din.

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606 in 24-200, novinarski servis 23-610, nenaročna propaganda, mali oglasi in naročniški oddelek 24-006. Nenaročenih republikov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 23. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, toz Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

R 4, letnik 1977, registriran do junija 88, prodam. Tel. 26-775. (5564-MV-42)

ZASTAVO 101, letnik 80, prevoženih 42.000 km, prodam. Tel. 88-871. (5567-MV-42)

ZASTAVO 1300, letnik 1978, v voznem stanju, registrirana do marca 1988, prodam. Julij Glavan, Vina gorica 20, Trebnje. (5570-MV-42)

Z 750, letnik 76, prodam. Kocjan, Ratež 20. (5574-MV-42)

126 P, letnik 78, ugodno prodam. Miran Macedoni, Šmarjeta 27. (5579-MV-42)

KADETT citi 1200, letnik 1979, prodam. Ogled v popoldanskem času. Jože Kus, Pristava ob Krki 6, Podbočje. (5580-MV-42)

GOLF, letnik 78, prodam. Tel. 21-294, po 16. uri. (5581-MV-42)

R 4 TL, prodam za 100 SM. Jože Šiško, Gmajna 5, tel. (068) 75-687. (5582-MV-42)

Z 101 GTL, letnik 1985, prodam. Ogled po 14. uri. Slavka Gruma 18, št. 7. (5584-MV-42)

ZASTAVO 101, karambolirano na levi strani, prodam za 45 SM. Tel. 85-951. (5531-MV-42)

JUGO 45 A in jugo 45 E, stara 7 in 8 mesecev, prodam. Tel. 24-979. (5535-MV-42)

126 P, letnik 1986, prodam. Tel. 20-577. (5542-MV-42)

GOLF diesel, letnik 1985, prodam. Tel. 56-301, od 18. do 20. ure. (5544-MV-42)

TOMOS 14 M, star dva meseca, nujno prodam. Tel. 89-269, zvečer. (P42-9 MO)

Z 750, letnik 1978, prodam. Ogled dopoldan. Anton Rudman, Vrh pri Ljubnu 2. (5545-MV-42)

ZASTAVO 750, letnik 1982, 23.000 km, odlično ohranjen, prodam. Kristanova 11, tel. 24-518 zvečer. (5550-MV-42)

4 TL, letnik 1977, dobro ohranjen, ugodno prodam. Grobovšek, Levstikova 3, Novo mesto, tel. 27-776. (P42-10 MO)

Z 101 comfort, letnik 1982, prodam. Slavko Skinder, Gmajna 9, Raka. (P42-11 MO)

Z 126, letnik 79, prodam. Brdar, Bircna vas 66. (5552-MV-42)

ZASTAVO 101, letnik 77, obnovljeno, prodam. Tel. 21-288. (5553-MV-42)

JUGO 45, letnik junij 1984, 39.000 km, ugodno prodam. Ravnikar, Lutrsko soto 32, Otočec, Tel. 85-055. (5554-MV-42)

ŠKODO coupe, starejši letnik, prodam. Mačkovec 7, Novo mesto. (5561-MV-42)

ZASTAVO 750 in večji kompletni akvarij prodam. Šega, Drečjetova pot 3, tel. 25-882. (5562-MV-42)

LADO 1200, tovarniško novo, prodam. Tel. 65-391. (3613-MV-42)

ZASTAVO 750, spredaj karambolirano, motor nov, v garanciji, prodam. Marjan Hočvar, Kristanova 24, tel. 24-784. (3612-MV-42)

OPEL kadeti 1,6 D, limuzina, letnik 85, prevoženih 22.000 km, prodam. Tel. 24-614. (5627-MV-42)

ZASTAVO 750 LE, letnik 81, prodam. Tone Blatnik, Dol. Grčevje 6, Otočec. (5631-MV-42)

Menjalnik, šipe, vrata, blatnike za lado 1200, motorno kolo 15 SLIC in trajno žarečo peč Gorenje prodam. Zupančič, Vel. Podluben 29. (5633-MV-42)

BMW 2002 ugodno prodam ali menjam za manjši avto. Konda, Skalickijeva 7, Novo mesto. (5629-MV-42)

Z 750, letnik 1982, prodam. Tel. 23-487. (5637-MV-42)

Z 850, letnik 1983, in avtomatik 3 MS, letnik 1986, prodam. Tomaž Barborič, Mačkovec 9, Novo mesto. (5636-MV-42)

ŠKODO 120 L prodam. Potočar, Bršljin 50, tel. 21-021. (5638-MV-42)

R 18, letnik 1983, 57.000 km, prodam. Ivan Murgelj, Ravogaska 12, Novo mesto. (5635-MV-42)

Z 101 GTL 55/5, letnik 85, nujno prodam. Tel. 21-229. (5626-MV-42)

R 18 TL ugodno prodam. Rezelj, C. kom. Staneta 34, Novo mesto. Tel. 28-018. (5623-MV-42)

126 P, letnik 1979, neregistriran, vožen, ugodno prodam. Marko Luzar, Orešje 8, Šmarješke Toplice. (5624-MV-42)

ZASTAVO 101, letnik 78, ugodno prodam. Marjana Slamar, Papirniška 13 a, Krško. (5642-MV-42)

JUGO 45, letnik 1983, bele barve, prodam. Andrej Kovačič, Vrh 10, Šentjernej. (5640-MV-42)

Z 101 GT/3 V, letnik 1985, registriran do julija 1988, prodam. Tel. 23-939. (3611-MV-42)

ZASTAVO 750, letnik 1980, dobro ohranjen, prodam. Ivan Novak, Zajčji vrh 27, tel. (068) 43-712, popoldan. (3609-MV-42)

SCHIROCCO, starejši letnik, in 126 P, karambolirano, prodam. Junc, Otočec 101. (5644-MV-42)

R 18, letnik 1982, prodam. Tel. 27-135. (5608-MV-42)

AVTOMATIK A 3 ML, star dve leti, prodam. Jože Vrščaj, Otočec. (3615-MV-42)

AVTOMATIK A3 ML, metalic modre barve, star dve leti, prodam. Robert Dulc, Stranje 7, Šmarješke Toplice. (3616-MV-42)

GOLF diesel — S paket, dobro ohranjen, prodam. Tel. 21-948. (P42-22 MO)

AVTOMATIK A3 KL SG ugodno prodam. Tel. 27-335, od 13. do 15. ure. (5607-MV-42)

Z 850, letnik 1984, v odličnem stanju, prodam. Albin Šral, Velika Dolina 3, Jesenice na Dolenjskem. (P 42-26 MO)

Z 101 confort, 1981, menjam za jugo. Tel. 52-044. (pol-MV-42)

SIMCO 1100, letnik 1979, prodam. Malči Rober, Kolodvorska 16, Ribnica. (P42-25 MO)

GOLF diesel, letnik 1984, prodam. Miro Gorenc, Zagrebška 14, Novo mesto, tel. 25-683. (5657-MV-42)

VOLKSWAGEN, dobro ohranjen, in nekaj let rabljeno peč za centralno kurjavo prodam. Informacije med 19. in 20. uro. Tel. (068) 21-089. (5659-MV-42)

globtour

novo mesto

25-125, 25-789

IZŠEL PROGRAM ZIMA 87/88

ZASTAVO 750, letnik 1976, prodam. Bradač, Soteska 6. (5647-MV-42)

Z 101 confort, letnik 1979, prodam za 150 SM. Cankarjeva 3 a, št. 16, Krško. (P42-24 MO)

prodam

PRODAM prenosni radiokasetofon Hitachi 3 D Super Woofler 60 W, še v garanciji. Informacije na tel. 26-416 (popoldan).

HLADILNIK Obodin (120 l), star tri leta, prodam za 10 SM. Levstikova 1, tel. 27-784. (5510-PR-42)

BARVNI TELEVIZOR Iskra, prodam po ugodni ceni. Semeška 2, Črnomelj. (P42-7 MO)

KRAVO, brejo 8 mesecev, staro 4 leta, prodam. Janez Lukše, Koroška vas 16. (5521-PR-42)

ŠTEDILNIK Iskra-corona (2 + 2), nov, še zapakiran, ugodno prodam. (5520-PR-42)

PRALNI STROJ Gorenje prodam. Z. Simič, Bršljin 18. (5500-PR-42)

GARAŽNA VRATA, dvizna, rabljena, prodam. Peterlin, Radovlja 38, Šmarješke Toplice. (5501-PR-42)

SKRINJO (210 l), dve leti staro, prodam. Tel. 26-600. (5484-PR-42)

RADIO S KASETOFONOM Sharp 5757, skoraj nov, star tri mesece, prodam. Tomaž Jurak, Gor. Kamence 27, Novo mesto. (5494-PR-42)

DVA PRAŠICA, težka po 130 kg, prodam. Zupančič, Vel. Podluben 29. (5480-PR-42)

MIZARSKO krožno žago Alpendorf s pomočnim vozičkom, dolžine 250 cm, in predrezilom prodam. Tel. (061) 641-075. (P42-5 MO)

DIATONIČNO HARMONIKO (C, e, f, Be), Železnik, Kromatično harmoniko in 2 zvočnika Solton prodam. Tel. 56-003. (5515-PR-42)

OTOSKO SOBO, belo-rdečo, z ležiščem in pralni stroj Candy prodam. Bučar, Muhaber 23, Novo mesto. (5514-PR-42)

PRALNI STROJ, hladilnik, sesalec za prah in moped dvobrzinec prodam. Jože Turk, Gotna vas 57, stanujoč v domu starejših občanov v Šmihelu. (5512-PR-42)

SOD (800 l) prodam. Jože Zagorec, Dol. Vrhpolje 36, Šentjernej. (5525-PR-42)

KONJA, devet let starega, prodam. Jože Bregant, Dol. Grčevje 7, Otočec. (5516-PR-42)

KOMPLETNE stroje za izdelavo lesenih žlic prodam. Jernej Virant, Pod hribom c. 11/32, Grosuplje, tel. (061) 772-501. (P40-39 MO)

PRODAM črno-beli TV, star 3 leta, Zadkovič, Cegelnica 69, Novo mesto.

FISHER radiokasetofon (ločljiva zvočnika) prodam. Tel. (068) 22-650. (5649-PR-42)

BARVNI televizor Gorenje, star sedem let, prodam. Tel. 85-443. (5639-PR-42)

HLADILNO SKRINJO (210 l), dobro ohranjeno, poceni prodam. Tel. 26-573, popoldan. (5646-PR-42)

KUHINJSKO OPREMO, malo rabljeno, prodam. Tel. 42-454, od 16. do 19. ure. (5645-PR-42)

300 kg koruze v zrnju in Iskrin sokovnik AEG, nov, prodam 10% ceneje. Tel. 42-349. (5640-PR-42)

NOV ŠTEDILNIK Küperbusch ugodno prodam. Ogled po 19. uri. Becele, Kettejev dvorec 39, Novo mesto. (5641-PR-42)

OTOSKO POSTELJICO prodam. Tel. 27-781. (5634-PR-42)

SUHE HRASTOVE DESKE, plohe, različnih dimenzij, prodam. Nagelj, Smolenja vas 22, tel. 27-807. (5628-PR-42)

BARVNI TELEVIZOR Gorenje prodam. Durič A., Šmarješke Toplice 184. (5625-PR-42)

SPALNICO, rabljeno, starejšega tipa, prodam. Tel. 23-651. (5537-PR-42)

JOPIČE, krznene in usnjene, prodam. Tel. 21-912. (5538-PR-42)

Dobro prikolico za luksuzni avto prodam. Tel. (068) 51-837. (5547-PR-42)

12 i krompirja (igor) prodam. Naslov v upravi lista. (5548-PR-42)

KOVAŠKI MEH, dobro ohranjen, prodam. Franc Markovič, Gor. Gradišče 5, Dol. Toplice. (5560-PR-42)

KRAVO, brejo 8 mesecev, in plug Batuje, primeren za vsak traktor, prodam. Branko Levčar, Cesta 2, Krško, tel. (068) 33-500. (5565-PR-42)

VIDEOREKORDER-goldstar, v garanciji, prodam. Tel. 84-595. (5566-PR-42)

Žensko usnjeno in krzneno jakno št. 42, videorekorder Orion ter televizor Blaupunkt (42) prodam. Tel. 84-059, v soboto. (5568-PR-42)

COMMODORE 116, kasetnik in kasete, prodam. Tel. 44-790. (5569-PR-42)

KRAVO, z drugim teletom, prodam. Julij Glavan, Vina gorica 20, Trebnje. (5570-PR-42)

KOBILO, staro 28 mesecev, prodam ali zamenjam za kravo. Dečja vas 15, Trebnje. (5572-PR-42)

KOMPLETNO SPALNICO prodam. Tel. 23-636, od 15. do 20. ure. (5573-PR-42)

HI-FI stereo, gramofon-kasetofon-radio Gerard (2 x 130 W) in harmoniko Melodija (60 basov) ugodno prodam. Tel. (068) 24-390, od 15. ure dalje. (5575-PR-42)

STREŠNO OPEKO, rabljeno, 2000 komadov, prodam. Ivan Komes, Doljno Gradišče 16, Šentjernej. (5576-PR-42)

ZAMRZOVALNO SKRINJO Gorenje (210 l), rabljeno, prodam. Alojz Hočvar, Dule 3, Bučka. (5538-PR-42)

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ (3 kw), prodam. Ogled po 19. uri. Redling, Zagrebška 12, Novo mesto. (5585-PR-42)

ČRNO-BELI TELEVIZOR Gorenje prodam. Tomažin, Ragovo 6, Novo mesto. (5587-PR-42)

RABLJENO PEČ za centralno ogrevanje Zrenjanin (25 kw) in zamrzovalno omaro prodam. Košale, Na tratah 3, Novo mesto. (5590-PR-42)

BARVNI TELEVIZOR Nordmende in obnovljeni veliki kavč prodam. Tel. 23-068. (5595-PR-42)

ŠTEDILNIK in kuhinjske elemente prodam. Igor Robek, Segova 6. (5596-PR-42)

SKUPNA SLUŽBA SIS DRUŽBENIH DEJAVNOSTI NOVO MESTO

objavlja
prosta dela in naloge

REFERENTA ZA PLAN IN MENJAVO DELA

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri
- 1 oz. 3 leta delovnih izkušenj

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Skupna služba SIS družbenih dejavnosti Novo mesto, Kidričev trg 3.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po opravljeni izbiri.
807/42

Počitniška skupnost Krško

objavlja

javno licitacijo

za odprodajo naslednjih osnovnih sredstev:

1. traktor IMT 58, neregistriran, IC	2.000.000 din,
2. nakladalec za traktor IMT 58, IC	500.000 din,
3. greder za traktor IMT 58 m, IC	300.000 din

Licitacija bo dne 23. 10. 1987 ob 10. uri v garažah skupnosti v Krškem. Ogled prodanih osnovnih sredstev bo isti dan kakor licitacija dve uri prej. Interesenti morajo pred licitacijo vplačati varščino 10% izklicne cene, ki se vrne vsem, ki na licitaciji ne bodo uspeli. Kupljena osnovna sredstva morajo biti plačana v 10 dneh po licitaciji, sicer kupcem vplačana varščina zapade. Sistem prodaje: ogledano-kupljeno.

810/42

*Te dni mineva že leto dni,
kar med nami več Te ni,
s cvetjem Ti grob krasimo
v trajno ljubezen in spomin,
a v srcu je polno bolečin.*

VSPOMIN

VALENTINI KASTELIC

z Vinje vasi

Hvala vsem, ki se spominjate naše drage mame, ji prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoci vsi njeni

*Trpljenje si prestal,
zdaj boš brez bolečin
v grobu mirno spal.*

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je 86. letu starosti zapustil naš oče, stari oče in stric

JOŽE HOČEVAR

iz Stare vasi pri Škocjanu

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo govorniku Slavku Sutarju ter g. župniku za opravljen obred in sosedom za pomoč.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragega moža, strica in svaka

KARLA KRENA

z Drganjih sel 11

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani. Posebno zahvalo smo dolžni organizaciji ZB za venec in tople poslovilne besede, Novolesovi godbi gospodu župniku, sovaščanom ter družini Boh za vsestransko pomoč.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža

JOŽETA PLAVCA

se prisrčno zahvaljujem vsem, ki ste mi kakorkoli pomagali, posebno zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnice Novo mesto, tovarišem za poslovilne besede ob odprtem grobu, za podarjene vence, ZB Straža in sindikatu ZTP Novo mesto ter godbi iz Novega mesta.

Žalujoca žena Slavka in ostalo sorodstvo

VSPOMIN

15. oktobra mineva 20 let, odkar nas je zapustil dragi mož in oče

ALOJZ CEMIČ

z Brega 5 pri Vinici

Hvala vsem, ki se ga spominjate in mu prižigate svečke.

Vsi njegovi

*Ljubil si življenje, polje in
dom, vendar brez slovesa
zapustil si dom.*

ZAHVALA

V 44. letu starosti nam je neizprosna usoda na krut način iztrgala dragega sina, očeta in dedka

FRANCA KOVAČIČA

iz Križa pri Čatežu

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem ter OOS Stična za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje. Posebno pa se zahvaljujemo g. duhovniku za lepo opravljeni obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: mama Frančiška, hčerki Andreja in Branka z družino ter ostalo sorodstvo

*Te dni mineva leto dni,
odkar Te več med nami ni;
s cvetjem Ti grob krasimo
v trajno ljubezen in spomin,
a v srcih je polno bolečin.
Žalostni smo, ker smo te izgubili,
a ponosni, ker smo Te imeli.*

VSPOMIN

FRANCU PAVLINU

Petelinjek 44

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki se ga spominjate, nosite na njegov grob cvetje in prižigate svečke.

Vsi njegovi

*Prerano zapustil si nas,
srcu zadal bolečino,
ki ne zaceli je čas.
Nisi utegnil se posloviti od nas,
tako hiter je bil Tvoj zadnji korak.*

ZAHVALA

Nenadoma in prezgodaj je odšel od nas dragi mož, ata in stari ata

TONE RAVBAR

z Uršnih sel 53 a

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, ga pospremili na zadnji poti in mu darovali cvetje, kolektivoma Zdravstvenega doma-otroški dispanzer Novo mesto in Novoteksu Novo mesto. Za nesebično pomoč se zahvaljujemo tudi sosedom Šobarjevim, Erpetovim, Povšetovim, Blatnikovim in Zagarjevim, g. župniku za lepo opravljeni obred, GD Uršna sela in Dobindol ter govornikoma Jožetu Fonu in Marjanu Klobučarju za ganljive besede, smihelskim pevcem pa za zapete žalostnike.

Njegovi: žena Lojzka, sin Dušan in hčerka Joži z družinama, bratje in sestre z družinami

*Kje si zdaj, naš dragi mož in oči Ti,
kje je tvoj nasmejan obraz,
kje so Tvoje tople roke,
ki skrbele so za nas?*

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je v komaj 47. letu starosti zapustil naš dragi mož, oči, stari ata, sin, brat, boter in stric

JANEZ KRALJ

s Sel pri Zajčjem vrhu 7

Ob nepričakovani izgubi našega moža in očija se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem, vaščanom, sosedom ter sodelavcem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pospremili pokojnega na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo tovarni zdravil KRKA-TOZD Zelišča za častni pozdrav na domu ter ganljive besede ob odprtem grobu, TOZD TPP Novoles Gotna vas, IMV TA proizvodnja IQI, tovarni Labod—TOZD Ločna, OŠ Stopiče ter učencem 5. a razreda in razredničarki za denarno pomoč. Lepa hvala gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Še enkrat hvalavsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena Angelca, sin Janez, hčerke Darinka z družino, Angelca z Vinkom, Dragica z Martinom ter mala Martina, oče, bratje in sestre z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega moža, atka, brata in strica

FRANCETA KAMINA

iz Češnjevka 13 a
pri Trebnjem

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom in znancem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani in nesebično pomagali. Prisrčna hvala za vence in cvetje ter izraženo sožalje. Posebna zahvala podjetju ZTO-TOZD Promet Ljubljana, Labodu iz Trebnjega ter Tovarni obutve iz Novega mesta. Hvala tudi gospodu kaplanu za lepo opravljeni obred in pevcem. Vsem še enkrat prisrčna hvala!

Žalujoci: žena Justina, hčerka Justi, sin Andrej in Tine ter ostalo sorodstvo

*Prerano zapustil si nas,
srcu zadal bolečino,
ki ne zaceli je čas.
Nisi utegnil se posloviti od nas,
tako hiter je bil tvoj zadnji korak.*

ZAHVALA

V 52. letu starosti nas je mnogo prezgodaj in nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, sin, brat, stric in dedek

DANILO KOBE

iz Črnomlja

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje. Posebno zahvalo smo dolžni delovnim organizacijam: Tovarni Gorenje iz Črnomlja za pomoč, Iskri Semič, SDK Metlika, Veletekstil Črnomelj in TP Dolenjka. Zahvaljujemo se tov. Maleriču in tov. Skoliberu za ganljive besede, pevskega zboru za lepe pesmi, godbi na pihala za žalostinke ter vsem sosedom za izkazano pomoč.

Žalujoci: vsi njegovi

DARKO KOLŠEK

Ni naključje, da je bila 14. konferenca Jugoslovanske zveze društev vzdrževalcev v Krškem in da je bila pokroviteljica tega srečanja Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj. Moštvo 400 vzdrževalcev iz tovarne celuloze in papirja je namreč eno izmed najboljših v Jugoslaviji. Na čelu tega moštva je že več kot 10 let dipl. inž. strojništva Darko Kolšek. Zanj pravi, da je mož dejanj. Od svojih vzdrževalcev zahteva, da so vedno pripravljeni za delo. Zato delo vzdrževalca, ki že dolgo ni več samo ključavničar ali strugar, ampak visoko usposobljen tehnik, ni samo stvar stroke. »To delo temelji na disciplini, zavesti, meni Kolšek. Zato seveda ni čudno, da vzdrževalci navzven delujejo kot enovit kolektiv, ki mu ne manjka družabnih srečanj in priložnosti za zabavo. Le skozi skupno delo in skupno preživljanje prostega časa se kolektiv krepi.

»Vse življenje sem že vzdrževal. Pa drugače tudi ni moglo biti, saj je že oče delal kot vzdrževalec v predvojni tovarni papirja tu v Krškem. Zato seveda ni bilo težav z odločitvijo za smer študija. Po končani gimnaziji v Brežicah sem diplomiral na strojni fakulteti. Vendar pa mi humanistična izobrazba zelo prav pride. Ne samo zaradi tega, ker lažje spremljam dogajanje po svetu, ampak tudi zaradi tega, ker delam z ljudmi. Te ljudi pa je potrebno za delo motivirati. Vse industrijske na-

prave v Sloveniji so tako rekoč odpisane. Prav tako je tudi v tovarni celuloze in papirja v Krškem. Toda s stroji, ki bi morali že zdavnaj med staro železo, dosega količine in kakovost papirja, kot bi bili stroji še novi. Med nami so visoko usposobljeni strokovnjaki, ki so sposobni odpraviti domala vse napake. Med njimi so strojniki, elektrotehniki, elektroinženirji. Vzdržujemo zahtevno tehnologijo oziroma tehniko, ki deluje tako rekoč noč in dan, v petek in sredo. Bojim pa se za prihodnost, kajti iz današnjih šol prihajajo mladi, ki ne obvladajo svoje stroke. Najhujše pomanjkanje bomo občutili pri rokodelcih,« pripoveduje Kolšek.

Včasih so pri nas menili, da je vzdrževalec nujno zlo. V obrambo vzdrževalcev so vodili govorili delavcem, naj bodo veseli, kadar vzdrževalci počivajo. To naj bi bilo znamenje, da so stroji v redu in lahko proizvajajo normalno teče. Danes pa je tudi v vzdrževanju drugače. Vzdrževalci so zaposleni tako rekoč ves dan in njihovo delo se iz odpravljanja napak preusmerja v diagnostiko. Preprosta orodja, ki so seveda še vedno nujno potrebna, sedaj večkrat zamenjajo računalniška oprema. Zato je cilj slovenskih vzdrževalcev, katerih društvo je bilo v preteklem obdobju med najbolj dejavnimi, da bi bilo računalniške opreme še več. Vzdrževanje postaja visoko strokovna tehnična disciplina, ki ima vse večji pomen tudi pri projektiranju industrijskih naprav.

Na vprašanje, kakšen ugled imajo vzdrževalci v njegovi delovni organizaciji, Kolšek odgovarja, da si morajo vzdrževalci pridobiti ugled z delom in ne s propagando. In če je tako, potem tudi ni težav z delitvijo dohodka znotraj delovne organizacije, čeprav vzdrževalci delujejo v svojem tozdu. Nasploh meni Kolšek, da za vse težave, s katerimi se ubadamo pri nas, ni krivo samo upravljanje. To potrjujejo vzdrževalci s svojim osebnim zgledom. Kolšek ni izjema. Kljub obilici dela na vodilnem delovnem mestu je še vedno toliko doma v stroki, da se lahko spopade s povsem konkretnim problemom. To je dokazala tudi zgradna organizacija 14. srečanja jugoslovanskih vzdrževalcev prejšnji teden v Krškem. J. SIMČIČ

MLADI KIPARILI ZA BANKO — Temeljna dolenska banka Novo mesto je v soboto v Pionirjevem tozdu Keramika v Bršljinu pripravila 3. srečanje mladih likovnikov-kiparjev na temo »Živali, človekove prijateljice«. Kiparjenja se je udeležilo kar 42 učencev in njihovih mentorjev iz 16 osnovnih šol dolenske regije. Kiparski izdelki mladih umetnikov bodo ostali last banke in bodo krasili njihove prostore. (Foto: J. Pavlin)

Prej pokopališče, zdaj park

Pred 20 leti opuščeno kpčevsko pokopališče na Trati spremenili v park — Obnovili se 460 let staro cerkvico in dve kapeli — Razstava cerkvi

KOČEVJE — 17. oktobra so v Kočevju svečano odprli v spominski park preurejeno mestno pokopališče na Trati, ki je bilo opuščeno že leta 1966. Sestavni del tega parka so: 460 let stara cerkev z baročnim oltarjem, kapelica božjega groba, kapelica zadnje postaje križnega pota, v park spremenjeno pokopališče (prvič omenjeno v zapisih iz leta 1669) in nekdanje grobišče padlih borcev v drugi svetovni vojni.

Svečanost je začel predstavnik območnega odbora KS Kočevje-mesto Feliks Zagar, o opravljenem delu in bodočih nalogah pa je govoril predsednik gradbenega odbora Rajko Jenko. Za obnovo je bilo zbranih blizu 7 milijonov din prispevkov občanov, SIS za komunalno in cestno dejavnost je prispevala 19 milijonov din, krajanji in obrtniki so vložili za obnovo prek 3.700 prostovoljnih delovnih ur. Predračun za to investicijo, ki pa še ni popolnoma zaključena, je znašal 50 milijonov din. Na govorniškem odru (to je bila pravzaprav priznica, postavljena pred cerkvico) pa sta se zvrstila še podpredsednik gradbenega odbora dekan Božidar Me-

telko in sekretar OK SZDL občine Kočevje Alojz Šešek.

Za to priložnost je bila v cerkvi odprta fotografska razstava, ki je prikazovala,

POKOPALIŠČE — SPOMINSKI PARK — Glavni govornik Rajko Jenko je poudaril, da je ta spominski park dokaz, kaj vse se da narediti, če je volja in če je zbrani denar porabljen za tisto, za kar so ga občani darovali.

RAZSTAVA V LAŠČAH

VELIKE LAŠČE — Društvo za rejo malih pasemskih živali iz Velikih Lašč šteje že blizu 100 članov. Pred kratkim je pripravilo razstavo, na kateri je 50 članov iz Kočevja, Ribnice, Sodražice, Grosuplja, Dobrepolja in Velikih Lašč predstavilo svoje male pasemske živali. Posebna komisija je prikazane živali tudi ocenjevala. M. G.—č

»Od ženske ostale samo kosti!«

Strah ima velike oči

KOČEVJE, STRUGE, ŽVIRČE — V Suhi krajini, predvsem okoli Žvirč in v struški dolini je strah pred medvedom, ki je umoril žensko med nabiranjem gob, še vedno močno prisoten. Ljudje vedo povedati vedno nove in nove zgodbe o napadalnih medvedih, o uvoženih medvedih itd. Ne pomagajo nobena pojasnila in zanikanja lovskih strokovnjakov.

Gotovo je strah pred medvedi zaslužen za zgodbo, ki te dni kroži med ljudmi na tem območju. Po teh govorcih naj bi bila prišla v Kočevje na obisk neka Kočevarica, ki živi v Nemčiji. Nekega dne se je odločila, da bo šla v povsem opuščeno vas Kukovo, kjer bo fotografirala ruševine svoje rojstne hiše in sploh svojo porušeno in opuščeno rojstno vas.

Ker pa se ženska po 19 dneh ni vrnila v Nemčijo so svojci iz tujine vprašali v Kočevje, kaj je z njo. V Kočevju, kjer so bili prepričani, da je odpotovala domov, so zdaj začeli izginulo žensko iskati. V grmovju pri Kukovem so najprej našli, avto, nato pa malo dalje v gozdu kupček kosti, kar naj bi bilo edino, kar je še ostalo od nesrečne Kočevarice.

Govornice so prišle tudi do postaje milice v Kočevju. Komandir Peter Kolšek je povedal, da so zadevo preverjali in ugotovili, da so govornice iz trte zvite. J. P.

HENČKOV DOM VABI

DOBRAVA — Henčkov dom kljub svoji edinstveni legi s pogledom na novo-meško kotlino ne more privabiti zadostnega števila obiskovalcev. Sedanji najemnik tega lokala poskuša s plesi. Vsak petek in sobota zvečer igra ansambl Spomin in Iskra, pripravljen pa je sprejeti tudi večje skupine po naročilu.

kozerija

KER ŽALI NAŠE PRIDOBITVE

Za zapahe so spravili novinarja Zapozelega glasu. V časopis je napisal daljši članek o krajah, prevarah in drugih barabijah v našem gospodarstvu. Zapečatili so ga z obrazilom, da žali naše pridobitve...

Pred dnevi se je zagovarjal na repiškem sodišču pijanček, ki ga pozna vsa Repičevina. Javni tožilec je dokazal poroti in drugim prisotnim, da je vinjeni krajan pripovedoval vice na račun vodilnežev v Repičevi dragi. Štosi so govorili o razhajanju besed in dejanj, o pravičanju družbene imovine, o vozičkanju naokoli na družbene stroške, o vihlah ob morju in v planinah, o jadr-

nicah in velikih avtomobilih, ki da jih imajo repiški velemožje. Prepiti Repičan bo šel v keho, ker je s svojim trobozljanim žilil naše pridobitve...

Skozi rešetke bo nekaj časa gledala tudi Mara Repiška. Na svatbi svoje hčerke je pri polni zavesti izjavila:

— Smo v riti. Za milijon prinesem robo v žepu, v Italiji pa me zabrišejo skozi prva vrata, če samo zinem, da sem Repičanka.

Nekdo jo je odtikal, vdan režimu prijavil in govori se, da je Mara Repiška grobo žalila naše pridobitve...

KATV na pohodu v N. mestu in Krškem

Včeraj se je v Novem mestu iztekel drugi rok za vplačila naročil za priključke na kabelsko TV omrežje po ceni 440.000 dinarjev. Ofenziva je tokrat tekla predvsem v petih krajevnih skupnostih na desnem bregu Krke, vendar v torek dopoldne, ko to pišemo, število prijaviteljev še ni bilo dokončno. Za priključek se je seveda moč prijaviti še do konca leta, ko bo gradbeni odbor moral ugotoviti, v katerih soseskah je prijav dovolj, in kje premalo.

V Krškem so do torka zbrali več kot 2000 prijav od 3000, kolikor bi jih želeli imeti. Tudi sprejemno anteno in opremo nemške firme Kathrein za vozlišče so že kupili. Za prispevek 530.000 dinarjev bodo Krčani gledali vse zemeljske in osem satelitskih programov. Rok za vrnitev pogodb je 20. november, računajo pa, da bo omrežje začelo delovati do konca junija 1988.

M. MOŠKON

Priporočamo cepljenje proti gripi

To je edini ukrep, ki nudi bolniku določeno stopnjo zaščite

Gripa ali influenza je nalezljiva virusna bolezen, ki razsaja predvsem v jesensko-zimskem času. Javlja se v obliki epidemij in pandemij. V letu 1986 je v naši regiji zbolelo za gripo preko 7300 krajanov. Kot za vse ostale viruse bolezni tudi proti gripi ni zdravila. Obolenje poteka z visoko temperaturo, z nahodom, kašljanjem, bolečinami v grlu ter z bolečinami v mišicah in sklepih. Dokaj pogosta komplikacija je pljučnica. Gripa je še posebno nevarna za starejše ljudi in za kronične bolnike (kronična obolenja srca, dihal, sladkorna).

Dosedanje izkušnje po svetu in tudi v Sloveniji kažejo, da je cepljenje edini ukrep, ki zagotavlja določeno stopnjo individualne in kolektivne zaščite. Cepljenje ima poleg zdravstvenega še ekonomski pomen — zmanjša odsotnost z dela. Na zaščito pred gripo vpliva tudi odstotek cepljenih proti njej: kolikor višji je, toliko večja je zaščita (kolektivni).

Cepi se z mrtvim cepivom proti gripi, cepivo se da pod kožo nadlakti. Popolna zaščita je iz dveh doz, drugo se da mesec po prvi. Cepljenje je neobvezno. Priporočila se starejšim osebam, vsem kroničnim bolnikom in delovnim kolektivom.

Vse zainteresirane obveščamo, da se proti gripi lahko cepijo na Zavodu za socialno medicino in higieno vsak delovni dan od 8. do 10. ure in v vseh zdravstvenih domovih. V primeru, da bo v kakem kolektivu večje število zainteresiranih, se bo možno dogovoriti o drugačnem načinu izvedbe.

Dodatne informacije dobite na Zavodu ali po telefonu 068 21-253. Dr. DUŠAN HARLANDER

ANSAMBLI V ČRNOMLJU

ČRNOMLJ — Jutri, 23. oktobra, bo živahno v kulturnem domu v Črnomlju. Ob 19. uri se bo pričelo namreč 1. srečanje belokranjskih ansamblov. Prijavilo se jih je devet, med njimi največ narodnozabavnih, nekaj pa je tudi zabavnih in rockovskih. Pa jih naštejmo: La grande Britanija, Toni Verderber, Belokranjci, Orhideja, Novi odmevi, Mavrica, Concord, Zarja in Akord. Vsak izmed njih bo zaigral dve skladbi, razveseljivo pa je, da gre večinoma za lastne skladbe. Zanimiv večer, ki bo popestren z video spoti in mladinskim šankom, kjer bo mogoče dobiti osvežila in druge pijače, pripravljata Glasbena mladina Bele krajine in občinska konferenca ZSMS. Večer bosta povezovala kar dva napovedovalca: Silvester Mihelič in Andrej Kavšek, izvirno sceno pa je pripravil Robert Lozar. Po vstopnici, ki bo dolžna 1500 dinarjev, bo treba priti verjetno dovolj zgodaj.

T. G.

Srečanje nekdanjih brezdomcev

Leta 1954 sta se v šmihelskem internatu ločila Niko Mayer, ki je odpotoval k mami v Nemčijo, in Ivan Brudar — Srečala sta se po 33 letih

KOČEVJE, NOVO MESTO — Po 33 letih sta se te dni srečala v Kočevju Niko Mayer iz okolice Heidelberga v Zahodni Nemčiji in Ivan Brudar iz Kočevja. Oba sta v povojnih letih živela tja do leta 1954 kot brezdomca in otroka brez staršev v takratnem internatu v Šmihelu pri Novem mestu.

Niko Mayer je vojvodinski Nemec. Njegova rojstna vas se je včasih imenovala Sekić, danes pa Lovćenac. Pravi, da so jih poslali na delo v Sibirijo. Starejše in otroke so internirali. V internaciji sta umrli tudi njegova teta in stara mama. Leta 1946 so otroke vzeli iz internacije in jih razposlali v internate: fante v Slovenijo, dekleta pa v Hrvaško in Srbijo.

Ob koncu vojne, ki je za Jugoslovane pomenil osvoboditev, se je za vojvodinske Nemce križev pot šele začel. Niko je bil takrat še majhen in se ne spominja vsega natančno. Ve pa, da so osvoboditelji, Rusi, najprej odbrali mlajše ženske — tudi njegovo mamo — in jih poslali na delo v Sibirijo. Starejše in otroke so internirali. V internaciji sta umrli tudi njegova teta in stara mama. Leta 1946 so otroke vzeli iz internacije in jih razposlali v internate: fante v Slovenijo, dekleta pa v Hrvaško in Srbijo.

Po nekaj letih se je njegova mama vrnila z dela v Sovjetski zveži in se nastanila najprej v Vzhodni, nato pa v Zahodni Nemčiji.

Preko Rdečega križa je začela poizvedovati za njim. Leta 1954 je zvedela, da je v Novem mestu, in mu je pisala, seveda v nemščini. Mamina pisma mu je prevajal v slovenščino avgust Plepičar, ki je bil takrat hišnik v internatu. Še isto leto se je Niko preselil v Nemčijo k mami, kjer živi še danes.

Zdaj, po 33 letih, se je vrnil in obiskal Vojvodino, Novo mesto in Ivana Brudarja v Kočevju. O Novem mestu pravi, da kaže videz zanemarjenosti in neurejenosti, po njegovem najbrž zaradi industrijskega razvoja mesta in naseljevanja ljudi, ki so jim mestne navade neznan.

Ivan Brudar, ki je bil takrat, po vojni, brez staršev in sprejet v šmihelski internat, se dobro spominja Nika Mayerja in drugih. Med gojenci je bilo takrat, kot se spominja, le 8 popolnih brezdomcev, ki so bili v internatu vse leto, tudi med počitnicami. Od Slovencev sta bila tam

Martin Matko iz Gaberja in on, Ivan Brudar, iz Novega mesta. Iz Bosne pa sta bila Jelka Petković in Dušan Goković. »Mislim, da nisem nikogar pozabil,« pravi Ivan Brudar. »Če pa sem, bi morda ta seznam lahko dopolnili takratni vodja tabornikov Tone Gošnik, saj smo z njim pogosto taborili, ali pa naši sošolci.« Dodal je, da bi natančnejši seznam potrebovali tudi zato, ker bi se takratni brezdomci radi srečali. Tako srečanje gojencev, ki so bili v letih od 1946 do 1954 vsaj po nekaj let stalno v tem internatu, nameravajo pripraviti že prihodnje leto.

JOŽE PRIMC

SREČANJE PO 33 LETIH — Niko Mayer in Ivan Brudar sta se prav za praznik občine Kočevje po 33 letih ponovno srečala.

REGATA TO NEDELJO

KOSTANJEVICA — ŠD Partizan Kostanjevica organizira 25. oktobra 4. regato okoli kostanjevkega otoka. Prireditve so pripravljali za 18. oktober, vendar so jo odpovedali zaradi izredno slabega vremena. Regata se bo začela ob 10.30, kot je bilo rečeno že zadnjič. Tudi tekmovalna pravila ostajajo nespremenjena.

TOP LESTVICA DOL. LISTA

V zadnjem času žreb izbira nagrajence bolj v okolici Novega mesta. Tako je ta teden izbral NEVENKO KLOBUČAR iz Stopič, dobila bo majico z znakom Diskoteka Otočec.

Na lestvici sta tokrat kar dve novosti. Med izbrano deseterico sta prišla Michael Jackson, ki ima tako na lestvici že svoj drugi hit, in Tina Charles. Zaenkrat sta novosti na zadnjem oziroma predzadnjem mestu, vendar imata vso možnost, da se pomakneta ob vaši pomoči nekaj klinov po lestvici navzgor, le glasovati je treba zanj. Seveda lahko vsakdo daje svoje predloge. Pošlje naj jih na naslov: KRKA — Zdravilišča, Diskoteka Otočec, 68222 Otočec, s pripisom LESTVICA. Vsak teden je žrebanje.

Lestvica pa je ta teden takšna:

1. La Bamba — LOS LOBOS
2. Never gonna give you up — RICK ASTLEY
3. Just can't stop loving you — M. JACKSON
4. Personal touch — ERROC BROWN
5. Luka — S. VEGA
6. Nothing gonna stop me now — S. FOX
7. Fanky town — PSEUDO ECHO
8. Who's that girl — MADONNA
9. Bad — M. JACKSON (novost)
10. I love to love — T. CHARLES (novost)

Te tako žaljene pridobitve.

Je morda to stopetdesetodstotna letna inflacija?

Je to vedno večja odtujenost ljudi?

So to: šovinizem, iredenta, levica, desnica? Borba za oblast?

Repčani se sprašujejo, brez zlobe in ironije: so te pridobitve ne-rešeno kmečko stanje, izgube v zdravstvu, nizke plače učiteljev, glavoboli otroškega vrstva, ubožnata kultura, podkupljiv nogomet, zbiranje denarja za smučarje, zastrupljene reke, zrak, zemlja?

TONI GAŠPERIČ